

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΣΠΔΕ**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

**10^{ης} (16^{ης}) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ
ΤΟΥ Σ.Π.Δ.Ε.**

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17 ΙΟΥΛΙΟΥ 2009

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΣΠΔΕ

10^η (16^η) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ Σ.Π.Δ.Ε.

Η 10η (16η) συνεδρίαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ) πραγματοποιείται την Παρασκευή 17 Ιουλίου 2009 και ώρα 10.00 το πρωί στην Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων των Γενικών Αρχείων του Κράτους, Δάφνης 61, Ψυχικό, υπό την Προεδρία του Προέδρου του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ) Επίτιμου Καθηγητή Γεώργιου Μπαμπινιώτη.

Στη συνεδρίαση παρίστανται τα εξής μέλη της Ολομέλειας του ΣΠΔΕ:

- 1. Γεώργιος Μπαμπινιώτης**
Πρόεδρος Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Επίτιμος Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- 2. Βασίλειος Άνθιμος**
Εκπρόσωπος Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών
Προϊστάμενος ΔΟΥ Β Περιστερίου
- 3. Παρασκευάς Γιαλούρης**
Εκπρόσωπος Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης Αττικής
Στη συνεδρίαση παρίσταται και ο αναπληρωματικός εκπρόσωπος
Απόστολος Παπακωνσταντίνου
- 4. Σωτήριος Γκλαβός**
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
- 5. Μιχαήλ Δερμιτζάκης**
Πρόεδρος Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας
Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- 6. Κωνσταντίνος Σούτσας**
Πρόεδρος Οργανισμού Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών
Καθηγητής ΤΕΙ
- 7. Βάγια Γρίβα**
Αναπληρώνει στην παρούσα συνεδρίαση τον Πρόεδρο του Οργανισμού
Σχολικών Κτιρίων Ευθύμιο Αλεξανδρή
Γραμματέας Διοικητικού Συμβουλίου Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων

- 8. Γενέθλιος Μαυρίκιος**
Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας
- 9. Πολυξένη Μπίστα**
Διευθύντρια σχολικής μονάδας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Διευθύντρια 1^{ου} Γενικού Λυκείου Παπάγου, Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας
- 10. Ευαγγελία Σταύρου**
Αναπληρωματική του Δημήτριου Καραμήτου, Διευθυντής σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Διευθύντρια 7^{ου} Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Αγίου Δημητρίου, Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δ΄ Αθήνας
- 11. Χάρις Χελιώτη - Σχολινάκη**
Σχολική Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Σχολική Σύμβουλος Α΄ Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας
- 12. Προκόπιος Μανωλάκος**
Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης 6^{ης} Περιφέρειας Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πειραιά
- 13. Γεώργιος Τζίμας**
Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής
Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής 2^{ης} Περιφέρειας Ειδικής Αγωγής, Αγ. Παρασκευή
- 14. Δημήτριος Μπράτης**
Εκπρόσωπος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
Πρόεδρος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
- 15. Αικατερίνη Ρηνάκη**
Εκπρόσωπος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
- 16. Κωνσταντίνος Παπαϊωάννου**
Αναπληρώνει στην παρούσα συνεδρίαση τον Κωνσταντίνο Παπαντωνόπουλο, εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας (ΟΙΕΛΕ)
- 17. Νίκος Παΐζης**
Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας (ΟΙΕΛΕ)
- 18. Μιχάλης Κουρουτός**
Εκπρόσωπος Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ)
- 19. Άννα Βάσιλα**
Αναπληρωματική της Ρένας Μπαρδάνη, εκπρόσωπος του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ)
Στέλεχος Δικτύου Εργασιακών Σχέσεων και Κοινωνικής Πολιτικής του ΣΕΒ

20. Αναστάσιος Λιάσκος

Εκπρόσωπος Νέας Δημοκρατίας
Βουλευτής Εύβοιας

21. Ιωάννης Πανάρετος

Εκπρόσωπος ΠΑΣΟΚ
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

22. Αδαμαντία Σπαθάτου

Εκπρόσωπος ΛΑΟΣ
Καθηγήτρια Μ.Ε.

23. Ευαγγελία Σχοιναράκη

Εκπρόσωπος Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας (ΕΝΑΕ)
Νομάρχης Ηρακλείου

Από τη συνεδρίαση απουσιάζουν οι:

1. Δήμητρα Χατζημανώλη

Προϊσταμένη Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Προϊσταμένη Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας

2. Θεμιστοκλής Κοτσιφάκης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)

3. Δημήτριος Γκίνης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)

4. Νικολέτα Δασκαλάκη

Εκπρόσωπος της Βουλής των Εφήβων
Μαθήτρια 10^{ου} Λυκείου Περιστερίου

5. Κωνσταντίνος Γκρίτζαλης

Εκπρόσωπος της Βουλής των Εφήβων
Μαθητής 2^{ου} Λυκείου Χαλανδρίου

6. Φώτης Λίτσος

Εκπρόσωπος Πανελλήνιας Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών
Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ)

7. Γιάννης Αντωνάκος

Εκπρόσωπος Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)
Μέλος Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)

8. Κωνσταντίνος Καρέλης

Εκπρόσωπος Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ)

Δήμαρχος Μελίκης

Η Ανώτατη Συνομοσπονδία Γονέων Μαθητών Ελλάδας, το Κ.Κ.Ε. και ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α δεν όρισαν εκπροσώπους.

Στη συνεδρίαση παρίστανται και οι:

1. Χρήστος Τρικαλινός, Καθηγητής Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, εκπρόσωπος ΠΟΣΔΕΠ
2. Χρήστος Νάστας, εκπρόσωπος εθνικής συνομοσπονδίας ΑμΕΑ
3. Πολύκαρπος Μαλαγάρης, Πρόεδρος ΟΛΤΕΕ
4. Χρυσή Βιτσιλάκη, αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Αιγαίου, αναπληρωματική εκπρόσωπος Συνόδου Πρυτάνεων
5. Σωκράτης Καπλάνης, Πρόεδρος ΤΕΙ Πάτρας, εκπρόσωπος συνόδου Προέδρων ΤΕΙ
6. Ιάκωβος Καρατράσογλου, μέλος ΠΑΣΟΚ, αρμόδιος για την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση

Αρμόδια για την τήρηση των πρακτικών η Αγγελική Σουφλή, διοικητική υπάλληλος στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας.

Η συνεδρίαση αρχίζει στις 10.00 το πρωί αφού προηγουμένως ο Πρόεδρος διαπιστώνει την ύπαρξη απαρτίας.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Συνέχιση της συζήτησης επί Ενδεικτικού Σχεδίου Προτάσεων του Σ.Π.Δ.Ε. για την **Τεχνολογική Επαγγελματική Εκπαίδευση**.
2. Συζήτηση επί **Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών**.

Θέμα 1: Συνέχιση της συζήτησης επί Ενδεικτικού Σχεδίου Προτάσεων του Σ.Π.Δ.Ε. για την Τεχνολογική Επαγγελματική Εκπαίδευση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αγαπητοί συνάδελφοι καλημέρα, να αρχίσουμε, αν θέλετε. Η προοπτική είναι να παρατείνουμε λίγο τη σημερινή συνάντηση, για να έχετε και να έχουμε την ευκαιρία έτσι, να απολαύσουμε τον Αύγουστο.

Θέλω πρώτα – πρώτα να χαιρετίσω την παρουσία εδώ του νέου εκπροσώπου της Νέας Δημοκρατίας, του κ. Λιάσκου, πρώην Υπουργού. Κύριε Λιάσκο θα ενημερωθείτε για όλα αυτά και κάποια στιγμή υπάρχει η παράκληση να ακούσουμε θέσεις σε διάφορα θέματα από το πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας. Επίσης, χαιρετίζω, εκ μέρους των Πρυτάνεων των Πανεπιστημίων, τη συνάδελφο κ. Βιτσιλάκη, η οποία είναι και ειδική στο χώρο της εκπαίδευσης και επίσης το συνάδελφο από τα ΤΕΙ, τον κ. Καπλάνη. Η παρουσία σας θα είναι πολύτιμη, γιατί και θα συζητήσουμε την Τρίτη πράγματα που μας αφορούν όλους, αλλά και ήδη συζητούμε σήμερα το μεγάλο θέμα της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, που αρχίσαμε να το βλέπουμε στην προηγούμενη συνεδρία και σήμερα θα τελειώσει.

Να θυμίσω ότι είχαν γίνει 2 τοποθετήσεις. Έχει μοιραστεί η πρόταση που μας έστειλε ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ ο κ. Πανάρετος. Είναι η πρόταση του ΠΑΣΟΚ για την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Θα ενημερωθούμε και επ' αυτής και θα συζητήσουμε.

Να θυμίσω ποιες ήταν οι τοποθετήσεις σε αυτό το θέμα στην προηγούμενη συνάντηση. Θα έλεγα ότι ήταν 2 βασικές προσεγγίσεις. Η μία ήταν του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, που όσο θυμάμαι και κατάλαβα, ήταν υπέρ μιας γενικότερης τεχνολογικής κατάρτισης, χωρίς μεγάλη έμφαση σε ειδικότητες, ειδικεύσεις κλπ. Η άλλη πρόταση, εκ μέρους του εκπροσώπου της ΟΛΤΕΕ, ήταν να έχουμε τις ειδικεύσεις, βεβαίως αναβαθμισμένο όλο το σύστημα κλπ., αλλά ήταν υπέρ των ειδικεύσεων. Αυτή ήταν η μείζον διαφορά. Έχουμε τώρα την πρόταση του ΠΑΣΟΚ, την οποία πιστεύω ότι όλοι έχουμε διαβάσει και η οποία πάλι κινείται στο χώρο των ειδικεύσεων, αλλά όχι μόνο. Κύριοι συνάδελφοι, κ. Πανάρετε, θέλετε να μας πείτε μερικά πράγματα;

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Κύριε Πρόεδρε θέλω για ένα διαδικαστικό πρώτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, διαδικαστικό ευχαρίστως.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Επειδή βλέπω την ημερήσια διάταξη για την Τρίτη. Δε γνωρίζω βέβαια με ποιο ρυθμό θα πάει η συζήτηση σήμερα. Αν θα προλάβουμε δηλαδή να συζητήσουμε για τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, αυτά τα έχουμε συζητήσει. Και απλώς είναι τελικές.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Ναι, εγώ έλειπα. Βέβαια ήταν ο εκπρόσωπος της ΔΟΕ εδώ. Για το θέμα που έχουμε την Τρίτη, εγώ θα λείπω στο εξωτερικό και δε θα μπορώ να είμαι. Σας έχω στείλει ήδη τις προτάσεις της Ομοσπονδίας σε αυτό. Θα έλεγα να αναβληθεί για επόμενη συνεδρίαση η θεματολογία του. Γιατί είναι ιδιαίτερα σημαντικό για μας και η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και το ζήτημα της επιμόρφωσης και θα παρακαλούσα να διανεμηθούν

σε όλα τα μέλη και οι προτάσεις της Ομοσπονδίας και τα πρακτικά των συνεδρίων. Γιατί στα κείμενα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που μας στέλνετε, οφείλω να πω ότι η πρόταση είναι εντελώς μονομερής, αφού σχεδόν αγνοεί, στην πρότασή του, το ζήτημα ότι στην Ελλάδα, στη χώρα μας, υπάρχει αυτή τη στιγμή...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μην κάνετε ανάπτυξη τώρα.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Όμως να πω κάτι που είναι σημαντικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για πέστε μας κάτι, ναι.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Γιατί είναι στην πρόταση. Αγνοεί η πρότασή του ότι υπάρχει ο Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Και πρέπει να σας πω για να το γνωρίζετε, ότι υπάρχει μια άτυπη κόντρα μεταξύ του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και του ΟΕΠΕΚ. Άρα, δεν μπορούμε να δεχτούμε ως βάση εισήγησης αυτά που προτείνει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, τη στιγμή που ούτε καν αναφέρεται στο κατ' εξοχήν συντονιστικό όργανο επιμόρφωσης, που με βάση το νόμο 2986 είναι ο ΟΕΠΕΚ, ο οποίος θα κάνει και φέτος την εισαγωγική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Θεωρώ ότι είναι μονομερής η πρόταση και δεν εξυπηρετεί αυτό που θέλουμε όλοι, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Γι' αυτό θα πρότεινα να πάει περί τα τέλη Αυγούστου αυτή η συζήτηση, να ενημερωθούμε όλοι και να είναι εξαντλητική. Και τα δύο θέματα δεν μπορούν να πάνε σε μία συνεδρίαση. Να πάνε σε πολλές συνεδριάσεις, γιατί είναι πολύ σοβαρά. Ιδιαίτερα αν μιλάμε για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, καταλαβαίνετε τι είδους συζήτηση πρέπει να γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε ευχαριστώ. Το κείμενό σας θα μοιραστεί οπωσδήποτε. Δυστυχώς, από μερικές συνεδριάσεις απουσιάζουν εκπρόσωποι των φορέων, όπως του φορέα της επιμόρφωσης. Και έτσι, όταν συζητάμε αυτά, δεν τίθεται το θέμα να γίνει και η εισήγηση από την πλευρά τους. Εδώ δε στερούμε καμία δυνατότητα από κανέναν, την επιζητούμε. Επίσης, ό,τι τίθεται και διανέμεται εδώ, αποτελεί απλώς μια βάση για συζήτηση. Από εκεί και πέρα έρχεται ένα υλικό από πολλές πλευρές και πολλές απόψεις. Επομένως, θα ζητήσουμε και, άλλωστε, θα πρέπει να έχουν έτοιμες απόψεις ο Οργανισμός Επιμόρφωσης, έχουμε εδώ τον κ. Σούτσα.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Απλά, εγώ δεν αμφισβητώ την επιστημονικότητα της πρότασης. Αμφισβητώ όμως, να έχει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο λόγο και να τίθεται ως βάση συζήτησης για το θεσμικό μέρος της επιμόρφωσης. Γιατί είναι ένας από τους εμπλεκόμενους. Όταν υπάρχει ο νόμος 2986, τον οποίο εφαρμόζει η Ελληνική Πολιτεία, δεν μπορεί να έρχεται το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και να λέει για Παρατηρητήριο Επιμόρφωσης, το οποίο θα κάνει τη δουλειά που προβλέπει ο νόμος, που τον έχω μαζί μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, θα τα συζητήσουμε αυτά κ. Πρόεδρε.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Καταρχήν καλημέρα σε όλους. Θεωρώ πολύ σημαντική την πρόταση που κάνει ο εκπρόσωπος των εκπαιδευτικών. Είναι και η μόνη εκπαιδευτική ομοσπονδία που βρίσκεται εδώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι η μόνη.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Συγγνώμη, εκπαιδευτική ομοσπονδία, έχετε δικίο με συγχωρείτε είναι και η ΟΙΕΛΕ εδώ. Η ΟΙΕΛΕ και η ΔΟΕ μόνο συμμετέχουν. Θεωρώ πολύ σημαντική την παρουσία αυτών των δύο ομοσπονδιών μέσα στη συζήτηση, για θέματα που έχουν να κάνουν με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και θεωρώ ότι θα πρέπει να δούμε με σεβασμό την πρόταση τη συγκεκριμένη, γι' αυτό το πολύ σοβαρό θέμα. Εξάλλου στα θέματα αυτά δεν μπορούμε να σταματάμε με προχειρότητα. Και επειδή ακριβώς όπως είπατε κι εσείς πολύ σωστά στο ξεκίνημα, είναι διακοπές και Αύγουστος, ας δούμε πώς θα μπορούσαμε να συνεννοηθούμε, ούτως ώστε να είμαστε όλοι παρόντες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Πρώτα ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο δεν έχει να μοιράσει με κανέναν άλλον οργανισμό τίποτα. Όχι, δεν έχει να μοιράσει τίποτα. Δε μιλάμε σε επίπεδο εκπροσώπησης, μιλάμε σε επίπεδο θεσμικό. Είναι 2 θεσμικοί οργανισμοί του Υπουργείου Παιδείας. Και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο υπάρχει τμήμα επιμόρφωσης και αξιολόγησης και φυσικά υπάρχει ο ΟΕΠΕΚ, δεν αμφισβητεί κανένας τις νομοθετικές ρυθμίσεις. Στο κείμενο που μοιράσαμε εμείς, αναφέρεται, συγκεκριμένα στη σελίδα 6, ότι με νομοθετική ρύθμιση ιδρύθηκε ο ΟΕΠΕΚ, έργο του οποίου είναι ο σχεδιασμός της επιμορφωτικής πολιτικής για τους εκπαιδευτικούς, η υποβολή σχετικών προτάσεων, ο συντονισμός όλων των μορφών και τύπων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, καθώς και η υλοποίηση των επιμορφωτικών δράσεων κλπ. Επισημαίνεται ωστόσο, ότι το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά τον ΟΕΠΕΚ, παραμένει ως σήμερα η ρύθμιση που δεν έχει ενεργοποιηθεί πλήρως. Αυτό είναι στην ουσία. Δεν έχει ενεργοποιηθεί. Αυτό δεν είναι ευθύνη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Τώρα, αν το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ζητάει ένα Παρατηρητήριο για την παρακολούθηση κάποιων πραγμάτων, δεν έχει σχέση με αντιπαράθεση, μπορεί να έχει και ο ΟΕΠΕΚ. Το θέμα είναι ότι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει τα προγράμματα σπουδών και επομένως είναι εκ των πραγμάτων ο φορέας που είναι πιο κοντά στο επιμορφωτικό κομμάτι και όχι στο διαχειριστικό. Υπ' αυτή την έννοια το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο θέτει θέμα παρατηρητηρίου. Και στο κάτω – κάτω θέμα για συζήτηση είναι, δεν είναι απόφαση.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Όχι κ. Πρόεδρε, έχει μια σημασία το διαδικαστικό, θα μου επιτρέψετε. Αν εδώ συζητούμε, θέτουμε ως βάση συζήτησης, τι προτείνει ο κάθε φορέας, τότε άνετα φαντάζομαι, ως βάση συζήτησης μπορεί να πάει η πρόταση της ΟΙΕΛΕ, της ΔΟΕ, του ΟΕΠΕΚ ή οποιουδήποτε άλλου. Εγώ θεωρώ ότι δεν πρέπει να θέσει ως βάση συζήτησης για την επιμόρφωση αυτά που ο νόμος προβλέπει. Ο νόμος προβλέπει ότι υπάρχει ο ΟΕΠΕΚ και επιμένω, γιατί στον ΟΕΠΕΚ, και όχι στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο βέβαια,

στον ΟΕΠΕΚ εκπροσωπούνται οι εκπαιδευτικές ομοσπονδίες και οι τρεις και μόνο εκεί μπορούν να έχουν λόγο για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Κάτι που αναγνώρισε και ο Υπουργός Παιδείας και μάλιστα δεσμεύτηκε, στην τελευταία συνάντηση που είχαμε μαζί του, πως οτιδήποτε έχει τη λέξη επιμόρφωση θα περνάει από τον ΟΕΠΕΚ. Γνωρίζω ότι υπάρχουν και το δηλώνω, αντιρρήσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου επ' αυτού. Δεν μπορεί όμως να μην αποτελέσει βάση στη συζήτηση στο ΣΠΔΕ και σε ό,τι μας αφορά, δε θα μείνουμε σε μια τέτοια συζήτηση, που δε θα έχει τον ΟΕΠΕΚ ως βάση συζήτησης για την επιμόρφωση. Μπορεί το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να κάνει προτάσεις για την επιμόρφωση, για το επιστημονικό μέρος. Μπορεί π.χ. το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να δημοσιεύει τα ονόματα των επιμορφωτών που δεν τα ξέρουμε ακόμα. Ενώ ο ΟΕΠΕΚ, όταν έκανε επιμόρφωση τα δημοσίευσε παντού. Αλλά εκεί που εμείς τουλάχιστον ελέγχουμε, συμμετέχουμε και είμαστε υπεύθυνοι με τη συμμετοχή μας εδώ, δε θα τορπιλίσουμε κάτι για το οποίο αγωνιστήκαμε να υπάρχει. Το αν η Κυβέρνηση το υποβάθμισε, το αναβάθμισε, ή στην τελευταία συνάντηση με τον κ. Σπηλιωτόπουλο μας είπε ότι θα το αναβαθμίσει και αυτό είναι θετικό, δεν μπορούμε εμείς να συμμετέχουμε σε μια συζήτηση που θα έχει ως βάση συζήτησης αυτή την πρόταση. Ή τουλάχιστον να συμπληρωθεί με όσα προβλέπει ο νόμος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, ο ρόλος μας εδώ δεν είναι προφανώς να αμφισβητήσουμε θεσμούς και φορείς, οι οποίοι έχουν τη σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου και εν πάση περιπτώσει έχουν ψηφιστεί και υπάρχουν θεσμικά, νομοθετικά. Δεν είναι αυτός ο ρόλος μας. Αλλά θέλουμε να συζητήσουμε θέματα ουσίας της επιμόρφωσης. Θα σας παρακαλέσω κι εσάς και όλους, να περάσουμε κάποτε στα θέματα της ουσίας, να δούμε πώς πρέπει να γίνουν αυτά τα πράγματα, τι ζητάμε σε σχέση με τα αναλυτικά προγράμματα. Γιατί αυτό μας ενδιαφέρει εδώ. Προφανώς, ο θεσμικός φορέας, ο οποίος είναι εντεταλμένος να κάνει αυτή τη δουλειά, αυτός θα το κάνει. Αλλά...

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μα προφανώς θα ακούσουμε αυτές τις απόψεις. Και παρακαλώ τον Πρόεδρο.

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Συγγνώμη καταρχάς για την καθυστέρηση. Πραγματικά τα τελευταία χρόνια, εγώ έχω ενάμισι χρόνο που έχω αναλάβει τον ΟΕΠΕΚ, ήταν μια κατάσταση, εν πάση περιπτώσει, η οποία ήταν λιμνάζουσα θα μπορούσα να πω. Φυσικά είναι πάντα θέμα της πολιτείας, του εκάστοτε Υπουργού Παιδείας και της γενικότερης εκπαιδευτικής πολιτικής, το πώς θα χρησιμοποιήσει τα διάφορα όργανά του. Μετά από πολλές διακυμάνσεις που πέρασε αυτή την τελευταία χρονική περίοδο, εκφρασμένη πλέον πολιτική βούληση, είναι, ο ΟΕΠΕΚ να παίξει το ρόλο για τον οποίο θεσμοθετήθηκε. Μέσα στο πλαίσιο αυτό και σας το λέω πάλι, ξαφνικά, τελείως ξαφνικά, πριν από λίγους μήνες, τρεις – τέσσερις μήνες, το Υπουργείο μας ανακοίνωσε ότι για πρώτη φορά παίρνουμε την εισαγωγική επιμόρφωση. Είχε προηγηθεί μια περίοδος μόνο το έτος 2003. Έκτοτε παρενέβη το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, το οποίο και την εκτελούσε, την

υλοποιούσε. Και από φέτος περνάει το κομμάτι αυτό σε μας. Νομίζω ότι αυτό είναι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα έχει λυθεί μάλλον τότε.

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Θεσμικά έχει λυθεί. Μάλλον έχει ενεργοποιηθεί η σωστή λειτουργία του θεσμού. Κατά δεύτερο λόγο, περνάει και η επιμόρφωση στην τεχνολογία πληροφορικής και επικοινωνιών, πάλι για πρώτη φορά, στον ΟΕΠΕΚ. Το έργο του ΟΕΠΕΚ επομένως, αυτή τη στιγμή ανοίγεται, τουλάχιστον με προοπτική μιας τριετίας, χωρίς να υπάρχει δυνατότητα πισωγύρισης. Για το λόγο ότι όταν υπογράφεις ένα τεχνικό δελτίο και εμπλέκεσαι σε ένα πρόγραμμα τριετούς υλοποίησης, είναι δεδομένο πια ότι θα το υλοποιήσεις. Δεν μπορείς κατά κάποιο τρόπο να πεις ότι κάνω πίσω, οποιαδήποτε και αν είναι η πολιτική ηγεσία στο Υπουργείο Παιδείας.

Εμείς όντως δε θεωρούμε ότι είμαστε σε αντιπαράθεση με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Θεωρούμε ότι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει το κομμάτι, αλλά ποιο κομμάτι. Το κομμάτι ενδεχομένως της δημιουργίας των προγραμμάτων σπουδών, τα οποία θα κριθεί ο ΟΕΠΕΚ να υλοποιήσει με τον όποιο μηχανισμό σήμερα υπάρχει, ή ενδεχομένως θα δημιουργηθεί αύριο. Πάντως οπωσδήποτε δεν το βλέπουμε ως θέμα αντιπαράθεσης. Εμείς το βλέπουμε ως θέμα αगाστής συνεργασίας, για την καλύτερη δυνατή λειτουργία της επιμόρφωσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και θα ακούσουμε τις απόψεις σας στη συζήτηση του θέματος. Και αν θέλετε, επειδή είναι ένα θέμα το οποίο σε σας είναι πολύ οικείο, θα μπορούσαμε να έχουμε μια σύντομη εισήγηση, την οποία να μοιράσουμε και έτσι να ανταποκριθούμε σε αυτό το οποίο εγώ θεωρώ αυτονόητο. Όταν υπάρχει ένας φορέας εντεταλμένος να κάνει αυτό το έργο, αυτός ο φορέας θα έχει και ιδιαίτερη βαρύτητα, αυτό είναι αυτονόητο. Από την άλλη, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο παρεκλήθη να διευκολύνει τη συζήτηση εδώ, διατυπώνοντας απόψεις επί του θέματος της επιμόρφωσης, αυτό ήταν όλο. Να συνεχίσουμε θα έλεγα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι μία προσθήκη. Ότι η πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, δεν αναφέρεται στο ποιος θα διαχειριστεί τα θέματα της επιμόρφωσης. Απλώς λέει ποιο θα είναι το περιεχόμενο, ποιες θα είναι οι μορφές της επιμόρφωσης. Το μόνο που μπορεί να αποτελεί, κατά κάποιο τρόπο, στοιχείο κριτικής, είναι αυτό που ειπώθηκε προηγουμένως. Να υπάρχει ένα παρατηρητήριο. Αυτό δεν εμποδίζει να υπάρχει παρατηρητήριο στον ΟΕΠΕΚ και να υπάρχει και στο Παιδαγωγικό, ως προς τα προγράμματα σπουδών και όχι ως προς τίποτα άλλο.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Μα αυτά που λέτε στο παρατηρητήριο αναφέρονται στον ιδρυτικό νόμο του οργανισμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα τα δούμε αυτά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ένα παρατηρητήριο ακόμα δε βλέπεται. Η έρευνα δε βλέπεται, όπως ξέρετε, σε τίποτα. Και πέρα από αυτό, να διορθώσω και κάτι από όσα

ειπώθηκαν καλοπροαίρετα από τον κ. Σούτσα. Ότι δεν παρενέβη το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, για να πάρει την εισαγωγική επιμόρφωση.

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου). Όχι, δεν...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Επειδή το ρήμα ήταν «παρενέβη», γι' αυτό. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο είναι ο σύμβουλος του Υπουργού και ο Υπουργός εκείνη τη στιγμή θεώρησε ότι θα έπρεπε αυτό το κομμάτι της επιμόρφωσης να υλοποιηθεί από το Παιδαγωγικό. Τίποτα περισσότερο.

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Όσον αφορά τον όρο «παρενέβη» τον ανακαλώ αν τον είπα. Ήταν τελείως τελείως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι ένα θέμα το οποίο θα το αντιμετωπίσουμε προς αυτή την κατεύθυνση.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ουδέν σχόλιο. Επί της προτάσεως, της παρακλήσεως, μάλλον, του αιτήματος του Προέδρου της ΔΟΕ, για μετάθεση της συνεδρίας. Ήταν πολύ δύσκολη, επειδή είμαστε πολλά τα μέλη, να βρούμε μια ημερομηνία συναντήσεως. Και έχει προσδιοριστεί από καιρό η 21^η, ώστε να ξέρουν οι άνθρωποι και να κανονίσουν τις υποχρεώσεις τους. Εγώ, για να διευκολύνω, θα μπορούσα προσωπικά να προτείνω, αν αυτό σας εξυπηρετεί, μετάθεση, αντίς της 21^{ης} σε μία από τις 3 επόμενες ημερομηνίες 22, 23 ή 24. Εφόσον όμως μπορούν τα άλλα μέλη. Αλλά έχει γίνει μια ολόκληρη συζήτηση.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Δε ζήτησα αυτό κ. Πρόεδρε. Εγώ λέω η συζήτηση στις 21 να γίνει. Φαντάζομαι ότι έχει θέματα και μπορεί να ολοκληρωθεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και θα είναι και ο Πρόεδρος και θα είναι και εκπρόσωπός σας.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Δε λέω αυτό. Θα μπορούσε να γίνει. Δεν ξέρω αν έχετε σκοπό σήμερα να ολοκληρώσετε όλα τα θέματα που υπάρχουν. Αλλά για το ζήτημα της αξιολόγησης, αν μας ενδιαφέρει πραγματικά και της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, εγώ δεν μπορώ να είμαι στις 21, γιατί θα είμαι στο εξωτερικό. Δυστυχώς δεν μπορώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα πάρει καιρό αυτό και θα το ξανά συζητήσουμε.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Αυτό λέω, να προσδιοριστεί σε τρεις – τέσσερις συνεδριάσεις. Ας γίνει μια καταρχήν συζήτηση – παρουσίαση των προτάσεων την Τρίτη, αλλά να ορίσουμε από τώρα μια δεύτερη και μια τρίτη συνεδρίαση. Να το ξέρουμε όμως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό γίνεται πάντα. Εδώ ξέρετε ότι προσδιορίζουμε τις επόμενες. Επομένως κάπως έτσι θα είναι και γι' αυτό το θέμα. Παρακαλώ

να περάσουμε στον κ. Πανάρετο, να μας πει γι' αυτή την πρόταση του ΠΑΣΟΚ για την Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Καλή σας μέρα. Χαιρετίζω κι εγώ την παρουσία του εκπροσώπου της Νέας Δημοκρατίας στο Συμβούλιο και θεωρώ ότι, και ελπίζω μάλλον, ότι η συμμετοχή του, μετά από μία μακρά απουσία της Νέας Δημοκρατίας από όλα τα επίπεδα του διαλόγου, θα συμβάλλει σε μια καλύτερη διεξαγωγή του διαλόγου αυτού.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εσείς μπορείτε να πείτε την άποψή σας προφανώς. Επειδή είμαι εκπρόσωπος ενός πολιτικού φορέα θα μου επιτρέψετε να κάνω μια αξιολόγηση, μια σύνοψη αν θέλετε, της μέχρι τώρα κατάστασης όσον αφορά το διάλογο από πολιτικής πλευράς και να σημειώσω μια σειρά από παρατηρήσεις, που προκαλούν από δυσπιστία μέχρι έντονη αμφιβολία για την ειλικρίνεια της Κυβέρνησης στη διεξαγωγή αυτού του διαλόγου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό όμως είναι μια πολιτική τοποθέτηση. Εδώ συζητάμε την Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση. Δε μας λέτε την πρότασή σας; Τα άλλα, υπάρχει η Βουλή όπου συζητούνται, υπάρχουν άλλα επίπεδα. Θα σας ακούσουμε και τα γράφете κίολας στην αρχή εδώ. Γιατί μετά θα πρέπει να απαντήσει. Ξέρετε, τώρα, αν κάνουμε μια πολιτική συζήτηση, εδώ καιγόμαστε να δούμε τι θα κάνουμε τέλος πάντων με την Επαγγελματική – Τεχνολογική Εκπαίδευση. Αν θέλετε να στοιχήσετε στην παράκλησή μου.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Η παράκλησή σας θα ήταν ιδιαίτερα ελκυστική, αν δεν είχαν παρουσιαστεί φαινόμενα, τα οποία δημιουργούν τα προβλήματα στα οποία θα αναφερθώ και καθιστούν το ΕΣΥΠ πολιτικό όργανο και όχι όργανο διαλόγου εκπαιδευτικής διαδικασίας. Όταν στο μέσο του καλοκαιριού ο Πρωθυπουργός αποφασίζει να σας δει και αποφασίζει να δει και τον Υπουργό Παιδείας, για να δημιουργήσει μια εντύπωση ότι ο διάλογος έχει προχωρήσει σε τέτοιο σημείο που το Σεπτέμβριο «θα είμαστε», θα είναι η Κυβέρνηση έτοιμη, να προχωρήσει σε θεσμοθέτηση ριζικών αλλαγών στο εκπαιδευτικό σύστημα, καταλαβαίνετε ότι είναι φυσικό να υπάρχει υποχρέωση από την πλευρά του εκπροσώπου του κόμματος της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης να επισημάνει ότι αυτή η πρακτική δε βοηθά το διάλογο.

Είμαι υποχρεωμένος να πω ότι την ίδια τακτική παρατηρήσαμε και στην κοινή συνεδρίαση των Συμβουλίων Πανεπιστημιακής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, που έγινε πριν από μια βδομάδα περίπου. Ήμασταν παρόντες, εσείς που είχατε προσκληθεί ως Πρόεδρος του Συμβουλίου και εγώ ως εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ. Υπήρχε μια μεγαλεπίβολη ατζέντα, με εντυπωσιακό τίτλο, χωρίς καμία τεκμηρίωση. Αυτό βέβαια δεν αφορά εσάς, αλλά αναγκάζομαι να το πω, γιατί ο διάλογος δεν είναι τρία χωριστά μέρη που ο καθένας συζητάει και κάτι γίνεται, ανάλογα με τον Πρόεδρο που έχει το κάθε Συμβούλιο. Υπήρχε μια ημερήσια διάταξη εντυπωσιακή. Κανένα υποστηρικτικό κείμενο. Έρχεται ο Υπουργός, ο οποίος θα μου επιτρέψετε να πω, παρότι δε μου αρέσει αυτή η έκφραση, ότι εμφανίστηκε ως και να επρόκειτο να είναι Υπουργός πολιτικής παρθενογένεσης. Διατύπωσε ένα

λόγο εντυπωσιακό για το μέλλον της παιδείας, λες και δεν υπήρχε προηγουμένως. Δηλαδή ότι πέντε χρόνια δεν έχει γίνει απολύτως τίποτα. Και ταυτόχρονα, προωθείται νομοσχέδιο, το οποίο κατά τους εκπροσώπους των πανεπιστημίων και σε μικρότερο βαθμό των ΤΕΙ, έχει σημαντικά θέματα. Έξω από το διάλογο θεσμοθετούμε.

Γι' αυτό θέλω να κάνω αυτή την τοποθέτηση. Η εντύπωση είναι η εξής. Η εντύπωσή μου είναι ότι η Κυβέρνηση έχει την πρόθεση να θεσμοθετήσει το Σεπτέμβριο. Δικαίωμά της.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δε νομίζω ότι είναι έτσι.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Επιτρέψτε μου να τελειώσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ελέχθη αυτό;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ξέρετε κάτι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ελέχθη;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Έτσι νομίζω, ότι ο διάλογος τελειώνει το Σεπτέμβριο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν ελέχθη αυτό. Εμείς...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αυτή ήταν η εντύπωσή μου. Εγώ μπορεί να μην κατάλαβα καλά.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Φθινόπωρο; Μάλιστα μπορεί να μην είναι Σεπτέμβριος, αλλά φθινόπωρο.

(Διαλογικές συζητήσεις)

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ξέρετε εγώ, λόγω της επιστήμης μου, αποφεύγω τις προβλέψεις. Αλλά θα την κάνω την πρόβλεψη και θα δούμε αν η πρόβλεψη αυτή αποδειχθεί πραγματική. Υπάρχει κατά τη γνώμη μου ένας σχεδιασμός επικοινωνιακός, όχι ουσιαστικός. Να αναδειχθεί μία πρωτοβουλία της Κυβέρνησης, το φθινόπωρο όπως λέτε, να μη χρησιμοποιήσω μήνα, για αλλαγές στην παιδεία. Καμία αντίρρηση. Η Κυβέρνηση έχει δικαίωμα να το κάνει αν προλάβει. Όμως δε θα πρέπει το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας και τα Συμβούλιά του να αποτελέσουν το βραχίονα της επικοινωνιακής τακτικής της Κυβέρνησης αυτής και οποιασδήποτε κυβέρνησης.

Και με λύπη μου θα πω κ. Πρόεδρε, ότι και οι δικές σας δηλώσεις μετά τη συνάντησή σας με τον Πρωθυπουργό δημιούργησαν αυτή την εντύπωση. Το είχα πει και την περασμένη φορά. Την εντύπωση δηλαδή, ότι υπάρχει μια γκάμα εξαιρετικών εντυπωσιακών αλλαγών που θα προκύψουν ως αποτέλεσμα του διαλόγου που γίνεται στο Συμβούλιό μας. Εγώ θα παρακαλούσα και θα κλείσω αυτό το κομμάτι της τοποθέτησης, με πολύ μετριοπαθή τρόπο, όπως είδατε, θα παρακαλούσα να εξακολουθήσουμε να κάνουμε το διάλογο ουσιαστικά και να αποφεύγουμε ως Συμβούλιο να

συμμετέχουμε σε μια επικοινωνιακή στρατηγική η οποία δε βοηθά το θέμα της παιδείας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μία τοποθέτηση επ' αυτού.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ θεωρώ τιμή, όχι για το δικό μου πρόσωπο, αλλά για το Συμβούλιό μας, ότι ο Πρόεδρος της Κυβερνήσεως θέλει να μάθει, από πρώτο χέρι, να το πω έτσι, διότι ο Υπουργός ο αρμόδιος τον ενημερώνει προφανώς, πώς πάμε και πώς σκεφτόμαστε τα πράγματα. Πρέπει να σας πω ότι με κράτησε εκεί 2 ώρες και άκουσε με λεπτομέρεια, πώς δουλεύουμε, τι κάνουμε, τι σκεφτόμαστε, ποια είναι τα προβλήματα, που εγώ το θεωρώ όχι νόμιμο, αλλά υποχρέωση του Προέδρου να το κάνει. Επομένως, νομίζω ότι είναι εις πίστωση του Συμβουλίου μας, γιατί ξαναλέω δεν μιλάω ως πρόσωπο, μιλάω ως Συμβούλιο, είναι εις πίστωση του Συμβουλίου μας ότι θεωρούν όλοι ότι γίνεται μια σημαντική δουλειά.

Η δική μου δε άποψη, με τον τρόπο με τον οποίο ξέρω τα θέματα της παιδείας, από το Νηπιαγωγείο μέχρι το Πανεπιστήμιο, είναι ότι πραγματικά τα θέματα που συζητάμε, αν προχωρήσουμε, όπως τα συζητάμε, και αυτή πρέπει να είναι η πίεση και η δέσμευση που πρέπει να ζητήσουμε, θα είναι μια γενναία αλλαγή στην εκπαίδευση. Το έχουμε πει επανειλημμένως εδώ μέσα. Όλοι κρατάμε τις επιφυλάξεις μας αν θα γίνουν κλπ. Αλλά ότι αυτά που συζητάμε είναι πάρα πολύ σημαντικά και αλλάζουν το χάρτη, είναι έτσι. Αυτό αισθάνομαι την ανάγκη να το πω και δημόσια. Και νομίζω ότι έχω το δικαίωμα να το κάνω. Όπως έχω το δικαίωμα να μιλώ γι' αυτό που κάναμε πάντοτε, ξεκινώντας αυτό το Συμβούλιο. Λέγαμε ότι μέχρι τον Οκτώβριο, υπολογίζαμε ότι σε ένα εξάμηνο μέσα θα μπορούσαμε να έχουμε κάποιες απόψεις – προτάσεις. Δε λέω τίποτα καινούριο. Για να μη φαίνομαι ασυνεπής αφήνω το χρόνο του εξαμήνου, που είναι τέλη Οκτωβρίου και αν χρειαστεί παραπάνω χρόνος, εδώ είμαστε να το δούμε και να το ζητήσουμε. Αυτή είναι η τοποθέτησή μου. Μην επιμείνουμε σε αυτό περισσότερο, να μπούμε στην ουσία;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι κ. Πρόεδρε θα μου επιτρέψετε, γιατί φαντάζομαι ότι έχω τη μέση ευφυΐα του ανθρώπου...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν έχετε τη μέση, έχετε την άκρα ευφυΐα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ελπίζω να έχω τη μέση ευφυΐα. Δε σας είπα ποτέ, νομίζω, να μη μιλάτε. Άλλωστε θα ήταν αντίθετο με τις αρχές μου να σας πω να μη μιλάτε. Όμως το να διατυπώνετε, όχι ως εκτίμηση, αλλά ως γεγονός κάτι που εκτιμάτε ότι θα συμβεί, θεωρώ ότι δημιουργεί μια λανθασμένη εντύπωση. Επίσης να δώσω αν θέλετε τη σημασία που εσείς δίνετε στη συνάντησή σας με τον Πρωθυπουργό. Μήπως όμως τότε, αφού υπάρχει τόσο μεγάλη σημασία και αφού συναντηθήκατε επί δύο ώρες, θα ήταν χρήσιμο να μας δώσετε μια πιο αναλυτική εικόνα της συζήτησης αυτής; Διότι φαντάζομαι ότι ο Πρωθυπουργός δε θα ζήτησε, όπως είπατε κι εσείς, να του δώσετε τις ανακοινώσεις που έχουμε βγάλει, γιατί φαντάζομαι ότι θα τις διαβάσει ή θα τις διαβάζουν οι συνεργάτες του. Φαντάζομαι, ή εκτιμώ αν

θέλετε, από την όποια εμπειρία έχω, ότι η συζήτηση αυτή θα είχε και ένα μεγάλο μέρος στρατηγικής. Πού πηγαίνουμε, γιατί πηγαίνουμε και ποια είναι η θέση της Κυβέρνησης. Με δεδομένο ότι δεν έχει υπάρξει άλλη πηγή τέτοιας ενημέρωσης, εγώ θα σας παρακαλούσα και θα το θεωρούσα χρήσιμο να μας δώσετε μια μεγαλύτερη, μια καλύτερη εικόνα αυτής της συζήτησης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δε θα γίνω κυβερνητικός εκπρόσωπος τώρα να πω τι συζητήσαμε, αλλά δεν το εννοείτε κι έτσι. Θέλετε να πείτε από αυτή τη συζήτηση. Αυτό που μπορώ να σας πω είναι ότι άκουσε με μεγάλη προσοχή και κατάλαβε τον προβληματισμό μας. Δηλαδή με μεγάλη σαφήνεια είπα ότι το θέμα μας δεν είναι να αλλάξουμε απλώς ένα σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων, ή να κάνουμε κάποια μικροπράγματα. Ότι αυτό που μας απασχολεί ως Συμβούλιο είναι η ποιότητα της εκπαίδευσης. Ότι εκεί έχουμε δώσει το βάρος. Ότι το άλλο θέμα το θεωρούμε ένα τεχνικό θέμα που θα το αντιμετωπίσουμε. Γνωστοποίησα τον προβληματισμό που έχει αναπτυχθεί εδώ και είδα ότι άκουγε με ιδιαίτερη προσοχή και καταλάβαινε ότι εδώ μιλάμε για πολύ μεγάλα θέματα. Και μπορώ να σας μεταφέρω αυτή την εντύπωσή μου. Ότι συμμεριζόταν τον προβληματισμό μας και τις προοπτικές που έχει αυτός ο προβληματισμός, αυτή η στρατηγική. Μάλιστα επέμεινα, ότι όλα αυτά που λέμε, τελικά θέτουν και θέμα χρημάτων. Για να μην περάσει έτσι, ότι λέμε αυτά. Εξέφρασα ανοικτά, νομίζω, και αυτό ήταν και ο ρόλος μου, τον προβληματισμό, τα σημεία τα δύσκολα, είτε είναι το χρηματικό, είτε είναι το θέμα της επιμόρφωσης, είτε είναι το θέμα της αξιολόγησης. Όλα αυτά τέθηκαν στη συζήτηση, με έναν τρόπο ώστε νομίζω ότι κατάλαβε πάρα πολύ καλά, ότι γίνεται μια σημαντική δουλειά, ότι πρέπει να γίνουν πράγματα, ότι χρειάζονται χρήματα. Αυτά, μέχρι εκεί. Τώρα από εκεί και πέρα τι να σας πω; Δεν είμαστε και φίλοι να συζητάμε. Θεσμικά είπα ορισμένα πράγματα. Μέχρι εδώ. Αυτά κύριε συνάδελφε.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Θέλω μια παρέμβαση κ. Πρόεδρε κι εγώ σε αυτό το θέμα να κάνω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Λιάσκο θέλετε κάτι;

Α. ΛΙΑΣΚΟΣ: Κύριε Πρόεδρε και αγαπητά μέλη του Συμβουλίου, αφού σας ευχαριστήσω για το καλωσόρισμα όλους σας, γιατί είμαι νέο μέλος και είναι τιμή μου να είμαι μέλος σε αυτό το Συμβούλιο, αντικαθιστώντας άλλο συνάδελφο. Θα πω, πρώτα απ' όλα, ότι όπως μέχρι τώρα εγώ εξέλαβα τη λειτουργία του Συμβουλίου και θεωρώ ότι απηχώ σημαντικό τμήμα της ελληνικής κοινωνίας, δηλαδή πώς το καταλαβαίνει και ο κόσμος προς τα έξω, είναι ότι ένα Συμβούλιο που υπερευφώνεται από μίζερες και στείρες κομματικές αντιπαραθέσεις, συζητά για να διαμορφώσει ένα νέο εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο πλέον έχουν ανάγκη όλοι οι Έλληνες. Έτσι αυτό κ. Πρόεδρε εκλαμβάνεται στην κοινωνία την ελληνική. Και έτσι αν θέλετε, θέλω να το βλέπω κι εγώ ως πολιτικός. Και θέλω να πω ότι χαίρομαι πάρα πολύ, που σε αυτό το ρόλο, όλοι ενστερνίζεστε την ευθύνη και περισσότερο εσείς κ. Πρόεδρε, που είστε ένας καταξιωμένος άνθρωπος, κατά τη δική μου εκτίμηση. Και να συμπληρώσω εδώ, ότι όλοι στο

παρελθόν, όλες οι κυβερνήσεις, θέλησαν να προχωρήσουν προς ένα νέο τέτοιο τύπο διάλογο, έτσι ώστε με καθολική συναίνεση και με την υπεύθυνη άποψη ανθρώπων επαΐοντων, να υπάρξει μια καλύτερη, μια θα έλεγα μεγαλύτερη, σε επίπεδο οράματος, εκπαιδευτική μεταρρύθμιση για τη χώρα.

Θα ήθελα να πω εδώ ότι αυτός ο διάλογος είναι ζωντανός. Δε θεωρώ ότι θα πρέπει και όσοι ανήκουμε σε κόμματα, να τοποθετούμεθα με κλισέ, ή με φράσεις, κάνοντας μια αντιπολίτευση απέναντι στον άλλον, ότι εμείς π.χ. θέλουμε ένα κοινωνικό, ένα δίκαιο, όπως διαβάζω διάφορα εδώ γενικά, ένα ευέλικτο, ένα τέτοιο σύστημα που να είναι κοντά στο μαθητή. Αυτά είναι γενικά και αόριστα πράγματα κυρίες και κύριοι. Από εμάς, πιστεύω, περιμένει ο ελληνικός λαός να του πούμε, ότι έτσι ήταν το εκπαιδευτικό σου σύστημα μέχρι σήμερα, εμείς με τις τροποποιήσεις που κάνουμε, το κάνουμε καλύτερο, δημιουργικότερο και πιο παραγωγικό για τα παιδιά σου. Αυτό περιμένει ο ελληνικός λαός από εμάς.

Το να τσακωθούμε εδώ και να λέμε ο καθένας «εσύ δεν το έκανες καλό», δε λέει τίποτα. Μιλώ για τους εκπροσώπους των κομμάτων. Εγώ θα συμφωνήσω με τον εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ, στη γενική κατεύθυνση για το κομμάτι που συζητάμε έχει δύο σκέλη. Λέει η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση αποτελεί μια ισχυρή συνιστώσα για δημιουργική ανταγωνιστικότητα με κοινωνική συνοχή. Και λέει, αφού λέει διάφορα, την επιτυχή άσκηση ενός επαγγέλματος, γιατί αυτό είναι και τη δυνατότητα συνέχισης της εκπαιδευτικής και επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων μέσω σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Να μείνουμε κύριε συνάδελφε σε αυτό; Να γίνει πιο πετυχημένο, με την πρότασή σας τη σημερινή, απ' ότι ίσχυε στο παρελθόν; Αντί να συζητούμε αν είναι γνήσιες οι προθέσεις της Κυβέρνησης, αν υποκρύπτουν επικοινωνιακά τεχνάσματα. Αν, εν πάση περιπτώσει, δε θέλουν να το κάνουν ουσιαστικά, αλλά θέλουν απλώς να κάνουν μια κουβέντα.

Εγώ, για όποια κυβέρνηση προσπαθεί να κάνει μια μεταρρύθμιση επί τα βελτίω κ. Πρόεδρε, θα έχω θετική προαίρεση. Όπως έχω και θετική προαίρεση για την πρόταση του ΠΑΣΟΚ. Την οποία θα ήθελα να συζητήσουμε εκτενέστερα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό θα κάνουμε.

Α. ΛΙΑΣΚΟΣ: Έτσι ώστε να έχουμε παρέμβαση και εμένα θα με συγχωρήσετε, πρώτη φορά στο Συμβούλιό σας, δε θα ξαναμιλήσω σήμερα. Ήθελα απλώς να καταθέσω κι εγώ τη δική μου σφραγίδα. Και να σας πω, ότι με πολλή περίσκεψη θα συνεχίσω, προς την κατεύθυνση κ. Πρόεδρε που τοποθετήθηκα. Αυτό νομίζω ότι είναι το ορθό και για άλλη μια φορά σας ευχαριστώ για την ανοχή σας, αλλά ήθελα να κάνω μια τοποθέτηση, ευχαριστώντας σας κιόλας που με καλοδεχτήκατε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κύριε εκπρόσωπε. Άλλωστε, να συμπληρώσω ότι οι θέσεις που κατατίθενται από τα κόμματα που υπάρχουν εδώ, με εκπροσώπους δηλαδή, έχουν συζητηθεί σοβαρά και έχουν γίνει και αποδεχτές. Δηλαδή εδώ αυτή την ελευθερία έχουμε. Κύριε Πρόεδρε κ. Κουρουτέ, κ. Πρόεδρε κ. Μπράτη.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Εγώ έχω το λόγο;

(Διαλογικές συζητήσεις)

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Θα έλεγα στο θέμα που τέθηκε κ. Πρόεδρε, ότι νομίζω υπάρχει ένα ουσιαστικό δίκιο από τη μεριά του κ. Πανάρετου να τίθεται. Συμμετέχουμε όλοι σε αυτό το διάλογο, πιστεύω με υψηλό αίσθημα ευθύνης, ιδιαίτερα εμείς που εκπροσωπούμε τις εκπαιδευτικές ομοσπονδίες. Και σε καμία περίπτωση δε θέλουμε να γίνουμε το άλλοθι καμιάς επικοινωνιακής στρατηγικής, καμιάς κυβέρνησης. Δημιουργείται η αίσθηση, μέσω των δημοσιευμάτων του τύπου κυρίως και με τη δική σας συμμετοχή θα έλεγα, ότι στο Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης συζητούνται κοσμογονικά πράγματα και γίνονται κοσμογονικές αλλαγές. Ενώ δεν είναι έτσι. Γιατί δεν είναι; Γιατί λείπει το δεύτερο σκέλος. Αυτό που εμείς τονίσαμε από την αρχή. Ένας διάλογος για να έχει αποτέλεσμα, σημαίνει ότι εκεί που καταλήγουν τα εμπλεκόμενα μέρη, υπάρχει δέσμευση από τη μεριά της Κυβέρνησης ότι αυτά υλοποιούνται. Ένα παράδειγμα.

Ο κ. Καραμανλής, επειδή τον γνωρίζω κι εγώ από τις διαπραγματεύσεις που είχαμε στην απεργία του 2006, ξέρετε ότι είναι πολύ κοφτός και πολύ αποτελεσματικός όταν θέλει να δεσμευτεί. Θα είχε νόημα μια τέτοια συνάντηση επί της ουσίας, αν για παράδειγμα, αυτό που υιοθέτησε το Συμβούλιο κι εγώ το χαρακτήρισα θετικό μέτρο, η δίχρονη υποχρεωτική προσχολική αγωγή, δεσμεύονταν η Κυβέρνηση πως θα το κάνει πράξη. Για να καταλάβετε τι λέω. Ο ένας χρόνος υποχρεωτική προσχολική αγωγή, που καθιερώθηκε μετά τη μεγάλη απεργία του 2006, σήμερα λειτουργήσει υπέρ των ιδιωτικών νηπιαγωγείων. Τα οποία είχαν αύξηση του αριθμού των φοιτούντων νηπίων κατά 80%, την περσινή χρονιά. Με δεδομένο ότι έχουμε μείωση των διορισμών των νηπιαγωγών κατά 50% φέτος, πώς θα λειτουργήσει ο ένας χρόνος υποχρεωτική προσχολική αγωγή και όχι τα δύο που εισηγείται το Συμβούλιό μας. Θέλω να πω δηλαδή, ότι εμείς εδώ δεν ήρθαμε για να γράψουμε μια καλή έκθεση ιδεών και να βάλουμε στα πορίσματά της όλα όσα εισηγούμαστε. Εδώ ήρθαμε για το δεύτερο κυρίως στόχο. Ο Πρωθυπουργός και η Κυβέρνηση δηλαδή, κάθε φορά που δηλώνουν κάτι, θα πρέπει να λένε τι απ' όλα αυτά θα κάνουν πράξη. Θα είδατε κι εσείς φαντάζομαι σήμερα ένα δημοσίευμα της ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε μη συνεχίζετε, διότι ακόμα οι προτάσεις δεν έχουν διατυπωθεί επίσημα. Δεν έχουμε καταλήξει οριστικά στις προτάσεις.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Επειδή έχετε κι εσείς εμπειρία και από την περίοδο του '90 και από σήμερα, δεν μπορεί να γίνουν πράξη, αν ο Πρωθυπουργός μετά τη συνάντηση που έχει μαζί σας, δε λέει τι θα κάνει με τις δαπάνες για την παιδεία, που εμείς το θέσαμε πρώτο στις προτεραιότητες. Σήμερα η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ έχει έναν πίνακα: ξοδεύουμε τα λιγότερα, -πλην των χωρών του ανατολικού μπλοκ, κάποιων τριών, τεσσάρων χωρών, Εσθονία, Λετονία κλπ.- ανά μαθητή. Αυτό είναι η ουσία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι γνωστό.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Όμως προσέξτε. Όταν συμμετέχετε κι εσείς σε ένα παιχνίδι συζήτησης με τον Υπουργό και τον Πρωθυπουργό και ότι εδώ ουσιαστικά αποφασίζονται τα της παιδείας, εγώ διαφωνώ κάθετα. Δεν αποφασίζονται εδώ. Αποφασίζονται στην Κυβερνητική Επιτροπή, η οποία αποφασίζει για τον προϋπολογισμό, για τις δαπάνες, για την επιμόρφωση, για τις προσλήψεις των εκπαιδευτικών και δεν μπορεί σε αυτό να κλείνουμε τα μάτια. Θα είχε δηλαδή νόημα μια επιπλέον δήλωσή σας, που να λέει ότι ο Πρωθυπουργός δεσμεύτηκε ότι αυτά που προτείνει το Συμβούλιό μας θα γίνουν πράξη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, για να μη συνεχίσουμε σε ένα επίπεδο που δεν έχει βάση. Σας λέω ότι δεν μπορεί ο Πρωθυπουργός να πάρει θέση σε ανύπαρκτες επίσημες προτάσεις. Έγινε μια ενημέρωση. Σε καμία περίπτωση, με βάση την ενημέρωση, χωρίς να έχει τις προτάσεις τις δικές μας, δε θα μπορούσε ένας σοβαρός άνθρωπος να βγει και να κάνει δηλώσεις. Και νομίζω ότι, επειδή έχετε και πολιτική αίσθηση, το καταλαβαίνετε αυτό. Δηλαδή εγώ του διαβίβασα τις προτάσεις του Συμβουλίου; Διαβίβασα τους προβληματισμούς του Συμβουλίου. Επί των προβληματισμών θα πάρει θέση και θα βγει να κάνει δηλώσεις; Εσείς είστε μέσα στο χώρο. Μη λέτε τέτοια πράγματα.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Επειδή ξέρω ότι δε θα υπάρξουν δεσμεύσεις γι' αυτό το λέω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εντάξει, ούτε ο δικός μας ρόλος είναι να αναγκάσουμε να γίνει αυτό ή εκείνο. Εμείς είμαστε μια επιστημονική επιτροπή και επιτροπή εκπροσώπων, που ερχόμαστε και λέμε τι πρέπει να γίνει για την παιδεία. Επειδή όλοι μας, εσείς με το ρόλο που έχετε το θεσμικό...

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Εγώ θα συμφωνήσω για το δικό σας, αλλά ο δικός μας ρόλος...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και ο δικός σας ρόλος.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Έχει νόημα να δεσμεύσει την Κυβέρνηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν μπορεί να τη δεσμεύσει το Συμβούλιο αυτό.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Αλλιώς δεν έχει νόημα η ύπαρξη σε ένα τέτοιο Συμβούλιο που θα συζητάμε. Να σας θυμίσω την επιτροπή Κινητή επί Αρσένη. Σε πολύ ωραίο πόρισμα κατέληξε. Θυμάστε για τα οικονομικά των εκπαιδευτικών. Πήγε στο καλάθι των αχρήστων όμως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι άλλο πράγμα βέβαια. Ο κ. Κουρουτός.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Ξέρω ότι δε θα παρεξηγηθώ, τουλάχιστον γι' αυτούς που δε γνωρίζουν, η σχέση μας είναι μακροχρόνια και ό,τι θα σας πω το πιστεύω και θέλω να με ακούσετε με πολλή προσοχή. Είναι γεγονός ότι έγινε ένα βήμα σοβαρό εδώ μέσα, πρώτη φορά στα χρονικά. Και όλοι έχουμε βάλει το χέρι μας, εσείς, οι πάντες. Τα κόμματα, γι' αυτό καλωσορίζω και τη Νέα Δημοκρατία, είναι η πρώτη φορά που έρχεται

ενεργά εδώ. Κύριε Πρόεδρε σας παρακαλώ πάρα πολύ, κινδυνεύουμε να απαξιωθούμε. Θα σας πω, εγώ έπεσα από τα σύννεφα. Ο κ. Βερέμης δεν είναι τυχαίο πρόσωπο. Είναι ο επιβλέπων. Έχετε διαβάσει τις δηλώσεις του μετά τη δική σας παρέμβαση; Εγώ περίμενα εδώ να γίνει μείζον θέμα για τον κ. Βερέμη. Ακούστε τι δήλωσε: «Οι προτάσεις που γίνονται είναι συμπαθητικές». Οι προτάσεις που βγήκαν προς τα έξω. Όπως το βλέπετε. Είναι συμπαθητικές και προσέξτε, έχει και συνέχεια κ. Μπαμπινιώτη. Ακούστε: «Όμως το πραγματικό θέμα δεν είναι αυτό». Δηλαδή δε συζητάμε εδώ μέσα το πραγματικό θέμα. Το πραγματικό θέμα είναι τι θα κάνουμε με το Λύκειο. Λες και δε συζητάμε εμείς για το Λύκειο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επειδή αυτά δεν είναι πολύ σοβαρά. Θέλετε με σοβαρό τρόπο να τα αντιμετωπίσουμε;

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Ναι, πρέπει να τα αντιμετωπίσουμε, αλλά ακούστε με κ. Μπαμπινιώτη...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ είμαι και δημόσιο πρόσωπο και έχω μάθει να τα αντιμετωπίζω αυτά, με συγχωρείτε.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Όλοι είναι δημόσια πρόσωπα. Όμως προσέξτε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βγαίνει δηλαδή κάποιος και λέει κάποιες απόψεις κι εμείς θα βγαίνουμε ως Συμβούλιο να έχουμε διάλογο;

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Πρόεδρος του ΕΣΥΠ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Προσωπική άποψη εκφράζει.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Ο Πρόεδρος του ΕΣΥΠ;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο Πρόεδρος του ΕΣΥΠ. Με συγχωρείτε ο Πρόεδρος του ΕΣΥΠ.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Τότε θα ζητήσουμε άλλα μέτρα για τον Πρόεδρο του ΕΣΥΠ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εντάξει.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Λέει ότι το ΣΠΔΕ είναι ένα όργανο που συνεδριάζει και έχει φάει μισό χρόνο εδώ μέσα, έχει συμπαθητικές απόψεις, αλλά δεν είναι αυτό πρόβλημα που συζητάει. Ο Πρόεδρος του ΕΣΥΠ; Δεν το λέει ο Κουρουτός αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κάνει μια εκτίμηση ότι το κύριο πρόβλημα είναι το Λύκειο.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Να κάνει μια εκτίμηση...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Την κάνει.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Άρα δε γνωρίζει τι γίνεται εδώ μέσα. Δε γνωρίζει τι γίνεται κ. Μπαμπινιώτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να σας πω και το εξής κ. Πρόεδρε. Ότι εγώ έχω ενημερώσει τον κ. Βερέμη για το τι συζητάμε εδώ. Τον επισκέφτηκα και τον ενημέρωσα για το τι συζητάμε εδώ. Για τους προβληματισμούς μας και για όλα. Από εκεί και πέρα, αν στη ροή του λόγου κάνει κάποιες παρατηρήσεις, επειδή αυτό δε συμβαίνει για πρώτη φορά, δε χρειάζεται νομίζω να δώσουμε τέτοια έκταση.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Δεν έγινα κατανοητός. Να ολοκληρώσω εν τάχει σε δευτερόλεπτα. Εγώ είπα ότι πρόσωπα όπως ο κ. Βερέμης, ή άλλοι, μπορεί να απαξιώσουν αυτό το όργανο, με όποια λάθη και αν κάνει, αλλά την προοπτική την οποία όλοι στοχεύουμε. Είναι γεγονός ότι πρέπει να είμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί γι' αυτό που βγαίνει προς τα έξω, τότε θα βγει και τι ακριβώς εντυπώσεις θα δημιουργήσει. Είναι σημαντικό. Γιατί φοβάμαι ότι θα δικαιωθούν αυτοί που δε συμμετέχουν στο διάλογο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δε συμμερίζεστε, επειδή δέχεστε το διάλογο.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Αφήστε με να σας πω λίγο, σας παρακαλώ πάρα πολύ. Γιατί άρχισαν να μιλούν και οι άνθρωποι και κόμματα και να λένε γιατί πάτε στο διάλογο; Θέλω ως Πρόεδρος του ΣΠΔΕ να διαφυλάξετε το κύρος όλων μας και των θεσμών που συμμετέχουν εδώ, αλλά και του θεσμού τον οποίο προάγουμε με αυτό που κάνουμε, με τα λάθη που έχει κάνει, αλλά με την προοπτική που έχουμε δώσει. Θερμή παράκληση. Και θα συμφωνήσω σε ένα τελευταίο με το Δημήτρη Μπράτη, γιατί υπάρχουν πάλι σχόλια εδώ για παντεσπάνι και ψωμί. Οποιαδήποτε μέτρα, πρέπει να συνοδευτούν και από την προοπτική της χρηματοδότησης. Δεν μπορούμε να κάνουμε βήμα, ειδάλλως θα μιλούν όλοι γι' αυτό που διαβάσατε στον κεντρικό σχολιασμό για το παντεσπάνι και για το ψωμί. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι κι εσείς και όλα τα μέλη εδώ έχουν κατανοήσει, επειδή πάντα ξεκινάτε καλοπροαίρετα και με αίσθηση πραγματικότητας, έχετε και έχουμε κατανοήσει, ότι έχει σχηματίσει η κοινή γνώμη μια θετική εικόνα γι' αυτό που κάνουμε. Αυτό προέρχεται από προσεκτικές δηλώσεις, για συζητήσεις που γίνονται εδώ, για προβληματισμούς, για όλα αυτά τα πράγματα. Τώρα καταλαβαίνω ότι υπάρχει μια δυσκολία σε εκπροσώπους και το σέβομαι αυτό και προσπαθώ να το διαφυλάξω. Από την άλλη γίνεται μια δουλειά και πρέπει αυτή η δουλειά, ο προβληματισμός, να φαίνεται. Μέχρι εκεί, δε μιλάω ποτέ για αποφάσεις, δε μιλάω ποτέ. Μιλάω για προβληματισμούς και συζητήσεις που ανεβάζουν το κύρος και το έργο του Συμβουλίου. Μέχρι εκεί.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Κύριε Πρόεδρε κανείς μας δεν έχει πρόβλημα, για το ότι ο Πρόεδρος του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης θα δώσει ενημέρωση στον Πρωθυπουργό για το πώς ακριβώς λειτουργούμε. Ίσα – ίσα που έχει υποχρέωση, σαφώς, να ενημερώνει και είναι σημαντικό αυτό. Από εκεί και μετά όμως, επειδή ακριβώς η κοινή γνώμη ενημερώνεται μέσω των μέσων μαζικής

ενημέρωσης και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ελπίζω ότι δε λειτουργούν με μυθοπλασίες, πλάθοντας οι ίδιοι πράγματα και βλέπω πρωτοσέλιδους τίτλους εδώ και εγώ σε αυτό το σημείο ήθελα να σταματήσω. Με πρόλαβε ο κ. Κουρουτός στα προηγούμενα, σε σχέση με το απαξιωτικό σχόλιο του κ. Βερέμη. Όλοι σας γνωρίζουμε από μια διαδρομή, ειδικά όσοι προερχόμαστε από το χώρο της εκπαίδευσης. Ακυρώνουν και το Συμβούλιο στο σύνολό του και εσάς προσωπικά όλα αυτά τα δημοσιεύματα και όλες αυτές οι παρεμβάσεις. Πρώτα απ' όλα να πω ότι ΤΑ ΝΕΑ, στον πρωτοσέλιδο τίτλο τους στις 15 Ιούλη, γράφουν «τέλος Σεπτεμβρίου ο νέος νόμος για την παιδεία». Το δεύτερο είναι ο μεγάλος τίτλος «Μάθε παιδί μου λιγότερα γράμματα». Εγώ κ. Πρόεδρε στο νομό μου και στην περιφέρειά μου, συνολικά η εικόνα που έχω από τον κόσμο και όσα έχω εισπράξει μετά από αυτά τα δημοσιεύματα δεν είναι και τα καλύτερη σε σχέση με το Συμβούλιό μας και με τη δουλειά που γίνεται. Δηλαδή το να απαξιώνεται μια δουλειά σημαντική...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κόσμος στην περιφέρειά σας διαβάξει μόνο ΤΑ ΝΕΑ; Γιατί υπάρχει και άλλη μερίδα του τύπου. Και εσείς λείπετε συνεχώς από τις συνεδρίες μας. Δεν μπορείτε να τους ενημερώσετε για το τι κάνουμε;

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Κύριε Πρόεδρε σας παρακαλώ πάρα πολύ μη θυμώνετε έτσι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δε θυμώνω, περιγράφω πραγματικότητες, γιατί έχω μάθει έτσι να δουλεύω. Απουσιάζετε πάρα πολλές φορές δυστυχώς. Δεν έχετε υπόψη σας τι κάνουμε στο Συμβούλιο, ώστε σε ανθρώπους που σας...

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Θα σας απαντήσω μα δε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αφήστε να μιλήσει και ο Πρόεδρος.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Μα να διακόψετε τον ομιλητή; Πρώτη φορά το βλέπω σε διαδικασία. Είστε και εκπαιδευτικός. Πρώτη φορά βλέπω σε διαδικασία να διακόπτετε τον ομιλητή και να με προλαβαίνετε στο τι θα πω. Το αν απουσίαζα δύο μήνες είναι θέμα της ΕΝΑΕ και είναι ζήτημα που έχει να κάνει με μια λειτουργία της.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν έχετε αναπληρωτή;

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Δε θα μπω στα εσωτερικά της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων. Παρακολουθώ βεβαίως, σας το είπα και την προηγούμενη φορά, ανελλιπώς όλα όσα συζητούνται και με αυτή την έννοια λέω ότι αδικεί και εσάς και το Συμβούλιο τα όσα βλέπουν το φως της δημοσιότητας και διαμορφώνουν την κοινή γνώμη. Και βλέποντάς τα αυτά, θεωρούσα ότι έχει πλέον αποφασίσει το Συμβούλιο. Αυτό βγαίνει, ότι έχουν πλέον δρομολογηθεί τα πράγματα. Αυτό βγαίνει και άρα η σημερινή συνεδρίαση δε χρειαζόνταν καθόλου να υπάρξει.

Εμείς ως μέλη του Συμβουλίου και εκπροσωπώντας θεσμούς, εκείνο που θέλουμε να πούμε είναι το εξής. Πρώτα να μας ξεκαθαρίσετε το ρόλο μας και το ρόλο του Συμβουλίου συνολικά. Πρώτον. Και δεύτερον, αν έχουν

διαμορφωθεί κάποια πράγματα που θα έρθουν στη Βουλή το Σεπτέμβριο, σημαίνει ότι αυτά έχουν κλείσει και δε χρειάζεται να ταλαιπωρούμαστε όλοι εδώ. Αυτά είναι σοβαρά ζητήματα και δεν είναι ούτε πολιτικής φύσης, ούτε οποιασδήποτε άλλης χροιάς, που θέλουν κάποιοι άλλοι να δώσουν εδώ μέσα. Είναι ζητήματα που έχουν να κάνουν με μια δουλειά που γίνεται σοβαρή από όλους και που δε θα πρέπει να ακυρώνει ο οποιοσδήποτε πολιτικός θέλει να παίζει επικοινωνιακά παιχνίδια και να χρησιμοποιεί, στην κυριολεξία χρησιμοποιεί, και όχι αξιοποιεί τη λειτουργία τούτου εδώ του Συμβουλίου.

Επειδή η ΕΝΑΕ θέλει να συμμετέχει σοβαρά σε αυτή τη διαδικασία και επειδή θα συνεχίσω να συμμετέχω εκπροσωπώντας την ΕΝΑΕ σε όλες τις διαδικασίες, σας παρακαλώ πάρα πολύ, βάζω το συγκεκριμένο θέμα και θα ήθελα ειλικρινά να μην ξαναδώ τέτοια απαξιωτικά δημοσιεύματα ή δημοσιεύματα τα οποία δείχνουν ότι κάποιοι έχουν προαποφασίσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κυρία Σχοιναράκη εμείς δεν έχουμε προαποφασίσει τίποτα. Ξέρω ότι εκπροσωπείτε ένα χώρο, έχετε κάποιες τοποθετήσεις, αλλά θα σας παρακαλέσω. Γι' αυτό είπα ότι το θέμα της απουσίας σας σάς στέρησε τη δυνατότητα να είστε ενημερωμένη για τη δουλειά που κάνουμε. Να έχετε δηλαδή με τρόπο έντονο ακούσει, ότι εδώ είμαστε σε συζητήσεις και ότι οι αποφάσεις θα είναι εναλλακτικές και θα δοθούν κατά μήνα Οκτώβριο, έχουμε πει ξεκινώντας. Αυτή είναι η πραγματικότητα. Τώρα εσείς ως εκπρόσωπος και ως ένας ζωντανός άνθρωπος, ενημερώνεστε από μία εφημερίδα; Και μάλιστα από τον τίτλο; Γιατί μέσα στο περιεχόμενο δε λείει αυτά. Μου κάνει εντύπωση. Δηλαδή εσείς υποτίθεται ότι γνωρίζετε τα θέματα που συζητούμε εδώ και είστε εις θέση να διασαφηνίσετε, όταν λείει και κάτι. Π.χ. όταν λένε ότι οι 7 ώρες θα γίνουν 5, ποιος το είπε αυτό ποτέ; Πέρασε κάπως στις εφημερίδες. Ποιος το είπε αυτό ποτέ; Μιλήσαμε εμείς για τέτοιο θέμα; Είπα εγώ ποτέ τέτοιο θέμα; Αν ήσασταν εδώ θα λέγατε, μα τι είναι αυτά που γράφετε. Μην είναι η συζήτησή μας τι γράφει μια εφημερίδα.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Επί προσωπικού, γιατί επιμένετε σε αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, θα επιμείνω σε αυτό, γιατί είναι ουσιαστικό. Και εν πάση περιπτώσει, αν δεν είναι κανείς ενημερωμένος, βλέπετε και η ενημέρωσή του γίνεται από μία εφημερίδα και μέσα από την εφημερίδα επιχειρηματολογεί και δεν είναι έτσι τα πράγματα. Θέλω να σας το πω αυτό και θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι δεν υπάρχει καμία προειλημμένη απόφαση, εδώ συζητούνται τα πάντα και θα βγουν οι αποφάσεις οι οποίες θα δοθούν στην Κυβέρνηση.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Επί προσωπικού, γιατί επιμένετε σε ένα θέμα. Καταρχήν δεν ενημερώνομαι από τις εφημερίδες, όμως αξιοποιώ και τις εφημερίδες. Ενημερώνομαι πολύ καλά για το τι συμβαίνει μέσα στο Συμβούλιο Παιδείας. Σας παρακαλώ πάρα πολύ, επειδή είστε και εκπαιδευτικός, να μην επιμένετε και να προσπαθείτε να χρησιμοποιείτε την απουσία...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εκτιμώ την παρουσία σας. Σας παρακαλώ να είστε.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Μια απουσία που έχει να κάνει με τη λειτουργία ενός θεσμού.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το λόγο η κ. Σπαθάτου και μετά προχωρούμε.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Ευχαριστώ πολύ. Καλημέρα σας και πάλι. Ομολογώ ότι δεν μπορώ να νοήσω, από τη μια ότι είμαστε πρόσωπα ενός επιπέδου μορφωτικού κλπ., από την άλλη ότι μένουμε σε τέτοιες σημειώσεις. Δηλαδή να ενημερωνόμαστε από ένα έντυπο, ενώ εγώ έχω διαβάσει 2, 3, 4 έντυπα και βρίσκω διαφορετικές τοποθετήσεις και πιστεύω ότι εκείνο που δώσατε εσείς προς τα έξω είναι ό,τι επιδιώκετε να προκύψει από το διάλογο. Θέλω να πω δηλαδή, ότι δε βρίσκω, κύριοι φορείς, ότι πρέπει να σταθούμε τόσο πολύ σε αυτό το σημείο, σαν ανωτέρου μορφωτικού επιπέδου άνθρωποι, παρά ότι πρέπει να πάμε μπροστά.

Προσωπικά και σύμφωνα με τις προηγμένες, όπως και να το κάνουμε, τοποθετήσεις του Προέδρου του Λαϊκού Ορθόδοξου Συναγερμού, εκείνο που πρέπει να μας απασχολήσει είναι να προχωρήσουμε με σαφήνεια. Βέβαια την τοποθέτηση που έκανε ο κ. Κουρουτός και που δεν την είχαμε υπόψη μας, για τον κ. Βερέμη, το αναγνωρίζω ότι είχε δίκιο και έπρεπε να την πει για να έχουμε από εσάς κ. Πρόεδρε τη διαβεβαίωση, ότι όντως δεν είναι ένα Συμβούλιο ελαφρύ αυτό που κάνουμε. Αυτό ναι, αλλά τα υπόλοιπα νομίζω ότι δεν είναι και σπουδαίο να τα διασαφηνίζουμε με τέτοιο τρόπο τώρα, σήμερα εδώ. Παρά να προχωρήσουμε. Έχουμε σκοπό να προχωρήσουμε; Έγινε και τοποθέτηση από τον εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ ότι πώς η δεξιά και παίρνει τώρα μέρος, αλλά έχει κι εκείνος υπόψη του...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι η δεξιά, η Νέα Δημοκρατία.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Η Νέα Δημοκρατία με συγχωρείτε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Κι εσείς και οποιοσδήποτε άλλος. Δε με ενδιαφέρουν οι θέσεις αυτές. Εντάξει η Νέα Δημοκρατία, διορθώνω. Διότι μέχρι τώρα...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Κύριε Πανάρετε το αίσχος στην υποβάθμιση της παιδείας, την έχετε οδηγήσει το ΠΑΣΟΚ και η Νέα Δημοκρατία έως εδώ. Ο Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός δε συμμετείχε και τα άλλα κόμματα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Σας παρακαλώ, δεν είχε καμία σχέση. Νόμιζε ότι τα πράγματα πάνε καλά. Για σταθείτε, εξέλιξη στους ανθρώπους και στις τετοιότητες δεν τις δεχόμαστε;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ουδείς αναμάρτητος.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Έτσι το πάτε; Και αυτό δεκτό, αλλά ομολογώ ότι παίζουμε τώρα σαν μικρά παιδιά. Εγώ επειδή δε θέλω να υποβιβαστώ στην έννοια του παιγνίου και νομίζω ότι πρέπει να κάνουμε δουλειά θέλω, παρακαλώ πολύ να προχωρήσουμε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κ. Σπαθάτου. Έχετε το λόγο κ. Πανάρετε. Επί της προτάσεως προφανώς.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι αφού πω βέβαια...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τώρα εντάξει...

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι αφήστε, θα πω κάτι που δε θα είναι κακό, δε θα σας δυσαρεστήσει. Αφού πω ότι εκλαμβάνω την προηγούμενη, ως δέσμευση του Πρωθυπουργού ότι θα χρηματοδοτήσει τις όποιες προτάσεις. Έτσι το κατάλαβα από τις τοποθετήσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συμφωνείτε με τον κ. Μπράτη, αν θέλετε να βγάλουμε τη δήλωση του Πρωθυπουργού όπως νομίζετε και εγώ απλώς είπα τι του είπα.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Πάμε παρακάτω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ, ναι.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ερχόμαστε τώρα στην ουσία του διαλόγου και στη συνέχιση του διαλόγου. Το πόσο σοβαρά αντιλαμβάνεται ο καθένας τη συμμετοχή στο διάλογο, φαίνεται από τις προτάσεις που κάνει. Θα παρακαλούσα την εκπρόσωπο του ΛΑΟΣ να μας φέρει την πρόταση του κόμματός της και να τη δούμε και να την αξιολογήσουμε, όπως θα αξιολογήσουμε σήμερα την πρόταση του ΠΑΣΟΚ. Κλείνω, γιατί νομίζω ότι δεν έχει έννοια η παραπέρα συζήτηση σε πολιτική αντιπαράθεση.

Για να τονίσω όμως τη σημασία και το πόσο προσπαθούμε να συνεισφέρουμε στο διάλογο, θα σας πω ότι παρακάλεσα σήμερα το πρόσωπο, τον άνθρωπο, ο οποίος συντόνισε την όλη διαδικασία διαλόγου στο ΠΑΣΟΚ για την πρόταση που συζητάμε σήμερα, να είναι εδώ για να μας ενημερώσει. Τον κ. Καρατράσογλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ελάτε καθίστε κοντά στον κ. Πανάρετο. Θα μιλήσει ο κύριος;

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Θα τον παρακαλούσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ας καθίσει κοντά εδώ να μιλήσει.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Επίσης θέλω να προσθέσω το εξής, για την ουσία του διαλόγου, για να είμαστε αποτελεσματικοί. Εγώ δε θα σας πω πώς θα τελειώσουμε τον διάλογο. Όμως πιστεύω ότι πρέπει, και γι' αυτό παρακάλεσα την περασμένη φορά το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και το έκανα και στο κείμενο που σας έστειλα όταν έστειλα την πρόταση του ΠΑΣΟΚ, να κάνει μια τοποθέτηση σε σχέση με τα σημεία στα οποία η πρόταση του ΠΑΣΟΚ είναι κοινή με την πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και σε

κάθε περίπτωση για τον τρόπο και την προσέγγιση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου σε σχέση με αυτή την πρόταση. Και αυτό γιατί; Γιατί έτσι γίνεται όταν κανείς πραγματικά πιστεύει στο διάλογο. Εγώ δεν έρχομαι εδώ για να σας διαβάσω ένα λόγο και να πω αυτές είναι οι θέσεις μας. Γιατί θα μπορούσα, αν θέλετε, να σας εξαντλήσω, να σας διαβάσω όλο το κείμενο και να σας πω αυτή είναι η πρότασή μας, ωραία περάσαμε, τώρα πέστε κι εσείς τη δική σας και να φύγουμε στο τέλος και να βγάλουμε σε μια ανακοίνωση ότι υπάρχουν αυτές οι δύο προτάσεις. Αυτός δεν είναι ο στόχος του διαλόγου. Ο στόχος του διαλόγου είναι, αν μπορέσουμε να βρούμε κοινά σημεία. Ιδιαίτερα μάλιστα όταν αυτή η πρόταση, είναι ενδεχόμενο, το πόσο πιθανό είναι δε θα το συζητήσω, να είναι και μια πρόταση η οποία θα εφαρμοστεί. Γι' αυτό θα παρακαλούσα, είτε πριν γίνει μια τοποθέτηση από τον κ. Καρατράσογλου στα βασικά σημεία της πρότασης, είτε μετά, αν το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο το έχει κάνει, να γίνει από πλευράς Παιδαγωγικού Ινστιτούτου αυτή η τοποθέτηση, ώστε να πάμε το διάλογο ένα βήμα παραπέρα. Εμείς έχουμε κάνει αυτή την προσπάθεια να δούμε αν υπάρχουν κοινά σημεία ή όχι. Αλλά πιστεύω ότι ο καλύτερος εκφραστής αυτής της προσπάθειας μπορεί να είστε εσείς, αφού γίνει η τοποθέτηση αυτή από τον κ. Καρατράσογλου για την ενημέρωση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Την πρόταση την έχουμε διαβάσει. Θα θέλαμε τα κύρια σημεία της και κάπου να σας ρωτήσουμε και πράγματα που εγώ τουλάχιστον θα ήθελα να διασαφηνιστούν.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Κυρίες και κύριοι η ανάλυση για την Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση ξεκίνησε από τα προβλήματα που παρουσιάζει μέχρι σήμερα. Εντοπίστηκαν τα προβλήματα. Τα προβλήματα αυτά που εντοπίστηκαν στον Τομέα Παιδείας του ΠΑΣΟΚ, στην ειδική ομάδα, είναι ταυτόσημα με τα προβλήματα τα οποία έχουν εντοπιστεί και από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, όπως και από την ΟΛΤΕΕ και από άλλους φορείς. Τα βασικά σημεία είναι ουσιαστικά το μαθησιακό έλλειμμα που υπάρχει στους μαθητές της Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Υπάρχει η αδυναμία σύνδεσης με τις ανάγκες της εργασίας και της απασχόλησης και γενικότερα της ανάπτυξης. Είναι δύο τα πιο βασικά σημεία.

Θέλοντας να δώσουμε κάποιο στόχο, δε θα αναφερθώ στον πολιτικό στόχο, θα αναφερθώ στο στρατηγικό μας στόχο, που είναι, όπως είπε και ο εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας που διάβασε την πρότασή μας: ο πρώτος στόχος, η επιτυχής άσκηση του επαγγέλματος στην αγορά εργασίας. Ο δεύτερος, η συνέχιση της επαγγελματικής ανέλιξης μέσω των σπουδών. Γι' αυτό προτείνουμε τη συνέχιση σπουδών. Η οποία μπορεί να γίνει είτε μέσω των σπουδών, αλλά μπορεί να γίνει είτε μέσα από την επαγγελματική εμπειρία. Γιατί ένας ο οποίος μπαίνει στην αγορά εργασίας, μέχρι την ώρα που θα τελειώσει θα αποκτήσει πολλαπλάσιες γνώσεις και προσόντα από αυτά που ξεκίνησε. Και το τρίτο, να μπορεί να έχει τη δυνατότητα να παρακολουθεί μέσα από τη δια βίου μάθηση και κατάρτιση τις σύγχρονες εξελίξεις στο επάγγελμά του. Αυτοί είναι οι τρεις στρατηγικοί στόχοι.

Θέλοντας να αντιμετωπίσουμε το θέμα που υπάρχει σήμερα σχετικά με τη δομή. Φαίνεται ότι με τα στοιχεία που υπάρχουν: πρώτον ότι όταν έγιναν τα ΤΕΕ ουσιαστικά λειτούργησαν σαν μία εκπαιδευτική διαδρομή.

Ήταν βέβαια α΄ και β΄ κύκλος, αλλά από τον α΄ στο β΄ κύκλο είχαμε σχεδόν μηδενική διαρροή, δηλαδή η κοινωνία το δέχτηκε σαν τριετές σχολείο. Είχαμε τη μεγαλύτερη συμμετοχή στην Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση. Έφτασε στο 42% από την εποχή της ίδρυσής της. Το δεύτερο είναι και ένα στοιχείο που βγαίνει όπως παρακολουθούμε τα στοιχεία με τις ΕΠΑΣ – ΕΠΑΛ κλπ. Φαίνεται ότι οι ΕΠΑΣ δε θα μπορούσαν να ήταν βιώσιμες αν δεν υπήρχε ο μονόδρομος εγγραφής των αποφοίτων Γενικού Λυκείου στις ΕΠΑΣ. Ένας απόφοιτος Γενικού Λυκείου δεν μπορεί να γραφεί πουθενά αλλού εκτός από τις ΕΠΑΣ ή στα ΙΕΚ. Αλλά μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα μπορεί να γραφεί μόνο στις ΕΠΑΣ. Και αν δεν υπήρχαν κάποιες ειδικότητες οι οποίες ήταν κάπως ελκυστικές.

Κατά συνέπεια οδηγούμαστε σε ένα συμπέρασμα ότι η κοινωνία κάτω από τη λυκειακή βαθμίδα, δομές δεν τις προτιμά ή δεν τις επιθυμεί. Και με άλλα στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί οδηγηθήκαμε στη σκέψη ότι πρέπει να υπάρχει μία εκπαιδευτική μονάδα της Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα. Που το ονομάσαμε εμείς Τεχνολογικό Λύκειο. Τη δομή του την αναλύσαμε. Στο α΄ έτος μπορεί το παιδί να επιλέγει μια κατεύθυνση. Στο β΄ έτος να επιλέγει έναν τομέα γενικότερο. Και στο γ΄ έτος έχουμε τις εξής επιλογές. Στο γ΄ έτος μπορεί το παιδί να επιλέξει είτε να ολοκληρώσει την ειδικότητά του, που αφορά το 95% των μαθητών, είτε αν θέλει να επιλέξει το Τμήμα Γενικής Παιδείας που θα τον προετοιμάσει για την είσοδό του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Και αυτό γιατί το κάνουμε; Συμφωνούμε με τη διαπίστωση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου απόλυτα. Όπως το διαπίστωσε, που λέει ότι δε χωράνε τα δύο καρπούζια σε ένα χέρι, στην παράγραφο εκείνη. Και λέει ότι όποιος θέλει και το επόμενο, θα πρέπει να προσπαθήσει περισσότερο από τους άλλους. Γι΄ αυτό ακριβώς επιλέξαμε αυτή την επιλογή, έτσι ώστε αυτή την ποσότητα της ύλης, η οποία όπως ξέρετε τα τελευταία δέκα χρόνια έχει μεταφερθεί ένα μεγάλο ποσοστό ύλης από τα Πανεπιστήμια στα Γενικά Λύκεια, αυτή την ποσότητα της ύλης να μην την απλώσουμε στα τρία χρόνια και κατά συνέπεια να περιορίσουμε την επαγγελματική επάρκεια των αποφοίτων, γιατί θα μειωθούν μαθήματα ειδικότητας και εργαστήρια. Έτσι ώστε εφόσον επιλέξει αυτό, να ετοιμαστεί κατάλληλα και να πάει να συνεχίσει με τη συμμετοχή του στις γενικές εξετάσεις για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αν αποτύχει μπορεί να επιστρέψει στο Τμήμα Ειδικότητας και να πάρει το πτυχίο του. Όπως και αυτός που θα πάρει το πτυχίο του, αν θέλει να προσπαθήσει για Τριτοβάθμια Εκπαίδευση μπορεί να επιστρέψει να πάρει τη βοήθεια που μπορεί από το Τμήμα Γενικής Παιδείας. Συμφωνούμε και με τις απόψεις της ΟΛΤΕΕ, ότι εφόσον σχηματίζουμε αυτή τη δομή μπορεί η τεχνολογική κατεύθυνση από το Γενικό Λύκειο να μεταφερθεί στο Τεχνολογικό Λύκειο πλέον.

Επίσης είναι το θέμα των ειδικοτήτων και των προγραμμάτων. Είναι βασικά πώς αποφασίζονται οι ειδικότητες. Γιατί το θέμα είναι ότι πρέπει να προσδιορίσουμε μια συγκεκριμένη διαδικασία και όχι οι υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας να αποφασίζουν για το τι ειδικότητες ή ειδικεύσεις χρειάζεται η αναπτυξιακή πολιτική του Υπουργείου Υγείας, ή του Υπουργείου Ναυτιλίας, ή του Υπουργείου Γεωργίας, ή του Υπουργείου Βιομηχανίας κλπ. Δηλαδή να αποφασίζουν οι υπηρεσίες του Υπουργείου το πώς θα υποστηριχθεί με ανθρώπινο δυναμικό, οι αναπτυξιακές πολιτικές του εκάστοτε παραγωγικού Υπουργείου.

Κατά συνέπεια μπαίνει πλέον μια διαδικασία. Αυτός είναι ο πρώτος πυλώνας, με τη σύνδεσή μας με την εργασία και την απασχόληση. Άρα η συμμετοχή των παραγωγικών Υπουργείων είναι μείζονος σημασίας. Δεν μπορούμε να καθορίσουμε ειδικότητες, αν το παραγωγικό Υπουργείο δεν τις χρειάζεται ή δεν τις χρειάζεται πλέον. Αυτό δε σημαίνει ότι θα καταργήσουμε ειδικότητες. Απλώς θα μειωθούν οι εισροές και οι εκροές. Και θα πρέπει η έρευνα της αγοράς εργασίας, η οποία αποτελεί ένα βασικό σύστημα στο νόμο για το ΕΣΕΚΑ, που θα εξηγήσουμε τι είναι, μας προσδιορίζουν ακριβώς τη ζήτηση αυτή. Το δεύτερο κομμάτι είναι ποιες ειδικότητες πρέπει να λειτουργήσουν σε κάθε περιφέρεια. Αυτό είναι το δεύτερο βασικό σημείο. Δεδομένου ότι αυτό πρέπει να συνδυάζεται με την περιφερειακή ανάπτυξη και με τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της περιοχής. Και βέβαια και το τι εκροές μαθητικού δυναμικού είχαμε από τα προηγούμενα χρόνια.

Έγινε μια μελέτη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για την απορρόφηση των μαθητών των ΤΕΕ. Μια πολύ αξιολογη μελέτη. Πράγματι τα στοιχεία αυτά ήταν, αλλά η ερμηνεία πώς δόθηκε. Ότι η απορρόφηση ήταν μικρή, δεδομένου ότι δεν υπήρχε μια συμβατότητα προσφοράς και ζήτησης των ειδικοτήτων και των προσόντων που είχαν. Μα όταν μιλάμε π.χ. για την περιοχή της Ηπείρου και ζητάει την απορρόφηση των αποφοίτων, τη στιγμή που επί είκοσι – είκοσι πέντε χρόνια οι μονάδες του Υπουργείου Παιδείας και οι μονάδες του ΟΑΕΔ πιθανόν, ή άλλες μονάδες, έβγαζαν μηχανικούς αυτοκινήτων, προφανώς έχουν καλυφθεί οι ανάγκες, όχι μόνο της περιοχής, αλλά όλης της περιφέρειας, για μια δεκαετία επιπλέον. Άρα σαφώς θα βρει αυτό το εύρημα. Ότι υπάρχει μικρή απορρόφηση. Άρα χρειάζεται να δούμε και το τι εκροές υπήρχαν. Έτσι σκοπεύουμε να σχεδιάσουμε και το θέμα των ειδικοτήτων, που είναι ο ένας πυλώνας σύνδεσης με την απασχόληση.

Ο δεύτερος πυλώνας, είναι η επαγγελματική επάρκεια. Γιατί η απασχόληση και η αγορά εργασίας δεν ενδιαφέρει τόσο το αν είναι τα ΤΕΛ ή ΤΕΕ ή Τεχνολογικά Λύκεια. Τους ενδιαφέρει τα χαρακτηριστικά των αποφοίτων, που είναι μόνο δυο. Η κατεχόμενη ειδικότητα και το επάγγελμα και η επάρκεια προσόντων. Το ένα το συζητήσαμε. Να δούμε τώρα για την επάρκεια προσόντων. Η επάρκεια προσόντων μέσα από ένα εκπαιδευτικό σύστημα, εξασφαλίζεται μέσα από το εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Αν το πρόγραμμα είναι συμβατό, δηλαδή παρέχει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες τις οποίες χρειάζεται η εργασία, τότε έχουμε εξασφαλίσει το δεύτερο πυλώνα σύνδεσης. Πώς γίνεται αυτό. Ήδη με το νόμο του 2003, με τον οποίο θεσμοθετήθηκε το Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, επιβάλλει τη διαδικασία των αναλυτικών των επαγγελματικών περιγραμμάτων. Τι είναι αυτό; Το επαγγελματικό περίγραμμα είναι η ανάλυση του επαγγέλματος, οι οποίες καταλήγουν στο να περιγράφουν για κάθε εργασία του επαγγέλματος, ή της ειδικότητας, τις γενικές γνώσεις επαγγελματικές, βασικές, ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες και ικανότητες χρειάζονται. Αυτό το επαγγελματικό περίγραμμα χτίζεται και αναλύεται από τους κοινωνικούς εταίρους τους κλαδικούς του επαγγέλματος. Και με τη συμμετοχή του κράτους πιστοποιείται σαν εθνικό πρότυπο. Άρα υπάρχει ένα τελικό προϊόν, το οποίο έχει την κοινή εμπιστοσύνη όλων, κοινωνικών εταίρων και κράτους. Αυτό θεωρούμε ότι μπορεί να αποτελέσει εθνικό πρότυπο. Αν αυτό αποτελέσει την ποιοτική βάση και μεταφερθούν οι γνώσεις μέσα στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που

είναι μια συμβατή και εύκολη διαδικασία, τότε έχουμε εξασφαλίσει ότι οι παρεχόμενες δεξιότητες και γνώσεις που παρέχονται από το εκπαιδευτικό σύστημα, είναι συμβατές με αυτό που θέλει η εργασία και η απασχόληση. Αυτό είναι η βασική υπόθεση για το πώς χτίζουμε και τις ειδικότητες.

Από τη στιγμή που ένα παραγωγικό Υπουργείο συμμετέχει σε αυτή τη διαδικασία, εννοείται ότι έχει εξασφαλίσει και τα επαγγελματικά δικαιώματα. Αντιλαμβάνεστε, ότι από τη στιγμή που συμμετέχει και λέει ότι χρειάζομαι αυτές τις ειδικότητες. Τώρα μιλάμε για τις πράσινες ειδικότητες κλπ. Προφανώς το παραγωγικό Υπουργείο, μέσα από την αναπτυξιακή του πολιτική, θα μου διαμορφώσει τέτοιες συνθήκες, που να αναπτυχθούν πράσινα επαγγέλματα. Εφόσον συμφωνήσει για κάποια, προφανώς θα υπάρχει κατοχύρωση, γιατί συμμετέχει στη διαδικασία από την αρχή. Γιατί αν δε συμμετέχει το παραγωγικό Υπουργείο, τότε θα υπονομευτεί η διαδικασία στη συνέχεια. Είναι βασική προϋπόθεση η συμμετοχή των παραγωγικών Υπουργείων.

Επίσης προτείνουμε και το Τμήμα Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Υπήρχε ένα πρόβλημα εκεί με τις οδηγίες, με την παλιά οδηγία 9251 με το 36/2000 υπήρχε το σύστημα το ISQET, το Διεθνές Σύστημα Κατάταξης των Εκπαιδευτικών Συστημάτων. Ήρθε και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων. Εκεί αρχίζει να κατατάσσει τα επαγγέλματα και τις ειδικότητες σε διάφορα επίπεδα. Η Ανωτέρα Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, η οποία είναι μετά το Γυμνάσιο, είχε ένα επίπεδο, το οποίο μετά την καινούρια οδηγία υποβαθμίστηκε. Θεωρήθηκε πάρα πολύ μειονέκτημα για την Ανωτέρα Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Αυτό είναι το ένα στοιχείο. Το δεύτερο στοιχείο είναι ότι επειδή όλη η λογική μας είναι ότι πάμε σε ειδικότητες, οι οποίες δε θα είναι ειδικεύσεις, ή εξειδικεύσεις μέσα από το Λύκειο, αλλά θα πρέπει να υπάρχει και μια διαδικασία, η οποία να παίρνει τις ειδικές, τις εξειδικευμένες γνώσεις του επαγγέλματος ή της ειδικότητας. Και επίσης να προετοιμάζεται καλύτερα για την είσοδό του στην αγορά εργασίας, ώστε να προσαρμόζεται ακόμα καλύτερα. Εκεί λέμε ότι μετά την αποφοίτηση και μετά από όλα αυτά που είπαμε, μπορεί, εφόσον επιθυμεί ο απόφοιτος, να συνεχίσει για ένα έτος στο Τμήμα Μεταδευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Είναι κάτι που το ζητούν σχεδόν όλες οι εκπαιδευτικές οργανώσεις και είναι κάτι το οποίο, απ' ό,τι πληροφορούμαι, συζητιέται και στο Υπουργείο Παιδείας για το Τμήμα αυτό. Άρα έχει συγκεκριμένο στόχο και σκοπό αυτό το Τμήμα. Προσαρμόζει καλύτερα, εξειδικεύει καλύτερα. Διευκολύνει τη μετάβαση του αποφοίτου από το σχολείο στην εργασία. Όλα αυτά τα θέματα.

Όπως προτείνουμε και το Τμήμα το Πειραματικό Τεχνολογικό Λύκειο. Έχει μεγάλη σημασία, γιατί δίνει σημασία στην πολιτική αυτό. Και επειδή η τεχνική εκπαίδευση είναι αρκετά πολύπλοκη, είναι σημαντικό κάθε τι που προτείνεται, πρώτα να δοκιμάζεται. Πάρα πολλές φορές έχουμε εισαγάγει πράγματα τα οποία κάπου τα σκέφτηκαν και τα σχεδίασαν και έδωσαν κάποιες οδηγίες και θέλουμε με αυτό τον τρόπο να γίνει κτήμα αυτό, όλων όσων θα το υλοποιήσουν. Χωρίς να το έχουν πειραματιστεί. Είναι σημαντικό να υπάρχει ένας χώρος ο οποίος να δοκιμάζονται και τα συστήματα και τα προγράμματα και οι διδακτικές μέθοδοι. Μιλάμε για αλλαγή των διδακτικών μεθόδων. Τις διδακτικές μεθόδους τις παλιές να τις αφήσουμε πίσω, να προχωρήσουμε στις νέες. Από το δασκαλοκεντρικό τρόπο μάθησης, να πάμε στο μαθητοκεντρικό τρόπο. Αναλύονται πάρα πολύ και σε μας και σε

άλλες οργανώσεις και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, πώς μπορεί να γίνει αυτό και να αντιμετωπιστεί αυτό το θέμα.

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Θεωρούμε ότι είναι σημαντικό στοιχείο, ιδιαίτερα για την Επαγγελματική Εκπαίδευση. Πέρα από τη γενική παιδαγωγική, η οποία είναι ενιαία για όλα τα Λύκεια. Για το θέμα της Τεχνικής έχουμε δύο βασικά ζητήματα. Είναι το θέμα της σχολικής αποτυχίας και διαρροής, που λόγω της έλλειψης, λόγω των μαθησιακών ελλειμμάτων που έχουν οι μαθητές, να σας πω ότι κάποιοι μαθητές δεν μπορούν να κάνουν απλές αριθμητικές πράξεις. Δεν μπορούν να γράψουν. Δεν μπορούν από τη φυσική να αντιληφθούν φυσικά μεγέθη και φαινόμενα, που είναι τα τρία μαθήματα τα οποία εξασφαλίζουν τη μετατρέψιμη γνώση. Είναι μαθήματα που πρέπει αυτά από την υποχρεωτική εκπαίδευση να έχουν εξασφαλιστεί. Έχουμε αυτό το πρόβλημα. Έχουμε προβλήματα βίας και παραβατικότητας. Άρα, το θέμα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για σχολική αποτυχία και διαρροή, αν για τη γενικότερη επιμόρφωση εκπαιδευτικών μπορεί να είναι δεύτερο, ή τρίτο ζήτημα, για μας είναι πρώτο. Όπως πρώτο είναι και η επαγγελματική επιμόρφωση. Υπάρχουν εκπαιδευτικοί οι οποίοι τελείωσαν το Πανεπιστήμιο και πήγαν αμέσως και διορίστηκαν στην εκπαίδευση. Δεν πέρασαν καθόλου από τις πραγματικές συνθήκες δουλειάς. Θεωρούμε ότι πρέπει ο εκπαιδευτικός της ειδικότητας να έρθει σε επαφή με τον πραγματικό χώρο του επαγγέλματος. Μιλάμε για μια, όπως το σχεδιάζουμε, τετράμηνη παρακολούθηση, σε χώρο των επιχειρήσεων, οργανισμών κλπ. και να δουλέψει αυτό με το «job rotation» όσον αφορά τους αναπληρωτές. Για ένα τετράμηνο πάει ο εκπαιδευτικός σε έναν οργανισμό, ή σε μια επιχείρηση. Γυρνάει, ο αναπληρωτής το άλλο τετράμηνο, καλύπτει δύο άλλους, π.χ. ηλεκτρολόγους, που θα πάνε να εκπαιδευτούν. Έτσι ώστε να μην υπάρχει πρόβλημα, ούτε για τον εκπαιδευτικό, αλλά ούτε και για το σύστημα των αναπληρωτών κλπ., ούτε για τους μαθητές και το πρόγραμμα.

Μιλάμε για πάρα πολλά θέματα τα οποία βελτιώνουν τη σχολική ζωή και την εκπαιδευτική δράση, τα οποία σχεδόν είναι συμβατά και συμφωνούμε με αυτά που λέει και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, αλλά και η ΟΛΤΕΕ και άλλοι εκπαιδευτικοί φορείς. Να μην αναλύσω περισσότερο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι ήταν πολύ εκτενής και πολύ διαφωτιστική η εισήγησή σας. Να περάσουμε σε συζήτηση, ή θέλετε κάτι να πείτε;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Να προσθέσω ένα – δυο πράγματα. Φαντάζομαι ότι έγινε αντιληπτή και η γενική κατεύθυνση που έχει η πρότασή μας αυτή και το γεγονός ότι αυτό που πιστεύω ότι χρειάζεται να κάνουμε, είναι να δούμε πραγματικά αν υπάρχουν σημεία στα οποία μπορεί να υπάρχουν επιφυλάξεις, με τον άλφα ή τον βήτα τρόπο, ώστε να μπορέσουμε να προβληματιστούμε περισσότερο πάνω σε αυτή την πρόταση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καταρχάς, προτού δώσω το λόγο, να πω ότι έχουμε μια συγκροτημένη πρόταση, η οποία κινείται προς την κατεύθυνση πια ειδικοτήτων μέσα από ένα σύστημα. Δηλαδή δεν είναι προς την κατεύθυνση που ακούσαμε, μιας γενικής εκπαίδευσης, τεχνολογικής κλπ. Περισσότερο περνάει από ειδικότητες, τομείς, κατευθύνσεις. Όπως τα λέτε κατευθύνσεις – τομείς – ειδικότητες. Υπ' αυτή την έννοια είναι πιο κοντά προς αυτό που

εισηγήθηκε η ΟΛΤΕΕ, από αυτά που εμείς έχουμε ακούσει. Με τη σειρά που έχει ζητηθεί ο λόγος. Πολλοί θα θέλουν να μιλήσουν τώρα. Η κ. Σπαθάτου.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Σας ευχαριστώ πολύ. Αναφέρθηκε προηγουμένως, ας φέρει και ο ΛΑΟΣ την πρότασή του. Η συζήτηση που έγινε, νομίζω έχει κατατεθεί και από το Λαϊκό Ορθόδοξο Συναγερμό σε περασμένες συνεδριάσεις, πώς βλέπουμε την Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση με το Ενιαίο Λύκειο και την ειδίκευση σε μεταλυκειακές τάξεις και αυτή είναι η θέση μας. Τώρα, το θέμα του να δώσουμε, τι είδους ακόμα ενημέρωση, δεν την εννοώ υπό τον τρόπο που την τοποθετεί ίσως ο κ. Πανάρετος.

Εκείνο που θέλω να σας σημειώσω είναι κάποια συμπεράσματα που βγήκαν από μια παρουσία που είχα την περασμένη Τρίτη 7 Ιουλίου 2009, ήταν Τρίτη και ήσασταν κι εσείς εκεί κ. Πρόεδρε. Ήταν της Μορφωτικής και Αναπτυξιακής Πρωτοβουλίας και είχε διαγράμματα και λοιπά συμπεράσματα, από τη συσχέτιση των πτυχιούχων Τριτοβάθμιας με την αγορά εργασίας. Πρώτα ήθελα να πω ότι αυτά τα διαγράμματα και τα συμπεράσματα, τα θέλαμε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να τα είχαμε και όχι από ιδιωτικούς φορείς. Επίσης οι μελετητές – ερευνητές, είπαν ότι η κατάσταση στην Ελλάδα γενικά δεν είναι και τόσο άσχημη. Είπαν δηλαδή δομές και μέθοδοι διδασκαλίας δεν είναι ανάλογοι με εκείνες του εξωτερικού. Και δεύτερον ότι δε δίνει το Λύκειο βασικές, κομβικές δεξιότητες, παράλληλα με τις γενικές γνώσεις. Και πιστεύω ότι με αυτό το στόχο εμείς κάνουμε αυτές τις συνεδριάσεις. Εκείνο που ήθελα να επισημάνω πολύ περισσότερο είναι το γνωστό σε όλους μας, ότι έχουν αυξηθεί πολύ οι πτυχιούχοι της Τριτοβάθμιας. Με αποτέλεσμα να προσλαμβάνονται κατά προτίμηση οι πτυχιούχοι της Τριτοβάθμιας για απασχόληση, όπου απαιτούνται γνώσεις χαμηλότερου επιπέδου. Δηλαδή εκτοπίζουν οι έχοντες περισσότερα πτυχία και αφήνουν άνεργους εκείνους που έχουν λιγότερες γνώσεις. Επίσης ότι οι κάτοχοι πολλών πτυχίων καλύπτουν, ή προτιμώνται στην κάλυψη θέσεων, έστω και μη συναφούς αντικείμενου. Αυτό μου έκανε τρομερή εντύπωση. Π.χ. ένας νομικός μπορεί να πάει σε θέση management. Εγώ σκέφτηκα τους golden boys κλπ. που πάνε σαν σύμβουλοι στις διάφορες θέσεις.

Επίσης, μήπως δεν είναι ο σωστός επαγγελματικός προσανατολισμός, σχετικά με τις ανάγκες της αγοράς. Άρα πολλαπλές γνώσεις μέχρι το τέλος του Λυκείου είναι χρήσιμες και σε τάξεις μεταλυκειακές μπορεί να γίνεται εξειδίκευση, τη στιγμή που μη συναφή αντικείμενα καλύπτονται από επιστήμονες με διαφορετικές ειδικότητες. Άκουσα από τον κ. Καρατράσογλου ότι δεν μπορούμε να έχουμε ειδικότητες που δε χρειάζεται ένα Υπουργείο ή μία περιφέρεια, η ανάπτυξή της κλπ. Εμείς ως Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός, δε θέλουμε να μείνουμε εις το ότι προσαρμόζουμε απολύτως τους επιστήμονες, τους πτυχιούχους, με την αγορά εργασίας.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου). Μιλάμε για τεχνολογική εκπαίδευση όμως.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Και για Τεχνολογική Εκπαίδευση. Γιατί δεν μπορεί να γίνεται μια γενικότερη μόρφωση, η οποία μετά μπορεί να αποδώσει και σε παραπλήσιες ειδικότητες στην έξοδό της. Οπότε μπορεί να προέλθουν και

νέες αγορές, πέρα από τις ισχύουσες ή τις υπάρχουσες. Αυτά και ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ ο κ. Παΐζης.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Έχουμε 3 κείμενα. Αυτά τα 3 κείμενα, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, του ΠΑΣΟΚ και της Ομοσπονδίας ΟΛΤΕΕ, έχουν πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Και έχουμε και ένα θέμα, την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση. Για τη δική μας ομοσπονδία, που από την αρχή είχε πει ότι το θέμα του στρατηγικού σχεδιασμού είναι το υπ' αριθμόν 1, θα είχε σημασία να το αναλύσουμε από αυτή την οπτική γωνία, το στρατηγικό σχεδιασμό. Και είναι στρατηγικός σχεδιασμός υπαρκτός και στα τρία κείμενα που δόθηκαν. Ίσως είναι τα μόνα κείμενα που αυτή τη στιγμή έχω δει, τα οποία ακολουθούν χωρίς να φαίνεται ένα στρατηγικό σχεδιασμό στην προσέγγισή τους. Κάποια κείμενα φαίνεται ότι έχουν προηγηθεί χρονικά κάποιων άλλων, είναι εμφανές αυτό, αλλά επί της ουσίας δε διαφωνούν. Είναι δομημένα, έχουν σύστημα και είναι της επιτροπής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, όσο και αν διαφωνούν. Επομένως, το ενδιαφέρον είναι, έτσι θα μπορέσουμε να οδηγηθούμε σε μια λύση, να δούμε πού διαφωνούν και πού συμφωνούν.

Αλλά το πιο σημαντικό απ' όλα. Επειδή είπαμε από την αρχή ότι ακόμα και το μείζον θέμα, κατά τις προτεραιότητες της Κυβέρνησης στην αρχή αυτού του διαλόγου, που ήταν το σύστημα πρόσβασης, το μείζον θέμα για τη λύση αυτού του προβλήματος, είναι η Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση. Και επειδή είμαστε ήδη στη 10^η συνεδρία, σε δύσκολη συνεδρία δηλαδή, είμαστε στη μέση μιας διαδικασίας και θα έχουμε συμπτώματα κόπωσης – απόστασης από την αρχική συζήτηση και το στόχο, νομίζω ότι έχει πάρα πολύ ενδιαφέρον, να πούμε ότι μιλάμε για το πιο κρίσιμο κομμάτι του συνολικού στρατηγικού σχεδιασμού, για την εκπαίδευση που θα έπρεπε μπροστά του να έχει ο όποιος Υπουργός Παιδείας τα επόμενα χρόνια. Σε αυτό το θέμα μέσα, θα ανιχνεύσουμε τα ποιοτικά στοιχεία του στρατηγικού σχεδιασμού και όλων των άλλων βαθμίδων που έχουμε διατρέξει, συζητήσει, αναλύσει. Θα είναι όμως δομημένο; Πάρα πολλές φορές, οι άνθρωποι που σχεδιάζουν σε οικοσύστημα, θεωρούν ότι δεν έχουν δικαίωμα να απευθύνονται στο σύστημα. Και έτσι δομούν με όσο πιο συνθετικό και δομημένο τρόπο το οικοσύστημα. Εμείς θα θέλαμε π.χ. πραγματικά να ελέγξουμε αυτό το οικοσύστημα της Τεχνικής Εκπαίδευσης, σε σχέση με το συνολικό σύστημα.

Να ξεκινήσω από το τελευταίο κείμενο, από το κείμενο του ΠΑΣΟΚ. Είναι καλό κείμενο και δομημένο. Εγώ θα ήθελα να το βελτιώσω στα ακόλουθα σημεία. Θα ήθελα να υπάρχει πολύ περισσότερη έμφαση στο ότι αυτό το καινούριο σχολείο, το οποίο περιγράφεται με πολύ ωραίο τρόπο ο παιδαγωγικός του χαρακτήρας, πολύ περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο κείμενο που έχω δει. Δηλαδή και από τα κείμενα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τη γενική παιδεία, αυτό το κείμενο, η παιδαγωγική του μεθοδολογία έρχεται πρώτη. Ίσως γι' αυτό ο κ. Καρατράσογλου είπε «για μας η επιμόρφωση είναι πρώτη». Αλλά και για τις ομοσπονδίες είναι πρώτη για τον ίδιο ακριβώς λόγο. Η επιμόρφωση είναι καθοριστική, θα αλλάξει στάσεις, θα αλλάξει νοοτροπίες, θα εμπνεύσει το ανθρώπινο δυναμικό, για να μπορέσει να υλοποιήσει μια στρατηγική. Άρα, σωστά εντοπίζεται ότι η επιμόρφωση είναι ο μοχλός ο οποίος θα αλλάξει το συσχετισμό και θα κάνει

το ανθρώπινο δυναμικό να πιστεύει σε αυτή τη διαδικασία. Παρένθεση, άρα κι εμείς όταν μετέχουμε σε μια διαδικασία πρέπει να πιστεύουμε σε αυτή τη διαδικασία. Η αλήθεια είναι ότι από πάρα πολλές μεριές έχουμε την αίσθηση ότι μπορεί και να μιλάμε έτσι. Και νομίζω ότι ακόμα και μέσα στα σπίτια μας. Δηλαδή αν μας ρωτήσει κάποιος «εσείς θα λύσετε το πρόβλημα της εκπαίδευσης;». Προφανώς όχι. Έχει ανάγκη όμως ένα σώμα, να νιώθει την ανάγκη ότι μπορεί και να λύνει αυτό και ας μην το καταφέρει. Δε θα είναι χαμένη συζήτηση δηλαδή, αν αυτή η Κυβέρνηση εκμεταλλευτεί π.χ. επικοινωνιακά κάτι, αν εμείς έχουμε καταφέρει να κάνουμε μια δομημένη συζήτηση πάνω σε αυτό. Απλά θα τη χρεώσουμε στην επόμενη Κυβέρνηση. Και αν και εκείνη δεν προσπαθήσει, αν αυτός ο διάλογος συνεχίζεται και εδώ εκφράζονται όχι φυσικά πρόσωπα, αλλά και νομικά πρόσωπα και συλλογικά πρόσωπα, που σημαίνει ότι μπορούν να μπολιάζουν με αυτή την ουσία το σύστημα.

Το υπ' αριθμόν ένα είναι, θα λυθεί η Τεχνική Εκπαίδευση όταν δοθούν δύο λύσεις. Η μία στο ανθρώπινο δυναμικό, σωστά το λέει το κείμενο του ΠΑΣΟΚ, η δεύτερη στην υλικοτεχνική υποδομή. Δηλαδή είναι ακριβό σχολείο. Πιο ακριβό σχολείο και από την Υποχρεωτική Εκπαίδευση. Πιο ακριβό και από το Ενιαίο Λύκειο. Έχει πολύ περισσότερα εργαστήρια. Το βήμα έχει γίνει με την περιγραφή της υλικοτεχνικής υποδομής των ΕΠΑΛ. Και ήταν τόσο ακριβό σχολείο, που δεν τόλμησαν οι ιδιώτες να μπουν να φτιάξουν τέτοια Επαγγελματικά Λύκεια εύκολα. Αυτό θα είναι το δεύτερο στοιχείο, το οποίο το ξέρουν οι άνθρωποι της Τεχνικής Εκπαίδευσης, το θεωρούν τόσο αυτονόητο, γιατί φωνάζουν γι' αυτό πάρα πολλά χρόνια και ίσως αυτή τη φορά δεν του έχουν τραβήξει την υπογράμμιση που χρειάζεται, αυτό είναι εκ των ων ουκ άνευ. Το δεύτερο σημείο που θα ήθελα να δω, είναι, αφού είναι ακριβό σχολείο και δύσκολο σχολείο, μπορούμε να το φτιάξουμε παντού; Το πρόβλημα στο στρατηγικό σχεδιασμό της εκπαίδευσης είναι τα νησιά. Αυτή η χώρα εκεί που έχει το όμορφο στοιχείο της έχει και τη μεγάλη της δυσκολία. Το νησί δε σου επιτρέπει επιμόρφωση. Το νησί περιορίζει πράγματα. Τι θα προτείνουμε; Κάθε νησί και ΕΠΑΛ; Με πόσες ειδικότητες; Θα αρχίσουν να μπαίνουν αυτά τα προβλήματα μέσα. Δεν μπορούμε να το αφήσουμε χωρίς απάντηση. Πιθανότατα θα υπάρχει μετακίνηση.

Κομμάτι του στρατηγικού σχεδιασμού για την Τεχνική Εκπαίδευση στα Λύκεια, είναι να δούμε χωροταξική κατανομή, προφανώς μέσα από την ανάλυση που έκανε ο κ. Καρατράσογλου. Θα συνεννοηθούμε με την περιφερειακή και την τοπική κοινωνία. Να δούμε τις ανάγκες. Δε θα δημιουργούμε τις σχολές άκριτα. Δε θα αφήσουμε την πρόθεση να κυριαρχεί. Π.χ. μετατρέψτε όλα τα ΤΕΙ που δεν έχουν κόσμο σε ΤΕΙ Πληροφορικής. Λάθος σχεδιασμός. Μετατρέψτε όλα τα ΙΕΚ σε ΙΕΚ Κομμωτικής, γιατί οι κομμώτριες μπορούν να ανοίξουν π.χ. επτά μαγαζιά σε μια γειτονιά. Δεν είναι έτσι. Αυτά είναι λάθη στο στρατηγικό σχεδιασμό. Οι ειδικότητες δεν πρέπει να προκύπτουν από φορείς που είναι έξω από αυτά τα πράγματα. Για παράδειγμα, όσο καλό και να είναι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, μπορεί να περιγράψει κομμάτι μόνο των αναλυτικών προγραμμάτων. Ποια θα είναι τα προγράμματα και ειδικά σε ένα Επαγγελματικό Λύκειο, θα πρέπει να το αποφασίζει το κατά το νόμο όργανο, που σημαίνει το συγκεκριμένο παραγωγικό Υπουργείο που εποπτεύει νόμιμο τμήμα. Και όταν λέω νόμιμο τμήμα, δεν είναι δυνατό να

ιδρύει ΕΠΑΣ εκεί που προβλέπει το ΥΠΕΠΘ ΕΠΑΛ. Δεν είναι δυνατό δηλαδή να υπάρχουν τέτοιες ασάφειες. Για παράδειγμα μπορεί να είναι ΕΠΑΣ ο μηχανικός αεροσκαφών, όπως είπατε κ. Καρατράσογλου κάποια στιγμή και να είναι ο μηχανικός αυτοκινήτων ΕΠΑΛ; Δηλαδή ποιο από τα δύο πτυχία χρειάζεται περισσότερο ακαδημαϊκή γνώση; Αυτά πρέπει να έρθουν σε μια ισορροπία. Αυτά δεν μπορούν να λυθούν πουθενά αλλού, παρά κατά το νόμο σύμφωνα με το Εθνικό Συμβούλιο για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, το ΕΣΕΚΑ που υπαινιχθήκατε. Όργανο που αναφέρεται και στο κείμενο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και στο κείμενο της ομοσπονδίας. Επομένως εκεί συμφωνούν.

Υπάρχει ένα ενδιαφέρον σημείο, η τοπική κοινωνία. Το υπογραμμίσατε. Αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό. Να θυμίσω ότι και ο κ. Πανάρετος ξανά προσέγγισε, σε άλλο θέμα, στο σύστημα πρόσβασης, την τοπική κοινωνία. Και η κεντρική εισήγηση της ΓΣΕΕ, του τριτοβάθμιου της Ομοσπονδίας μου δηλαδή, ουσιαστικά ήταν από την αρχή, δε θα υπάρχουν, ή θα προσπαθήσουμε να αντιμετωπίσουμε τις κοινωνικές εκπαιδευτικές και άλλες ανισότητες αντιμετωπίζοντας την ανισότητα με ανισότητα. Εμείς χαιρόμαστε πάρα πολύ αν αυτό που θέλουμε, να είναι αρχή συστήματος ένα υποσύστημα, έρχεται και το υπογραμμίζει. Το θεωρούμε πάρα πολύ σημαντικό.

Δύο κείμενα φαίνεται να συμφωνούν ότι η ΕΠΑΣ δημιουργεί ένα πρόβλημα και πρέπει σιγά – σιγά να απορροφηθεί από τα ΕΠΑΛ. Είναι το κείμενο της ομοσπονδίας και το κείμενο του ΠΑΣΟΚ. Το κείμενο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου εξακολουθεί και επιμένει σε αυτό. Και υπάρχει και μια σημείωση. Π.χ. ο απόφοιτος Λυκείου έχει τη δυνατότητα να πάει σε άλλη σχολή εκτός από την ΕΠΑΣ; Αν πηγαίνει στην ΕΠΑΣ, αν δεν μπει δηλαδή στο Πανεπιστήμιο και γυρίσει πίσω στην επαγγελματική, τότε αναβαθμίζουμε μια σχολή, την οποία ουσιαστικά την είχαμε προσχεδιάσει για απλές, σχεδόν χειρωνακτικές, εργασίες, έναν ξυλουργό, ένα μαραγκό. Αυτό είχε στον αρχικό σχεδιασμό, αν θυμάμαι καλά τη συζήτηση τότε για την ίδρυση των ΕΠΑΛ και των ΕΠΑΣ.

Θα πρέπει σιγά – σιγά, προσβλέποντας στο μέλλον, να αποδεχτούμε ότι η επαγγελματική εκπαίδευση είναι εκπαίδευση με το έψιλον κεφαλαίο. Δεν είναι βιδώνω βίδες. Δηλαδή ακόμα και αυτός που θα ασχοληθεί με το έπιπλο και το ξύλο εκπαιδεύεται. Δηλαδή αποκτάει ικανότητες, έχει και στάσεις, έχει και αξίες, έχει όλο αυτό το σύστημα, στο οποίο να μεν το Υπουργείο Παιδείας μπορεί να έχει αναπτύξει έναν επιστημονικό λόγο, αλλά δεν έχει δυστυχώς αναπτύξει μια διδακτική μεθοδολογία που να πείθει. Εδώ είναι η τρίτη υπογράμμιση του κειμένου και νομίζω και του κειμένου της ομοσπονδίας και του κειμένου του ΠΑΣΟΚ αυτή τη στιγμή και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, άρα συμφωνούν τα τρία κείμενα. Δεν έχει κανένα λόγο κανένα μέλος του Εθνικού Συμβουλίου, του Συμβουλίου, ή της επιτροπής, να διαφωνήσει. Αλλαγή μεθοδολογίας, που την υλοποιούν ήδη τα Επαγγελματικά Λύκεια. Δηλαδή εργαστηριακή δομή, εργασία σε ομάδες. Όχι μετωπικό μάθημα. Όχι δασκαλοκεντρικός. Δεν ενδιαφέρει αυτό το πράγμα. Ενδιαφέρει η γνώση να προηγείται.

Τέταρτο σημείο που υπάρχει. Βαθμοί ελευθερίας στο μαθητή. Θα θέλαμε αυτό να φαίνεται ακόμα πιο έντονα μέσα στο κείμενο του ΠΑΣΟΚ κ. Πανάρετε. Δηλαδή υπάρχει το να καθορίζει με δικό του τρόπο ο μαθητής τη διαδρομή σπουδών. Υπάρχει επειδή όμως αυτό είδατε ότι είναι κομβικό του

συστήματος. Δηλαδή θα υπάρχει στο Γυμνάσιο, θα πρέπει να υπάρχει στο Ενιαίο Λύκειο, θα πρέπει να υπάρχει στο Πανεπιστήμιο, θα πρέπει να υπάρχει παντού. Η άποψή μας είναι και μέσα στο Δημοτικό να υπάρχουν τέτοια ψήγματα, να έρθει το οικοσύστημα και να μην το θεωρήσει ότι είναι ένα θέμα. Είναι το θέμα όπως και η αξιολόγηση του μαθητή κλπ. Αν έρθει ένα οικοσύστημα και μας πει ότι εγώ την αξιολόγηση του μαθητή θα την κάνω σε επίπεδα ικανοτήτων, αυτός που θα το πει θα είναι η Επαγγελματική Εκπαίδευση. Θα ζητήσει πορτοφόλιο για το μαθητή και δε θα ζητήσει γραπτά και εξετάσεις. Και αν αυτό το πει, τότε να το υπογραμμίσει με πολύ μεγάλο στυλό, για να μπορέσουμε να το δούμε, αν μπορεί να γίνει χαρακτηριστικό του εκπαιδευτικού συστήματος. Ίσως το μέλλον να είναι εκεί.

Η χρηματοδότηση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Εδώ μάλλον δεν μπορούμε να την κάνουμε την κουβέντα, αν δεν έρθει και εμείς το ζητάμε ως ομοσπονδία, να παραστεί εκπρόσωπος της Δ/σης Οικονομικών του Υπουργείου Παιδείας. Να μιλήσουμε πάνω στους κωδικούς του Υπουργείου. Συγκεκριμένα δηλαδή, ποια είναι τα ποσά τα οποία επιχορηγείται αυτή τη στιγμή και από το κομμάτι των δημοσίων επενδύσεων και από το κομμάτι του τακτικού προϋπολογισμού, η Επαγγελματική Τεχνική Εκπαίδευση και πώς θα μπορούσε αυτό το κομμάτι, αν αποφασίσει μια κυβέρνηση ότι θέλει να το αναβαθμίσει, να συμπληρώνεται και από ένα κοστολόγιο πόσο κοστίζει αυτό το σχολείο. Πόσο πρέπει να αυξηθεί η χρηματοδότηση. Και το δεύτερο ένα χρονοδιάγραμμα. Πόσο χρόνο θα πάρει να αρχίσουμε να τροποποιούμε αυτές τις μονάδες. Είναι δυο στοιχεία που από κανένα κείμενο δεν μπορεί να προκύψει, από τα τρία που έχουμε, αλλά και από τις γνώσεις των μελών της επιτροπής είναι πάρα πολύ δύσκολο να προκύψει.

Το τελευταίο πολύ σημαντικό ζήτημα που προέκυψε μέσα από την ανακοίνωση είναι η συνεχής μείωση του αριθμού των εκπαιδευόμενων μαθητών στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Το 2000 – 2001 γύρω στις 156.000 και έχει φτάσει σήμερα γύρω στις 106.000. Και η ουσία ότι η Επαγγελματική Εκπαίδευση έχει τρεις στρατηγικούς στόχους είπαμε. Τη συνέχεια της επαγγελματικής ανέλιξης, τη δια βίου εκπαίδευση και την επιτυχή άσκηση του επαγγέλματος. Δηλαδή το οικοσύστημα ήρθε και μας θύμισε τα τρία στοιχεία που έπρεπε να έχει το σύστημα. Ο απόφοιτος του Γυμνασίου πρέπει να έχει έναν πιστοποιημένο τίτλο, που ουσιαστικά να του λέει ότι κάποια πράγματα έχουν κατακτηθεί. Οι συνάδελφοι της επαγγελματικής εκπαίδευσης ζήτησαν από το Γυμνάσιο να ανταποκριθεί. Εγώ θα συμφωνήσω με την άποψη του κ. Τρικαλινού, από το Δημοτικό. Δηλαδή τα θέματα ορθογραφίας τα θέματα σκέψης, αλλά και ευρύτερα μην εγκλωβιστούμε στα μαθήματα. Η συνεργασία στην ομάδα, η παρατήρηση, η λίγη δουλειά με τα χέρια, το κατασκευάζουμε όλοι μαζί κάτι, αλλά και η ξένη γλώσσα και η πρώτη πιστοποίηση στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, θα πρέπει να έχει προκύψει μέχρι την Γ΄ Γυμνασίου. Δηλαδή δεν είναι δυνατό να λέμε ότι κάνουμε μαθήματα πληροφορικής στο Λύκειο και να μαθαίνουμε WORD και EXCEL. Τελείωσε αυτή η ιστορία. Αυτά θα μαθαίνονται, με όποιο χρονικό κόστος, μέχρι την Γ΄ Γυμνασίου, οπότε ο απόφοιτος της Γ΄ Γυμνασίου έχει τα βασικά υλικά να μπορέσει να επικοινωνήσει με τους άλλους, τουλάχιστον σε μία ξένη γλώσσα, τα αγγλικά. Θα έχει και ένα πρώτο πτυχίο, εκεί δεν ξέρω αν θα είναι επίπεδο Lower ή κάτι χαμηλότερο.

Θα έχει ξεκινήσει μια δεύτερη ξένη γλώσσα μέσα από την τυπική του εκπαίδευση, δηλαδή την εννιάχρονη και δύο την προσχολική και θα είναι έτοιμος να ακολουθήσει αυτή τη διαδρομή. Ή να πάει στο Ενιαίο Λύκειο στο Γενικό Λύκειο, ή να πάει στο Τεχνολογικό Λύκειο.

Δύο κείμενα συμφωνούν για την κατάργηση της κατεύθυνσης της τεχνολογικής από το Ενιαίο Λύκειο και τη μεταφορά της στο Επαγγελματικό Λύκειο, το οποίο μάλιστα παίρνει και τον τίτλο του Τεχνολογικού Λυκείου. Και με το σκεπτικό να μην υπάρχουν δύο πράγματα που να αποπροσανατολίζουν και το ένα να στέλνεται από εδώ και το άλλο να στέλνεται από εκεί. Και τα τρία κείμενα δε μας προτείνουν όμως λύση πώς θα βοηθήσουμε όλοι να αλλάξει γνώμη η κοινωνία για την Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση. Ένα κείμενο από τα τρία λέει ότι ένας από τους φορείς που δίνει αρνητική πληροφόρηση για το Τεχνικό Λύκειο, είναι και τα Γυμνάσια και οι Δ/ντές των Γυμνασίων. Αν αυτό είναι αλήθεια και συμφωνούμε, τότε ο υπ' αριθμόν ένας στόχος, είναι η ίδια η εκπαιδευτική κοινότητα να αγκαλιάσει το Τεχνικό Λύκειο, να το στηρίξει με κάθε τρόπο και είναι ευθύνη του Υπουργείου. Άλλο στοιχείο επιμόρφωσης, ευαισθητοποίησης κλπ. ολόκληρης της διοίκησης, είναι ότι η πληροφορία δε θα φεύγει λάθος. Το σχολείο αυτό πρέπει να γίνει σχολείο πρώτης επιλογής, σχολείο ζηλευτό, σχολείο που δεν κάνει τον πολίτη δεύτερης κατηγορίας. Τον αναβαθμίζει. Τον βγάζει σχεδόν πιο γρήγορα στην αγορά εργασίας, με πολύ σημαντικά ακαδημαϊκά και επαγγελματικά εφόδια για να ασκήσει αυτό που έχει επιλέξει. Αυτό γίνεται σε πάρα πολλές χώρες του κόσμου και έτσι πρέπει να γίνει και εδώ. Αν σε αυτό συμφωνούμε, δε χρειάζεται κανείς να αναπτύσσει ακαδημαϊκά τις διαφορές. Γιατί εμείς σε επίπεδο στρατηγικής θα συζητήσουμε. Αυτά τα κείμενα είναι πολύ κοντά να γίνουν νομοσχέδιο. Δηλαδή έχουν δουλευτεί τόσο, που να μπορέσει αύριο να το πάρει ένας Υπουργός και πραγματικά να βάλει μπροστά μια επαγγελματική εκπαίδευση. Εγώ θα έλεγα μη βιαστούμε. Μας δίνει καλές αφορμές να ψάξουμε και τα άλλα κομμάτια του συστήματος που δεν έχουμε προλάβει να τα δούμε. Γιατί θα είναι λάθος για ένα σύστημα να φτιάξουμε το ένα και να μην είναι στην ίδια κατεύθυνση και τα άλλα.

Κλείνοντας νομίζω ότι θα πρέπει να αποφασίσουμε λίγο για τα πτυχία. Δηλαδή το επίπεδο δύο και το επίπεδο τρία. Δύο κείμενα συμφωνούν ότι είναι πάρα πολύ σωστό να υπάρχει μεταλυκειακό τμήμα, το τέταρτο τμήμα δηλαδή, το οποίο χορηγεί το πτυχίο σε επίπεδο τρία αν θυμάμαι καλά. Το επίπεδο δύο δίνεται με το απολυτήριο του Επαγγελματικού Λυκείου. Που σημαίνει ότι ο απόφοιτος αυτός έχει ήδη δύο πλεονεκτήματα. Το ένα...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Με την αλλαγή γίνεται το τρία. Στο κείμενό σας νομίζω όμως ότι έλεγε στο μεταλυκειακό, είναι το τρία. Είναι η νέα οδηγία. Άρα το υποβαθμίζει κατά ένα. Άρα το πτυχίο δύο πότε το δίνουμε στο τέρμα του πρώτου κύκλου;

ΜΕΛΟΣ: Μετά την αποφοίτηση από το Τεχνολογικό Λύκειο.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Πολύ ωραία.

ΜΕΛΟΣ: Η ανωτέρα δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι στο επίπεδο δύο.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Είναι στο επίπεδο δύο, πολύ ωραία. Που σημαίνει ότι ο απόφοιτος του Λυκείου μπορεί να έχει και το πιστοποιητικό του Λυκείου του και μετά από ένα χρόνο να έχει και ανώτερο επαγγελματικό χαρτί εφόσον το επιθυμεί. Το σύστημα, τέλος, όσο το διάβασα εγώ φαίνεται κλειστό. Δηλαδή όλα λειτουργούν και οριζόντια και κάθετα. Εγώ δεν εντόπισα αυτή τη στιγμή κάτι άλλο. Αν κάποιος άλλο μέλος του Συμβουλίου μας μπορούσε να βοηθήσει αυτό τον προβληματισμό, να εντοπίσουμε δηλαδή πού διαφωνούν τα κείμενα, πού συγκλίνουν τα κείμενα και πού συνάδουν με όσα έχουμε πει για την ποιότητα της εκπαίδευσης και του εκπαιδευτικού συστήματος στις προηγούμενες συναντήσεις μας, θα μας ενδιέφερε πάρα πολύ. Εμείς ως ομοσπονδία, δεσμευόμαστε ως προς τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά, όσων έχουμε πει μέχρι σήμερα, σε επόμενη συνεδρίαση, είτε στην τελευταία με την οποία θεωρούμε ότι ουσιαστικά κλείνει η ατζέντα που μας είχατε εσείς δώσει την προηγούμενη φορά, αλλά δεν κλείνει η συζήτηση. Γιατί θα πρέπει να ελεγχθεί το σύστημα απ' όλες τις πλευρές αν είναι λειτουργικό. Εμείς δεν έχουμε ξεχάσει τη δέσμευσή μας να καταθέσουμε σε σας πλήρη στοιχεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το περιμένω.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Πλήρη στοιχεία, ώστε να μπορέσουμε να έχουμε μια εικόνα αν αυτό είναι δομημένο ή όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κ. Παΐζη. Ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Καταρχάς να χαιρετίσω την παρουσία σήμερα στη συνεδρίασή μας του κ. Μάκη Καρατράσογλου. Ενός ανθρώπου που ξέρει πάρα πολύ καλά την εκπαίδευση και ειδικότερα την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και φαντάζομαι ότι δεν είναι τυχαίο ότι αυτό το κείμενο της πρότασης του ΠΑΣΟΚ έχει μια αρτιότητα και με την παρουσία του κ. Καρατάσογλου όσον αφορά τη διατύπωση της τελικής ή και της αρχικής πρότασης. Της διαμόρφωσης εν πάση περιπτώσει της πρότασης.

Από την άλλη μεριά, υπάρχει ανάμεσα στα κείμενα αυτά μεγάλη ταυτότητα, τουλάχιστον όσον αφορά τον προβληματισμό, τις μεθόδους, την υλικοτεχνική υποδομή, την επιμόρφωση, που έχει γίνει τόση συζήτηση εδώ, όχι μόνο για την Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση, αλλά και για τη Γενική, αλλά εγώ κατά κόρον έχω τονίσει ότι αν κάποια ψήγματα επιμόρφωσης υπάρχουν στη Γενική Εκπαίδευση, στην Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση το τοπίο είναι τελείως χλωμό. Και επομένως χωρίς αυτά δεν μπορούμε να μιλάμε για αναβάθμιση της Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Φυσικά η σχεδίαση, το να ξέρουμε δηλαδή όχι μόνο στρατηγικό σχεδιασμό, αλλά και να σχεδιάσουμε το ποιες ειδικότητες χρειαζόμαστε, σε συνεργασία με την αγορά εργασίας και όχι θεωρητικά σε κάποιο επίπεδο, έστω Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και υπ' αυτή την έννοια συμφωνώ με τον κ. Παΐζη, ότι δεν μπορεί το Παιδαγωγικό

Ινστιτούτο να τα καθορίζει όλα αυτά. Και η πρακτική του, τουλάχιστον μέχρι τώρα τα τελευταία χρόνια προς αυτή την κατεύθυνση έχει κινηθεί. Δηλαδή συνεργάζεται με τους φορείς της αγοράς εργασίας προκειμένου να σχεδιάσει κάποια πράγματα όσον αφορά τις ειδικότητες και κυρίως τα προγράμματα σπουδών. Ότι πρέπει να υπάρχει μια επάρκεια και αυτό πρέπει να ελέγχεται στο σύστημα, το τι προσφέρουμε στα παιδιά. Ότι πρέπει να έχουμε την πιστοποίηση τελικά όλης αυτής της γνώσης. Αυτά είναι δεδομένα

Τώρα πάμε στα υπόλοιπα, να τα δούμε με τη σειρά, κατά πόσον αυτά τα κείμενα μπορούν να παντρευτούν σε μια τελική πρόταση, γιατί αυτό νομίζω ότι είναι και το ζητούμενο. Δεν αναφέρομαι, χωρίς να υποτιμώ, την πρόταση της ΟΛΤΕΕ, επειδή κινείται σε τελείως διαφορετική κατεύθυνση, τουλάχιστον όσον αφορά την εξειδίκευση, από την πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με μια πολυδιάσπαση θα έλεγα, σε πολλούς και ποικίλους τομείς και εξειδικεύσεις. Γι' αυτό και δεν αναφέρομαι, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι υποτιμάμε την πρόταση. Όλα συζητούνται εδώ σε αυτό το τραπέζι, ισότιμα. Απλώς δεν υπάρχει δυνατότητα κάποιας ουσιαστικής σύγκλισης και γι' αυτό δεν κάνω συγκεκριμένη αναφορά.

Καταρχάς όσον αφορά την αναβάθμιση, όσο και να την επιδιώκουμε και όσο και να την σχεδιάσουμε, το είπε και ο κ. Παΐζης, το είπε και ο κ. Τρικαλινός, όλοι το έχουμε πει, δε θα γίνει, αν οι μαθητές που δέχεται, είναι αυτοί που σήμερα υπάρχουν στην Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση. Δηλαδή, γίνεται ένα είδος επιλογής, σε εισαγωγικά, φυσικής επιλογής και οι μαθητές οι πιο αδύναμοι επιλέγουν την Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση, γιατί θεωρείται πιο εύκολη. Δεν ξέρω αν είναι, αλλά αυτό θεωρείται. Ότι επειδή δεν τα καταφέρνεις εκεί, πήγαινε εκεί. Και ότι οι γονείς βαρέως το φέρνουν ότι πάνε τα παιδιά τους, υπάρχει αυτή η προκατάληψη για την οποία μιλήσαμε και την προηγούμενη φορά και δυστυχώς στον τόπο μας αυτή η προκατάληψη έχει τις ρίζες της στην αρχαία Ελλάδα. Υπάρχει επομένως θέμα αναβάθμισης γενικότερα του σχολείου και του Δημοτικού και του Γυμνασίου, ώστε τα παιδιά τα οποία υποδέχεται η Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση, να ξέρουν βασικά πράγματα, να έχουν δηλαδή βασικές γνώσεις, στη γλώσσα τουλάχιστον, στα μαθηματικά και γενικότερα στις επιστήμες. Αλλιώς η αναβάθμιση αυτή θα είναι πάντα το ζητούμενο, έστω κι αν φτιάξουμε τέλεια δομικά στοιχεία στην Επαγγελματική Εκπαίδευση, τέλεια προγράμματα, τέλεια εργαστήρια, όλα τέλεια, το πρόβλημα θα υπάρχει πολύ μεγάλο. Να μη σας αναφέρω κάτι, απλώς σύντομα θα το πω, που είχα πει και παλιότερα. Καθηγητές παλιών ΤΕΕ, όλοι μαζί έλεγαν «τι κάνετε, αν δεν ξέρουν τα παιδιά γλώσσα δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τίποτα, όχι μόνο από αυτά που τους λέμε, αλλά πολύ περισσότερο δεν μπορούν να διαβάσουν τίποτα, διότι έχουν φοβερές ελλείψεις στη γλώσσα». Άρα η αναβάθμιση ξεκινάει από εκεί, μας έχει απασχολήσει, δε θα επιμείνω.

Τώρα πάμε να δούμε ποιες είναι εκείνες οι διαφορές, θα λέγαμε. Καταρχάς και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο είχαν διατυπωθεί 2 προτάσεις και επικράτησε η δεύτερη, την οποία σας ανέλυσα την προηγούμενη φορά. Η μία ήταν μια πρόταση η οποία ήταν μια βελτίωση, κατά κάποιο τρόπο, του συστήματος που υπάρχει και η άλλη ήταν ένα τελείως διαφορετικό τοπίο. Θέλουμε μια τελείως γενικευμένη Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση. Και γιατί τη θέλουμε τελείως; Να πάω στη δεύτερη πρόταση που δεν

επικράτησε. Διότι αυτό δείχνουν οι εξελίξεις. Θέλω τον άνθρωπο, ο οποίος είναι πολύπλευρα μορφωμένος, να τον καταρτίζω μέσα σε λίγο χρονικό διάστημα και να τον εντάσσω στην αγορά εργασίας. Αφενός μεν για να είναι πολύπλευρα μορφωμένος και αφετέρου να είναι εκείνος που μπορεί εύκολα να καταρτίζεται και να εντάσσεται στην αγορά εργασίας και να επανακαταρτίζεται δια βίου, διότι όπως έχουμε πει όλοι και ο ειδικός, θα αλλάξει πιθανότατα πολλά επαγγέλματα μέχρι το τέλος της ζωής του και επομένως αυτό το παραδοσιακό μοντέλο, δεν μπορεί πλέον να σταθεί.

Ακόμα και στη Γερμανία, μια τελείως παραδοσιακή χώρα, όσον αφορά τις ειδικότητες, που πολύ δύσκολα αλλάζουν εκεί τα επαγγελματικά θέματα και οι δομές, ακόμα και εκεί προβληματίζονται, διότι υπάρχει τεράστιο πρόβλημα και σε εκείνους, όσον αφορά την απορρόφηση των αποφοίτων, κάτι που το είχαν δεδομένο για δεκαετίες, αν όχι για εκατονταετίες. Σήμερα αμφισβητείται και η Γερμανία ήδη προβληματίζεται ότι πρέπει να γενικεύσει την Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση. Θεωρώ όμως ότι στον τόπο μας είναι πολύ νωρίς, πέραν του ότι αυτό και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο τελικά το απέρριψε, δηλαδή αυτή τη γενικευμένη Τεχνική Εκπαίδευση και μάλιστα την απέρριψε σε επίπεδο ολομέλειας. Διότι σε επίπεδο ΤΕΕ αυτή είχε πλειοψηφήσει, η γενίκευση της Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Σε επίπεδο ολομέλειας όμως συζητήθηκε αρκετά το θέμα και βεβαίως εκεί αποφασίστηκε ότι θα πρέπει να πάμε σε μια μεταβατική περίοδο, σε αυτή τη γενικευμένη Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση. Εκεί, σε αυτές τις συζητήσεις, τόσο σε επίπεδο ΤΕΕ, όσο και σε επίπεδο ολομέλειας, φυσικά λήφθηκαν υπόψη όλες οι προτάσεις και φορέων και κομμάτων, που είχαν μέχρι τότε γίνει γνωστές, προκειμένου να διαμορφωθεί αυτή η τελική πρόταση και επομένως αυτά που λέω σήμερα έχουν συζητηθεί. Δεν υπήρξε δηλαδή καινούρια συζήτηση, διότι είχαν τεθεί και στις πρώτες συζητήσεις.

Να ξεκινήσουμε από κάποια πράγματα που μιλάνε για την ευελιξία. Ότι πρέπει η Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση να έχει ευελιξία, αφού ακούστηκε και από τον κ. Καρατράσογλου αυτός ο όρος «ευελιξία». Η ευελιξία όμως αυτή προϋποθέτει γενική μόρφωση. Να σας θυμίσω ότι όταν φτιάχτηκαν τα ΙΕΚ, υποδέχτηκαν μαθητές και αυτό άλλωστε ήταν ο κύριος σκοπός, υποδέχτηκαν απόφοιτους Γενικών Λυκείων που δεν περνούσαν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Αυτοί οι μαθητές σε πολύ λίγο χρόνο κατάφεραν καλύτερα πράγματα από αυτούς που είχαν σπουδάσει τρία χρόνια στην Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση. Γιατί; Γιατί είχαν ένα ευρύτερο μορφωτικό επίπεδο και επομένως εύκολα καταλάβαιναν αυτό που τους έλεγαν και εύκολα μπορούσαν να καταρτιστούν και να είναι επιτυχεστέροι ίσως στην αγορά εργασίας. Άρα η ευελιξία προϋποθέτει, τουλάχιστον για τον κόσμο που έρχεται, μια περισσότερο γενικευμένη Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση, παρά εξειδικευμένη. Αυτό είναι η πρώτη παρατήρηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε σε αυτή την πρόταση δέχεστε τις ειδικότητες;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ναι, βέβαια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κανονικά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Η δεύτερη πρόταση. Η πρώτη πρόταση του Παιδαγωγικού ήταν αυτή που είπαμε, της γενίκευσης. Η δεύτερη ήταν ότι θα πρέπει να πάμε σε μια μεταβατική περίοδο, όπου έχουμε μια γενικευμένη Α΄ τάξη Λυκείου, με κάποιες ιδιαιτερότητες και παράλληλα, αυτό δεν πρέπει να το ξεχνάμε, πρέπει και στα Γενικά Λύκεια να μπουν τεχνολογικά μαθήματα. Δηλαδή δε νοείται γενική μόρφωση σήμερα, χωρίς μια τεχνολογική εκπαίδευση, όχι κατεύθυνση, εκπαίδευση και μέσα στο Γενικό Λύκειο. Και φυσικά ξεκινώντας από το Γυμνάσιο, με σωστή διδασκαλία της Τεχνολογίας κλπ., να μην τα επαναλάβω χάρη συντομίας. Επομένως η δεύτερη πρόταση μιλάει για μια γενικευμένη Α΄ Λυκείου, με τις ιδιαιτερότητες που πρέπει να έχει αυτή, στη Β΄ Λυκείου θα πρέπει να έχουμε τομείς, όπως και σήμερα, αλλά λιγότερους τομείς, και στη Γ΄ Λυκείου ειδικότητες, αλλά λιγότερες απ΄ όσες έχουμε σήμερα. Και βεβαίως...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει χωρίς μικρόφωνο).

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι, δεν προβλέπεται. Και σε αυτή την Γ΄ Λυκείου υπάρχει αυτό το πάντρεμα του απολυτηρίου και του πτυχίου. Δεν ξέρω αν είναι εφικτό, αλλά πάντως αυτό δοκιμάστηκε και εν μέρει, τώρα ήταν η πρώτη χρονιά, φαίνεται ότι κάπως προχώρησε. Αλλά όλα αυτά θέλουν αξιολόγηση, προκειμένου να βγάλει κανένας συμπεράσματα. Επομένως, αν πάμε σε κατευθύνσεις στην Α΄ Λυκείου, έτσι όπως προβλέπεται στην πρόταση του ΠΑΣΟΚ, σημαίνει ότι και αυτές γενικευμένου χαρακτήρα θα είναι, δηλαδή ένας τομέας είναι υγείας και πρόνοιας, υπηρεσιών κλπ. μολονότι πάντως έχει τη φιλοσοφία μιας «πρώρης», σε εισαγωγικά, επιλογής μιας συγκεκριμένης κατεύθυνσης, άρα και τομέα, άρα και ειδικότητας. Βέβαια [ως θα γίνει το πάντρεμα; Από εκεί και πέρα για τομείς μιλάει και η πρόταση του ΠΑΣΟΚ και για ειδικότητες. Η μόνη διαφορά είναι στη Γ΄ Λυκείου, αν δηλαδή θα πάμε στο παλιό ΤΕΛ, όπου είχαμε ένα κομμάτι που πήγαινε με τις δέσμες και ένα κομμάτι που έπαιρνε την ειδικότητα, διότι αυτό θυμίζει Γ΄ Λυκείου, το ΤΕΛ δηλαδή και πολύ περισσότερο αν θα πάμε σε ποσοστό εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, όπου αυτό είναι το δέλεαρ για να μαζέψουμε μαθητές, αλλά δε νομίζω ότι υπηρετεί το σκοπό της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Δηλαδή και το 23% που είχε γίνει παλιότερα ήταν αυτός ο στόχος. Να ενισχύσει την Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση με μπαστούνια. Δηλαδή σας δίνω τη δυνατότητα αυτή, για να πάτε εκεί και όποτε το αποφασίσετε. Αυτό όμως αλλοιώνει τα χαρακτηριστικά και τη φυσιογνωμία της Τεχνικής – Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και πιθανότατα και το αποτέλεσμα δε θα είναι το αναμενόμενο για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Αντίθετα, η επαγγελματική εμπειρία πρέπει να προσμετράται για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, κάτι το οποίο αναφέρεται στην πρότασή σας και το οποίο έχει αναφέρει και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ότι δεν μπορεί δηλαδή να είναι ξεκομμένο από την επαγγελματική εμπειρία το Πανεπιστήμιο, αλλά περισσότερο τα ΤΕΙ. Επίσης το πάντρεμα αυτών των ΕΠΑΛ και ΕΠΑΣ. Καταρχάς το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο γενικώς θεωρεί ότι οι ΕΠΑΣ πρέπει να καταργηθούν. Διότι στην ουσία, το λέω και ως Γκλαβός, με συγχωρείτε, εδώ πρέπει να παντρέψω πράγματα, το οποίο δεν είναι πάντα εύκολο. Και ζητώ συγνώμη, αλλά δεν μπορώ να παραμείνω μόνο στον τυπικό ρόλο ενός Προέδρου που πρέπει να μεταφέρει. Τα μεταφέρω,

πιστεύω, κατά την καλύτερη δυνατή λειτουργία. Από εκεί και πέρα οι επαγγελματικές σχολές τι εξυπηρετούν; Αποφοίτους Γενικών Λυκείων στην ουσία. Και ένα δεύτερο κομμάτι, σε ένα 20% μαθητές που δεν τα καταφέρνουν στο υπόλοιπο ΕΠΑΛ, αυτή είναι η ουσία. Παντρεύουμε δηλαδή και αν τις εντάξουμε τις ΕΠΑΣ και δεχόμαστε μαθητές Γενικού Λυκείου, αυτόματα αλλοιώνουμε το χαρακτήρα. Πέραν του ότι αυτοί οι μαθητές Γενικού Λυκείου είναι μεγάλης ηλικίας και δεν είναι παιδαγωγικά σωστό να έρθουν μέσα στο σύστημα. Δηλαδή αν είναι να διατηρηθούν οι ΕΠΑΣ, πρέπει να είναι διαφορετικές και απευθυνόμαστε σε μαθητές αποφοίτους Γενικού Λυκείου, λέω, αν οι ΕΠΑΣ εξυπηρετούν και έχουν αυτή τη στιγμή κατά 80% μαθητές Γενικού Λυκείου, μπορείτε να φανταστείτε έναν 30χρονο που θα έρθει και θα συγχρωτίζεται στον ίδιο χώρο και θα συναγελάζεται με μαθητές 16 και 17 χρονών. Νομίζω ότι η διαφορά της ηλικίας είναι τεράστια, άρα χρειάζεται μια προσοχή εκεί πέρα. Εκτός αν πούμε ότι τις ΕΠΑΣ τις διατηρούμε μεν, τις παντρεύουμε με το ΕΠΑΛ, αλλά δε δέχονται αποφοίτους Γενικού Λυκείου.

Είχαμε δε το παλιό πρόβλημα, που έρχονταν στις ΣΤΕΣ οι απόφοιτοι αυτοί και ζητούσαν την απαλλαγή τους. Και έλεγαν «εγώ αφού έχω κάνει γλώσσα, αφού έχω κάνει ιστορία, αφού έχω κάνει το ένα και το άλλο δεν πρέπει να τα κάνω». Και έρχονταν το Υπουργείο και τους έδινε απαλλαγή και γίνονταν, τα ξέρει και ο κ. Καρατράσογλου, τι γίνονταν τότε, το σώσε, επιτρέψτε μου τη λαϊκή έκφραση, με αυτές τις απαλλαγές, που είχατε μαθητές 2 ταχυτήτων, άλλοι απαλλασσόμενοι και άλλοι μη απαλλασσόμενοι μέσα στο ίδιο μάθημα. Αν οι ΕΠΑΣ διατηρηθούν και έχουν ως υποδοχή τους τους απόφοιτους των Γενικών Λυκείων, τότε δεν μπορούν να είναι μαζί με τις άλλες σχολές, για τους λόγους τους παιδαγωγικούς που ανέφερα πιο πριν. Αν τις ΕΠΑΣ τις μεταφέρουμε εκεί, γιατί θέλουμε να απευθυνθούμε σε εκείνους τους μαθητές που είναι λιγότερο δυνατοί, έχουν μια φιλοσοφία, αλλά έχουμε 2 ταχυτήτων σχολεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Αυτό μπορεί να συζητηθεί, έχει τα υπέρ, έχει και τα κατά. Το υπέρ είναι ότι κρατάω αυτά τα παιδιά και δεν τα βγάζω από το σύστημα, ώστε να υπάρχει μαθητική διαρροή. Το κατά είναι ότι αυτά τα παιδιά πρέπει περισσότερο να τα καταρτίσω, ως κατάρτιση να λειτουργεί παρά ως γενικευμένο σχολείο, έτσι όπως το περιγράφουμε. Αυτό το πάντρεμα δε σημαίνει ότι θα μας δώσει και το 42% που είχαμε τότε με τα ΤΕΕ. Το 42% ήταν ένα επίπλαστο ποσοστό, που προέκυψε ακριβώς επειδή φοβόντουσαν οι μαθητές να πάνε στο Γενικό Λύκειο, λόγω των πολλαπλών εξετάσεων σε όλες τις τάξεις. Επομένως οι εξετάσεις αυτές, όταν αυτές άρχισαν σιγά – σιγά να κατεδαφίζονται, τότε άρχισαν να φεύγουν οι μαθητές από τα ΤΕΕ και να πηγαίνουν στο Γενικό Λύκειο. Δηλαδή δε θα πετύχουμε ποτέ αυτό το 42%, αν δεν είναι ένα αναβαθμισμένο σχολείο, όχι ένα σχολείο που το επιλέγω γιατί δεν έχω άλλη επιλογή και αν οι απόφοιτοι αυτοί δε βρίσκουν στην αγορά εργασίας, εργασία. Επομένως δεν μπορεί να χρησιμοποιείται το 42% ότι μπορεί αυτομάτως να προκύψει, αν δε γίνουν τα υπόλοιπα που είπαμε.

Τώρα ας πάμε στις μεταδευτεροβάθμιες εξειδικεύσεις. Πολύ σωστά εντοπίζεται ότι έχω ένα γενικευμένο επαγγελματικό σχολείο και έτσι όπως περιγράφεται στην πρόταση του ΠΑΣΟΚ, δηλαδή έχω κατευθύνσεις, έχω τομείς, έχω ειδικότητες, αλλά δεν έχω εξειδίκευση. Αντίθετα, με την πρόταση της ΟΛΤΕΕ έχω εξειδικεύσεις και γι' αυτό ακριβώς, όπως είπα και προηγουμένως, δεν πήγα στη σύγκριση. Όμως σε αυτή την περίπτωση

περιπεύουν τα ΙΕΚ. Εκτός αν κρατάω τα ΙΕΚ ως κατάρτιση, δεν έχει σημασία αν διαφωνούμε, εγώ προβληματισμό βάζω, κρατάω τα ΙΕΚ για τους αποφοίτους Γενικού Λυκείου και δημιουργώ τις εξειδικεύσεις για τους αποφοίτους του Επαγγελματικού Σχολείου. Διότι είναι σίγουρο και οι παλιές νομοθεσίες προέβλεπαν ένα τέταρτο έτος πρακτικής άσκησης. Και πράγματι χρειάζεται πρακτική άσκηση. Γιατί όμως το προβλέπαμε τέταρτο έτος; Το προέβλεπε ο νομοθέτης, όχι εγώ προσωπικά. Γιατί το προέβλεπε; Διότι δεν μπορούσε να κάνει ένα είδος μαθητείας, δηλαδή ένα είδος πρακτικής άσκησης μέσα στο τριετές ΤΕΛ, ή όπως θέλετε πείτε το, Επαγγελματικό Σχολείο. Γι' αυτό επομένως προέβλεπαν οι νομοθέτες, χωρίς να υλοποιηθεί ένα έτος, ή ένα εξάμηνο, εξαρτάται από τα νομοθετικά διατάγματα, πρακτικής άσκησης. Άρα αυτή την εξειδίκευση τη θέλουμε περισσότερο σαν ένα είδος πρακτικής άσκησης. Δηλαδή στην ουσία ένα είδος κατάρτισης. Άρα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μα πρακτική άσκηση δε θα υπάρχει και πριν;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Δυστυχώς, έτσι όπως είναι τώρα, δεν υπάρχει κ. Πρόεδρε. Δηλαδή υπάρχει πρακτική άσκηση με την έννοια του εργαστηρίου, αλλά δεν υπάρχει σύνδεση με την αγορά εργασίας. Αντίθετα, οι σχολές του ΟΑΕΔ, αν θεωρούνται πετυχημένες, είναι επειδή μπορούν να κάνουν αυτό. Αλλά προσέξτε όμως, πώς μπορούν να το καταφέρουν αυτό; Το καταφέρνουν διότι έχουν τους εργοδότες στο χέρι, με την έννοια της χρηματοδότησης και επομένως εύκολα μπορούν...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει χωρίς μικρόφωνο).

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Τέλος πάντων, πάντως είναι και αυτός ένας παράγοντας. Δεν είναι ίσως ο μοναδικός, αλλά πάντως έχει το πάνω χέρι, με την έννοια του να βρίσκει θέσεις πρακτικής άσκησης, των μαθητών που φοιτούν στις σχολές του. Μακάρι να μπορούσαμε να το κάνουμε και στην Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση. Αλλά αυτό δεν μπορεί να γίνει αν δε γίνει οργανωμένα. Γιατί αν βάλουμε τους Διευθυντές των Επαγγελματικών Σχολείων να βγουν στην αγορά και να ψάχνουν για θέσεις, πρώτον θα βρουν περιορισμένες, θα τους κατηγορήσουν δε σε ποιους μαθητές θα τις δώσεις κλπ. Ή πρέπει να τις βρεις για όλους τους μαθητές που έχεις στη συγκεκριμένη ειδικότητα, αλλιώς δεν μπορείς να προχωρήσεις στη συγκεκριμένη διαδικασία. Άρα υπάρχουν τέτοια προβλήματα σύνδεσης πρακτικής εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Νομίζω και ίσως θα μπορούσε σε κάποιο σημείο ο κ. Καπλάνης να μας διαφωτίσει σε αυτό, αντίστοιχο πρόβλημα είχαν αντιμετωπίσει τα ΤΕΙ με τα εξάμηνα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Έχουν πιο περιορισμένο αριθμό βέβαια.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι, αλλά θέλω να πω ότι πάλι τελικά, αυτή η προσέγγιση εξελίχθηκε σε μια μάλλον κατ' επίφαση πρακτική άσκηση, παρά ουσιαστική. Και δυστυχώς στο ίδιο καταλήγει και η πρακτική άσκηση των Πανεπιστημίων, δυστυχώς, σε ένα βαθμό.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Καταλαβαίνετε λοιπόν, αν στα ΤΕΙ με πιο περιορισμένο αριθμό φοιτητών, ανά Τμήμα εννοώ, έχουν μια δυσκολία πρακτικής άσκησης, καταλαβαίνετε πόσο πιο δύσκολο είναι αν καταφέρουμε αυτό το 23%, αλλά και το 23% να το κάνουμε ακόμα και 40%, όπως πρέπει να γίνει, δηλαδή για να ισορροπήσει το σύστημα θα έπρεπε πολύ μεγαλύτερος αριθμός παιδιών να φοιτούν στην Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση και όχι στη Γενική Εκπαίδευση. Επομένως θα έλεγα το εξής. Σε γενικές γραμμές και η πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και η πρόταση, έτσι όπως διατυπώνεται, από το ΠΑΣΟΚ, θέλουν μια πιο γενικευμένη επαγγελματική εκπαίδευση και αφήνει, το μεν Παιδαγωγικό τις εξειδικεύσεις στα ΙΕΚ, η δε πρόταση του ΠΑΣΟΚ θέλει να φτιάξει αυτό το μεταδευτεροβάθμιο, ως το πούμε έτσι, σχολείο εξειδίκευσης. Βέβαια θα πρέπει να αποφασίσουμε εδώ πέρα τι θα γίνει με τα ΙΕΚ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό, επειδή είναι ένα καίριο θέμα, να συμφωνήσουμε ότι είναι έτσι; Ότι είναι καίριο θέμα και ότι η πρόταση του ΠΑΣΟΚ με τις ειδικότητες που μιλάει δεν εννοεί...

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μα το λέει ρητά, ότι το θεωρεί ένα επιπλέον στάδιο και έχει και άλλη πιστοποίηση, αυτά είναι σαφή τα πράγματα. Αλλά λέω ότι, όλοι όσοι μιλάτε για ειδικότητες, στις ειδικότητες μέσα δεν είναι μια πρώτη ειδίκευση; Δηλαδή το ΙΕΚ.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Είναι γενικού χαρακτήρα. Δηλαδή παίρνει γενική επαγγελματική «ειδικότητα», σε εισαγωγικά, κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δηλαδή αν δεν περάσει από το ΙΕΚ, διότι μιλάω τώρα ως Έλληνα, ελπίζω σκεπτόμενος πολίτη, αν δεν περάσει από το ΙΕΚ και έχει βγάλει το Τεχνολογικό Λύκειο, δεν μπορεί να δουλέψει και να έχει μια επαγγελματική διέξοδο;

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Φυσικά μπορεί κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί αν είναι έτσι, στην πραγματικότητα προβλέπουμε 4 χρόνια σπουδών για να έχει μια μεγαλύτερη πιστοποίηση. Καταλαβαίνω ότι όσο προχωράς παίρνεις περισσότερα προσόντα, μεγαλύτερη εξειδίκευση. Αλλά το θέμα είναι πόσο επαρκής είσαι, από αυτό που σχεδιάζουμε, αποφοιτώντας από αυτό το Λύκειο.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Είναι ζητούμενο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εκεί θα ήθελα μια διασαφήνιση και από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και από την πρόταση.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μπορεί, αλλά είναι ζητούμενο. Μπορεί βεβαίως με αυτό το πτυχίο που θα πάρει, το οποίο τώρα είναι σε επίπεδο 3, ενώ σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΟΚ, αν την κάνουμε δεκτή, είναι σε επίπεδο 2. Δηλαδή η

πρόταση της μεταδευτεροβάθμιας εξειδίκευσης λύνει το πρόβλημα του επιπέδου 3, που το χορηγεί αυτή τη στιγμή, χορηγείται σε επίπεδο ΙΕΚ, σύμφωνα με την οδηγία, εμείς χορηγούμε 4, αλλά σύμφωνα με την οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άρα μπορεί ένας απόφοιτος, που έχει πάρει μια ειδικότητα, να μπει στην αγορά εργασίας. Βέβαια δεν έχει, με το επίπεδο 2, αν δεχτούμε την οδηγία της ΕΟΚ, με το επίπεδο 3 σήμερα, σύμφωνα με τα δικά μας δεδομένα, εν πάση περιπτώσει, αλλά δεν έχει όλη εκείνη την απαραίτητη εξειδίκευση που χρειάζεται πιθανότατα για τη συγκεκριμένη θέση εργασίας.

Δύο ακόμα πραγματάκια πριν κλείσω. Το θέμα είναι της Τεχνολογικής Κατεύθυνσης, που και στις δύο προτάσεις και στις ΟΛΤΕΕ και στου ΠΑΣΟΚ υπάρχει. Αν Τεχνολογική Κατεύθυνση εννοούμε να μεταφέρουμε την Τεχνολογική Κατεύθυνση του Γενικού Λυκείου, είναι γενικής παιδείας και προσιδιάζει με τη Θετική Κατεύθυνση. Δηλαδή μεταξύ τους οι διαφορές είναι ελάχιστες. Και μια παρωδία στην ουσία, έπρεπε προ πολλού να είχε καταργηθεί η Τεχνολογική Κατεύθυνση, αλλά τέλος πάντων, εξυπηρετεί ίσως κάποια δεδομένα. Αν όμως σημαίνει, ότι ένα κομμάτι του Γενικού Λυκείου το μεταφέρουμε στο Τεχνικό – Επαγγελματικό, εκτός αν εννοούμε κάτι άλλο, αλλά αν εννοούμε ότι αυτή η Τεχνολογική Κατεύθυνση, έτσι όπως είναι, την παίρνω από το Γενικό Λύκειο, επειδή λέγεται Τεχνολογική και τη μεταφέρω στο Επαγγελματικό Λύκειο, νομίζω ότι είναι λάθος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι αυτή η πρόταση. Η πρόταση είναι αυτή.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Δεν ξέρω, απλώς εγώ λέω, σε προσωπικό επίπεδο, το τονίζω αυτό. Ότι είναι λάθος, διότι τι θέλουμε; Να ενισχύσουμε και πάλι με δεκανίκια την Επαγγελματική Εκπαίδευση, με δεκανίκια. Δηλαδή να μπασταρδέψουμε την Επαγγελματική Εκπαίδευση με λίγη Γενική, για να βρούμε να πάρουμε μαθητές. Αν εννοούμε αυτό, δεν ξέρω πώς μπορούν να παντρευτούν. Και όσον αφορά να φτιάξουμε ένα Πειραματικό Τεχνικό – Επαγγελματικό Σχολείο, φυσικά λέμε ναι, αλλά πρέπει να δούμε τι κάνουν και τα άλλα Πειραματικά. Δηλαδή αν φτιάξουμε μία από τα ίδια, ένα δηλαδή Πειραματικό Τεχνολογικό, καθ' ομοίωση των άλλων, τότε καλύτερα να μην το φτιάξουμε. Αν όμως σκοπεύουμε να προτείνουμε, έστω την αναβάθμιση και των άλλων και την αναδιαμόρφωσή τους, τότε φυσικά, γιατί να μην υπάρχει και ένα Πειραματικό Τεχνολογικό Λύκειο. Και πριν κλείσω, ήθελα απλώς να σας ενημερώσω κ. Πανάρετε, απλώς επειδή ήταν δικό σας το αίτημα, υπάρχει η πρότασή μας για το ηλεκτρονικό βιβλίο, θα σας μοιραστεί, για να κλείσω και να μην παίρνω πάλι το λόγο. Οπότε θα μοιραστεί κατά τη διάρκεια των συζητήσεων η πρόταση του Παιδαγωγικού για το ηλεκτρονικό βιβλίο. Ευχαριστώ πολύ. (Η πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για το ηλεκτρονικό βιβλίο επισυνάπτεται ως Παράρτημα Ι).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ πολύ.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Μια ερώτηση να κάνω.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Βεβαίως.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Γιατί δεν το έχετε αναφέρει, γι' αυτό θέλω να σας ρωτήσω. Όταν δείτε ότι οι διέξοδοι μέσα στο σύστημα δεν καλύπτουν για τη λύση ενός προβλήματος. Αν βάζαμε μια άλλη διάσταση, που διεύρυνε κάπως την προοπτική μας και εκεί αναζητούσαμε τη λύση, ίσως ήταν πιο εύκολο. Γιατί ποτέ το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο δεν αναφέρεται στην έννοια της δια βίου; Η άποψη η δική μου είναι ότι, στον όποιο Υπουργό Παιδείας, δύο προίκες κάνει ουσιαστικά το κράτος, την τυπική εκπαίδευση και τη δια βίου. Αν τις σχεδιάσει από κοινού, έχει περισσότερες επιλογές από το να μείνει εγκλωβισμένος μέσα σε ένα σύστημα όπως είναι η τυπική εκπαίδευση. Και δεν υπάρχει καμιά αναφορά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κείμενα υπάρχουν. Αναφορές στη δια βίου υπάρχουν. Απλώς δεν έχουν επικεντρωθεί. Πιθανότατα θα περίμενε κανένας, αφού αυτό είναι το σχήμα που πρέπει να προχωρήσουμε, ότι αυτό θα είναι το επίκεντρο. Αυτό είναι μια αδυναμία των ανθρώπων, οι οποίοι γενικότερα έχουν τη λογική του παλαιού, αν μπορεί αυτό να αποτελεί απάντηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι ένα θέμα μεγάλο αυτό. Ήθελα να πω ότι το θέμα των πειραματικών, των προτύπων κλπ. θα το συζητήσουμε καθαυτό, γιατί το έχουμε θίξει. Και μέσα σε αυτό μπορεί να τεθεί και αυτό που ελέχθη τώρα. Να συνεχίσω με τους ομιλητές;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μια κουβέντα να πω στις απόψεις που διατύπωσε ο κ. Γκλαβάς.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μια διευκρίνιση. Ήταν ένα πάντρεμα των προτάσεων του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και κάποιας προσωπικής τοποθέτησης.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, είναι μια γενικότερη, που νομίζω ότι έχει ενδιαφέρον και αυτή είναι προσωπική άποψη κ. Πρόεδρε. Στα είκοσι πέντε, τριάντα χρόνια που ασχολούμαι με το εκπαιδευτικό σύστημα και με την εκπαίδευση, βλέπω ένα πρόβλημα που νομίζω ότι πρέπει να μας απασχολήσει, όχι μόνο στο Συμβούλιο αυτό, αλλά γενικότερα. Για λόγους ομοιομορφίας και ευκολίας συνδέουμε την ποιότητα με το χρόνο. Θεωρούμε δηλαδή, ότι αυξάνοντας χρονικά όρια, βελτιώνουμε την ποιότητα. Και αυτό μπορώ να το πω, ξεκινώντας με τα ΤΕΙ, που προχωρήσαμε και αυξήσαμε τα έτη σπουδών, θεωρώντας ότι έτσι τα εξομοιώνουμε με τα Πανεπιστήμια, ενώ μπορώ να πω και για το Πολυτεχνείο, που λέμε ότι επειδή είναι πέντε χρόνια θα πρέπει να είναι master. Να πω επίσης, για την Μπολόνια που λέμε ότι τα τρία χρόνια είναι υποβάθμιση. Όταν τα τρία χρόνια μέσα στο Πανεπιστήμιο είναι εξετάσεις, δεν είναι ουσιαστική εκπαιδευτική διαδικασία. Το λέω αυτό ως προσωπική άποψη, επαναλαμβάνω, για να θέσω έναν προβληματισμό ουσίας ποιότητας και όχι χρόνου. Πώς δηλαδή μπορούμε να συνδέσουμε αυτό που επιδιώκουμε, την ποιότητα, όχι με χρόνο αλλά με ουσία. Και γι' αυτό είπα ότι αναφέρομαι σε σχόλιο που έκανε ο κ. Γκλαβάς κάνατε κι εσείς μετά έμμεσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Επειδή ο κ. Κουρουτός θα έχει μακρό λόγο.

Δ. ΜΠΡΑΤΗΣ: Να πω κάτι εγώ για τον κ. Γκλαβά κ. Πρόεδρε. Κάτι να πω για το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο πριν προχωρήσουμε. Θέλω να πω ότι η πρόταση που κατέθεσε για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου αποτελεί μια θετική προσέγγιση πραγματικά και με πολύ μεγάλη ευαισθησία έβαλε το ζήτημα. Και μπορεί να αποτελέσει βάση συζήτησης. Το λέω για την επόμενη, η συγνώμη που πήρα τώρα το λόγο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Διευκρινιστικές ο κ. Γιαλούρης και γι' αυτό θα προηγηθεί. Ο κ. Κουρουτός και ο κ. Καπλάνης, αφήστε λιγάκι, για να μπορέσουμε εμείς ως εκπαιδευτικοί της μαχομένης να συγκεντρώσουμε μερικά πράγματα άλλα.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Ευχαριστώ, καταρχήν θα ήθελα να ευχαριστήσω και τον κ. Πανάρετο και τον κ. Κατρασόγλου για την πρόταση. Δυο – τρεις διευκρινιστικές ερωτήσεις, πάνω σε λεπτομέρειες ίσως. Η πρώτη ερώτηση έχει σχέση με την κινητικότητα την οποία περιγράφετε εδώ. Βλέπω ότι υπάρχει κινητικότητα από το Γενικό Λύκειο προς το Τεχνολογικό, το αντίστροφο δε βλέπω αν υπάρχει και αν το έχετε παραλείψει, ή το έχετε σκεφτεί. Ένα ερώτημα αυτό. Το δεύτερο έχει σχέση με το είδος της κινητικότητας από το Γενικό Λύκειο προς το Τεχνολογικό, τελειώνοντας το 1^ο έτος βλέπω ότι μπορεί κανείς να γραφεί στο 2^ο. Το ίδιο ισχύει, με τα βελάκια βλέπω στο διάγραμμα εδώ και τελειώνοντας το 2^ο, πάλι στο 2^ο, ή μόνο μέσω του απολυτηρίου πάλι στο 2^ο, ή και χωρίς να πάρει απολυτήριο θα μπορούσε να πάει πάλι στην ίδια κατεύθυνση; Και το τρίτο ερώτημα, τα λέω όλα μαζί για να υπάρχει μια απάντηση, έχει σχέση με την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, που πολύ ορθά βλέπω να το επισημαίνετε, ότι αυτό θα πρέπει να το δει κανείς συνολικά και με το Γενικό Λύκειο. Απλώς μια ερώτηση πάνω σε αυτό. Πιστεύετε ότι θα πρέπει να είναι κοινές ακριβώς οι εξετάσεις, ή θα είναι διαφορετικού τύπου εξετάσεις που θα οδηγούν ενδεχομένως στα ίδια ΑΕΙ; Ευχαριστώ.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Καταρχήν η βασική αρχή είναι κανένας φραγμός πουθενά. Είναι ανοιχτό το σύστημα. Είναι συνδυασμός οποιασδήποτε εκπαιδευτικής διαδρομής που θα οδηγεί σε επαγγελματικό στόχο. Κατά συνέπεια μετά το Α έτος του Γενικού μπορεί να 'ρθει στο Β έτος του Τεχνολογικού όπως και αντίστροφα.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Αυτός επειδή δεν περιγράφει εδώ γι' αυτό το...

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Ναι. Τελευταία αυτό που βλέπετε, την επανείσοδο του για το τρίτο έτος, είναι ξεκάθαρο ότι στο τρίτο έτος γίνεται η επιλογή τού αν θα ολοκληρώσει ειδικότητα και θα πάρει πτυχίο, οπότε σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα, δεν μιλάμε αν αλλάξει το εξεταστικό. Οι προτάσεις αυτές ισχύουν σύμφωνα με τα δεδομένα. Αν αλλάξουν τα δεδομένα προφανώς θα αλλάξουν όλα αυτά. Ακόμα και στο Τεχνολογικό Λύκειο. Το πτυχίο διατηρεί το δικαίωμά του, μια και υπάρχουν τόσα χρόνια το να δώσει ειδικές εξετάσεις για τα ΤΕΙ. Με το απολυτήριο όταν παίρνει το τμήμα της Γενικής Παιδείας, που λέμε ότι μπορεί εδώ να 'ρθει η Τεχνολογική κατεύθυνση, είπε ο κ. Γκλαβάς ότι θα μπορούσε να μην υπάρχει εφόσον

υπάρχει Θεωρητική. Αυτό μπορεί να 'ρθει στην Τεχνολογική κατεύθυνση. Δεν είναι δεκανίκι. Γιατί εδώ το δεκανίκι είναι αν τυχόν και του λες ότι ξέρεις, πήγαινε με ευκολότερους τρόπους προς Τριτοβάθμια. Εδώ του λέμε, ξέρετε κάτι, αυτή τη στιγμή δουλεύουμε με ειδική ομάδα στον τομέα Παιδείας για να προσδιορίσει τα εκπαιδευτικά ελάχιστα στα γενικά μαθήματα που είναι στο Α και Β έτος. Έτσι ώστε να μπορεί να συνεχίσει, να πάρει όλα τα μαθήματα αυτά προετοιμασίας για την Τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά να μπορεί να κάνει και σπουδές που είναι απαραίτητες μέσα στο Τεχνολογικό Λύκειο. Κατά συνέπεια έρχεται εδώ, αυτός επιλέγει να πάει στο τρίτο έτος και να πάρει...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μπορείτε να μας πείτε ποσοστά μια και θίγεται αυτό; Πώς βλέπετε τα γενικά, τα εκπαιδευτικά που τα λέτε, σε σχέση με την κατεύθυνση και τους τομείς.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Τα εκπαιδευτικά ελάχιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σε τι ποσοστά το βλέπετε;

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Αυτή τη στιγμή μελετάται αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι. Μια σημασία δηλαδή.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Σαφώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όταν λες ότι πας στην Γ Λυκείου και αυτό είναι και γενικής εκπαίδευσης, σημαίνει ότι τον έχεις προετοιμάσει στα προηγούμενα.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Ακριβώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αν θέλεις βεβαίως να έχει και ένα αποτέλεσμα μετά.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Σαφώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λοιπόν, άρα τον έχεις προετοιμάσει. Εάν του έχεις πολύ μικρά ποσοστά Γενικής Εκπαίδευσης, του δίνεις μεν τη δυνατότητα, αλλά αυτή είναι στα χαρτιά. Συγγνώμη που παρενέβην αλλά νομίζω ότι είναι...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, είναι καλή η παρέμβαση. Απλώς θέλω να προσθέσω το εξής σε αυτά που είπε ο κ. Καρατράσογλου και σε απάντηση αυτής της ερώτησης. Ότι θα πρέπει να βλέπουμε τα πράγματα και τις προτάσεις σε ένα ευρύτερο πλαίσιο. Κατά τη γνώμη μου και κατά την γνώμη μας, δεν πρέπει μια πρόταση ενός κόμματος να προχωρά σε τέτοιες λεπτομέρειες, που να διαμορφώνει στη συνέχεια ένα πρόβλημα για την ενδεχόμενη εφαρμογή αυτού του πράγματος. Και ήδη αν θέλετε είναι πιο προχωρημένο. Είναι αποτέλεσμα της δουλειάς που έχει γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ως προς το πνεύμα ρωτάω και όχι...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ωραία. Εντάξει. Το πνεύμα νομίζω ότι δόθηκε αφενός μεν με την έννοια της ελευθερίας κινητικότητας, το οποίο είναι το πιο σημαντικό πράγμα, αφετέρου δε με την ουσία της διαδικασίας, δηλαδή να είναι μια ουσιαστική εκπαιδευτική διαδικασία εκεί και να μην είναι οτιδήποτε άλλο ελέγχθη ως παρελκόμενο, ας το πούμε και επίσης να παίρνει κανείς και εκπαίδευση στην...

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Μου επιτρέπετε κ. Πρόεδρε; Οι ερωτήσεις μου δεν είχαν την έννοια της κριτικής. Απλώς την έννοια της καλύτερης κατανόησης, έτσι; Και επειδή βλέπω κάποια σημεία, που είναι λογικό να μην έχουν περιγραφεί στη λεπτομέρειά τους, προσπαθώντας να κατανοήσω.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Κακό είναι να κάνουμε κριτική;

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Δεν είναι θέμα αυτό. Απλώς έχω καταλάβει το εξής. Ένας που παίρνει το απολυτήριο του Γενικού Λυκείου, πού θα μπορεί να πάει στο Τεχνικό Λύκειο; Στη Δευτέρα τάξη; Πώς το έχετε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Απόφοιτος του Γενικού πού πάει;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Στο δεύτερο έτος.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Στο δεύτερο έτος.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εκεί πέρα που αρχίζει η ειδικότητα.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Μάλιστα. Εντάξει. Αυτό. Θα μπορούσε να πάει και χωρίς να έχει πάρει το απολυτήριο ενδεχομένως. Γιατί μπορεί να μην πάρει απολυτήριο. Να μην καταφέρει να πάρει. Φαντάζομαι ότι θα μπορούσε...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Είναι κάτι το οποίο δεν έχουμε.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Εντάξει. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Ο κ. Κουρουτός. Ο κ. Καπλάνης.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Αν θέλετε να προηγηθείτε δεν έχω πρόβλημα. Ξέρετε είναι πολύ δύσκολο όταν υπάρχουν άνθρωποι που έχουν ζήσει από χρόνια την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, σε όλες τις μορφές διαχρονικά, με όλες τις αδυναμίες. Εμείς τώρα που δεν έχουμε ασχοληθεί ουσιαστικά, παρά τα τελευταία χρόνια, με κάποιες εμπειρίες να προσπαθήσουμε να κάνουμε παρατηρήσεις. Θα σας πω λοιπόν ότι οι παρατηρήσεις μου απορρέουν από την εμπειρία που έχω στον ΟΕΠ κάποια χρόνια που είμαι, 4, 5 στη διοίκηση, εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ, από ένα σχολείο, πρότυπο λειτουργίας, ιδιωτικό, όπου έχουμε την Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή και από την εμπειρία...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ποια σχολή;

M. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή Θεσσαλονίκης. Και από την εμπειρία που πήραμε από τις τελευταίες επισκέψεις στα Σκανδιναβικά κράτη με την ΓΣΕΕ, ζώντας περίπου 10 μέρες μέσα στα ΤΕΕ της Δανίας και της Σουηδίας. Αλλά όμως είναι ελάχιστες μπροστά στο κ. Γκλαβά, στο κ. Καρατράσογλου και λοιπών συναδέλφων εμπειρίες. Πρώτη διαπίστωση. Έχοντας τα στοιχεία της Ομοσπονδίας μας, ότι από 157.904 μαθητές το 2000-2001 καταλήξαμε στους 106.752 μαθητές, εκ των οποίων το ποσοστό των οικονομικών μεταναστών είναι τεράστιο, η μείωση είναι ακόμα μεγαλύτερη και διαπιστώνω, σας λέω γύρω στο 23%, είναι η εγκατάλειψη των ΤΕΕ. Είναι ένα τεράστιο μείζον θέμα. Δεύτερη διαπίστωση. Χωρίς Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση έχουμε στρεβλή ανάπτυξη. Κανένα κράτος δεν μπορεί να στηριχτεί μόνο στην Γενική Εκπαίδευση. Είναι καθοριστικός παράγων για την ανάπτυξη ενός κράτους. Τρίτο. Άρα βλέποντας αυτά τα στοιχεία, θεωρώ μείζονα σημασία θα έλεγα, αυτή την ιστορία να την αναδείξουμε ως παλάτι της Εκπαίδευσης. Εάν δεν το κάνουμε θα χάσουμε το τραίνο για μια ακόμη φορά. Τι χρειάζεται. Πάνω απ' όλα χρηματοδότηση. Χρηματοδότηση με συγκεκριμένους στόχους, με συγκεκριμένες στοχεύσεις και στρατηγικές. Γι' αυτό με ακούσατε στην αρχή όταν μίλησα ότι κάνουμε σχεδιασμούς, αν θα μείνουν επί χάρτου, αν δεν υλοποιηθούν. Η υλικοτεχνική υποδομή είναι ένα απαραίτητο στοιχείο, λοιπόν. Είναι το μόνο; Φτάνει; Όλα τα άλλα αναλύθηκαν.

Θα πάω σε ένα σημείο όμως που δεν δόθηκε έμφαση. Ο κ. Καρατράσογλου και ο κ. Γκλαβάς το γνωρίζουν καλά. Είναι τα προσόντα που αποκτά κάποιος τελειώνοντας τα διάφορα επίπεδα. Στο Υπουργείο Παιδείας υπάρχει μια επιτροπή, καθυστερημένα σας είπα και την άλλη φορά, χωρίς στοιχεία κριτικής των τελευταίων κυβερνήσεων της τελευταίας δεκαετίας, στην οποία τυχαίνει να είμαι μέλος, που μελετάει την πιστοποίηση επαγγελματικών προσόντων. Είπα και την άλλη φορά και θέλω να καταγραφεί, ότι εμείς και η Fyrom είμαστε οι μόνες χώρες στην Ευρώπη που δεν έχουν κάνει ούτε ένα βήμα. Ούτε ένα βήμα για το εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων. Το ζω από κοντά, έχω όλα τα χαρτιά στα χέρια. Μπορείτε ανά πάσα στιγμή να το διαπιστώσετε αυτό που λέω. Υπάρχει και ο χάρτης δηλαδή που το περιγράφει. Στα ΙΕΚ, ενώ προβλέπεται, γιατί αν δεν δέσουμε την κατάρτιση ως ενιαία δομή χάσαμε το παιχνίδι. Άρα χρειάζονται αυτά που είπαμε, συν πρόσβαση στην απασχόληση, πρόσβαση, εύκολη αλλαγή, κατά τη διάρκεια της εργασίας σου, δεξιότητων, έτσι ώστε ο άνεργος να έχει τη δυνατότητα ανά πάσα στιγμή επιμορφούμενος, καταρτιζόμενος με διάφορες δεξιότητες να μπορεί να ξαναβρεί δουλειά. Τρίτο σημείο, εάν δεν υπάρχουν επαγγελματικά δικαιώματα δεν πρόκειται να αναβαπτιστούν τα ΤΕΕ με τίποτα. Στα ΙΕΚ λοιπόν ζήτησα από τη διοίκηση των ΙΕΚ να μου δώσει πόσα επαγγελματικά προσόντα από τις εκατοντάδες ειδικότητες έχουν πάρει με Προεδρικό Διάταγμα που προβλέπεται το 1/10. Οι υπόλοιποι τελειώνουν τα ΙΕΚ και δεν έχουν επαγγελματικά προσόντα. Δεν έχουν τη δυνατότητα με Προεδρικό Διάταγμα να έχουν πρόσβαση στην απασχόληση...

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Δικαιώματα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτά θέλει να πει.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Δικαιώματα, συγγνώμη. Δεν ξέρω αν τα έχουν τα προσόντα, γιατί παίρνουν την πιστοποίηση, με ένα τρόπο κ. Πανάρετε που αν την δείτε θα τρελαθείτε. Γιατί μετά θα πάμε πλέον στα μαθησιακά αποτελέσματα, που εκεί χρειάζεται να μιλήσουμε για διασφάλιση ποιότητας και θα το συζητήσουμε. Άρα αυτές οι δυο έννοιες είναι συγκεχυμένες. Κακώς πήγα εκεί, αλλά καλώς τελικά, γιατί είναι ταυτισμένες, δυστυχώς έτσι όπως γίνεται στην Ελλάδα η πιστοποίηση γνώσεων.

Άρα λοιπόν, ξεκινώντας πρέπει πραγματικά αυτή η ιστορία να μας απασχολήσει όσο το δυνατόν περισσότερο. Χαίρομαι που ακούγονται διαφορετικές πολιτικές προτάσεις. Είναι και μοναδικό στην ιστορία των ελληνικών πολιτικών εξελίξεων και ακούγονται διαφορετικές προτάσεις σε ένα όργανο και ίσως κάποια στιγμή να υπάρξει πολιτική συναίνεση, με απαραίτητη προϋπόθεση την κοινωνική συναίνεση που εκφράζουμε εμείς οι φορείς, για να προχωρήσει κάτι σοβαρά. Λέμε λοιπόν, από την πρώτη εικόνα που πήραμε εμείς, θα στενοχωρήσω κάποιους αλλά πρέπει να το πω, ελπίζω η Επιτροπή που υπάρχει και έχει κάνει τέσσερις συνεδριάσεις, να ολοκληρώσει, το φοβάμαι. Να μπορέσουνε δηλαδή πραγματικά, είναι άνθρωποι από το CEDEFOP, είναι άνθρωποι από το ΕΚΕΠΥΣ, από το ΣΕΕΚ από το Υπουργείο Παιδείας, μια Επιτροπή που δημιουργήθηκε εδώ και δυο μήνες και παράγει έργο. Φοβάμαι μήπως τυχόν αυτή η Επιτροπή καταργηθεί. Το λέω πρώτη φορά δημόσια, θέλω να καταγραφεί, γιατί κάτι τέτοιο παίρνουν τα αυτιά μας. Και όχι από πολιτικές παρεμβάσεις. Δυστυχώς, από παρεμβάσεις διοικητικών παραγόντων του Υπουργείου Παιδείας. Ελπίζω να ολοκληρώσει, γιατί παίρνω ένα πίνακα στα χέρια μου, άκουσα εδώ και τον κ. Γκλαβά, που είναι έγκριτος άνθρωπος, να μιλάει για επίπεδο 3, επίπεδο 4. Ειλικρινά σας μιλώ ότι έχουμε όλοι μια στρεβλή εικόνα, αντιστοιχώντας με την όλη την Ευρώπη τώρα, έτσι, σε ποια επίπεδα κατατάσσονται τα δικαιώματα τα επαγγελματικά των αποφοίτων.

Λοιπόν, λέμε Γυμνάσιο, σε όλη την Ευρώπη αυτό, Γυμνάσιο επίπεδο 1. Δυο τάξεις Λυκείου επίπεδο 2. ΕΠΑΛ και ταυτόχρονα παράλληλα το επίπεδο 2 είναι και το ΕΠΑΛ πρώτου κύκλου. Λύκειο τρεις τάξεις. Αντίστοιχα ΕΠΑΛ δευτέρου Λυκείου επίπεδο 3. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει επίπεδο 4 και επίπεδο 5. Καθόλου. Θα σας πω τι σημαίνει δεν υπάρχει 4 και 5. Πού βάζεις τα ΙΕΚ; Στο 4 ή στο 5; 6 πτυχίο ανώτατης σχολής, 7 μεταπτυχιακός τίτλος, 8 διδακτορική διατριβή. Αυτά είναι τα επίπεδα σε όλη την Ευρώπη. Έχουμε λοιπόν ένα τεράστιο ζήτημα να το συζητήσουμε. Τι γίνεται με τα επίπεδα 4 και 5; Τι συμβαίνει σήμερα ανάμεσα στα ΤΕΕ και στα ΙΕΚ; Τι επικαλύψεις έχουμε; Υπάρχει συνέχεια της κατάρτισης; Ένα θέμα που πρέπει να το δούμε. Δηλαδή τελειώνοντας κάποιος τα ΤΕΕ και παίρνοντας το επίπεδο 3, που είναι το αντίστοιχο του Λυκείου, θέλει επαγγελματικά προσόντα, θέλει να έχει τη δυνατότητα, βάσει αυτών των προσόντων να μπορέσει να έχει πρόσβαση στην απασχόληση, πιστοποίηση δηλαδή αυτών των γνώσεών του, και πάμε στο επίπεδο 4. Ποιο είναι το επίπεδο 4; Νομίζω η πρόταση του κ. Καρατράσογλου ίσως το λύσει αυτό. Το επίπεδο 4 να είναι αυτό το μεταλυκειακό. Προσέξτε με, είτε είναι στο Γενικό Λύκειο, είτε είναι στο Τεχνικό Λύκειο. Δεν δίνω προτάσεις. Δίνω σκέψεις σ' αυτά που ακούς και αυτά που ακούω ότι συμβαίνουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. ΙΕΚ. Απαραίτητη προϋπόθεση...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συγγνώμη, πώς το είπατε αυτό το τελευταίο;

M. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Υπάρχουν ανάμεσα στο πτυχίο Ανώτατης Σχολής και στο επίπεδο Λυκείου δυο επίπεδα. Σε όλη την Ευρώπη αυτά τα δυο επίπεδα, το 5 είναι τα ΙΕΚ, αλλά προσέξτε, τα ΙΕΚ που δίνουν πρόσβαση στο Πανεπιστήμιο, τα ΙΕΚ που δίνουν δεύτερη διέξοδο πρόσβασης στην αγορά εργασίας, στην απασχόληση θα λέω εγώ και μ' αρέσει αυτή η έκφραση. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει 4 και 5. Ξεκαθαρισμένο. Ίσως η πρόταση που είπε ο κ. Καρατράσογλου και νομίζω συζητήθηκε εδώ ότι θα υπάρχει ένα έτος επιπλέον εξειδίκευσης μπορεί να αποτελέσει το επίπεδο 4.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λέτε ότι τώρα δίνει το 2 και με αυτό θα ήταν το επίπεδο 3.

M. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Εγώ λέω με αντιστοίχιση. Εγώ λέω αν μπορούμε να διαμορφώσουμε NQF. Δηλαδή εθνικό σύστημα. Που πρέπει να γίνει. Σε ποια πρότυπα; Όλη η Ευρώπη, η Γερμανία είχε 5 επίπεδα τα έκανε 8. Η Γαλλία είχε 6 επίπεδα τα έκανε 8. Μιλάμε για ευρωπαϊκό σύστημα πιστοποίησης πλέον, έτσι; Το NQF. Αυτή τη στιγμή έτσι όπως είναι καθορισμένα τα πράγματα είναι μπερδεμένα. Εγώ μιλάω τι συμβαίνει έξω και πώς μπορούν να μπουνε. Μπορεί λοιπόν να πάει το επίπεδο 4. Απαραίτητη προϋπόθεση για το επίπεδο 5. Διαλύονται τα ΙΕΚ και γίνονται από την αρχή. Δεν γίνεται όπως λειτουργούν. Αν κάτσω και σας πω πράγματα και καταστάσεις θα μιλάμε ώρες ατέλειωτες. Πώς δημιουργήθηκαν το 2000 επί Αρσένη τα 139 ΙΕΚ, από 60 που είχαμε. Τι εξυπηρέτησαν και τι εξυπηρετούν. Θα τρελαθείτε. Να μην πάμε στη διοίκησή τους. Το ξέρετε ότι σήμερα διευθυντές ΙΕΚ είναι δάσκαλοι, που έχουμε έλλειψη στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση; Σήμερα που σας μιλάω. Δηλαδή τα ΙΕΚ όπως λειτουργούν σήμερα, ελάχιστα πράγματα προσφέρουν στην ελληνική κοινωνία, στην ανάπτυξη του τόπου και στην κατάρτιση. Ελάχιστα πράγματα. Σας το λέω έχοντας ιδίαν πείρα από μέσα από τον ΟΕΚ. Άρα μιλάμε για ΙΕΚ που θα είναι πλέον μια συνέχεια των ΤΕΕ για όσους θέλουν να συνεχίσουν, είτε εργάζονται, έχουν πρόσβαση στην απασχόληση, είτε δεν έχουν. ΙΕΚ αναβαθμισμένα που δεν θα έχουν επικαλύψεις με τα ΤΕΕ, ΙΕΚ που θα δίνουν, όπως σε όλο τον κόσμο, όπως γνωρίζουν οι περισσότεροι συνάδελφοι εδώ, ιδίως οι Καθηγητές Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, πρόσβαση ανά πάσα στιγμή στην ανώτατη εκπαίδευση. Που εδώ αν το πούμε θα αρχίσουν οι φοιτητές να ξεσηκώνονται και τι άλλες στρεβλές καταστάσεις θα δημιουργούνται. Γι' αυτά τα ΙΕΚ με την προοπτική συνέχεια από τα ΤΕΕ, ίσως βοηθήσουν γενικότερα την..

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αυτό που λέτε σημαίνει ότι και από τα ΙΕΚ θα υπάρχει και εκεί ελευθερία στην κινητικότητα, έτσι;

M. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Θα σας πω κάτι. Χτίζουμε επίπεδα με εμπειρίες. Δηλαδή χτίζουμε επίπεδα που...

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, άλλο ρωτάω. Θα υπάρχει κινητικότητα και από τα ΙΕΚ;

M. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Βεβαίως από τα ΙΕΚ.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εντάξει.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Κοιτάξτε, βασικά εξυπηρετεί στόχο και σκοπό πρόσβασης στην αγορά εργασίας εξειδικευμένων στελεχών.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Σύμφωνα. Δεν διαφωνώ.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Σε επίπεδο 5. Όμως ταυτόχρονα αν πας στην Αγγλία και λες Κολέγιο, ξέρετε πολύ καλά κ. Πανάρετε τι σημαίνει Κολέγιο. Είναι τα ΙΕΚ τα δικά μας αλλά σε ένα άλλο πλαίσιο λειτουργίας. Εγώ όμως λέω γιατί προχθές μπήκε ένα ερώτημα. Νομίζω ο κ. Γκλαβάς;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Σε προσωπικό επίπεδο συμφωνώ μαζί σας, καταλάβατε; Γι' αυτό σας ρώτησα. Ήθελα να δω αν αυτός που είπε σε προσωπικό επίπεδο...

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Είπε ο κ. Γκλαβάς τι θα κάναμε με τους Καθηγητές από τα ΤΕΕ. Σας λέω κ. Γκλαβά ένα απλό πράγμα. Είναι αποσπασμένοι 1.500 εκπαιδευτικοί στα ΙΕΚ και κάθονται. Γραμματειακή υποστήριξη. Όχι μόνο τώρα. Διαχρονικό το πρόβλημα. Μην πει κανείς ότι μιλάω για τη Νέα Δημοκρατία. Διαχρονικό το πρόβλημα. Πρέπει να πούμε την αλήθεια και μόνο έτσι ίσως βοηθήσουμε τις δυο πολιτικές δυνάμεις και τους άλλους που είναι εδώ να βρουνε μια κοινή λύση μέσα στα πλαίσια ενός πολιτικού διαλόγου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι γενικότερα αποδεκτό ως προς την κατάσταση των ΙΕΚ, αυτή την τραγική κατάσταση που περιγράφετε;

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Ακούστε με κύριε, όποιος είναι εδώ μπορεί να με διαψεύσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί έχει μια σημασία. Εγώ σας εμπιστεύομαι πλήρως.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Ακούστε με να σας πω. Πέντε χρόνια ήμουνα στη διοίκηση και αυτά που σας λέω είναι καταγεγραμμένα. Έχω εκφράσει επανειλημμένως τις αντιρρήσεις μου και έφυγα απογοητευμένος. Δεν μπορεί να γίνει τίποτα. Μέχρι σήμερα. Ακούστε με να σας πω τώρα. Στα ΙΕΚ λοιπόν αποσπασμένοι 1.200, 1500 εκπαιδευτικοί από 1.800 μέχρι 1.200 κάθε χρόνο, οι οποίοι κάθονται. 43 στην Δευτεροβάθμια Ιωαννίνων. Απλώς για να εξυπηρετηθούν πολιτικές σκοπιμότητες.

ΜΕΛΟΣ: Όχι, συγγνώμη. Μπορώ να πω κάτι σ' αυτό για τα Γιάννενα; Επειδή δεν μπορούν οι συνάδελφοι εκεί να μπουν στην δευτεροβάθμια, δηλαδή να δουλέψουν, γιατί τα Γιάννενα ήτανε πρώτα στ' άρματα και λοιπά και στα γράμματα έχουν πολλούς και αποσπώνται έτσι. Είχα φίλους προσωπικούς οι οποίοι πριν από 10 χρόνια ήταν αποσπασμένοι. Κι αυτό που λέει ο κ. Κουρουτός για τα ΙΕΚ, μίλησα κι εγώ πριν έρθω, εδώ έτσι για να έχω μια εικόνα, με δυο διευθυντές ΙΕΚ στην Αττική και μου περιέγραφαν

αυτή την κατάσταση και τις δυσκολίες που έχουν. Συγνώμη για την παρέμβαση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μπορούμε να αξιοποιήσουμε αυτή τη θέση του κ. Κουρουτού, εάν συμφωνήσουμε, για να κάνουμε και ένα περαιτέρω βήμα και να μιλήσουμε και γι' αυτά τα πράγματα.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Εάν δεν μιλήσουμε με πραγματικά στοιχεία και μιλήσουμε με σκοπιμότητες το χάσαμε το παιχνίδι εδώ μέσα. Και νομίζω ότι πηγαίνουμε έτσι. Και θα πάμε ακόμα καλύτερα εάν τυχόν συνεχίσουμε σε αυτό το επίπεδο βελτιούμενοι. Λέω το εξής, λοιπόν, προσέξτε με. Έχουμε αποσπασμένους κ. Γκλαβά στη Λάρισα, 49 στα δυο ΙΕΚ. Πέρσι. Και τα προηγούμενα χρόνια και το 2000 και το '98. Τι κάνουν αυτοί; Κάθονται. Τι μισθό παίρνουνε; Του δημοσίου. Ποιος είναι στη θέση τους; Αναπληρωτής του δημοσίου. Επιπλέον χρήματα το δημόσιο. Προσέξτε και κάνουν και μαθήματα στα ΙΕΚ μέσα. Δεν υπάρχει μητρώο εκπαιδευτών. Έτσι δεν είναι κ. Καρατράσογλου; Δεν υπάρχει μητρώο. Όποιος κάνει ρουσφέτι διορίζει. Μου λέτε λοιπόν, εάν καταργούσαμε τα ΕΠΑΣ, που αντιδικήσαμε προχθές, πού θα πάει το εκπαιδευτικό προσωπικό; Θα αποσπαστεί εκεί και θα προσφέρει ουσιαστικές υπηρεσίες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτοί που είναι εκεί τώρα οι αποσπασμένοι, διδάσκουν;

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Αυτοί κάνουν γραμματειακή υποστήριξη, παίρνουν το μισθό τους και επιπλέον με αντιμισθία παίρνουν και επιπλέον χρήματα, γιατί κάνουν μαθήματα. Τι μαθήματα, ο Θεός και η ψυχή μας. Τώρα δεν θέλω να επεκταθώ περισσότερο. Προσέξτε με τώρα, έχουμε αυτή τη στιγμή μια κατάσταση στρεβλή. Εάν θέλουμε αυτή η στρεβλή κατάσταση να βελτιωθεί πρέπει να την δούμε όπως έχει. Πάμε τώρα διοίκηση και οργάνωση ΤΕΕ και ΙΕΚ. Είναι κατάρτιση και οι δυο. Δυστυχώς δεν υπάρχει καμία επιμόρφωση. Για να μπορέσεις να αναβαθμίσεις τα ΤΕΕ και τα ΙΕΚ πρέπει να έχεις εξειδικευμένο προσωπικό. Λίγοι είναι οι ήρωες διευθυντές που έχουνε μια εξειδίκευση και μπορούν να διοικήσουν. Και διόρισαν οι αθεόφοβοι, το Συμβούλιο του ΟΕΚ, δασκάλους διευθυντές ΙΕΚ. Να πού θα πηγαίνανε το εξειδικευμένο προσωπικό. Έλλειψη δασκάλων στο Δημοτικό, διορισμένοι διευθυντές στα ΙΕΚ. Δεν προχωράει έτσι τίποτα. Λέω λοιπόν για να μην τρώω περισσότερο χρόνο και ό,τι άλλο θέλετε σε ερωτήσεις θα απαντήσω, χρειάζεται σύνδεση, ίσως το επίπεδο 4 το λύσει η πρόταση του κ. Καρατράσογλου και του κ. Πανάρητου, λύσει το πρόβλημα και θεωρώ τα επαγγελματικά δικαιώματα μπορούν πραγματικά να έχουν άλλη πρόσβαση στην απασχόληση.

Και πάμε τώρα σε ένα άλλο κομμάτι που παρατήρησα αυτό που άκουσα από τον κ. Καρατράσογλου. Πράγματι τα παραγωγικά Υπουργεία πρέπει να βοηθούν στη διαμόρφωση. Δεν άκουσα όμως συνάδελφε Μάκη τι πρέπει να κάνουν οι κοινωνικοί εταίροι. Στην Ελλάδα άμα πούμε στην ΟΛΜΕ, στη ΔΟΕ, στην ΟΙΕΛΕ, ότι οι κοινωνικοί εταίροι θα συμμετέχουν στη διοίκηση, έχοντας ως στόχο και άμεσα να φέρουν τα παιδιά κοντά στο χώρο παραγωγής, κοντά στην απασχόληση, κοντά στην ενημέρωση, μες τα εργοστάσια θα μας δείρουνε. Αυτό γίνεται σε όλη την Ευρώπη όμως. Πηγαίνετε μες στα ΤΕΕ να δείτε. Μες στα ΤΕΕ υπάρχουν οι κοινωνικοί

εταίροι, που έχουν αρμοδιότητα, η τοπική κοινωνία πρέπει να παίξει καθοριστικό ρόλο, στους χώρους παραγωγής. Εκπληκτικά εργαστήρια, εμπειρίες, χώροι παραγωγής. Και στη συνέχεια έχουν και την ευθύνη της σύνδεσης με την απασχόληση. Κάποιος που έχει ζήσει στο εργοστάσιο ΧΡΩΠΕΙ, ξέρω 'γω, κάποια ειδικότητα από τα ΤΕΕ, καταλαβαίνετε, και έχει αποκτήσει εμπειρίες, πόσο πιο εύκολα είναι να αφομοιωθεί μέσα σ' αυτό το κομμάτι στην εξειδίκευση που έχει πάρει. Εκτός τα ΙΕΚ, τα εργαστήρια που πρέπει να φτιάξουμε αν θέλουμε να προχωρήσουμε. Σύνδεση με την απασχόληση. Η σύνδεση με την απασχόληση είναι ένα θεωρητικό κομμάτι. Εάν δεν κάνουμε έρευνα πρωτογενή, ο κ. Πανάρετος το έχει κάνει πολλές φορές και θα μας πει και ο κ. Δερμιτζάκης, που να δει τα αποτελέσματα μέχρι τώρα, δεν θα μπορέσουμε να κάνουμε βήμα. Κάνουμε μια προσπάθεια εμείς στις δομές δια βίου, με μια έρευνα που έκανε το ΕΠΕΑΕΚ η ΓΣΕΕ να δούμε τι συμβαίνει και τι με την εγκατάλειψη και με την πρόσβαση στην απασχόληση. Κανείς δεν γνωρίζει τίποτα. Δημιουργούνται ειδικότητες χωρίς να τις έχει ανάγκη η απασχόληση. Δημιουργούνται ειδικότητες χωρίς να τις έχει ανάγκη η οικονομία μας. Και μετά τι έχουμε; Προφανώς ανέργους. Άρα το θέμα της απασχόλησης είναι ένας άλλος παράγοντας, ένας άλλος στυλοβάτης του συστήματος των ΤΕΕ. Εγώ δεν το λέω επειδή εκφράζω την ΓΣΕΕ, έτσι, και είναι οι θέσεις της ΓΣΕΕ. Είναι η πραγματικότητα. Η ΓΣΕΕ και οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να παίξουν καθοριστικό ρόλο σ' αυτές τις διαδικασίες, μες στη διοίκηση του σχολείου, μέσα στη ζωή του σχολείου. Και μπορεί να γίνει αυτό.

Εμείς έχουμε αρνητική εμπειρία από τις Νομαρχίες και είναι γεγονός αναμφισβήτητο και πρέπει να το πούμε. Λείπει τώρα η κ. Σχοιναράκη. Το πώς έχουν λειτουργήσει μέχρι τώρα στην τυπική εκπαίδευση. Πρωτοβάθμια – Δευτεροβάθμια. Έχουν λειτουργήσει αρνητικά. Αλλά πρέπει να πάρουμε τα αρνητικά και να χτίσουμε κάτι διαφορετικό. Η τοπική κοινωνία πρέπει να παίξει καθοριστικό ρόλο και στην ανάπτυξη ειδικοτήτων και στη σύνδεση με την απασχόληση, μαζί με τους κοινωνικούς εταίρους.

Τα αναθεωρημένα προγράμματα πρέπει να είναι η ουσία και πρέπει να μιλήσουμε εδώ πέρα για νέες ειδικότητες μέσα στα ΤΕΕ που τουλάχιστον δίνουν και μια προοπτική, είτε την λέμε Πράσινη Ανάπτυξη όπως τη λένε, νέες ειδικότητες. Δυστυχώς έχουμε μείνει σ' αυτό που είπε μηχανολόγος αυτοκινήτων, ειδικότητες που έχουν και κορεστεί και ουσιαστικά δημιουργούν τους άνεργους στη συνέχεια. Δεν τρώω χρόνο σε πράγματα που έχουν ειπωθεί. Πρέπει να γίνει διερεύνηση σε βάθος της διαρροής. Και ο λόγος είναι η διαρροή, έτσι; Πιστοποίηση ξένης γλώσσας μέσα στα ΤΕΕ και πιστοποίηση ηλεκτρονικών υπολογιστών. Συγκεκριμένη διαδικασία πιστοποίησης μέσα εκεί για να έχουμε και διαρκή επαφή με τα δρώμενα στην Ευρώπη. Για τη διοίκηση μίλησα και είπα τις απόψεις μου.

Μένει ένα σημείο που πρέπει να μας απασχολήσει στη συνέχεια κ. Μπαμπινιώτη και να το δούμε. Η πρόσβαση στα Πανεπιστήμια για τους ενήλικες. Πρέπει να το δούμε. Ίσως βοηθήσει την λειτουργία των ΤΕΕ. Πρέπει να δούμε πώς πηγαίνεις σε μια άλλη κλίμακα, σε μια άλλη βαθμίδα, με προσόντα πιστοποιημένα, είτε είναι εμπειρίες, είτε είναι κατώτερης βαθμίδας κι αυτό μπορεί να ισχύει για τα Πανεπιστήμια. Κάτι που θα δώσει διέξοδο, θα αναβαθμίσει τα ΤΕΕ και τα ΙΕΚ και την κατάρτιση και θα δώσει τη δυνατότητα, όταν έχουμε 95 χιλιάδες υποψήφιους για το μικτό Πανεπιστήμιο και παίρνουν 5 καταλαβαίνετε ότι τη δίψα για τη γνώση

αφενός και δεύτερον, αυτό που λέμε η επανακατάρτιση για να αλλάξει επάγγελμα, είναι σημαντικά στοιχεία και μπορούν να βοηθήσουν.

Το τελευταίο. Κλείνω χωρίς να κουράζω. Στην Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή, λοιπόν, έγινε ένα πείραμα. Δημιουργήσανε Τεχνολογική κατεύθυνση μέσα στο ΤΕΕ. Οφείλω να σας πω ότι αυτό το πάντρεμα είναι εκπληκτικό. Τα παιδιά της Τεχνολογικής κατεύθυνσης έχουν την εμπειρία των ειδικοτήτων που σκέφτονται να ακολουθήσουνε μέσα από τα ΤΕΕ. Και η ροή είναι αυξητική με πολύ μεγάλη διάθεση των παιδιών από την Βόρεια Ελλάδα να πάνε στην Τεχνολογική κατεύθυνση. Δηλαδή έχουμε ένα πείραμα που είναι πετυχημένο. Όχι στο επίπεδο που αν ήταν έτσι που το 'λεγε ο κ. Γκλαβάς θα συμφωνούσα. Ένα πείραμα που θα βοηθήσει την αναβάθμιση της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Μπορώ ό,τι στοιχεία θέλει το Παιδαγωγικό να τα δούμε μέσα από το σχολείο που σας είπα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό έγινε πειραματικά προφανώς, γιατί δεν προβλέπεται θεσμικά. Ή προβλέπεται;

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Όχι. Μπορεί ένα ΤΕΕ, ένας ιδιοκτήτης να φτιάξει και ένα ιδιωτικό σχολείο ΤΕΕ. Είναι ιδιωτικό σχολείο αυτό, η Αμερικάνικη Γεωργική Σχολή. Και έφτιαξε αλλά τα πάντρεψε. Και σας μιλάω τα αποτελέσματα είναι θεαματικά. Εάν το δούμε με προσοχή και δεν πάμε εκεί που είπε ο κ. Γκλαβάς, ίσως βοηθήσει πάρα πολύ στην αξιοπιστία των ΤΕΕ, στην εισροή μαθητών, αλλά και σημαντικότερα στο περιεχόμενο των σπουδών τους. Κάποιος που πάει...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Κουρουτέ, ένα λεπτό, επειδή είναι σημαντικό αυτό που λέτε. Πώς το έκαναν; Έκαναν το τρίτο έτος ας το πούμε έτσι, την Τρίτη τάξη την έκαναν Τεχνολογική κατεύθυνση; Ξεκίνησαν πιο νωρίς; Αν το ξέρετε. Αν δεν το ξέρετε δεν πειράζει.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Αυτοί φτιάξανε ένα Λύκειο, το οποίο Λύκειο ακολουθεί μόνο την Τεχνολογική κατεύθυνση. Δεν έχει τις άλλες. Είναι πείραμα σαν αυτό που λέει ο κ. Καρατράσογλου. Δεν ξέρω αν με καταλάβατε. Δηλαδή από την Πρώτη τάξη. Είναι μέσα στον ίδιο χώρο. Τα παιδιά εκεί, όπως θα ξέρετε είναι φτωχά παιδιά από την Βόρειο Ελλάδα, δωρεάν, είναι οικότροφοι, και υπάρχει ένα πάντρεμα εκπληκτικό. Και ποσοστά επιτυχίας θα σας τα φέρω όταν βγουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μα δεν είναι ΤΕΛ αυτό το πράγμα. Δεν είναι ΤΕΛ.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Δεν είπα ότι είναι ΤΕΛ. Σας είπα άλλο πράγμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και ΕΠΑΛ. Δεν είναι ΕΠΑΛ.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Είναι ένα πάντρεμα του Λυκείου με την Τεχνική Επαγγελματική. Τα παιδιά αυτά πάνε μόνο...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Χωροταξικό πάντρεμα περισσότερο.

M. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Όχι. Έχει την εξής εικόνα. Ότι παρακολουθούν από κοντά τα μαθήματα, που μετά θα πάνε σε κάποια ειδικότητα μέσα σε ένα χώρο που ζουν συνέχεια, ζουν με τους άλλους συμμαθητές μαζί, κάποια μαθήματα γίνονται έξω από το πρόγραμμα κοινά με κάποιες παρεκκλίσεις και έχει δημιουργηθεί σας λέω ένα πρότυπο που αξίζει τον κόπο να το μελετήσουμε.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Συγνώμη, να ρωτήσω κάτι; Υπήρξε έγκριση παρέκκλισης από το αναλυτικό πρόγραμμα; Λέω αν υπήρξε η έγκριση. Το δεύτερο είναι ότι κάνανε επιπλέον σε προαιρετικό επίπεδο δηλαδή την...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μέσα στο καθεστώς παρέκκλισης θα έγινε. Που σημαίνει όμως ότι το πρόγραμμα το άλλο είναι όμοιο με τα άλλα. Διότι η παρέκκλιση προϋποθέτει κανόνα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Αν ολοκλήρωσε ο κ. Κουρουτός. Δυο τρία πραγματάκια. Βέβαια προσυπογράψω όσα είπε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επ' αυτών που είπε ο κ. Κουρουτός, γιατί τον λόγο έχει ο κ. Καπλάνης.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Πάντα. Όχι δεν θα προσθέσω τίποτα καινούριο. Θα απαντήσω για τα επίπεδα αν θέλετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να δούμε μετά καθ' εαυτό αυτό το θέμα, γιατί είναι πολύ σημαντικό;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι. Μέσα σ' αυτά που θα πω έχει σχέση και με τα επίπεδα.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Είναι το κρίσιμο στοιχείο της πρότασης που κατέθεσε και το ΠΑΣΟΚ. Αυτή τη στιγμή με την περιγραφή των 8 βαθμίδων, οι 3 είναι σαφείς. Γυμνάσιο, δυο τάξεις Λυκείου, Λύκειο 3. Το Πανεπιστήμιο είναι σαφές. 6 το πτυχίο, 7 το μεταπτυχιακό, 8 το διδακτορικό. Αν το παρακολουθήσει κανένας έτσι, σημαίνει ότι είναι προϋπόθεση το 6 για να πας στο 7. Η μόνη διαφορά που θα έχουμε αυτή τη στιγμή στο σχεδιασμό, είναι ότι εμείς θα στέλνουμε στο επίπεδο 6 από τρία διαφορετικά επίπεδα. Από το 3, απόφοιτος Λυκείου, από το 3 απόφοιτος ΤΕΕ, από το 4 τέταρτο έτος του ΤΕΕ και από το 5 αν δοθεί και η δυνατότητα να μπαίνουν στα Πανεπιστήμια από τα ΙΕΚ. Εγώ νομίζω ότι αυτό δεν πρέπει να έχουμε τη δυνατότητα να το κάνουμε. Ή μιλάμε για ένα ενιαίο...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το τέταρτο ποιο ήταν που ήταν στα ΤΕΕ;

N. ΠΑΪΖΗΣ: Το επίπεδο 4 και 5 δεν υπάρχει στην Ελλάδα. Το 4 πρότεινε ο κ. Κουρουτός να είναι το τέταρτο έτος του ΤΕΕ. Δηλαδή η περαιτέρω ειδίκευση που οδηγεί σε ένα επιπλέον πτυχίο επαγγελματικό. Υπήρχαν 3 έτη στο ΤΕΕ και υπήρχε και άλλο ένα από πάνω αν δείτε το σχεδιάγραμμα. Αν αυτό γίνει 4. Προτάθηκε επίσης 5 να γίνει το ΙΕΚ. Τότε θα οδηγούνται

προς τα Πανεπιστήμια, πιθανότατα για λήψη πτυχίου 6, από το 3 από το 4 από το 5. Έχω την αίσθηση ότι αυτό δεν επιτρέπεται.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, καταρχάς να πω ότι συμφωνώ όσον αφορά τα ΙΕΚ και πλειοδοτώ σε ό,τι είπε ο κ. Κουρουτός. Δηλαδή η κατάσταση εκεί είναι τραγική για να μην την πω με διαφορετικές εκφράσεις.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Θα σας πω.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αν μου επιτρέψετε, γενικότερα και στο κείμενο το δικό σας και του ΠΑΣΟΚ, το οποίο όμως είναι πολιτικό κείμενο, δεν υπάρχει μια τεκμηρίωση. Γιατί φτάσαμε εκεί που φτάσαμε; Αν δεν δούμε το γιατί, ό,τι και να προτείνουμε τώρα και όσο ικανός υπουργός να είναι αυτός που θα υλοποιήσει αυτά τα πράγματα, θα φάει τα μούτρα του πάλι.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μάλιστα. Τουλάχιστον γι' αυτά μπορώ να σας πω τα συγκεκριμένα. Καταρχάς φτιάχτηκε μια συγκεκριμένη φιλοσοφία, τα ΙΕΚ. Εξυπηρετούσαν άλλες κοινωνικές ανάγκες όταν φτιάχτηκαν. Ήταν πολύ λιγότερος ο αριθμός των εισαγομένων στα Πανεπιστήμια. Άρα έμεναν πολλοί μαθητές έξω από το σύστημα, με απολυτήριο Γενικού Λυκείου. Ήταν περιορισμένες τότε οι ειδικότητες. Διπλασιάστηκαν σχεδόν και έγιναν ένα είδος πολιτικής, φτιάξε μου κι εδώ ένα κολυμβητήριο ή ένα γήπεδο, και αλλοιώθηκε ο χαρακτήρας της πιστοποίησης, σε τέτοιο σημείο που να μην είναι αξιόπιστη. Δηλαδή η πιστοποίηση σήμερα μάλλον δεν είναι πραγματικά πιστοποίηση και πραγματικά όποιος εμπιστεύεται έναν άνθρωπο, ξέρω 'γω, που είναι ηλεκτρολόγος, στο σπίτι του, δεν ξέρω κατά πόσο κινδυνεύει να τιναχθεί στον αέρα, διότι πιστοποιημένος είναι, αλλά τη γνώση δεν την έχει. Μια παρατήρηση είναι αυτή.

Ούτε είναι εύκολο να πούμε ότι όσοι θα μας περισσεύουν από το σύστημα των ΤΕΕ θα πάνε στα ΙΕΚ. Εκεί χρειαζόμαστε κατ' εξοχήν τον επαγγελματία. Δεν θέλουμε θεωρητικό δάσκαλο. Θέλουμε έναν καταξιωμένο επαγγελματία. Είναι σαν να λέμε ότι θα έχω μια σχολή, ένα ΙΕΚ αργυροχρυσοχοΐας και θα πρέπει εκεί να μην έχω τον αργυροχρυσόχοο που θα τους μάθει τη δουλειά, γιατί πρόκειται για κατάρτιση, αλλά θα τους βάλω έναν θεωρητικό δάσκαλο που θα τους μιλάει επί πίνακος. Δεν είναι τόσο εύκολο δηλαδή αυτό το πάντρεμα, ότι όσους μου περισσεύουν εδώ μπορεί να τους στείλω εκεί. Αν τους στείλω εκεί, θα τους στείλω επειδή δεν τους στέλνω στα γραφεία, απαράδεκτο. Θα τους στείλω στην τάξη, εξίσου απαράδεκτο. Ακόμα ίσως και χειρότερο.

Το δεύτερο έχει σχέση με τα επίπεδα. Ήταν ηθελημένη αυτή η δικιά μου τοποθέτηση για δυο – τρία, διότι δεν έχουν σχέση τόσο με τα χρόνια, τα επίπεδα, όσο με τις ώρες. Δηλαδή πόσες ώρες συγκεκριμένα σ' αυτή την ειδικότητα έχει ο μαθητής φοιτήσει εν πάση περιπτώσει. Γι' αυτό και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στάθηκε απέναντι στο Υπουργείο στις φετινές εξετάσεις, που ήθελε πολύ πιο νωρίς να ξεκινήσουν οι εξετάσεις, σε βάρος της διδασκαλίας των μαθημάτων στην επαγγελματική εκπαίδευση. Διότι σήμαινε ακόμα λιγότερες ώρες, άρα ακόμα μεγαλύτερη αμφισβήτηση αυτού του επιπέδου παροχής. Δεν είναι δηλαδή απλώς με τα χρόνια. Είναι και το

πόσες ώρες διδάχτηκε τη συγκεκριμένη ειδικότητα. Άρα εκεί τα επίπεδα παίζουν σημαντικό ρόλο, αν μπορούν μόνο τυπικά με τα χρόνια να χορηγούνται, διότι εμείς βέβαια μπορεί να βάλουμε τη στάμπα ότι έτσι είναι, αλλά η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα το αποδεχθεί, διότι αν κάνουνε τον έλεγχο θα το απορρίψει και σωστά θα το απορρίψει. Άρα δεν είναι τόσο εύκολο, εάν δεν περιγράψουμε σε επίπεδο πλέον ωρών, διατιθέμενων ωρών, το πόσο μπορεί να γίνουν αυτά πραγματικότητα. Επομένως αυτά είχα εγώ να πω διευκρινιστικά κ. Πρόεδρε. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κάτι για την Αμερικανική Γεωργική Σχολή. Συγγνώμη που το ξέχασα. Στην Ελλάδα η μόνη σχολή που προσέφερε πραγματική Γεωργική εκπαίδευση ήταν η Αμερικανική Γεωργική Σχολή. Δυστυχώς ή ευτυχώς. Δηλαδή αν πάρει κανένας την ιστορία της εκπαίδευσης, φτιάχτηκαν πάρα πολλά Γεωργικά σχολεία τα οποία όλα απέτυχαν. Να σας θυμίσω εκείνη την περίπτωση, που όταν φτιάχτηκε ένα Γεωργικό σχολείο, για δυο χρόνια λειτουργούσε με έναν Θεολόγο Καθηγητή και έκλεισε μετά από δυο χρόνια. Άρα το πείραμα πολύ καλά έγινε εκεί πέρα και πολύ καλά κι εμείς δώσαμε την έγκριση και να γίνει. Δεν σημαίνει όμως ότι μπορεί εύκολα, για να μην πω πως είναι αδύνατον, να μεταφερθεί στην ΤΕΕ και πολύ φοβάμαι ότι θα είναι ένα πρόσχημα να φέρουμε κόσμο εκεί για να γενικεύσουμε την ΤΕΕ. Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε συνάδελφε, κ. Καπλάνη.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Ξέρετε σήμερα είναι η πρώτη μέρα που έρχομαι εδώ ως εκπρόσωπος των ΤΕΙ της χώρας. Μαθαίνω, ακούω δεδομένα που για εμέ προσωπικά βέβαια, πολλά από αυτά, έχουν μεγάλη σημασία καθώς είχα συμμετοχή σε πολλές δραστηριότητες Εθνικού και Ευρωπαϊκού επιπέδου. Πολλά από αυτά που λέτε τα ασπάζομαι. Ωστόσο θα ήθελα να κάνω μερικές παρατηρήσεις. Καταρχήν θα δομήσω την παρέμβασή μου σε τέσσερις αρχές, τέσσερις πυλώνες και θα δώσω επτά σχόλια. Γενικά, να μην περιμένει κανείς να μιλήσω επί των άρθρων των προτάσεων και ιδιαίτερα της πρότασης του ΠΑΣΟΚ που έχω στα χέρια μου, αλλά και όσων άκουσα.

Πριν όμως μιλήσω για τις αρχές έχω να πω τα εξής. Καταλαβαίνω και από σας κ.κ. συνάδελφοι, από τις αντιδράσεις σας, ότι υπάρχει μια φοβερή πολυγνωμία, συνεχώς εξελισσόμενη στη χώρα, η οποία έχει προκαλέσει σύγχυση. Ο ένας ρωτάει τον άλλον, καταρχήν για το τι συμβαίνει στη χώρα. Δεν γνωρίζουν ακριβώς. Ο κάθε υπουργός του ιδίου μάλιστα κόμματος άλλαζε πολιτική. Άλλαζε σχήματα, ακόμα έκανε και διαρθρωτικές αλλαγές. Το δεύτερο μεγάλο πρόβλημα της χώρας είναι ότι δεν ασκούσε ποτέ, πολιτική προοπτικής. Συνέχεια η Ελλάδα αντιδρά. Αντιδρά σε γεγονότα. Έτσι, ποιο οξύ πρόβλημα είχαμε για τα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ, αλλά και γενικότερα για το δημοσιονομικό σύστημα της χώρας; Μα το ότι, το κοινοτικό κεκτημένο εισέβαλλε όντας εμείς ανέτοιμοι. Και είχαμε φοβερά προβλήματα, εδώ στη χώρα, όπου Πρυτάνεις και Πρόεδροι πήγαν ακόμα και στον Εισαγγελέα για τους υπαλλήλους που πήραμε με ανάθεση έργου, πρόβλημα το οποίο δεν έχει λύσει ακόμα κανένα Υπουργείο.

Έχω δει την απαξίωση της Εκπαίδευσης και της Τεχνικής Εκπαίδευσης σε υποαναπτυσσόμενες χώρες. Παραδείγματα χάριν στη Σαουδική Αραβία όταν είχα πάει να μιλήσω σε κάποια συνέδρια, όπου οι Άγγλοι τεχνίτες με την άσπρη μπλούζα δούλευαν στις μηχανές CNC, και τέτοιους μηχανολόγους ξέρω, ή στα βιολογικά εργαστήρια οι κοπέλες από τις Φιλιππίνες. Οι Σαουδάραβες όμως ήσαν με το κουστούμι. Ήσαν οι διευθυντές. Αυτή είναι η κατάσταση σε μια κοινωνία που δεν είναι ανεπτυγμένη. Αντίθετα, η εμπειρία μου από τη Γερμανία μου λέει πόσο καταπληκτικός τεχνίτης – επιστήμονας είναι ο Γερμανός τεχνίτης στα εργαστήρια. Γνωρίζω το θέμα αυτό καθώς διδάσκω και στη Γερμανία.

Η πολυγλωμία όμως, κατά τον Πλάτωνα φέρει κατάρρευση της κοινωνίας κ. Πρόεδρε και το ξέρετε εσείς πολύ καλά. Στην πρόταση αυτή εργασίας που έχουμε, στο πόνημα αυτό, βεβαίως έχει γίνει μια πολύ καλή εργασία και από τις δυο πλευρές. Ωστόσο, θα μου επιτρέψετε και ως εκπρόσωπος των ΤΕΙ να διατηρήσω κάποιες επιφυλάξεις. Χρειάζεται πολλή σοβαρή δουλειά να γίνει, πάρα πολλή σοβαρή δουλειά, διότι πρέπει να μιλήσουμε επί αρχών και μόνο και να θέσουμε στη συνέχεια προς συζήτηση το πρόγραμμα εφαρμογής ώστε να γνωρίζουμε πως θα πορευτεί μια τέτοια αλλαγή. Διότι σ' αυτή τη χώρα μιλάμε πάντα με λόγια. Θα το εξηγήσω κατόπιν τι εννοώ. Σχετικά με τα προσόντα που λέγαμε και το περιεχόμενο. Είναι όλα επί χάρτου. Οι Άγγλοι το λένε paper qualifications. Ξέρετε πολύ καλά όλοι ότι αυτό λένε για τη χώρα όταν εμμένει στον τύπο και όχι στην ουσία. Έχετε paper qualifications. Καταπληκτικά. Στην πράξη όμως η αποτελεσματικότητα είναι το ζητούμενο.

Ποιες είναι λοιπόν τώρα οι τέσσερις αρχές. Καταρχήν θα πρέπει να υποθέσω ότι υπάρχει πρόγραμμα εθνικού στρατηγικού σχεδιασμού για όλη την εκπαίδευση. Ειδικότερα για την Magna Carta της Ανώτατης Εκπαίδευσης στη χώρα μας. Θυμάμαι τον μακαρίτη τον Τρίτση, όταν τότε πρωτοανέβηκα στο Υπουργείο Παιδείας, που είχε πάντα αυτό το όραμα. Ξεχάστηκαν αυτά. Προφανώς, εαν υπήρχε κάτι τέτοιο, γιατί είναι μια υπόθεση, θα μιλούσαμε σήμερα για την Τεχνολογική Εκπαίδευση, ως σκέλος της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Επίσης θα μιλούσαμε για Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και όχι για Τεχνολογική Εκπαίδευση που ανήκει στη Β΄/μια. Η δεύτερη αρχή είναι η τεκμηρίωση των προτεινόμενων μέσων και της Βιβλιογραφίας. Διαβάζοντας τα κείμενα, βλέπουμε την ισχυρή βιβλιογραφία έρευνας για τα ελληνικά θέματα εκπαίδευσης, γενικότερα. Κάνω αυτή την παρατήρηση για τα κείμενα - πρόταση, χωρίς να θέλω να υποκαταστήσω το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας. Θα έπρεπε λοιπόν να είχαμε μελετήσει σε βάθος και έκταση τα θέματα και να δούμε τις εργασίες που έχουν γίνει. Δεν θα μπορούσα να υποστηρίξω ότι ....

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Με συγχωρείτε, δεν ήμουν ποτέ εδώ.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Αγαπητέ μου κ. Πανάρετε εκφράζω τον πόνο μου για την κατάσταση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Μου δίνεται η ευκαιρία να μιλήσω, όπως προχθές στο ΣΑΠΕ – ΣΑΤΕ, στην κοινή σύσκεψη. Αυτή η

επιτροπή κ. Πρόεδρε ίσως θα πρέπει να χαρακτηριστεί ως μια ad hoc επιτροπή. Δηλαδή δεν είναι μια διαρκής επιτροπή (standing committee) του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας. Είναι standing committee υπό μια έννοια, η οποία ξεκίνησε βέβαια...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βέβαια. Υπάρχει ένα συμβούλιο, το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας και τρεις τομείς.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Με συγχωρείτε. Όχι. Διαρκής Επιτροπή (standing committee) σημαίνει ότι συγκροτήθηκε ευθύς εξαρχής και ότι λειτουργούσαν οι επιτροπές. Υπάρχουν δηλαδή από τότε πρακτικά και τα λοιπά. Αλλά θεωρώ ότι δημιουργήθηκε ως μια ad hoc τώρα που θα πρέπει να φέρουμε μια...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχει τελειώσει η προηγούμενη θητεία και είναι μια νέα Επιτροπή.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Ωραία. Δεν είναι θέματα αντιπολιτευτικά εδώ, αλλά θέλω να συλλάβω στο μυαλό μου πού βρίσκομαι και τι κάνω. Γιατί καταλαβαίνω ότι θέλετε να δώσετε ένα πόρισμα και η Επιτροπή τελείωσε. Άρα είναι ad hoc. Δεν είναι standing. Ο τρίτος πυλώνας...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν είναι ότι θα δώσουμε πόρισμα και τελείωσε. Η Επιτροπή αυτή έχει μια διάρκεια θητείας.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Θα χαρώ πολύ η Ελλάδα να έχει. Ωραία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, να το δούμε θεσμικά. Γιατί είναι έτσι.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Θεσμικά. Το κρατάω κι εγώ υποσημείωση, για να σας στείλω κατόπιν και παρατηρήσεις. Έτσι, για να συμβάλλω θετικά σε όλα αυτά. Επιτρέψτε μου. Πάντα θέλω να ακούω και να ακούω ανθρώπους που είναι πάρα πολύ σοβαροί και έμπειροι. Το τρίτο θέμα στο οποίο θέλω να αναφερθώ είναι ότι σε όλα αυτά τα ερωτήματα που άκουσα, και έχουν σχέση με τα Κοινοτικά documents, δεν έχουμε εμβαθύνει. Δηλαδή, η μελέτη για την Bologna. Το μετά Bologna. Όλη τη διαδικασία που ακολουθήθηκε κατόπιν και οι συζητήσεις που έγιναν δεν μας άγγιξαν. Τα άρθρα 148, 149 της Συνθήκης κατά πόσο μας απασχόλησαν; γιατί δεν άκουσα τα περί συνεχούς πρόσβασης και τα λοιπά στην αρχή, στα οποία και θα έρθω. Όλα αυτά, λοιπόν, ποτέ δεν τα τεκμηριώσαμε στη χώρα, ή τουλάχιστον, αν κάποιος τα έχουν τεκμηριώσει, δεν έχουν διασταυρωθεί τα ακαδημαϊκά ξίφη μαζί με τους παραγωγικούς φορείς σε συνεδριάσεις, για να γίνουν αντιληπτά σε όλους τους φορείς. Ουδέποτε έχω δει ανοιχτές συναντήσεις και πραγματικά ντοκουμέντα – άρθρα που να μιλούν για το ευρωπαϊκό κεκτημένο, την εφαρμογή του εδώ στη χώρα και κυρίως την ανάλυσή του. Εγώ καταλαβαίνω, ότι όταν σε ένα στρατηγικό σχεδιασμό δεν λαμβάνει υπόψη το άρθρο 149 και πώς αυτό επιβάλλει αλλαγές. Όπως ανέφερα και στο ΣΑΠΕ – ΣΑΤΕ, τότε είσαι εκτός Ευρωπαϊκής Παιδείας. Όταν π.χ. το Τμήμα Πιστοποίησης δεν λειτουργεί και ερχόμαστε να μιλάμε τώρα να μιλάμε για το τμήμα πιστοποίησης, όταν αυτό προβλεπόταν στο ν.2327/95,

αρχίζει κανείς να αμφιβάλλει για το πόσο σοβαρός είναι ο σχεδιασμός αυτός.

Ακόμα καταλαβαίνω ότι δεν έχουν μελετήσει το ευρωπαϊκό προσοντολόγιο, το EQF παραδείγματος χάρη. Διότι ακούω και πάλι σχετικά ερωτήματα. Έχει η χώρα κάποιον εκπρόσωπο, δεν είναι εδώ ο εκπρόσωπός της. Γίνονται κάποιες συζητήσεις. Αλλά, όλα πάντα συζητήσεις είναι κάπου εδώ κάπου εκεί. Εδώ όμως, σ' αυτή την επιτροπή έχουμε ανάγκη τεκμηρίωσης. Και όλα αυτά, οι προτάσεις, τα ντοκουμέντα, θα πρέπει να 'χουν Παραρτήματα με έγγραφα τεκμηρίωσης. Δεν μπορεί να είναι πολιτικά κείμενα, δηλαδή γενικές προτάσεις. Πρέπει να είναι στοιχειοθετημένες. Έτσι λοιπόν ψάχνω να βρω τέτοιου είδους προτάσεις.

Αυτοί λοιπόν είναι οι τέσσερις πυλώνες, οι οποίοι είναι πολύ βασικοί. Για να το κάνω ακόμα κατανοητό. Γνωρίζετε πολύ καλά ότι στην Ευρώπη παραδείγματος χάρη χορηγούνται πιστωτικές μονάδες με βάση την Λευκή Βίβλο της Κοινωνίας της Μάθησης. Εκεί καταλήγει ότι οτιδήποτε μπορείς να τεκμηριώσεις, ότι γνωρίζεις και μπορείς να το αποδείξεις, τότε και σου απονέμεται αριθμός credits για να μπορείς να τα χρησιμοποιείς κατόπιν στην εξέλιξή σου. Είναι μια αρχή από την οποία δεν μπορούμε να απομακρυνθούμε. Ο κάθε άνθρωπος, έχει την φιλοδοξία να εξελιχθεί, αλλά να εξελιχθεί όχι επί ενός εκφυλιστικού συστήματος. Με βάση μια προδιαγεγραμμένη πορεία αρχών και όχι με κάποιες απλές εξετάσεις που άκουγα. Αυτοί είναι οι τέσσερις πυλώνες.

Τα σχόλιά μου. Τα σχόλιά μου σας τα είπα. Τα πρώτα είναι οι συνεχείς αλλαγές. Οι συνεχείς αλλαγές, από αυτές που γνωρίζω εγώ από το '80 και πέρα, ήταν φοβερές. Μας έχουν φτάσει σε ένα χαοτικό σύστημα που δεν το γνωρίζουμε πλέον. Ένα σύστημα το οποίο είναι συγκεντρωτικό. Δεν ξέρουμε δηλαδή αν ένα σύστημα, από τη στιγμή που δεν είναι σύστημα αρχών, εάν μπορεί να επιβάλλεται και στη Θράκη και στο Αιγαίο και στα Ιόνια. Δεν είναι δυνατόν αυτό ποτέ να επιτύχει. Θα πρέπει να είναι ένα σύστημα το οποίο θα προσαρμόζεται και συνεχώς θα εξελίσσεται αλλά και θα αυτοδιοικείται στα πλαίσια μιας περιφέρειας. Αν η χώρα μεταβαίνει στην περιφερειακή αυτοδιοίκηση, τότε αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν. Διότι γενικά εδώ στη χώρα όλα είναι Αθήνα. Τώρα έρχομαι από την Πάτρα, η οποία ελέγχει και κυβερνά τα πάντα. Έτσι θέλουμε να πιστεύουμε με την ιδιοσυγκρασία που έχουμε.

Έχουμε, λοιπόν ένα σύστημα, που οι πτυχιούχοι του, τώρα θα πάω στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, αυτοί που έρχονται στα ΤΕΙ, δεν γνωρίζουν να μιλούν την ελληνική γλώσσα. Όταν, κατά τον Αριστοτέλη, κ. Πρόεδρε, δεν γνωρίζεις τη γλώσσα, δεν μπορείς να είσαι αποτελεσματικός πολίτης και ερευνητής. Δεν μπορείς να κατανοήσεις σε βάθος. Επομένως σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία, όταν οι αλλοδαποί μετανάστες είναι το 20% αυτής της χώρας, πως θα λειτουργήσουν ενεργά χωρίς να γνωρίζουν επαρκέστατα την ελληνική γλώσσα, απορώ πώς μπορούν να εξελιχθούν σε επαγγελματίες αποτελεσματικούς και ανταγωνιστικούς. Διότι δεν μιλάμε για ένα κλειστό σύστημα σ' αυτή τη χώρα. Μιλάμε για ένα σύστημα, στο οποίο η ελευθερία της κίνησης, η κινητικότητα, η πέμπτη ελευθερία κυριαρχεί. Σου επιτρέπεται να μετακινηθείς. Να έρθεις. Με τι ανταγωνισμό θα έρθεις όταν δεν ξέρεις να επικοινωνείς και δεν μπορείς να αντιληφθείς έννοιες. Αν δεν γνωρίζω την έννοια με τη γλώσσα την μαθηματική, τη γλώσσα δηλαδή ως

σύμβολο, δεν μπορώ να κατανοήσω και δεν μπορώ ούτε να εξελιχθώ ούτε και να ερευνήσω. Δεν μπορείς να γίνεις ερευνητής.

Αυτό ήτανε το πρώτο σχόλιό μου το γενικό. Δεν με εμπνέει γενικά η πρόταση. Η από το παρελθόν εμπειρία μου, λέει ότι οι επενδύσεις σε κονδύλια στη δευτεροβάθμια, ήταν τεράστιες τα περασμένα χρόνια, πρέπει να εξετάσουμε πώς αυτά τα κονδύλια επενδύθηκαν, εαν επενδύθηκαν ή εαν ξοδεύτηκαν, ή εαν μεταφερόμενα σε ένα άλλο εκπαιδευτικό σύστημα που σχεδιάζει τα εργαστηριακά όργανα για εμάς. Δισεκατομμύρια δηλαδή δραχμές τότε ξοδεύτηκαν και προφανώς και δις ευρώ τώρα.

Και έρχομαι στο σημείο που είπαμε την περασμένη φορά. Η σύνδεση των φορέων. Δεν βλέπω την σύνδεση μεταξύ της Ανώτατης Εκπαίδευσης με την Δευτεροβάθμια και μάλιστα με την Τεχνική Επαγγελματική. Σε κανένα επίπεδο. Ακόμα και σ' αυτό που λέγεται Επιμόρφωση. Δεν φαίνεται καθαρά. Δεν προκύπτει. Δεν προκύπτει ότι οι Πολυτεχνικές, οι Φυσικομαθηματικές Σχολές, μπορούν να σχεδιάζουν, όπως το Ισραήλ παραδείγματος χάρη στο Weitzman Institute. Σχεδιάζουν εργαστήρια και συσκευές, αυτό που είπατε, την μαθητοκεντρική μόρφωση. Να μην λέμε απλώς μια έννοια. Να έχουμε ζήσει. Πώς αυτοί τα σχεδιάζουν και είναι ανταγωνιστικό κράτος. Έζησα ένα χρόνο στο Weitzman για το διδακτορικό μου και συνεργάστηκα σε τέτοιες πρωτοβουλίες.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Ναι.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Το Βάιτμαν είναι από τα σημαντικότερα ερευνητικά κέντρα αυτή τη στιγμή παγκοσμίως.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Σας ευχαριστώ κ. Πανάρετε, αλλά δεν έχω χρόνο πολύ να μιλήσω για όλα αυτά. Είναι αυτό που είπα, σχεδιάζουμε επί χάρτου, στον αέρα. Εκεί λοιπόν, έτσι σχεδιάζαν τα όργανα αυτά. Εμείς βεβαίως, στην ελεύθερη αγορά, ή στην ενιαία αγορά, θα μου πει κάποιος τεχνοκράτης, γραφειοκράτης, ότι πρέπει να ακολουθήσουμε άλλη πορεία. Εγώ πάντως έρχομαι να ξαναπώ, ότι αυτό που βάλαμε στο ΣΑΠΕ – ΣΑΤΕ ως αρχή, πώς συνδέονται όλα αυτά τα επίπεδα και το ένα ενισχύει το άλλο και αλληλοτροφοδοούνται, θα πρέπει να μας απασχολήσει στα σοβαρά.

Στην μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση, το δεύτερό μου σχόλιο, είναι ότι δεν είδα τα ΙΕΚ να εντάσσονται σ' αυτήν, ούτε και στην πρόταση του ΠΑΣΟΚ και γενικότερα δεν βλέπω την διευκρίνηση της άτυπης και τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Άλλος ένας ασαφής ή γκρίζος χώρος. Δεν το έχουμε τακτοποιήσει δηλαδή το ζήτημα. Πως ακόμα και η άτυπη κατάρτιση, ή εκπαίδευση, πρέπει να πιστοποιείται και είναι τούτο επαγγελματικά αναγκαίο. Κατόπιν, όλα αυτά συγχέονται με τα Ινστιτούτα Δια Βίου Εκπαίδευσης. Όταν έχουμε ήδη την ίδρυση Ινστιτούτων Δια Βίου εκπαίδευσης, ένα είναι στο ΤΕΙ της Πάτρας για την περιοχή της Δυτικής Ελλάδας, τι ρόλο θα παίξει αυτό; Ο κ. Σούτσας είναι εδώ; Θα πρέπει να σχολιάσει. Όταν θα απονέμει δυο πτυχία, πιστοποιητικά Επιμόρφωσης και το άλλο Κατάρτισης, 400 ωρών. Όλα αυτά δηλαδή σε ένα γενικό στρατηγικό πλαίσιο πρέπει να τεθούν επί τάπητος και να 'ναι διαφανής ο προγραμματισμός και ο σχεδιασμός. Τουλάχιστον επί των αρχών. Αυτές

είναι οι αρχές. Η συνεχής εξέλιξη. Βεβαίως δεν μπορείς να αποκόψεις κανέναν, από την επιστημονική, επαγγελματική του εξέλιξη, αλλά πρέπει να καθορίσεις τις διαδικασίες που θα ακολουθήσει. Αυτά θα πρέπει να αναλυθούν.

Κατόπιν έρχομαι στην καινοτομία αυτή που άκουσα με την πρόταση που κατατέθει. Οι συνάδελφοί μου με πήραν τηλέφωνο. Μου λένουν, πάρα πολύ ωραία είναι αυτά. Ορίζετε ένα νέο είδος εκπαίδευσης την Τεχνολογική Εκπαίδευση στην Β΄/θμια. Επομένως την τεχνική θα την έχει το Πολυτεχνείο της Αθήνας, ως Technical University και εσείς εδώ θα ορίσετε την Τεχνολογική. Θα ορίσετε και κάποια Τεχνική Εκπαίδευση; Και τα Τεχνολογικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.), πώς εντάσσονται στον όλο σχεδιασμό; Ήταν το ερώτημα των Προέδρων οι οποίοι με πήραν τηλέφωνο. Αυτό το αφήνω ως ένα ερώτημα για εσάς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πώς είναι ακριβώς κ. Συνάδελφε αυτό το ερώτημα;

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Το ερώτημα είναι ότι ορίζουμε εδώ μια νέα βαθμίδα ή θεσμό Β΄/θμιας εκπαίδευσης. Στην ημερήσια διάταξη η πρόσκληση είναι για την Τεχνολογική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Στο κείμενο αρχικά του ΠΑΣΟΚ υπάρχει ο όρος Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και εντός του κειμένου μετατρέπεται σε Τεχνολογική Εκπαίδευση και Τεχνολογικά Λύκεια. Αλλά δεν θέλω να παρασυρθούμε από αυτά. Θα μιλάω μια ημέρα για τα θέματα της εκπαίδευσης και δεν μου επιτρέπεται.

(Διαλογικές συζητήσεις)

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Αφήστε να τελειώσω τα σχόλια και βεβαίως μετά στη διάθεσή σας πάντα. Όπως σας είπα λοιπόν, η σύνδεση δεν προκύπτει αβίαστα. Θα ήθελα να πω ότι επειδή μιλάμε γι' αυτά τα επαγγελματικά δικαιώματα που έχουν σχεδιασθεί επί χάρτου, αλλά όχι σε σχέση με την πράξη. Το πρόβλημα με αυτά τα δικαιώματα όλων των επιπέδων είναι ότι η παραγωγή είναι περιορισμένη, ισχνή, ανίσχυρη, όπου ο κάθε Έλληνας θέλει να είναι μόνο ατζέντης και φορέας εφαρμογής της ξένης τεχνολογίας. Τι να τα κάνουμε τα προσόντα που είναι κατά τον Αριστοτέλη εν δυνάμει κ. Πρόεδρε;

Δεν είναι εν ενεργεία προσόντα. Δηλαδή έχει πάρει κάποιος προσόντα στο χαρτί κι αυτά του δώσανε. Διότι άκουσα προηγουμένως να γίνεται μια παρουσίαση, η οποία λέγει ότι τα προσόντα αναφέρονται και αντιστοιχούν στο περιεχόμενο. Θα αντιπρότεινα στους στόχους του κάθε μαθήματος, ή γενικότερα του περιγράμματος Σπουδών. Αλλά κι αυτό δεν είναι αρκετό, γιατί πρέπει να μετρήσουμε πρώτα την επίδοσή του, την απόδοση του συστήματος και την αποτελεσματικότητά του. Θα ήθελα πραγματικά να δω επιστημονικές εργασίες που έχουν γίνει στη χώρα, γι' αυτούς τους τρεις όρους. Και ιδιαίτερα γι' αυτό που λέμε effectiveness, την επίδοση του συστήματος, να δούμε πόσα λεφτά έχουμε επενδύσει και τελικά τι ποιοτικά έχουμε λάβει στην έξοδο.

Μένουμε λοιπόν σ' αυτό. Διότι δεν έχει νόημα να πεις σ' αυτή τη χώρα και να δώσεις υποσχέσεις πολιτικές στους νέους και στους γονείς. Σας φτιάξαμε τώρα και Τεχνολογική Εκπαίδευση (Β΄/θμια). Είστε πολύ σπουδαίοι σ' αυτή τη χώρα της ελάχιστονης προσπάθειας. Αυτή τη στιγμή ο

νός έρχεται στο ΤΕΙ. Δεν ξέρει μάλιστα μαθηματικά, αυτός που έρχεται από την Τεχνική Εκπαίδευση ούτε και Ελληνικά όπως είπα προηγουμένως. Δεν μπορεί να με παρακολουθήσει. Είναι αδύνατον. Τα ελληνικά, τα γραπτά που βλέπω, απορώ πως πήραν Απολυτήριο. Θα παρακαλούσα την κ. Αντιπρύτανη, βεβαίως για να δούμε αν θα συμφωνήσει μ' αυτά. Μιλάω ακόμα και με τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου της Πάτρας και του λέω, δεν μου λες αγαπητέ μου φίλε, πώς είναι τα γραπτά των φοιτητών σου, τα κείμενα των ηλεκτρολόγων; Τι γίνεται εκεί; Να δούμε πώς γράφουν τα παιδιά. Επομένως το πρόβλημά μας είναι να τα μάθουμε Ελληνικά. Όχι να πάρουν πτυχίο ενός κάποιου επιπέδου. Να τα μάθουμε και να πιστοποιείται η μάθηση. Σήμερα δεν πιστοποιείται. Παραδείγματος χάρη, στην ξένη γλώσσα. Στην ξένη γλώσσα κ. Πρόεδρε, οι μαθητές γράφουν εξετάσεις την Ξ. Γλώσσα. Στην Αγγλία και στη Σουηδία που είχε πάει ο κ. συνάδελφος, για να αποδείξεις τη γνώση του σε Ξ. Γλώσσα, στέκεσαι όρθιος, μιλάς, δέχεσαι ερωτήσεις και απαντάς. Περνάς ή δεν περνάς. Αλλά σε μια μαζική εκπαίδευση, όπως έχει γίνει στη χώρα όπου εισάγονται στα τμήματα εκατοντάδες, έστω και αν ένα τμήμα δεν μπορεί να εκπαιδεύσει εκατοντάδες, για ποια ποιότητα μάθησης θέλετε να μιλήσουμε και για ποιο σύστημα διασφάλισης της ποιότητας;

Το έβδομο σημείο έλεγα, για να μην μακρηγορήσω, φοβάμαι μήπως είναι η αλλαγή για την αλλαγή. Μήπως είναι μια αλλαγή που δεν έχουμε κεφαλαιοποιήσει τι ήταν το θετικό και τι το αρνητικό στα μέχρι τώρα. Να σηκωθεί κάποιος όρθιος και να πει ειλικρινά στον κόσμο, στο λαό, κύριοι επιτύχαμε σ' αυτό το σχεδιασμό. Είχαμε πρόβλημα σ' αυτό το σημείο. Γιατί έτσι βελτιώνεται κάποιος. Με τη διαφάνεια, με το accountability που λέμε, για να μη χρησιμοποιήσω τον όρο λογοαπολογιστικό, που είναι ο όρος του Προέδρου του ΠΑΣΟΚ, αλλά έτσι πρέπει να είμαστε ακαδημαϊκά. Να πούμε μια αλήθεια. Σχεδιάσαμε, αποτύχαμε κάπου, επιτύχαμε σε άλλα και συνεχώς βελτιωνόμαστε. Κάθε φορά στη χώρα μας, θα 'ρθει κάποιος για να κάνει μια φοβερή αλλαγή. Δίνει υποσχέσεις. Ξανά αποτυχία. Γιατί δεν υπάρχει καμία συνοχή και δεν υπάρχει και συνέργια μεταξύ τους. Και συνεργασία. Αυτά λοιπόν ήθελα να πω γενικότερα. Θα αφήσω όλα τα άλλα, γιατί έδωσα στον εαυτό μου διάρκεια πέραν του τετάρτου. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ κ. συνάδελφε, προτού σας ευχαριστήσω, θα ήθελα να σας ρωτήσω, με την πείρα που έχετε και καθαρά μέσα από τον χώρο αυτό όπου είστε, πώς κρίνετε αυτό το σχέδιο – προτάσεις όπως τις ακούσατε. Μεταξύ των γενικών άλλων που θέσατε και για τα οποία θα συμφωνούσαμε στα περισσότερα, να 'ρθω στα πιο ειδικά. Βλέπετε, ας πούμε, μια έλλειψη στη γενικότερη κατάρτιση αυτών των παιδιών, όταν φτάνουν στα ΤΕΙ ή στα Πανεπιστήμια, θα συμπληρώναμε εμείς. Εκεί λοιπόν, υπάρχει ένα έλλειμμα που πρέπει να το δούμε και θα το αντιμετωπίσουμε μέσα από το πρόγραμμα, μέσα από το πώς διαθέτουμε τον σχολικό χρόνο σε Γενική Παιδεία με βασικά μαθήματα και σε Τεχνική Παιδεία ή Εκπαίδευση. Αυτό νομίζω είναι μια παρατήρηση που την κάνετε.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Δεν έκανα για κατάρτιση, με συγχωρείτε κ. Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι κατάρτιση το λέω εγώ γενικά ως όρο.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Είναι η έλλειψη βασικών γνώσεων με κυριαρχούσα θέση ότι δεν γνωρίζουν ελληνικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Ο Έλληνας δεν είναι εύκολος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ ως γλωσσολόγος μιλάω για κατάρτιση, διότι η κατάρτιση έχει σχέση με την αρτιότητα, με το άρτιος και όχι με την ειδική γνώση που έχουμε δώσει.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Ευχαριστώ για το μάθημα που μου κάνετε αλλά...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γι' αυτό το λέω.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Ναι. Κι εγώ προσπαθώ στα ελληνικά μου, παρόλο που χρησιμοποιώ και τους ξενικούς όρους επιτρέψτε μου...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για την ουσία τώρα. Δεν έχουνε μια...

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Κατόπιν, στην ουσία είπα ότι δεν γνωρίζουν ακόμα κι αυτά που έπρεπε να γνωρίζουν. Καταλάβατε; Δηλαδή το σύστημα δεν είναι αποτελεσματικό. Επομένως θα πρέπει να εγκύψουμε επί του ζητήματος, γιατί στόχος δεν είναι απλά να το βελτιώσουμε. Όχι απλώς να το αλλάξουμε. Δεν είναι λύση αυτή. Καταλάβατε; Πρέπει γενναία εδώ να ασχοληθούμε με το θέμα. Αλλιώς, αν αλλάζω κάθε λίγο και λιγάκι τι έχω να κερδίσω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε δίκιο. Γι' αυτό είμαστε εδώ και νομίζω ότι και η παρουσία των εκπροσώπων των ΤΕΙ, των Πανεπιστημίων, της ΠΟΣΔΕΠ είναι ακριβώς γι' αυτή την σύνδεση της Γενικής Εκπαίδευσης εδώ, Πρωτοβάθμιας – Δευτεροβάθμιας με την Τριτοβάθμια. Γι' αυτό είναι και πολύ χρήσιμη η παρουσία σας κι αυτό έχει αποδειχθεί. Εκεί λοιπόν θα θέλαμε, όχι αυτή τη στιγμή μόνο, ακούγοντας αυτές τις υποδείξεις...

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Θα στείλω έγγραφα και θα κοινοποιήσετε και στα μέλη σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έτσι. Ακούγοντας αυτές τις υποδείξεις να δούμε μια κριτική από ανθρώπους που δουλεύουν ως συνέχεια επί αυτών που συζητούμε.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Πάντως ένα θέλω να σας πω μια και σχολιάσατε και επιτρέψτε μου το τελικό σχόλιο, για να σας πω την τελική παρατήρηση για το ΠΑΣΟΚ. Έχει αποτύχει το σύστημα της διπλής εισόδου στα Τεχνολογικά Ιδρύματα, από τα Γενικά Λύκεια και από τα Τεχνικά. Έχει αποτύχει. Οι εισαγόμενοι από τα Τεχνικά Λύκεια, λόγω της μη αποτελεσματικότητας του συστήματος, δημιουργεί ένα βαρίδι στην εκπαίδευση, στον ίδιο το χώρο, στην ίδια τάξη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δηλαδή το αντίθετο απ' ότι θα περίμενε κανείς.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Απ' ό,τι θα περίμενε, Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι ένα καμπανάκι που μας το χτυπάτε και πρέπει να το προσέξουμε. Ο κ. Πανάρετος.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μια πολύ σύντομη παρατήρηση. Θεωρώ και φαντάζομαι ότι όλοι θεωρούν, βλέποντας έτσι τα πρόσωπα, πολύ ουσιαστική την συμμετοχή και την παρέμβαση του κ. Καπλάνη και θέλω, αν μου επιτρέψετε να επανέλθω σε ένα σημείο που το θεωρώ πάρα πολύ σημαντικό κ. Πρόεδρε. Το έχω τόσο βαθιά μέσα μου, που δεν ξέρω πώς θα σας πείσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα έκανα μια ανακοίνωση, αλλά θα το πείτε τώρα και μετά θα την κάνω.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μην προσπαθήσετε, και το προσωποποιώ, μην προσπαθήσετε να τελειώσουμε σε κάποια χρονική στιγμή. Θα μείνετε πολύ περισσότερο στην ιστορία της Εκπαίδευσης αν μπορέσουμε και καθιερώσουμε έναν τρόπο διαλόγου. Και η σημερινή παρέμβαση του κ. Καπλάνη οδηγεί σ' αυτή την κατεύθυνση. Εγώ θα παρακαλούσα και τον εκπρόσωπο της Νέας Δημοκρατίας, να μεταφέρει στη Νέα Δημοκρατία αυτή την παράκληση. Να τελειώσουμε αν θέλετε ένα θέμα. Δεν με πειράζει αν θα πάρει “πόντους” η Κυβέρνηση ή ο Υπουργός Παιδείας, αλλά να το φτάσουμε σε ένα θέμα που να είναι ουσιαστικό. Γι' αυτό μην προσπαθούμε να τελειώσουμε Σεπτέμβρη, τέλη Σεπτεμβρίου, αρχές Οκτωβρίου, φθινόπωρο, αλλά ό,τι τελειώνουμε να είναι ουσιαστικό. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δυο πράγματα. Επειδή αυτό που λέει ο κ. Πανάρετος νομίζω ότι το συμμαριζόμαστε όλοι θα σας πω ότι ένα από τα θέματα που μετέφερα ως άποψη του συμβουλίου μας στον Πρόεδρο, στον Πρωθυπουργό, ήταν και αυτό. Έτσι; Δηλαδή να μην υπάρξει πίεση ως προς τις προτάσεις, το χρόνο παράδοσης και λοιπά, για να μπορέσουμε να είμαστε ουσιαστικοί και φάνηκε, αυτή είναι η εκτίμησή μου, ότι υπήρξε κατανόηση γι' αυτό. Δηλαδή δεν πήρα μια εντολή – κατεύθυνση – επιθυμία – αίτημα ότι κοιτάξτε, δεν ξέρω τι θα κάνετε αλλά να τελειώσετε και λοιπά. Δεν υπήρξε τέτοιο πράγμα και το εκτιμούμε ιδιαίτερα. Σ' αυτό είχε συμβάλει και ο Υπουργός Παιδείας ο οποίος είχε θέσει ένα παρόμοιο αίτημα.

Το δεύτερο είναι και εις πίστωση του κ. Παναρέτου, μάλλον θα το ευχαριστηθεί περισσότερο ίσως, είναι ότι θα ξεκινήσουμε μια αξιολόγηση μέσα στο πρόγραμμα ΕΣΠΑ. Έδωσα ήδη την προηγούμενη αξιολόγηση, ώστε να δούμε τις προδιαγραφές με τις οποίες, μια και έχουμε κάτι έτοιμο, μπορεί αυτό να γίνει και είναι και συμφωνία και παρότρυνση και του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Παιδείας. Βεβαίως και θα το πιστώσω, επίσης, στην κ. Διαμαντοπούλου που το πρότεινε επίσης στο Πολιτικό Συμβούλιο. Άρα, υπάρχει μια γενικότερη σύγκλιση. Ο κ. Γεωργιάδης το δέχτηκε με ενθουσιασμό. Επομένως, συμφώνησαν όλοι σε αυτό, να γίνει μια αξιολόγηση στο ΕΣΠΑ, που λειτουργεί ήδη. Και λέω ότι έδωσα ήδη στοιχεία, ώστε να μπορεί σε σύντομο χρόνο να υπάρξει αυτή η αξιολόγηση και να μας βοηθήσει. Του συστήματος, του εκπαιδευτικού συστήματος. Μια και έχουμε τα στοιχεία από το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, έχουμε ως μέτρο συγκρίσεως αυτό που έχει γίνει παλιά, μπορούμε τώρα να έχουμε

κάτι στα χέρια μας που θα μας βοηθήσει ως Συμβούλιο επίσης. Παρακαλώ, αμέσως όλοι θα έχουν το λόγο.

Α. ΛΙΑΣΚΟΣ: Ως πολιτικός ανάμεσα σε τεχνοκράτες και εκπροσώπους βαθμίδων της Εκπαίδευσης, νιώθω λίγο άσχημα, υπό την έννοια ότι εγώ κ. Πρόεδρε, όπως αντιλαμβάνεστε κρίνομαι στο αν συνοψίζω καλά, έτσι πρέπει να κρίνονται οι πολιτικοί, τα συμπεράσματα ή αν θέλετε τις αποφάσεις των τεχνοκρατών αφενός και αφετέρου, όταν βρίσκονται σε κυβερνητικά πόστα, στην ικανότητα της διοίκησης.

Θέλω όμως να πω δυο λόγια μόνο. Μόνο δυο λόγια. Είναι γεγονός ότι βγαίνει μέσα από τη συζήτηση, και το λέω να πω δυο λόγια γιατί θα πρέπει να αποχωρήσω, έχω ανειλημμένες υποχρεώσεις. Δυστυχώς οι βουλευτές έχουν σωρεία υποχρεώσεων όπως ξέρετε. Έχουμε λοιπόν, όλοι διαπιστώσει την ανάγκη αναβάθμισης της αξιοπιστίας και της αποτελεσματικότητας της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και βέβαια εγώ θα ευχαριστήσω ιδιαίτερα, γιατί πολλοί έβαλαν και το μαχαίρι στο κόκαλο για όσα δεν γίνονται διαχρονικά σωστά. Διότι έτσι πρέπει να κινείται αυτό το συμβούλιο. Και βέβαια και οι αναγκαιότητες ετέθησαν, να ενισχυθεί η παιδευτική αυτοτέλεια, να συνδεθεί με την αγορά εργασίας, όπως θα πρέπει στη σύγχρονη πραγματικότητα, να συνδεθεί, αν θέλετε, με την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και οι προτάσεις που ακούστηκαν. Κι εγώ θα ευχαριστήσω τον κ. Πανάρετο και τον κ. Γκλαβά και θεωρώ ότι την ολοκληρωμένη πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, που θα υποβληθεί βέβαια μέσω του τομέα του αντίστοιχου της Παιδείας, από το πολιτικό συμβούλιο, θα έχουν τις λεπτομέρειες όλες οι οποίες, ας πούμε, κατά την εκτίμηση του κόμματος πρέπει να υφίστανται για ένα νέο και αξιόπιστο σύστημα στην Τεχνολογική Εκπαίδευση.

Αυτό που θα 'θελα να πω είναι ότι συμφωνώ απόλυτα με το γεγονός ότι όταν έχει εγκαινιαστεί ενός τέτοιου υψηλού επιπέδου διάλογος για την Παιδεία, είναι γεγονός ότι θα πρέπει να αποτελέσει και τον πυρήνα, έτσι ώστε η εκάστοτε πολιτική ηγεσία να έχει ένα γνωμοδοτικό όργανο δίπλα της, υψηλού κύρους, το οποίο διαπιστώνει κακώς κείμενα και τα διορθώνει. Είναι πολύ σωστό αυτό και χαίρομαι που κι εσείς ως Πρόεδρος το είπατε προηγούμενα, ότι είναι και η καταρχήν αποδοχή του Πρωθυπουργού.

Αυτά ήθελα να πω. Να σας πω ότι δεσμεύομαι την επόμενη φορά που προφανώς θα έχουν ετοιμάσει την πρότασή τους. Από κει και ύστερα θα μου συγχωρήσετε την αποχώρησή μου διότι είμαι αναγκασμένος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε βουλευτά άλλωστε δεν ξέρατε και πόσο θα κρατήσει η σημερινή συνεδρία. Εμείς χαιρόμαστε που είστε εδώ και θα σας παρακαλούσαμε αυτές τις θέσεις – απόψεις να τις διαβιβάσετε και στην Κυβέρνηση και στον αρμόδιο Υπουργό και να έχουμε...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Στο κόμμα. Δεν ξέρω πώς λειτουργούν αυτά.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν είναι ευχάριστο κ. Κουρουτέ; Λοιπόν, και περιμένουμε να έχουμε και τις επιπλέον προτάσεις για τα διάφορα θέματα. Ευχαριστώ. Κύριε Πρόεδρε, σας έχω αφήσει τελευταίο. Είπαμε, η μαχομένη εκπαίδευση. Κύριε Πρόεδρε.

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Ναι, κ. Πρόεδρε, εγώ θα ήθελα να επανέλθω σ' αυτά που είπε ο συνάδελφος ο Σωκράτης ο Καπλάνης. Είχαμε και οι δυο την τύχη να υπηρετήσουμε την Τεχνολογική Εκπαίδευση από την ανώτατη θέση του Ειδικού Γραμματέα. Προηγήθηκε ο Σωκράτης. Εγώ ήμουνα ο επόμενος. Προσέξτε στην ορολογία. Δημιουργεί σοβαρότατα προβλήματα. Αν ακουστεί από μέρους της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης ο όρος Τεχνολογική Εκπαίδευση, το αμέσως επόμενο βήμα των ΤΕΙ θα είναι η αντίδραση σε αναβάθμιση, ή σε ονομασία σε Τεχνολογικά Πανεπιστήμια. Αυτό είναι δεδομένο. Ήδη κυκλοφορεί. Θα είναι το πρώτο έναυσμα, ώστε τα ΤΕΙ πλέον να διεκδικήσουν σοβαρότατα και καλά θα κάνουν, να ξεφύγουν από αυτό το Τεχνικό Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα και να πάνε στο Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο, βγάζοντας τον όρο του Ίδρυματος που εμείς και οι δυο με τον Σωκράτη κακώς το εννοούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αναφέρεστε στο Τεχνολογικό Λύκειο που λέμε;

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Ακριβώς. Αναφέρομαι στο Τεχνολογικό Λύκειο και πιστεύω ότι θα φέρει σύγχυση. Ο όρος Τεχνολογικό καταρχάς δεν είναι διαδεδομένος στον ευρωπαϊκό χώρο. Ακόμη και προσπαθώντας χρόνια να βρούμε τρόπο προσέγγισης με τα ευρωπαϊκά δεδομένα και το ευρωπαϊκό γίνεσθαι, πουθενά δεν συναντήσαμε αυτό τον όρο στην Ανωτάτη Εκπαίδευση. Ή ήταν College κάποτε, τα Κολέγια της Αγγλίας, ή μετά πήγαινε σε University, σε απευθείας. Επομένως είναι ιδιομορφία ελληνική, που αν ακολουθήσει και η μετεξέλιξη της Τεχνικής Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, της Επαγγελματικής σε Τεχνολογική, θα δημιουργήσει πάλι μείζον πρόβλημα σε άλλη βαθμίδα εκπαίδευσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ένα λεπτό για να γίνει σαφές. Μιλάμε για τον όρο Τεχνικό ή Τεχνολογικό. Κι αυτό που παρατηρείτε κι εσείς και ο κ. Καπλάνης είναι ότι θα έπρεπε να παραμείνει ο όρος Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο, για να μη γίνεται σύγχυση με την ανώτερη βαθμίδα των ΤΕΙ, όπου είναι Τεχνολογική εκεί, πραγματικά, η εκπαίδευση. Είναι έτσι; Είναι έτσι. Μάλιστα. Λοιπόν, αυτό είναι ένα θέμα ορολογίας θα το σκεφτούμε και εν πάση περιπτώσει...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι. Τώρα καταλαβαίνετε πόσο καλά καταλαβαίνω εγώ αυτή τη διαφορά στο επίπεδο των λέξεων.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Κύριε Πρόεδρε αυτή τη στιγμή ονομάζεται Επαγγελματική Εκπαίδευση, οπότε δεν μπαίνει θέμα ορολογίας ως προς αυτό το κομμάτι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το λόγο έχει ο κ. Μαυρίκιος, μετά η κ. Μπίστα. Έχετε ένα ερώτημα μετά. Θέλετε κάτι; Πολύ σύντομο, γιατί έχουν το λόγο οι άλλοι.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Ίσως να είναι και λίγο διαδικαστικό το θέμα. Νομίζω ότι ήταν πολύ λάθος που δεν ήσασταν μαζί μας από την αρχή κ. Καπλάνη. Δηλαδή τουλάχιστον όταν ήρθε και η ΠΟΣΔΕΠ. Όχι, δεν το εννοώ προσωπικά. Εννοώ ότι χάσαμε όλοι μέσα από μια δυναμική και έτσι ίσως αυτά που οι υπόλοιποι, έστω και σιωπηρά, έχουμε κατανοήσει ο ένας τον άλλον, δεν την έχουμε αναπτύξει μεταξύ μας. Αυτό είναι σημαντικό και δεν ξέρω αν...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να πω κάτι κ. Παΐζη επ' αυτού;

N. ΠΑΪΖΗΣ: Ας μην διευρυνθεί κι άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν θα διευρυνθεί άλλο. Αλλά νομίζω ότι είναι εις πίστωση του Συμβουλίου μας και της δουλειάς που κάνουμε, το γεγονός ότι έκριναν τα Πανεπιστήμια, τα ΤΕΙ, να έχουν μια παρουσία εδώ.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Βεβαίως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι αυτό και μόνο του λέει κάποια πράγματα.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Το σχόλιό μου δεν είναι αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι. Και το ότι δέχτηκε το Συμβούλιο, αυτό το θεωρώ ότι είναι η διάθεση όλων μας και δεν το σχολιάζω. Παρακαλώ.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Αυτό είναι διαδικαστικό. Το σχόλιό μου όμως, το οποίο ίσως έχει σχέση με τις δικές μου τις αρχές και θα ήθελα να είναι σαφές, είναι ότι το σύστημα σχεδιάζεται με βάση τις δεξιότητες που έχει ο πληθυσμός – στόχος. Εάν αυτή τη στιγμή τα Ελληνόπουλα έχουν χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης δεν θα αλλάξουν τα Ελληνόπουλα. Θα αλλάξει η εκπαίδευσή τους. Νομίζω λοιπόν, ότι ακόμα και στο δάσκαλο της Α Δημοτικού στην Αχαγιά, ο οποίος λέει ακριβώς το ίδιο επιχείρημα, “μα αυτά τα παιδιά δεν έχουν εμπειρίες, ρε παιδί μου, πώς να δουλέψει κανένας” και τα συγκρίνει με κάποια άλλα παιδιά, κατά το Σύνταγμα ο στόχος του δασκάλου είναι γι’ αυτά τα παιδιά με όποιο επίπεδο έχουνε, δουλεύουμε μαζί τους. Επειδή είναι η τέταρτη φορά που ακούγεται εδώ, με ευθύνη ποιανού; Έχουν φτάσει παιδιά να φοιτούν πρωτοετείς και δεν γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή. Έχουν την εκτίμηση, τα παιδιά που βγαίνουν από την Δευτεροβάθμια και πηγαίνουν και στα ΤΕΙ και στα ΑΕΙ, τουλάχιστον έχουν κατακτήσει αυτό που το σύστημα τους έβαζε σαν στόχο. Εάν αυτό είναι λάθος, όλοι μαζί το αλλάζουμε. Όλοι μαζί το αλλάζουμε. Δεν θα αλλάξουμε την διαδικασία, παραδείγματος χάρη, είτε κάνοντας σχόλιο διεύρυνσης, παραμπαίνουνε πολλοί, ή οτιδήποτε. Θα το αλλάξουμε γιατί είναι κρίσιμο. Το να μιλάει τη γλώσσα του είναι πάρα πολύ σημαντικό πράγμα για τον απόφοιτο της Τρίτης Γυμνασίου και για το Δημοτικό. Εάν όμως η κατάσταση είναι τόσο τραγική και είναι η δεύτερη φορά που το άκουσα, προτείνω στα πλαίσια του αυτοδιοίκητου των Πανεπιστημίων ειδικά προγράμματα. Τα Πανεπιστήμια δεν έχει νόημα με κάποιον που δεν καταλαβαίνει ελληνικά να προχωράτε να του κάνετε λογισμό. Τι πτυχίο είναι αυτό; Εάν δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα, να σταματήσουν όλα τα Πανεπιστήμια στο 1^ο έτος, ενισχυτικά μαθήματα πάνω στην ελληνική Γλώσσα και στην Αριθμητική προκειμένου

να καλύψουν την αδυναμία και ας βγάλουν ένα μάθημα του 4^{ου} έτους λιγότερο. Αλλά αυτή τη δυνατότητα από το νόμο την έχουν. Εδώ προσπαθούμε να απαντήσουμε σε δομικό σημείο του συστήματος και εάν πραγματικά φτάσουμε στο σημείο να κάνουμε πλήρη τεκμηριωμένη και με βιβλιογραφία διαπίστωση. Και πρέπει να γίνει. Ποιο είναι το επίπεδο των παιδιών. Θα προσαρμόσουμε σ' αυτό που να μπορεί ο απόφοιτος της Γ Γυμνασίου και όχι του Λυκείου, να έχει κατακτήσει αυτά που περιέγραψε ο κ. Καπλάνης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Παϊζη, έχοντας διατελέσει Πρύτανης για 6 χρόνια, του μεγαλύτερου Πανεπιστημίου της χώρας, με όλες τις Σχολές, με πολύ κόσμο, δεν θα 'θελα να το γενικεύσουμε αυτό. Είναι αληθές ότι υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις, αλλά δεν μπορούμε να το γενικεύσουμε ότι οι άνθρωποι που φτάνουν στα Πανεπιστήμια, που ξέρω εγώ περισσότερο και μετά πάμε και στα ΤΕΙ, αλλά τα ΤΕΙ έχουν μια ιδιομορφία, αυτή που περιεγράφη, φτάνουν αγράμματοι τελείως. Υπάρχουν παιδιά με τεράστιες ικανότητες και υπάρχουν άλλα που έχουν και κενά. Δηλαδή μην το γενικεύσουμε τόσο πολύ, γιατί θα φτάναμε σε πολύ εσφαλμένα συμπεράσματα. Υπάρχουν αδυναμίες γενικότερης συγκρότησης ως προς τη γλώσσα όχι σε θεωρητικό επίπεδο. Σε πρακτικό επίπεδο επικοινωνίας. Εάν δηλαδή εμείς εδώ συμφωνήσουμε να ακολουθήσουμε ένα σύστημα που θα 'δινε μεγαλύτερη έμφαση σε θέματα επικοινωνίας, να καταλαβαίνει ένα κείμενο, να παράγει ένα σωστό κείμενο, όλα αυτά, να έχει μια τέτοια επαφή με κάτι που ελέγχει το PISA, ή δεν ξέρω τι, αυτό θα άλλαζε λίγο και αυτό που παρατηρούμε ήδη. Διότι αυτά τα παιδιά τα βάζεις και σου λένε κανόνες απέξω και το 'να και τ' άλλο. Συχνά κάνουν λάθη, όταν γράφουν ένα κείμενο. Λοιπόν, υπάρχει μεν το πρόβλημα αλλά όχι σ' αυτή την έκταση που να είμαστε όλοι έτσι τόσο ανήσυχοι. Μιλάω για τα Πανεπιστήμια. Όχι, δεν είπα ότι υπερβάλλετε.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Όταν μίλησα σε κανένα σημείο δεν υπερέβαλλα. Πιστέψτε με. Το ποσοστό, η συχνότητα, η έκταση θα μπορούσα να πω ότι είναι η πλειονότητα, η πλειοψηφία και όχι ένα μικρό ποσοστό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και το εξηγήσατε κιάλας και νομίζω ότι...

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Θα παρακαλούσα μάλιστα επειδή κι εσείς Πανεπιστημιακός, ας δούμε και πώς ένας νέος επί πτυχίω μπορεί να σταθεί όρθιος για να υποστηρίξει θέσεις. Τις επιστημονικές εκ του αντικειμένου. Ευχαριστώ.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου). Να σταθεί όρθιος να υποστηρίξει θέσεις επιστημονικές είναι απλό; Είναι βασική δεξιότητα;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ένα λεπτό με συγχωρείτε. Ένα μικρό σχόλιο κ. Πρόεδρε. Ο κ. Καπλάνης έβαλε ένα θέμα. Μπορούμε να μην το ξεπεράσουμε τόσο απλά. Υπάρχουν Επιστήμες και γι' αυτό υπάρχουν αυτές οι Επιστήμες, που μπορούν με ένα δειγματοληπτικό τρόπο να διαπιστώσουν το επίπεδο σε κάθε Πανεπιστήμιο και σε κάθε τμήμα. Μπορούμε, λοιπόν, να διαπιστώσουμε την έκταση του φαινομένου στο οποίο αναφέρθηκε ο κ.

Καπλάνης. Είναι ένα θέμα και θα σας παρακαλούσα να το μεταφέρετε στα αξιολογικά θέματα, γιατί είναι πολύ σημαντικό σαν αξιολόγηση.

Το δεύτερο. Εδώ θα διαφωνήσω με τον κ. Παΐζη. Είναι λάθος να μεταφέρουμε το πρόβλημα μιας εκπαιδευτικής βαθμίδας στην άλλη εκπαιδευτική βαθμίδα. Διότι τότε η κάθε μια εκπαιδευτική βαθμίδα θα λύνει το πρόβλημα της προηγούμενης χωρίς ουσιαστικά να έχει την ουσιαστική συμβολή που θα πρέπει να έχει ως εκπαιδευτική βαθμίδα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Κύριε Μαυρίκιε.

Γ. ΜΑΥΡΙΚΙΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, νομίζω για να υπάρξει αναβάθμιση της Τεχνικής Εκπαίδευσης πρέπει πρώτον να αλλάξει η ποιότητα των μαθητών που φοιτούν σ' αυτά. Δεύτερον, να έχουμε το κατάλληλο επιμορφωμένο προσωπικό. Και τρίτο βεβαίως είναι και η χρηματοδότηση. Να δούμε τι παιδιά φτάνουν σήμερα στην Τεχνική Εκπαίδευση. Είναι παιδιά τα οποία έχουν χαμηλές επιδόσεις και με πολλά κενά από το Δημοτικό και το Γυμνάσιο. Δεν είναι σε θέση η Τεχνική Εκπαίδευση να καλύψει αυτά τα κενά. Ένας μεγάλος αριθμός των μαθητών είναι αλλοδαποί με μαθησιακές δυσκολίες. Έτσι δημιουργείται μια αρνητική εικόνα και δεν πάνε μαθητές με καλή επίδοση. Ακούμε γονείς να λένε δεν θα στείλω το παιδί μου στην Τεχνική Εκπαίδευση για να μην το χαλάσουν εκεί.

Πρέπει για μένα να δοθεί η δυνατότητα στα ΕΠΑΛ να παρέχουν μια ελκυστική και αποτελεσματική διέξοδο πριν το Πανεπιστήμιο. Η απόκτηση γνώσεων από τη φοίτηση των μαθητών στα ΕΠΑΛ πρέπει να συσχετισθεί με την απασχόληση. Έτσι, μάθηση και απασχόληση, να είναι δυο στόχοι οι οποίοι πρέπει να ταυτίζονται και να επιδιώκουν από τη φοίτηση των μαθητών μέσα στα τεχνικά σχολεία. Για να αποφευχθεί έτσι και η διαρροή των μαθητών, δηλαδή να εγκαταλείπουν την Τεχνική Εκπαίδευση και να εγκαταλείπουν βεβαίως γενικότερα την Εκπαίδευση. Πρέπει να υπάρξει ένας επαναπροσδιορισμός και επαναδιατύπωση του σκοπού των ΕΠΑΛ. Η διπλή επιδίωξη γενικής μόρφωσης και επαγγελματικής εξειδίκευσης, για επιτυχή ένταξη στην αγορά εργασίας, έχει αποδειχθεί ανέφικτη. Και δεν εννοώ να μην υπάρχουν γενικά μαθήματα. Αλλά το να βάζουμε ότι τα παιδιά αυτά πρέπει να συνεχίσουν και στο Πανεπιστήμιο, νομίζω είναι δυο στόχοι που τελικά υπάρχει κίνδυνος να μην επιτύχει ούτε ο ένας ούτε ο άλλος.

Γι' αυτό και θα 'ρχόμουν και στην πρόταση του ΠΑΣΟΚ, που αναφέρει στο ότι πρέπει η Τεχνολογική Κατεύθυνση του Γενικού Λυκείου να πάει στο Τεχνικό Λύκειο όπως λέτε. Κατά την άποψή μου βεβαίως είναι λάθος. Διότι τι θα συμβεί; Θα έχουμε ένα Λύκειο το οποίο θα έχει μια Τεχνολογική κατεύθυνση μέσα στο Τεχνικό Λύκειο. Αυτό θα συμβεί και αν πάνε μαθητές σ' αυτό το σχολείο. Διότι εμείς έχουμε σαν στόχο να αναβαθμιστεί η Τεχνική Εκπαίδευση. Τότε να έχουμε μια κατεύθυνση, γιατί νομίζω ότι στο πίσω μέρος του μυαλού μας έχουμε την εντύπωση ότι πρέπει να υπάρξουν μαθητές, να υπάρχει ένας αριθμός μαθητών. Και έτσι με την Τεχνολογική κατεύθυνση θα επιτύχουμε τον στόχο αυτό. Δηλαδή θα επιτύχουμε να έχουμε αριθμητικά δηλαδή το στόχο. Να έχουμε μαθητές εις την Τεχνολογική Εκπαίδευση. Και τι αναβάθμιση όμως θα υπάρξει στο Τεχνικό Λύκειο με το να έχουμε την Τεχνολογική Εκπαίδευση αυτή; Και αυτό που ισχύει τώρα, π.χ. το ότι έχουν τη δυνατότητα να δίνουν στο Πανεπιστήμιο, στην πράξη είναι σαν να είναι ένα δώρο χωρίς αντίκρισμα.

Γιατί από τα φετινά δεδομένα ελάχιστοι μαθητές πήγανε στον κύκλο αυτό που έδινε στο Πανεπιστήμιο ο μαθητής. Και τα αποτελέσματα νομίζω είναι κι εκεί αποκαρδιωτικά.

Έχω τη γνώμη ότι πρέπει να δοθεί μια έμφαση στην ανάπτυξη, από τους μαθητές τεχνικών, διαπρωσωπικών και άλλων δεξιοτήτων που ζητούνται στην αγορά εργασίας. Χαρακτηριστικά της σημερινής κοινωνίας είναι ότι υπάρχει ελεύθερη οικονομία, υπάρχει ο ανταγωνισμός και πρέπει τα παιδιά να αποκτήσουν τέτοιες δεξιότητες, ούτως ώστε να υπάρχει μια ευελιξία επαγγελματική. Διότι συνεχώς αλλάζουν και τα επαγγέλματα. Άρα πρέπει μέσα στην Τεχνική Εκπαίδευση να υπάρξουν τέτοιες δυνατότητες. Πρέπει να υπάρξει προώθηση της συνεργασίας του σχολείου με επιχειρήσεις, με στόχο την παροχή στους μαθητές μερικής εξειδίκευσης. Πρέπει να υπάρχει σύνδεση με τα Επιμελητήρια, που δεν υπάρχει σήμερα. Με τα Επαγγελματικά και τα Τεχνικά Επιμελητήρια, ώστε να υπάρχει και μια πρακτική, έτσι, μερική εξειδίκευση και μια πρακτική άσκηση και να υπάρξει με τις επιχειρήσεις μια σχέση που θα μπορούσαν ενδεχομένως να υπάρξει και μια χρηματοδότηση από εκεί. Δεν ξέρω.

Πρέπει να υπάρξει μια αποκέντρωση και των προγραμμάτων που θα υλοποιούνται σε αυτές τις τεχνικές σχολές. Περιφερειακή αποκέντρωση. Γιατί πρέπει να το δούμε και σε κάποιες περιοχές ανάλογα με τα προβλήματα που έχουν. Τι ειδικότητες πρέπει να αναπτυχθούν εκεί μέσα. Πρέπει να συνδεθεί δηλαδή το Τεχνικό Λύκειο, η Τεχνική Εκπαίδευση, με τις ανάγκες που έχουμε στις περιφέρειες. Κατά την άποψή μου πρέπει να οργανωθεί και ένα σύστημα παρακολούθησης επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων της Τεχνικής Εκπαίδευσης. Μέσω του συστήματος αυτού θα γίνεται μια ανατροφοδότηση με πληροφορίες. Πώς πάνε αυτές οι ειδικότητες, αυτά που μαθαίνουν εκεί μέσα, στην αγορά εργασίας. Αν δεν έχουμε τέτοια στοιχεία, να δούμε δηλαδή, αυτά που μαθαίνουμε μέσα στο σχολείο, τι απόδοση έχουνε έξω στην αγορά εργασίας. Να υπάρχει μια τροφοδότηση και να υπάρξει μια βελτίωση από αυτό. Πρέπει να υπάρχει μια παρακολούθηση. Δηλαδή τελειώνουνε μια ειδικότητα. Τι γίνεται από κει και πέρα;

Διαμόρφωση χάρη επαγγελματικών δικαιωμάτων, το έχουνε πει και άλλοι συνάδελφοι και διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών με έμφαση στην προσαρμοστικότητα και κάλυψη εκτεταμένου φάσματος γνώσεων. Στη σημερινή εποχή πρέπει να έχουμε γνώσεις από πολλά επαγγέλματα. Δεν είναι δυνατόν να έχουμε αυστηρά εξειδίκευση όταν βγαίνουμε από το Τεχνικό Λύκειο. Πρέπει να αποκτήσουμε τέτοιες γνώσεις που να μπορούμε, να μπορεί δηλαδή ο απόφοιτος Λυκείου, να ακολουθήσει και ένα άλλο επάγγελμα. Δηλαδή να έχει αυτά τα εφόδια που μπορεί να αλλάξει και το επάγγελμα. Να έχει μια ευρύτητα σ' αυτό τον τομέα.

Οργάνωση των Εργαστηρίων ως Εργαστήρια βασικής τεχνικής και όχι αυστηρά εξειδίκευσης. Τα εργαστήρια τα ΣΕΚ που λέμε, τα εργαστήρια που λειτουργούν σήμερα, δεν παρέχουν ούτε την εξειδίκευση και επειδή είναι εργαστήρια που χρειάζονται πολλά όργανα και είναι ακριβά και η χρηματοδότηση πρέπει να είναι τεράστια, πρέπει να υπάρχει κι εκεί μια ευελιξία, ούτως ώστε να έχουμε μια εξειδίκευση η οποία να μην είναι απόλυτη. Να μπορούν δηλαδή τα παιδιά να εκπαιδεύονται γενικότερα, γιατί δεν είναι εύκολο να αλλάζει από τη μια μέρα στην άλλη και ο εξοπλισμός. Θέλει πολλά χρήματα.

Πρέπει να υπάρχει μια διαθεματική προσέγγιση της γνώσης μέσα στα πλαίσια των Τεχνικών Επαγγελματικών μαθημάτων. Όπως ξέρετε όλοι, η άσκηση ενός επαγγέλματος απαιτεί γνώσεις από διάφορα άλλα επαγγέλματα. Παραδείγματος χάρη ο ηλεκτροτεχνίτης πρέπει να ξέρει και γνώσεις υδραυλικών, μηχανολογίας, ηλεκτρονικών, οικοδομικών εργασιών και άλλα. Δεν είναι δυνατόν να μην έχουμε μια διαθεματική προσέγγιση των γνώσεων.

Πρέπει να υπάρξει αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων, το έχει πει και ο κ. Γκλαβάς, ιδιαίτερα του Γυμνασίου, ούτως ώστε να διαχυθούν μέσα στα μαθήματα που διδάσκονται τα παιδιά και γνώσεις τεχνικοεπαγγελματικού περιεχομένου, ούτως ώστε τα παιδιά να μπορούν να επιλέξουν μετά και την Τεχνική Εκπαίδευση. Γιατί τελειώνουν από το Γυμνάσιο και δεν έχουν τέτοιες εμπειρίες με αποτέλεσμα να δυσκολεύονται να επιλέξουν να πάνε στην Τεχνική Εκπαίδευση.

Πρέπει να υπάρξει ανάπτυξη οριζόντιας επικοινωνίας μεταξύ του ΤΕΛ, και αυτό πρέπει να το δούμε, και της επαγγελματικής εκπαίδευσής του, ούτως ώστε παιδιά τα οποία τελειώνουν το Γενικό Λύκειο να έχουν τη δυνατότητα εγγραφής, εάν το έχουνε μετανιώσει, ή έχουν αποτύχει, να εγγραφούν εις την Β, δεν ξέρω, τάξη του Τεχνικού Λυκείου. Και αντιστρόφως, εάν ένα παιδί μετανιώσει, ας πούμε, από την ειδικευση που έχει ακολουθήσει, θα έχει τη δυνατότητα να εγγραφεί έστω στην Γ τάξη του Λυκείου και εκεί αφού παρακολουθήσει τα μαθήματα του Λυκείου, εν πάση περιπτώσει να δώσει και στο Πανεπιστήμιο, αν έχει αλλάξει άποψη. Γιατί δηλαδή πρέπει να έχουμε βάλει την Τεχνολογική Εκπαίδευση μέσα στο Τεχνικό Λύκειο, για να έχει τη δυνατότητα δηλαδή να πάει από εκεί ο μαθητής στο Πανεπιστήμιο και δεν θα προτιμήσει τη γενική εκπαίδευση, που εν πάση περιπτώσει ίσως εκεί να έχει καλύτερα αποτελέσματα. Άρα βλέπω ότι πρέπει να υπάρχει μια οριζόντια επικοινωνία μεταξύ του Γενικού Λυκείου και της Τεχνικής Εκπαίδευσης.

Σημαντικό στοιχείο βεβαίως είναι η επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών πάνω σε νέα δεδομένα, νέες ειδικότητες και βεβαίως οι ειδικότητες οι οποίες θα προκύψουν. Θα ληφθεί μέριμνα για το υπάρχον προσωπικό, αλλά δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να μπουνέ και ειδικότητες οι οποίες είναι καινούριες και έχουνε σχέση με την αγορά εργασίας σήμερα και θα χρειαστεί μια επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού. Και ασφαλώς θα χρειαστεί και μεγάλη χρηματοδότηση, ιδιαίτερα για την Τεχνική Εκπαίδευση, γιατί είναι τέτοια η φύση της που χρειάζονται πάρα πολλά χρήματα. Αυτά ήθελα να επισημάνω κ. Πρόεδρε. Ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ ευχαριστώ. Σ' αυτό που είπε ο κ. Μαυρίκιος είναι και δική μου, ας το πούμε ερώτηση, ένσταση, παρατήρηση. Ας την πω τώρα, γιατί συνεχεται με αυτό. Μέσα στο σχήμα αυτής της πρότασης βάζουμε πάλι, εν πάση περιπτώσει, βάζουμε αυτό το τρίτο έτος Γενικής Παιδείας. Ξαναφέρνουμε δηλαδή αυτή τη Γενική Παιδεία, όχι μέσα στη ροή της εκπαίδευσης, αλλά ως βαθμίδα, ως κάτι ιδιαίτερο μέσα στην Τεχνική Εκπαίδευση. Είχαμε πει κι εδώ και προσωπικά θα επέμενα σ' αυτό, αυτά τα σχολεία, η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση να αναβαθμιστεί, να αναδιαρθρωθεί, να έχει αυτούς τους στόχους που είπαμε και που ορθά τους αναλύετε, αλλά κάπου να έχει ένα όριο διακρίσεως από την Γενική Παιδεία. Γιατί αλλιώς, αν θέλετε, κάποιος να έρθει σ' αυτή την τροχιά, γιατί να έρθει

στη Γενική Παιδεία; Θα πάει στο άλλο Λύκειο το οποίο είναι Γενικής Παιδείας εξαρχής. Δηλαδή νομίζω ότι πρέπει να 'χουμε, αυτά που έλεγε και ο Κώστας ο Σημίτης, “καθαρά σχήματα”. Δηλαδή εδώ νομίζω ότι πάει. Καθαρά σχήματα. Το σχήμα της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης είναι άλλο από το σχήμα της Γενικής Εκπαίδευσης. Του Γενικού Λυκείου. Εάν αυτά πάμε να τα βάλουμε μαζί, αρχίζει και νοθεύεται αυτό το σύστημα. Φορτώνεται μέσα σε μια λογική που είναι ναι, ας δώσουμε και μια ευκαιρία. Μα, αν θέλει να πάει εκεί, θα μείνει στο Γενικό Λύκειο. Ή αν το αποφασίσει κάποια στιγμή, θα ξανάρθει εδώ. Τώρα πρέπει να ξέρει πού πάει. Να έχει μια εικόνα. Τι θέλει να γίνει. Αν έχει επιλέξει την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, πρέπει εκεί να τον εκπαιδύσουμε και να τον μορφώσουμε με τον καλύτερο τρόπο. Να του δώσουμε την κινητικότητα που λέτε, να του δώσουμε τη δυνατότητα συνέχειας, να του δώσουμε τις δυνατότητες να βρεθεί σε ΤΕΙ, σε Πανεπιστήμια, εντάξει, όπου μπορεί να πάει, αλλά μέσα από ένα τύπο σχολείου, ο οποίος να έχει μια καθαρή εικόνα. Δηλαδή προσωπικά θεωρώ ότι νοθεύεται αυτή η εικόνα, με αυτό που έχετε ως δεύτερη δυνατότητα στο 3^ο έτος. Παίρνει ένα κομμάτι του Γενικού και το φέρνει εδώ. Αυτό το λέω επ' ευκαιρία, γιατί νομίζω ότι κάπως το θίγει και ένας έμπειρος εκπαιδευτικός, που είναι ο κ. Μαυρίκιος και το λέω κι εγώ, γιατί είχα υπόψη μου να το θέσω. Θέλετε επ' αυτού;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι. Εγώ κ. Πρόεδρε, καταγράφω την σκέψη σας όπως και του κ. Μαυρίκιου. Όπως σας είπα όταν κάνουμε διάλογο, κάνουμε διάλογο. Δεν έχουμε έρθει με τις εντολές του Μωυσή εδώ πέρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κατά τα άλλα το σχήμα αυτό είναι ένα ελκυστικό σχήμα.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Μπορώ να συνεχίσω ακριβώς πάνω σ' αυτό που είπατε κ. Πρόεδρε. Πριν έρθω εδώ έχω μιλήσει με 35 συναδέλφους της Πράξης που είναι στην Τεχνική Εκπαίδευση.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Ναι. Έχω κάνει μικρές συνεντεύξεις. Είχα αποσπαστε, όταν διορίστηκα για μια χρονιά στην Τεχνική Εκπαίδευση. Από το '84 έχουν περάσει πολλά χρόνια. Ακριβώς αυτό μου είπαν οι συνάδελφοι. Θέλουν η Πολιτεία να σχεδιάσει ξεκάθαρα τι θέλει από την Τεχνική Εκπαίδευση. Και ότι η Τεχνική Εκπαίδευση πάντοτε στην Ελλάδα σχεδιάζεται σαν η μικρή αδελφή της Γενικής Εκπαίδευσης. Με τα πρότυπα της Γενικής Εκπαίδευσης. Θεωρούν λοιπόν οι συνάδελφοι της Πράξης, αλλά και σχολικοί σύμβουλοι με τους οποίους μίλησα, ότι ακριβώς εκεί είναι το μεγάλο πρόβλημα. Ότι δηλαδή σχεδιάζεται η Τεχνική Εκπαίδευση έτσι με το πρότυπο της Γενικής Εκπαίδευσης. Πιστεύεται ότι και για να μπορέσει να αναβαθμιστεί κάποια στιγμή, αρκεί να μπορούν αυτά τα παιδιά να μπαίνουν στο Πανεπιστήμιο και λοιπά. Δηλαδή αυτό είναι ένα θέμα που τους απασχολεί. Να αποφασίσει η Πολιτεία τι θέλει τόσο σε επίπεδο προγράμματος όσο και παραπρογράμματος. Μου είπαν να ρωτήσω, επειδή είναι εδώ ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας, στο Υπουργείο Παιδείας υπάρχει Δεύθυνση ή Διευθύνσεις για την Τεχνική Εκπαίδευση, (Εκείνοι μάλλον κάτι ξέρουν περισσότερο από εμένα) όπως υπάρχουν για τη Γενική; Και όχι

μόνο τώρα για το Υπουργείο Παιδείας. Ανέκαθεν ότι η Τεχνική Εκπαίδευση ήταν ένα Τμήμα. Κάνω λάθος κύριε Γιαλούρη;

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Ναι. Ότι γενικά η Εκπαίδευση η Γενική πάντοτε ήταν πιο πριμοδοτημένη. Ακόμα και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο μου είπαν ότι δεν είναι πολύ λιγότεροι οι Σύμβουλοι της Τεχνικής..

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τα έχει χειριστεί αυτά , επ' αυτού.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Ναι. Που τα ξέρει καλύτερα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Να σας πω τώρα.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Να διακόψω λίγο, ναι.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Μην ανοίγετε πληγές πάλι. Προσπάθησε το Υπουργείο Παιδείας να μειώσει τις διευθύνσεις και τα τμήματα.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Κύριε Πανάρετε, δεν έχω αυτό το σκοπό. Αλλά όταν η Γενική Εκπαίδευση έχει δέκα Διευθύνσεις, δείχνει κάτι αυτό.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Οι συγκεκριμένες ομάδες θέλουν το τμήμα, για να αναβαθμιστεί υποτίθεται. Αυτές οι αναβαθμίσεις, όμως μένουν στα χαρτιά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Λοιπόν, αν θέλετε να απαντήσω, λόγω της εμπειρίας και όχι λόγω του ότι είμαι Πρόεδρος στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Καταρχάς στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο υπάρχει ισότιμο τμήμα ΤΕΕ. Όπως υπάρχει τμήμα Δευτεροβάθμιας Γενικής Εκπαίδευσης, υπάρχει και Τμήμα Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Άρα στο επίπεδο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου δεν υπάρχει πρόβλημα. Στο Υπουργείο λοιπόν, πριν από το '85 υπήρχε διαφορετικός Διευθυντής Σπουδών για την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και διαφορετικός για την Γενική. Δεν υπήρχε συνδυασμός. Από τη στιγμή λοιπόν που λέμε ότι αυτοί οι τύποι σχολείων είναι ένα και το αυτό, αλλά έχουνε διαφορετική κατεύθυνση, δεν μπορεί να μην ξέρει ο ένας διευθυντής, ή να σχεδιάζει ερήμην του άλλου. Επομένως τότε ενοποιήθηκαν. Ήταν διευθύνσεις αναλυτικών προγραμμάτων, και έγινε μια διεύθυνση προγραμμάτων σπουδών. Κάτω από εκεί, λοιπόν, υπήρχε ξεχωριστό τμήμα Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, χωρίς βέβαια να υπάρχει και αντίστοιχο Γενικής Εκπαίδευσης. Αλλά τα υπόλοιπα όλα καλυπτόντουσαν από τα άλλα τμήματα που υπήρχαν. Το θέμα λοιπόν δεν νομίζω ότι πάσχει εάν θα έχω έναν διευθυντή ή δεν θα έχω διευθυντή. Το θέμα είναι πώς διαρθρώνεται αυτή η Διεύθυνση Σπουδών και πώς στελεχώνεται το συγκεκριμένο γραφείο, τμήμα μάλλον, που έχει την ευθύνη της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Αν ήταν θέμα δηλαδή ότι θα λυνόταν το πρόβλημα αν έκαναν και μια ακόμα διεύθυνση, τότε αύριο πρωί τη φτιάχναμε και λύναμε το θέμα.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Όχι, για τη στελέχωση μίλησα. Ακριβώς για τη στελέχωση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι θέμα επομένως στελέχωσης και όχι θέμα διάρθρωσης.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Ακριβώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Γιαλούρη θέλετε κάτι επ' αυτού;

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Συμπληρωματικά. Υπάρχει η Γενική Διεύθυνση Σπουδών. Και από κει και πέρα υπάρχει η Διεύθυνση Σπουδών της Πρωτοβάθμιας και η Διεύθυνση Σπουδών της Δευτεροβάθμιας. Εφόσον είναι μέσα στην Δευτεροβάθμια και η Επαγγελματική Εκπαίδευση...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Στελεχώνεται, ναι. Υπήρχε και γυναίκα. Η κ. Γεωργαντζέλη.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Στην Β' Αθήνας, στις 19 μονάδες που λειτουργούν, γιατί συζητάμε γιατί αυτά τα σχολεία δεν λειτουργούν, είναι όλες νοικιασμένες ή φιλοξενούνται. Αυτό μου το έδωσε ο κ. Σκοταράς που είναι Σχολικός Σύμβουλος στην Β' Αθήνας. Και έρχομαι στο πρακτικό. Είπε ο κ. Κουρουτός...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πέστε το πάλι αυτό. Είναι όλες οι μονάδες...

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Το έχω εδώ και μπορώ να το καταθέσω. Μου το έχει δώσει ο κ. Σκοταράς. Λοιπόν. Παρ' όλες τις προσπάθειες τα ΤΕΕ και τα ΣΕΚ υστερούν κατά πολύ σε εγκαταστάσεις, το διαβάζω από τα αντίστοιχα της Γενικής Εκπαίδευσης. Για παράδειγμα στη Β' Αθήνας, όπου ο κ. Σκοταράς είναι Σχολικός Σύμβουλος, στις 19 σχολικές μονάδες δεν υπάρχει ούτε μια ιδιόκτητη. Ή φιλοξενούνται ή είναι νοικιασμένα. Είναι εδώ του κ. Σκοταρά. Δεν έχω εγώ κανένα λόγο.

Εγώ εκείνο που μπορώ να πω από την θητεία μου ως Διευθύντρια, είναι πως όταν έρχονται οι γονείς και συζητάμε στο γραφείο αν το παιδί θα ήθελε να μάθει με πιο πρακτικό τρόπο, γιατί το Γενικό Λύκειο είναι ένα ακαδημαϊκού τύπου Λύκειο, μου λένε πού να το πάμε. Πώς λειτουργεί αυτό το σχολείο, που μπορεί να είναι, ξέρω 'γω, στο Χαλάνδρι, στην Αγία Παρασκευή, δεν έχει σημασία αν είναι κοντά στο σχολείο. Εκεί είναι το μεγάλο θέμα. Εμείς προσπαθούμε από το Γενικό Λύκειο να κατευθύνουμε κάποια παιδιά στην Τεχνική Εκπαίδευση, όχι γιατί έχουν χαμηλότερο δείκτη μέσα σε εισαγωγικά. Όχι. Γιατί βλέπουμε ότι έχουνε και πρακτικές δεξιότητες που δεν έχουνε οι δικοί μας. Δεν τα πάνε οι γονείς, όχι γιατί δεν θέλουν πια. Νομίζω ότι έχει αρχίσει και φεύγει αυτή τη νοοτροπία λίγο – λίγο από την ελληνική οικογένεια κ. Πρόεδρε του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, γιατί βλέπουν πώς έχει γίνει η κατάσταση και με τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα. Έχει κορεστεί πλέον κι αυτό. Είναι έτοιμοι οι γονείς. Αλλά θα πρέπει να λειτουργούν κι αυτά τα σχολεία. Σε επίπεδο στελεχών, ποιοι είναι οι διευθυντές, οι πολλές ειδικότητες που υπάρχουνε, οι συγκρούσεις που υπάρχουν μεταξύ των ειδικοτήτων της Γενικής και Τεχνικής. Αυτό ήθελα να πω και δεν θα σας κουράσω άλλο. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πολύ χρήσιμα αυτά που μας είπατε. Κύριε Τζίμα.

Γ. ΤΖΙΜΑΣ: Εάν κ. Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι, προβληματιζόμαστε τόσο πολύ για τα παιδιά της Γενικής Αγωγής, πόσο μάλλον για το 20% των δικών μας παιδιών. Μονότονο πάντα αυτό που λέω, αλλά έτσι είναι. Οι μαθητές, οι δικοί μας οι μαθητές, με τα προβλήματά τους, συνήθως πηγαίνουν σε σχολεία στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και όχι στη Γενική Εκπαίδευση. Αν εξαιρέσουμε τα παιδιά που έχουνε προβλήματα όρασης ή κώφωσης, τα υπόλοιπα παιδιά συνήθως πηγαίνουν στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση στην Ειδική Αγωγή. Οι παρεχόμενες γνώσεις και δεξιότητες πρέπει να είναι συμβατές με το πρόβλημα ενός εκάστου παιδιού. Μιλάω για εξατομικευμένη διδασκαλία που πρέπει να γίνεται από το Προνήπιο μέχρι και το Λύκειο. Τα παιδιά τα δικά μας χρειάζονται στήριξη. Συνεκπαίδευση το λέμε καλύτερα. Συνεκπαίδευση στο Νηπιαγωγείο έχουμε, στο Δημοτικό σχολείο έχουμε, στο Γυμνάσιο – Λύκειο τώρα κάτι πάει να γίνει. Στην Τεχνολογική Εκπαίδευση δεν έχουμε. Δεν στηρίζονται τα δικά μας τα παιδιά από ψυχολόγους, από εξειδικευμένο προσωπικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πέρα από αυτό να ρωτήσω, ίσως το είπατε, δεν το πρόσεξα. Στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση έχουμε τα παιδιά αυτά με τα προβλήματα; Έχουμε παιδιά; Πάνε εκεί; Το προτιμούν; Ή πάνε προς το Γενικό Λύκειο;

Γ. ΤΖΙΜΑΣ: Όχι. Το 80% περίπου των παιδιών πηγαίνουν προς την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και λίγα είναι τα παιδιά αυτά, συνήθως κωφά, τυφλά και τα λοιπά, που πηγαίνουν προς την Γενική ως το πούμε καλύτερα Εκπαίδευση. Αυτό που θέλω να πω, πέρα από όλα τα άλλα, είναι ότι επειδή υπάρχει κατακερματισμός σχολών ανάμεσα στο Υπουργείο Παιδείας και στο Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας, εδώ θα πρέπει να υπάρξει ένας καλός συνδυαστικός κρίκος ανάμεσα σ' αυτά τα δυο Υπουργεία. Και να κάνω και μια πρόταση για τη δημιουργία Πειραματικού Επαγγελματικού Γυμνασίου και Λυκείου. Όχι όπως είναι σήμερα τα Πειραματικά τα πρότυπα Λύκεια. Και αυτά τα Επαγγελματικά Λύκεια, τα Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια της Ειδικής Αγωγής, να εποπτεύονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, τουλάχιστον σε επιστημονικό επίπεδο, διότι τα προβλήματα είναι επιστημονικής φύσεως. Δεν είναι τόσο διοικητικής φύσεως στην Ειδική Αγωγή όσο επιστημονικής φύσεως, γι' αυτό και μας βοηθάει πάρα πολύ το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με το οποίο και συνεργαζόμαστε και ήδη έχουμε κάνει ομάδες στην Ειδική Αγωγή για να στηρίξουμε την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και τα ΕΕΕΚ, τα Εργαστήρια Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κατάρτισης. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ σας ευχαριστώ. Κύριοι συνάδελφοι, κ. Τρικαλινέ.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι θα προσπαθήσω δυο λόγια να πω. Δεν θα πω πολλά, γιατί πρέπει να δηλώσω εκ των προτέρων ότι λίγα πράγματα ξέρω για την Τεχνική Εκπαίδευση και γι' αυτό βλέπετε στις δυο αυτές συνεδριάσεις σιωπώ περισσότερο. Συμφωνώ απόλυτα με αυτό που έθεσε η κ. Μπίστα και ο κ. Πρόεδρος. Νομίζω ότι κατά πως φαίνεται τα

Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια, ή όπως τα πούμε εν πάση περιπτώσει, μην κολλήσουμε στις ορολογίες, μάλλον θα πρέπει να πάψουν να πατάνε σε δυο βάρκες. Πρέπει να γίνουν δηλαδή πραγματικά Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια. Από την άλλη μεριά σκέφτομαι το εξής. Ένα παιδί 15 χρονών και οι γονείς του, που έκανε μια επιλογή, θα είναι καταδικασμένο να μην περάσει ποτέ στην Ανώτατη Εκπαίδευση, ή στην καλύτερη περίπτωση να προσβλέπει μόνο σε ένα ΤΕΙ; Δεν λέω ότι είναι κακό.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Κακό είναι το ΤΕΙ;

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Όχι. Αλλά μόνο; Τη λέξη “μόνο” βάζω. Τι πρέπει να γίνει εδώ; Βλέποντας την άκρως ενδιαφέρουσα πρόταση του ΠΑΣΟΚ βλέπω ότι πατάει και στο σημερινό σύστημα, το είπτε εξάλλου, το οποίο εγώ δεν το θέλω. Ξέρετε από προηγούμενες τοποθετήσεις μου ότι διαφωνώ σε πολλά ζητήματα με το σημερινό σύστημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εξ’ ανάγκης το κάνει, αλλά είναι ανοιχτό για...

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Μα δεν το κατηγορώ γι’ αυτό. Καταλαβαίνω ότι όταν σχεδιάζεις, σχεδιάζεις με βάση αυτό που υπάρχει. Αλλά ένα παιδί, εκεί που θα παρακολουθήσει μια κατεύθυνση και μιλάμε για την Γ Λυκείου, εμείς μιλάμε ότι θα πρέπει να ξέρει τα πράγματα που ξέρει από όλο το Λύκειο. Όταν δίνει Μαθηματικά θα πρέπει να είναι Μαθηματικά όλου του Λυκείου. Άρα θα καταντήσουμε τελικά μια κατεύθυνση μέσα στο Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο. Βλέπω μια αντίφαση εδώ και έναν προβληματισμό πώς θα μπορέσουμε να το πετύχουμε. Ίσως μια άκρως ενδιαφέρουσα σκέψη που την έχω ακούσει, δεν είναι δική μου, θα ήταν μια που μιλάμε και για το Ολοήμερο, έχουμε μιλήσει και για Ολοήμερο Λύκειο, μήπως θα ήταν δυνατόν μαθήματα σαν κι αυτά που προσφέρονται στα Γενικά Λύκεια, να προσφέρονται στα πλαίσια αυτού του Ολοήμερου Τεχνικού Επαγγελματικού Λυκείου. Συμφωνώ με την πρόταση της κινητικότητας μετά από την Α τάξη. Εκεί είναι εύκολα να γίνουν τα πράγματα προς τα δω και προς τα εκεί, αλλά Β και Γ δεν γίνεται.

Δεύτερο ζήτημα. Όλοι αναγνωρίζουμε ότι ο άνθρωπος σήμερα θα αλλάξει επαγγέλματα πολλές φορές στη ζωή του. Επί τη ευκαιρία θέλω να πω, για να απαντήσω και σε μια παρατήρηση, ότι εγώ χαίρομαι ιδιαίτερα που ένας απόφοιτος της Νομικής έγινε υπεύθυνος Management. Πάει να πει ότι πήρε καλές σπουδές από τη Νομική. Και θα χαρώ πολύ αν το ίδιο κάνει και το ξέρω ότι το κάνει, ένας απόφοιτος του Φυσικού, ή ένας απόφοιτος του Μαθηματικού. Εγώ θεωρώ ότι ένα Πανεπιστήμιο κάνει καλά τη δουλειά του όταν εκπαιδεύει πτυχιούχους με ανώτατη μόρφωση. Και γι’ αυτό ακριβώς εγώ ποτέ δεν ανησύχησα αν τα καλά τμήματά μας, αν οι απόφοιτοί τους θα αλλάξουν πέντε, δέκα, δεκαπέντε φορές επάγγελμα αύριο. Αν έχουν τα σωστά εφόδια από το Πανεπιστήμιο μπορούν εύκολα να τα αλλάξουν, όπως το είδατε εξάλλου εσείς και στα ΙΕΚ πώς πηγαίνανε τα παιδιά από τους αποφοίτους του Γενικού Λυκείου.

Από τη μια μεριά λέμε αυτό. Από την άλλη μεριά μιλάμε για πληθώρα ειδικοτήτων ή ειδιεύσεων. Εκεί βλέπω μια αντίφαση και πάλι. Η πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου κατατείνοντας στη σωστή, όπως είπτε, τελική λύση, τη βλέπω πιο λογική. Βέβαια στη σημερινή κατάσταση και πάλι

υπάρχει πληθώρα ειδικεύσεων και μεγάλος αριθμός μικρότερος από τον σημερινό. Αλλά τα υπουργεία... Εγώ φοβάμαι ότι αν αύριο ζητήσουμε στο τάδε υπουργείο να μας πει πόσες ειδικότητες θέλει, θα μας αραδιάσει καμιά τριανταριά, αν όχι παραπάνω. Πολλαπλασιάστε το επί τον αριθμό των υπουργείων, θα βγάλουμε άπειρο αριθμό ειδικοτήτων μέσα από το Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια. Μήπως λοιπόν θα πρέπει να το σκεφτούμε κι αυτό. Όλες αυτές είναι σκέψεις.

Τρίτο θέμα. Συμφωνώ απόλυτα με την ύπαρξη Μεταλυκειακής Επαγγελματικής Βαθμίδας. Βαθμίδας όμως και όχι Βαθμίδων. Γιατί αν αρχίσουμε Τεχνικό Λύκειο, Μεταλυκειακή Τάξη, ΙΕΚ, έχουμε και τις Σχολές ΟΑΕΔ. Κάναμε του κόσμου τις βαθμίδες που θα εξυπηρετούν περισσότερο κομματικές και διοικητικές ανάγκες, δεν λέω ότι είναι πρόθεσή σας αυτό, έτσι, για διορισμούς Διευθυντών, αποσπάσεις Καθηγητών κι αυτά που τα ακούσαμε. Μήπως θα έπρεπε να σκεφθούμε, πάλι σκέψη είναι αυτό, την ύπαρξη μιας μεταλυκειακής βαθμίδας με ενδιάμεσες; Ας πούμε, κάποιος να μπορούν να φοιτήσουν μια τάξη, ένα χρόνο, κάποιος άλλος να μπορούν να φοιτήσουν δυο χρόνια; Γιατί θα είναι και δύσκολο οι απόφοιτοι του Γενικού Λυκείου, εγώ θεωρώ αν το κάνουνε θα λιγοστέψει διαρκώς να επανέρχονται στη Β τάξη του Τεχνολογικού. Τα δυο ή τρία ή τέσσερα χρόνια ηλικιακής διαφοράς στέκονται εμπόδιο πολλές φορές.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Αν μου επιτρέπεται, αυτό είναι ενδιαφέρων και εμένα θα μου άρεσε αν μπορούσατε να την καταγράψετε και ως σκέψη πιο συγκροτημένα.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Προσπαθώ. Κι εγώ σκέφτομαι φωναχτά περισσότερο αυτή τη στιγμή. Αυτά ήθελα να πω και σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ σας ευχαριστώ κ. συνάδελφε. Κύριε Μαλαγάρη, από αυτά που ακούσατε, επειδή εργάζεστε στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και ακούσατε μια πρόταση, βεβαίως έχετε ακούσει την πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, αλλά έχουμε μια νέα πρόταση, πώς σας φαίνεται; Ποια είναι, έτσι, μια δική σας τοποθέτηση, γιατί είναι η ειδικότητά σας.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Να πω. Άκουσα όλες τις συζητήσεις που γίνανε στις δυο τελευταίες συνεδριάσεις. Το μεγάλο πρόβλημα ήτανε από πάντα η λειτουργία της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, γιατί υπήρχαν όλα αυτά τα προβλήματα. Η πρόταση εμείς που κάναμε σαν Ομοσπονδία στηρίχτηκε στο τι ισχύει σήμερα στην ελληνική κοινωνία. Δηλαδή αν προχωρήσουμε στην ίδρυση ενός σχολείου που δεν θα έχει τη δυνατότητα μετάβασης στην Τριτοβάθμια, μετά από λίγα χρόνια δεν θα υπάρχει κανένας μαθητής που να στραφεί προς αυτό το σχολείο. Γιατί; Για τον απλούστατο λόγο ότι στην ελληνική κοινωνία αυτό είναι το ζητούμενο. Όλοι πηγαίνουνε σε ένα σχολείο με τελικό προορισμό να καταλήξουν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Άσχετα αν πηγαίνουν ή αν δεν πηγαίνουν. Άρα από την αρχή ένα σχολείο που θα το αποκλείει αυτό, δεν πρόκειται να έχει και καμιά πιθανότητα επιτυχίας. Γι' αυτό το λόγο και στην πρόταση που κάναμε εμείς, που δεν διαφέρει πάρα πολύ από την πρόταση του ΠΑΣΟΚ, την οποία την

ξέραμε βέβαια από παλιά την πρόταση του ΠΑΣΟΚ, έχουμε αυτές τις δυνατότητες. Δηλαδή και να αποκτούν γενική γνώση και...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εσείς προτείνετε μια τέτοια διέξοδο από Γενική Παιδεία; Ένα τμήμα Γενικής Παιδείας;

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Το πιο σωστό είναι και το είχα πει και στην προηγούμενη συνεδρίαση, ότι εμείς σαν βασικό σκοπό στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, έχουμε την παροχή αρκετής γνώσης τεχνικής, για να μπορούν να σταθούν στην αγορά εργασίας, αλλά δεν μπορούμε να τους αποκλείσουμε και από τη δυνατότητα διεξόδου στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Οπότε και το πρόγραμμα βέβαια και οι ίδιοι το έχουμε συζητήσει και το ξέρουμε, ότι είναι πολύ πιο δύσκολο από ένα πρόγραμμα αναλυτικό και ωρολόγιο που έχει ένα Γενικό Λύκειο. Είναι πολύ πιο δύσκολο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για θυμίστε τη δομή του μόνο με δυο λόγια, γι' αυτούς που δεν ήταν παρόντες. Τη δομή του μόνο, τη διάρθρωση.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Εμείς στη δομή έχουμε πει ότι στην Α τάξη θα υπάρχει μια γενική Α τάξη με κατευθύνσεις. Στη Β και στην Γ θα είναι κατευθειάν ειδικότητα, χωρίς να παρεμβαίνει τομέας ενδιάμεσα και ότι στις δυο αυτές τάξεις, Β και Γ, έχουμε τρεις ομάδες. Η μια ομάδα είναι αυτή που κάνουνε γενικά μαθήματα, εφαρμοσμένα περισσότερα στην ειδικότητά τους και περισσότερο τεχνικά μαθήματα και ενδιαφέρονται να πάρουν πτυχίο ειδικότητας και να δώσουν εξετάσεις μόνο με ειδικές πανελλήνιες για τα ΤΕΙ. Στη δεύτερη ομάδα είναι αυτοί οι οποίοι κάνουνε τα ίδια γενικά μαθήματα, τα απαραίτητα γενικά μαθήματα με το γενικό, συν την ειδικότητα και μπορούν να δώσουν στο τέλος για το Πανεπιστήμιο και τα ΤΕΙ βέβαια και μια τρίτη ομάδα που είναι μόνο απόφοιτοι Γενικού Λυκείου, που κάνουνε μόνο μαθήματα ειδικότητας, όχι γενικά και παίρνουνε μόνο πτυχίο και δεν έχουν δυνατότητα να ξαναδώσουν εξετάσεις για την Τριτοβάθμια. Και είχαμε πει ότι υπάρχει και ένα 4^ο έτος, που είναι αποκλειστικά μόνο συνέχεια των απόφοιτων της Τεχνικής Εκπαίδευσης με πρακτική άσκηση και πιστοποίηση σε ξένη γλώσσα, νέες τεχνολογίες και λοιπά. Αυτή είναι η γενική άποψη.

Βέβαια το μεγάλο κακό που υπάρχει στην Τεχνική Εκπαίδευση, που δεν μπορεί όλα αυτά τα χρόνια να σταθεί στα πόδια της, είναι η αρνητική διαφήμιση. Για να μην κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας. Τα σχολεία, τα Γυμνάσια, κανένα δεν ωθεί τους μαθητές στην Τεχνική Εκπαίδευση. Οποιοσδήποτε γονέας ρωτήσει σε ένα Γυμνασιάρχη, ή σε οποιονδήποτε που είναι σε Γυμνάσιο, του λένε, το παιδί σου δεν τραβάει τα γράμματα, πήγαινε στην Τεχνική Εκπαίδευση. Αν είναι καλό μην πηγαίνει καθόλου στην Τεχνική Εκπαίδευση. Άρα αυτή είναι η γενική άποψη. Ακόμα και σήμερα. Εδώ δηλώνουνε γονείς ότι θέλουν να πάνε στην Τεχνική Εκπαίδευση και οι Διευθυντές Γυμνασίων τα απολυτήρια τα στέλνουν στα Γενικά Λύκεια, δεν τα στέλνουν στα ΕΠΑΛ, και λένε κάναμε λάθος και τα στείλαμε εκεί. Παρόλο που υπάρχει η εγκύκλιος που λέει ότι άμα δηλώσεις πρέπει να τα στέλνουνε εκεί που το δηλώνουν. Αυτό εφαρμόζεται κατά κόρον. Γιατί; Γιατί η Γενική Εκπαίδευση δεν θέλει να φεύγουνε παιδιά από τη Γενική Εκπαίδευση, για διάφορους λόγους, για να μην μειώνεται το

προσωπικό, για να μην έχουνε λιγότερους μαθητές, για να μην έχουν λιγότερες ώρες, χωρίς να ασχολείται κανένας με το τι είδους εκπαίδευση θέλουμε στην Ελλάδα.

Είπε και η κ. Μπίστα ότι της είπανε άλλοι συνάδελφοι της Τεχνικής Εκπαίδευσης γιατί δεν υπάρχει Διεύθυνση Εκπαίδευσης στο Υπουργείο. Υπάρχει ένα μεγάλο πρόβλημα. Αυτή τη στιγμή η Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στο Υπουργείο που υπάρχει, ασχολείται μόνο με τη Γενική Εκπαίδευση. Ελάχιστα ασχολείται με την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Υπήρχε ένα γραφείο τμήμα Β, ήταν η κ. Γεωργατζέλη που είπατε. Η κ. Γεωργατζέλη επειδή είχε κάποιες περισσότερες σχέσεις με την πολιτική ηγεσία, ήταν το γραφείο αυτό κάπως δραστηριοποιημένο. Τώρα το γραφείο αυτό είναι ανύπαρκτο. Δεν κάνει σχεδόν τίποτα αυτό το γραφείο Β. Ενώ όταν η Τεχνική Εκπαίδευση είχε κάπως αναπτυχθεί, δηλαδή από τον 576/77, τότε υπήρχε και Διεύθυνση Σπουδών Γενικής Εκπαίδευσης και Διεύθυνση Σπουδών Τεχνικής Εκπαίδευσης. Για να μην πω ότι τότε υπήρχε και Υφυπουργός Τεχνικής Εκπαίδευσης και Υφυπουργός Γενικής. Άρα από τη στιγμή που κόπηκε η Διεύθυνση Τεχνικής Εκπαίδευσης άρχισε η Τεχνική Εκπαίδευση να κατεβαίνει και προς τα κάτω. Δεν αναβαθμίστηκε. Γιατί; Γιατί όσοι πηγαίνουνε εκεί, οι περισσότεροι είναι γνώστες μόνο της Γενικής Εκπαίδευσης, δεν ξέρουν καν τι είναι η Τεχνική Εκπαίδευση, ασχολούνται περισσότερο με τη Γενική, δεν ασχολούνται με θέματα της Τεχνικής και συνεχώς η Τεχνική υποβαθμίζεται.

Εμείς σαν Ομοσπονδία εκείνο που έχουμε πει και στην πολιτική ηγεσία είναι ότι κάποια στιγμή οι πολιτικές ηγεσίες πρέπει να αποφασίσουν τι θέλουμε στην Ελλάδα; Θέλουμε να υπάρχει Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση με όλα που συνεπάγονται την λειτουργία της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, ή απλώς ιδρύουμε ένα σχολείο που το ονομάζουμε, ξέρω 'γω, ή ΤΕΛ ή το ονομάζουμε Επαγγελματικό Λύκειο ή οποιαδήποτε άλλη ονομασία, αλλά δεν το υποστηρίζουμε και δεν προσπαθούμε να το στηρίξουμε να λειτουργήσει σωστά. Γιατί αυτό γίνεται αυτή τη στιγμή. Δηλαδή δεν θυμάμαι ποιος απ' όλους το είπε, ότι παλιότερα είχε φτάσει η Τεχνική Εκπαίδευση το 42% και αναφέρθηκε ότι αυτό είχε γίνει για τον απλούστατο λόγο ότι πολλοί μαθητές δεν πηγαίνανε στο Ενιαίο Λύκειο επειδή ήτανε δύσκολο, είχε πολλές εξετάσεις και προτιμούσανε να πηγαίνουνε στα ΤΕΕ τότε. Βέβαια και τότε έγινε μια διαφορετική ρύθμιση. Όταν βγήκε ο 2525 δεν υπήρχαν τα ΤΕΕ. Υπήρχε Λύκειο πάλι που ήταν ένα Λύκειο Ενιαίο με κατευθύνσεις, που οι κατευθύνσεις ήτανε η Θεωρητική και η Θετική στην οποία θα λειτουργούσαν μόνο τα υπάρχοντα μέσα εκείνη τη στιγμή Γενικά Λύκεια και η Τεχνολογική Κατεύθυνση που θα λειτουργούσανε μόνο τα υπάρχοντα εκείνη τη στιγμή ΤΕΛ. Αυτό το κομμάτι του νόμου δεν εφαρμόστηκε ποτέ. Δηλαδή ποτέ δεν λειτούργησε ΤΕΛ, να μετατραπεί ΤΕΛ σε Ενιαίο Λύκειο με Τεχνολογικής Κατεύθυνσης. Γιατί; Γιατί τότε δεν ξέρω για ποιο λόγο οι Διευθυντές Εκπαίδευσης που υπήρχαν εκεί της περιοχής φροντίσανε και είπανε δεν μπορούν να γίνουν αυτά, κάνανε την Τεχνολογική Κατεύθυνση στα πρώην Γενικά Λύκεια και από τότε δημιουργήθηκε ένα κενό. Και το κενό έφερε τον 2640 που ιδρύθηκαν τα ΤΕΕ. Αλλιώς τα ΤΕΕ δεν είχαν ιδρυθεί από την αρχή. Είχε ιδρυθεί μόνο το Ενιαίο Λύκειο με τις τρεις διακριτές κατευθύνσεις που ήταν καθορισμένο πώς θα γίνει.

Όλα αυτά λοιπόν τα προβλήματα και πάρα πολλά άλλα έχουν βαλτώσει βασικά την Τεχνική Εκπαίδευση, την έχουν φέρει στη σημερινή μορφή της. Ότι υπάρχουν προβλήματα στην αγορά εργασίας, αν παρέχεται επαρκής γνώση, αν τα πτυχία μπορούν να σταθούν στην αγορά εργασίας και λοιπά πράγματι υπάρχουν πάρα πολλά προβλήματα. Αλλά υπάρχει και μια νομοθεσία στην Ελλάδα που δεν έχει εφαρμοστεί ποτέ. Δηλαδή η νομοθεσία που ισχύει σε όλη την Ευρώπη είναι ότι δεν μπορεί κανένας να βρει δουλειά ή να προσληφθεί πουθενά αν δεν έχει το αντίστοιχο πτυχίο ειδικότητας. Αυτό δεν εφαρμόζεται στην Ελλάδα. Γιατί αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα το Γενικό Λύκειο είναι το μοναδικό σχολείο που βγάζει ανειδίκευτους εργάτες και παρ' όλα ταύτα σε όλους τους διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ παίρνουνε απόφοιτους του Γενικού Λυκείου πράγμα που απαγορεύεται βασικά από την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία. Γιατί ακόμα και ένας απλός διοικητικός υπάλληλος έπρεπε να είναι γνώστης του αντίστοιχου τμήματος της Τεχνικής Εκπαίδευσης. Δηλαδή να έχει πτυχίο Οικονομίας και Διοίκησης για να μπορεί να πάει διοικητικός υπάλληλος. Αυτό δεν εφαρμόζεται ποτέ. Άρα και όλα τα πλεονεκτήματα που μπορεί να είχε η Τεχνική Εκπαίδευση έχουν καταργηθεί προς όφελος πάντα των μαθητών των αποφοίτων των Γενικών Λυκείων. Και πάντα όποιος νόμος γίνεται πρόσβασης στην Τριτοβάθμια γίνεται πάντα με τέτοιο σκοπό ώστε να φέρει δυσκολία στην εισαγωγή των μαθητών που τελειώνουν την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, να τους δημιουργήσει προβλήματα, να τους βάλει διάφορους περιορισμούς και λοιπά και να μην είναι εύκολη η πρόσβασή τους στην Τριτοβάθμια. Άρα η μη εύκολη πρόσβαση σημαίνει ότι οι μαθητές δεν θα στραφούνε, θα μείνουνε στα γενικά και έτσι δεν θα 'χουμε μειωμένες ώρες, δεν θα 'χουμε μείωση προσωπικού και λοιπά.

Όλα αυτά τα προβλήματα υπάρχουνε. Εκείνο που θέλουμε εμείς είναι πια επιτακτική ανάγκη η Πολιτεία να πάρει μια απόφαση. Ή θέλει να υπάρχει Τεχνική Εκπαίδευση και άρα θα πρέπει η Τεχνική αυτή Εκπαίδευση να λειτουργεί με κάποιους κανόνες, να έχει κάποια στάνταρ λειτουργίες και να μην επιβουλεύονται οι θέσεις της από την αντίστοιχη άλλη από την Γενική Εκπαίδευση ή άμα δεν θέλει ας αποφασίσει, ας είναι η μοναδική χώρα η Ελλάδα που δεν θα θέλει να υπάρχει Τεχνική Εκπαίδευση. Γιατί όλες οι άλλες χώρες στον κόσμο έχουν Τεχνική Εκπαίδευση διακριτή από τη Γενική, χωρισμένη χωρίς να είναι το μικρό παιδί της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και να μαζεύει εκεί όλη τη σαβούρα μπορούμε να πούμε που υπάρχει από την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κ. Μαλαγάρη. Ερωτήσεις και μετά κλείνουμε με αυτό το θέμα. Θα προσπαθήσω να συνοψίσω και θα κλείσουμε. Ο κ. Πανάρετος, ο κ. Γκλαβάς, ο κ. Γιαλούρης.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Παρακολουθώντας την συζήτηση αισθάνομαι ότι θα είναι χρήσιμο να έχουμε ορισμένα στοιχεία. Γι' αυτό είπα προηγουμένως αξιολόγηση, μπορεί να μην είναι αξιολόγηση με την πλήρη έννοια του όρου αλλά ορισμένα στοιχεία θα μας βοηθήσουν μάλλον να δούμε πού πηγαίνουν τα πράγματα. Ένα: υπάρχουν καθόλου στοιχεία για την απορροφητικότητα αυτών που τελειώνουν τα Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια στην αγορά εργασίας; Αν υπάρχουν να μας τα δώσετε και δεύτερον...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αυτό ξέρετε δείχνει κάτι. Δηλαδή τι δείχνει; Δείχνει αυτό που θέλουμε να κάνουμε. Το κάνουμε ή δεν το κάνουμε; Το πετυχαίνουμε ή όχι; Αυτό είναι το ένα. Και το δεύτερο. Επειδή από πολλές πλευρές τέθηκε το θέμα της πρόσβασης στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, από τη μια μεριά μεν λέμε, ή πρέπει να λέμε, ελευθερία στη μετακίνηση, αλλά πρέπει να δούμε, θα ήθελα τα στοιχεία αν είναι εύκολο, πόσα από τα παιδιά που παρακολουθούν Τεχνικά Λύκεια με όλες τις μορφές, δίνουν Πανελλήνιες εξετάσεις. Γιατί αν δούμε ότι αυτός ο αριθμός είναι πολύ μεγάλος, τότε καταστρατηγείται η βασική λογική ότι κάποιος πηγαίνει εκεί για να κάνει ένα άλφα πράγμα και ουσιαστικά πηγαίνει εκεί για να κάνει ένα βήτα πράγμα, που το βήτα πράγμα είναι το να δώσει εξετάσεις για να μπει στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Αυτά θα είναι χρήσιμα και θα μας βοηθήσουν πιστεύω ως στοιχεία στις όποιες προτάσεις ώστε να είμαστε πιο αποτελεσματικοί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Έχετε δίκιο. Μόνο δεν ξέρω τι χρόνο θα απαιτούσε μια τέτοια έρευνα, κυρίως να αναζητήσουμε υπάρχοντα στοιχεία. Κύριε Γκλαβά.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Αυτή η εργασία που έγινε από...

ΜΕΛΟΣ: Είναι για τα Ελληνικά Πανεπιστήμια.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Είναι για τα Πανεπιστήμια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι. Αλλά εν πάση περιπτώσει είναι αυτοί που τελείωσαν, δεν είναι;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Και υπ' αυτή την έννοια δεν ήταν του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου τα στοιχεία, που είπε η κ. Σπαθάτου ότι τα περίμενε από το Παιδαγωγικό. Επειδή ήτανε Τριτοβάθμια, το Παιδαγωγικό δεν έχει στοιχεία και δεν ασχολείται με την Τριτοβάθμια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έτσι. Αλλά είναι χρήσιμη και αυτή πολύ.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ναι. Ήθελα να πω καταρχάς ότι υπάρχουν παλαιότερες έρευνες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου σχετικά με την απασχόληση των αποφοίτων επαγγελματικών σχολείων στην αγορά εργασίας και δεσμεύομαι να σας τη φέρω. Δεν είναι τόσο μεγάλη η απορροφητικότητα από την πλευρά της αγοράς, αλλά υπάρχουν πολλοί λόγοι. Τους ανέφερε κάποια στιγμή ο κ. Καρατράσογλου. Εν τη ρύμη του λόγου ανέφερε και τέτοια στοιχεία. Το δεύτερο είναι ότι θα ζητήσουμε από το Υπουργείο, από την Διεύθυνση Εισιτηρίων Εξετάσεων, ώστε να έχουμε στοιχεία πόσοι από τα Επαγγελματικά Λύκεια δίνουν εξετάσεις για την Τριτοβάθμια.

Τώρα όσον αφορά σε τοποθετήσεις που έκανε ο κ. Μαλαγάρης θεωρώ ότι δυο – τρεις διευκρινήσεις είναι απαραίτητες. Δηλαδή το γεγονός ότι υπάρχει ένας Διευθυντής Σπουδών δεν αποκλείει αυτός να είναι από την

Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και μάλιστα να θυμίσω για όσους δεν το ξέρουν, ότι οι πρώτοι Διευθυντές που έγιναν μετά την ενοποίηση, ο κ. Χατζηστρατίου και ο κ. Σταματίου, ήταν από την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Τίποτα λοιπόν δεν αποκλείει στην πολιτική ηγεσία να ορίσει έναν Διευθυντή από Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και όχι από τη Γενική, εάν είναι να λύσει προβλήματα διοικητικού χαρακτήρα. Εγώ πιστεύω ότι εκεί χρειάζεται ένας άνθρωπος ο οποίος να ξέρει γενικότερα την εκπαίδευση, στη Διεύθυνση Σπουδών, να μην έχει παρωπίδες για την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και να λειτουργεί και σωστά ένα τμήμα. Αλλά εκεί είναι θέμα στελέχωσης. Άρα με τη λογική ότι επειδή ατυχήσαμε στα πρόσωπα δεν ήταν σωστή η ενοποίηση, εγώ τουλάχιστον δεν το αποδέχομαι. Το δεύτερο είναι...

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Να απαντήσω σ' αυτό. Δεν το είπα με αυτή την έννοια. Ίσως λόγω λάθους επιλογής προσώπων τα αποτελέσματα να ήταν επιζήμια για την Επαγγελματική Εκπαίδευση. Αν δεν ήταν επιζήμια ίσως να μην είχε δημιουργηθεί αυτό το πρόβλημα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Το ίδιο ισχύει και για τη Γενική σε λάθος πρόσωπα. Απλώς εκεί δεν φαίνεται.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Και οι εκπαιδευτικοί λένε για ποιο λόγο να μην υπάρχει.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Δηλαδή κατά καιρούς μπορεί να έχουν ατυχήσει όσοι υπηρετούν σ' αυτή τη νευραλγική θέση. Για μένα δηλαδή η Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας είναι από τις πιο νευραλγικές για την οποιαδήποτε πολιτική θέλει κάποιος να εφαρμόσει. Αν λοιπόν έχει ατυχήσει η διεύθυνση σε πρόσωπα, αυτό μπορεί να είναι και σε βάρος της Γενικής, αλλά εκεί δεν φαίνεται, γιατί πάει κάπως λίγο με τον αυτόματο πιλότο. Ενώ στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση είναι πολύ πιο έντονα τα χαρακτηριστικά.

Το δεύτερο είναι ότι εγώ, από όλα αυτά τα χρόνια που είμαι στην Εκπαίδευση, έχω διαπιστώσει πως δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει στάλα στρατηγικός σχεδιασμός, αλλά υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός της Γενικής σε βάρος της Τεχνικής. Δηλαδή ότι υπάρχει ένα σχέδιο υποβάθμισης της Τεχνικής από τη Γενική. Δεν νομίζω. Εάν τώρα βρέθηκαν μερικοί Διευθυντές Γυμνασίων που ενδιαφερόντουσαν τι θα κάνουν τα Λύκεια μπας και δεν έχουνε κόσμο, εντάξει, αυτό είναι εξαιρέσεις, δεν μπορεί να το γενικεύουμε και να θεωρούμε ότι είναι σχεδιασμός. Όχι, όχι. Δεν πιστεύω δηλαδή ότι η υποβάθμιση, γενικότερα τα προβλήματα της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης οφείλονται στο ότι πέντε απολυτήρια... Εγώ τουλάχιστον όταν ήμουνα Διευθυντής Σπουδών, ελάχιστες ήταν οι καταγγελίες και υπήρχαν και τότε, ότι κάποιοι Διευθυντές Γυμνασίων, αντί να τα στείλουν δυο – τρία τέλος πάντων απολυτήρια στην Τεχνική, τα στείλανε στη Γενική. Δεν ξέρω τώρα αν είναι κανόνας, αλλά δεν θέλω να υπάρχει η εντύπωση ότι υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός της Γενικής κατά της Τεχνικής, γιατί τότε μιλάμε για άλλα πράγματα. Υπ' αυτήν την έννοια. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ ευχαριστώ. Κύριε Γιαλούρη.

ΜΕΛΟΣ: Γύρω από αυτό το θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ειδικά γι' αυτό.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Να πω ότι τα πιο αδύνατα σημεία και στις τρεις προτάσεις ήταν όταν προσπαθούσανε να βρουν τη σύνδεση με τα Πανεπιστήμια. Εκεί προσπαθούσανε από μόνοι τους να κρατάνε ισορροπίες. Γι' αυτό εντοπίσατε το πρόβλημα του μπερδέματος με τη Γενική Παιδεία. Αφού συζητάμε σε θεωρητικό επίπεδο, γιατί δεν κάνουμε και την υπόθεση εργασίας; Υπάρχει και στο δικό σας κείμενο, υπάρχει και στο δικό σας κείμενο. Δεν χρειάζεται ένας τρόπος για να μπεις στα Πανεπιστήμια. Μπορεί να υπάρχει και δεύτερος. Δηλαδή αν ένα παιδί έχει περάσει μέσα από την Τεχνική Εκπαίδευση τρία χρόνια, 1^ο, 2^ο και 3^ο, θέλετε σε κατεύθυνση, θέλετε σε ειδίκευση, θέλετε οτιδήποτε, και υπάρχει αντίστοιχο ΤΕΙ ή ΑΕΙ, το οποίο αν έχεις 3 χρόνια εκπαιδευτεί στη Διοίκηση Επιχειρήσεων π.χ., έχεις κάνει και Οικονομικά, έχεις κάνει και διάφορα άλλα αντικείμενα, να σου πει αυτά μου αρκούν. Θέλω και ένα portfolio συγκεκριμένο, θέλω και μια άλλη εξέταση, καμία σχέση με του Ενιαίου Λυκείου, διότι εκεί έχεις μια γκάμα Σχολών και μάλιστα θέλουμε να τις περιορίσουμε κιόλα γιατί δεν έχει και νόημα αυτό το πράγμα δηλαδή.

ΜΕΛΟΣ: Πολύ φοβάμαι ότι θα ξεσηκωθούνε όλα τα ΤΕΙ.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Όχι, λέω το εξής. Μην λέμε ότι δεν υπάρχει. Λύση υπάρχει. Θα μπορούσε δηλαδή η πρόσβαση να έχει και δικό της χαρακτηριστικό, σε κάποιον να ταιριάζει και περισσότερο, να είναι και πιο ελκυστικό και τα λοιπά. Εμείς προσπαθούμε αυτή τη στιγμή με κριτήριο το της Γενικής να δώσουμε ή ίδιο περιεχόμενο, γιατί πού θα εξεταστούν; Στα ίδια θέματα. Άρα τι μαθήματα πρέπει να έχουνε κάνει; Περίπου τα ίδια. Να φτάσει κι αυτός ξαφνικά. Και τον βάζουμε πράγματι την τρίτη χρονιά να κάνει Γενική Παιδεία, ή όπως ήτανε της ΟΛΤΕΕ να ξεκινάει από την πρώτη χρονιά κάποια μαθήματα Γενικής Παιδείας και να πηγαίνει συνέχεια. Και Αρχαία δηλαδή. Νομίζω ότι μεταφέρουμε ένα πρόβλημα του συστήματος πρόσβασης και χαλάμε τον σχεδιασμό της Τεχνικής Εκπαίδευσης. Εάν πάρει την απόφαση το κράτος, ότι θέλει τα παιδιά από την Τεχνική Εκπαίδευση να έχουν τη δυνατότητα να μπουν στα Πανεπιστήμια, προφανώς θα βρει τον τρόπο να το κάνει, να είναι πιο κοντά πιο ελκυστικά και πιο αποτελεσματικά.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Σ' αυτό επάνω εμείς έχουμε κάνει και άλλη πρόταση. Να δίνουνε χωριστές Πανελλήνιες εξετάσεις με ένα ποσοστό έστω 3, 4 τα εκατό με διαφορετικά μαθήματα που καμία σχέση. Το Παιδαγωγικό όμως και άλλοι δεν δέχονται. Λένε δεν γίνεται να πηγαίνει με άλλα μαθήματα στις ίδιες σχολές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό το θέμα θα το συζητήσουμε, όταν μιλήσουμε για την πρόσβαση στα Πανεπιστήμια.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι. Είναι μια διάσταση. Είναι μια διάσταση και θα θελήσουμε τότε να ακούσουμε τι σκέπτονται και τα ΤΕΙ ως προς αυτό. Είναι μια διάσταση.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, ωστόσο, κάνω μια παρατήρηση. Δεν μιλάω για τα ΤΕΙ ποτέ. Ποτέ δεν συντεχνιάζω. Η Ενιαία Ανώτατη Εκπαίδευση είναι μπροστά μας. Θα μιλήσω όμως και θα διαβάσω, για να καταλάβετε το πρόβλημα, απόσπασμα από το Ευρωπαϊκό προσοντολόγιο. Θα'θελα να δούμε πώς πρέπει να συνταχθεί το curriculum αυτών των προγραμμάτων και αν μπορείτε εσείς τώρα, ως τώως Πρύτανης, να μου πείτε αν μπορείτε να καταλάβετε, τι στην πράξη να γίνει σχετικά με την εφαρμογή του προσοντολογίου στην Αγορά Εργασίας, από αυτούς που αγοράζουν πτυχία πρώτων επιπέδων. Στο επίπεδο 4 λοιπόν, πιστεύω όλοι να έχετε την ελληνική μετάφραση του EQF, λέγει «Άσκηση αυτοδιαχείρισης βάσει κατευθύνσεων σε περιβάλλοντα εργασίας ή σπουδής που είναι συνήθως προβλέψιμα, αλλά υπόκεινται σε αλλαγές. Επίβλεψη της συνήθους εργασίας άλλων ατόμων», άρα επιβλέπουν και άλλα άτομα, του επιπέδου 4. Επίπεδο 5. «Άσκηση διαχείρισης και επίβλεψης στο πλαίσιο δραστηριοτήτων εργασίας ή σπουδής όπου συμβαίνουν απρόβλεπτες αλλαγές». Η διαφορά ήταν μόνο, στο ότι το μεν είναι προβλέψιμο, αλλά υπόκεινται στις αλλαγές. Το άλλο είναι οι απρόβλεπτες αλλαγές. Φαντάζεστε, και παρακάτω λέγει όλα τα άλλα, πόσο πρέπει να κοπιάσουμε για να δώσουμε, όχι απλά επαγγελματικά δικαιώματα, αλλά για να μπορέσουμε αυτά να τα μεταφέρουμε στην πράξη, όταν έχουμε και τους πτυχιούχους από τα Τεχνολογικά Ιδρύματα και από τα Πανεπιστήμια των ομοειδών τμημάτων. Παραδείγματος χάρη από την ΑΣΟΕΕ ή τα τμήματα Διοίκησης και τα λοιπά. Γι' αυτό προηγουμένως σας είπα πόσες επιφυλάξεις διατηρώ, καθώς πέραν από το αντικείμενο το επιστημονικό μου, που είναι οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και δη τα Φωτοβολταϊκά, έχω ασχοληθεί χρόνια με την Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική πολιτική και προσπαθώ να την αναλύσω με τα ελληνικά δεδομένα. Όλα τα documents βέβαια με τις παρατηρήσεις στη διάθεσή σας την επόμενη φορά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε για την παρέμβαση. Βέβαια αυτά όλα ξέρετε πόση συζήτηση επιδέχονται, από την σαφήνεια με την οποία είναι διατυπωμένα από τεχνοκράτες της εκπαίδευσης, οι οποίοι, στην Κοινότητα εννοώ, συχνά είναι γενικότερα απαίιδευτοι και αυτό είναι ένα μείζον θέμα και για την Μπολόνια και για άλλα πράγματα. Είναι τεχνοκράτες, δυστυχώς, όχι τεχνολόγοι. Τεχνοκράτες. Λοιπόν, υπάρχει ένα τέτοιο πρόβλημα. Θα συμφωνήσουμε ότι όλα αυτά που λέμε, κι εμείς εδώ το έχουμε πει πολλές φορές, ό,τι επιδιώξουμε τελικά θα υλοποιηθεί μέσα από τα αναλυτικά προγράμματα. Θα περάσει μέσα από βιβλία, θα περάσει μέσα από μέθοδο, από πολλά πράγματα, το περιεχόμενο των αναλυτικών προγραμμάτων. Εκεί είναι που πρέπει να στραφούμε και αυτό προσπαθούν και οι Κύπριοι και όλοι, να δώσουμε αυτούς τους μορφωτικούς στόχους που θέλουμε να πετύχουμε και όποια προέκταση έχουν σε επαγγελματικά δικαιώματα, όπου έχουν, να πετύχουμε να περάσουν μέσα από τα αναλυτικά προγράμματα κι εκεί η συνεργασία με την Τριτοβάθμια είναι απαραίτητη και νομίζω ότι αυτό θα κάνουμε. Κύριε Γιαλούρη, ο τελευταίος, για να προχωρήσουμε.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Απλώς μια επισήμανση και μια ερώτηση προς τον κ. Μαλαγάρη. Η αποδοχή της κινητικότητας μεταξύ Γενικού και Τεχνικού Λυκείου νομίζω ότι επιβάλλει την ενιαία Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και όχι το αντίθετο. Τώρα το ερώτημα που θέλω να σας κάνω είναι το εξής. Όταν λέτε για δυσκολίες που μπαίνουν στην πρόσβαση των αποφοίτων του Τεχνικού Λυκείου στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, τι ακριβώς εννοείτε. Ποιες είναι αυτές οι δυσκολίες που μπαίνουν.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Να αναφέρω μερικές γιατί τις έχω πει και στη Βουλή όταν συζητιόταν το Νομοσχέδιο. Παραδείγματος χάρη ένας μαθητής του Γενικού Λυκείου έχει τη δυνατότητα καταθέτοντας το μηχανογραφικό του επιλογής ενός πολύ μεγάλου αριθμού Σχολών. Δεν δίνει τη δυνατότητα αυτή σε έναν απόφοιτο του ΕΠΑΛ που δίνει ειδικές Πανελλήνιες. Του λέει θα δηλώσεις συγκεκριμένα μόνο αυτές τις πέντε, τις δέκα, δεκαπέντε Σχολές το πολύ που είναι αντίστοιχες με την ειδικότητά σου. Ένας περιορισμός είναι αυτός. Στη Βουλή είπα όταν συζητιόταν το Νομοσχέδιο ας μην μπει αυτός ο περιορισμός. Ένας ο οποίος έχει τελειώσει π.χ. Μηχανολόγος δεν πρόκειται να δηλώσει Θεολόγος ή να δηλώσει Παραϊατρικά.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Τότε γιατί να υπάρχει η δυνατότητα;

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Ναι, αν θέλει όμως να το δηλώσει δεν μπορεί. Του απαγορεύει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καλά αυτό θέλει μεγάλη συζήτηση.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Ένα λεπτό κ. Πρόεδρε, γιατί εδώ υπάρχει αναντιστοιχία. Δηλαδή στην ίδια Σχολή, στη Θεολογία, μπαίνουν με τελείως διαφορετικά μαθήματα. Πάει ο ένας και εξετάζεται σ' αυτά και πάει και ο άλλος με μαθήματα μειωμένα Γενικής Παιδείας και με μαθήματα Ειδικότητας, να πάει στη Θεολογική. Δεν φαίνεται και τόσο λογικό δηλαδή ότι θα πρέπει...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι και ένα ακραίο παράδειγμα αυτό. Νομίζω ότι υπάρχουν πιο συναφείς κλάδοι.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Οι ίδιες διαφορές υπάρχουν και σε πολλούς άλλους μαθητές του Γενικού Λυκείου, έτσι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό εννοούσατε. Μάλιστα.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Άλλες διαφορές είναι ότι καταρχάς οι μαθητές του Γενικού Λυκείου τελειώνουν τις Πανελλήνιες εξετάσεις τους, βγαίνουν τα αποτελέσματα, κάνουν το μηχανογραφικό τους. Στους μαθητές των ΕΠΑΛ το μηχανογραφικό το έχουν κάνει από τον Μάρτιο χωρίς να έχει ψηφιστεί καν το Νομοσχέδιο που θα δίνανε τις Πανελλήνιες εξετάσεις. Χωρίς καν να έχουν βγει οι εγκύκλιοι της Αστυνομίας, χωρίς να έχουν βγει οι εγκύκλιοι του Στρατού, τίποτα. Στην τύχη συμπληρώνανε και κάνανε μηχανογραφικό. Και πολλά άλλα τώρα, δεν μπορώ να τα θυμηθώ, αλλά...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι. Καλά, δεν χρειάζεται. Νομίζω ότι δώσατε μια εικόνα. Κύριοι συνάδελφοι νομίζω ότι ήταν μια εκτενής συζήτηση και έγινε πολύωρη και δεύτερη φορά, οπότε τώρα νομίζω ότι μπορούμε κάπου να καταλήξουμε. Προτού φτάσουμε σε ένα τελικό συμπέρασμα, που θα προσπαθήσω να το περιγράψω, θα ήθελα να ρωτήσω, ως το πούμε ως σύγκλιση απόψεων στο σημείο αυτό, γιατί είναι ένα σημείο καίριο: θεωρούμε ότι θα μπορούσαμε να έχουμε μια μορφή Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Τεχνικού Επαγγελματικού Λυκείου Ενιαίου, όπως το λέτε, χωρίς να είναι ΕΠΑΛ ή ΕΠΑΣ χωρίς μέσα αυτή την κατεύθυνση Γενικής Παιδείας; Θα συμφωνούσατε; Υπάρχει μια σύγκλιση ως προς αυτό;

Οι Εκπαιδευτικοί της μάχιμης ξέρω ότι δεν θα το δέχονταν. Δηλαδή δεν θέλουν μέσα στο Τεχνικό Επαγγελματικό Λύκειο να έχουν μια κατεύθυνση που είναι Γενική Εκπαίδευση, που είναι το διπλανό Λύκειο, το Γενικό. Γιατί; Γιατί έχω μια σύγχυση. Άλλο πρέπει να υπάρχει και να προβλέπεται έξοδος προς τα Πανεπιστήμια, αλλά αυτή η ανάμιξη ίσως, δεν ξέρω αν καλά βλέπω τα πράγματα, δεν θα ήταν ίσως, ίσως, και ρωτάω δηλαδή, γενικότερα αποδεκτή. Εάν αυτό το σημείο είναι έτσι, θα μπορούσαμε κάπως να το δηλώσουμε στην τελική περιγραφή, γιατί κατά τα άλλα βλέπω ότι συμφωνούμε και με την πρόταση του ΠΑΣΟΚ, όπως την έχει διαμορφώσει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ως προς την ίδια κατεύθυνση, η άλλη πρόταση βέβαια που είναι με τις ειδικότητες και της ΟΛΤΕΕ, επίσης, με αυτή την διαφορά που λέμε τώρα.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Αν υπάρχει δέσμευση ότι δεν θα υπάρχει περιορισμός συνέχισης των σπουδών στην Τριτοβάθμια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, βεβαίως, να μην υπάρχει, γιατί αυτή είναι και η πρόταση εδώ. Να συνοψίσω τι εγώ συγκράτησα από όλη τη συζήτηση. Ότι είναι μια γενική θέση μας ότι πρέπει να υπάρξει μια ουσιαστική αναβάθμιση της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, περιγράφεται πολύ ωραία στο κείμενο που έχουν δώσει και το ΠΑΣΟΚ και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και μάλιστα, όπως είπε ο κ. Παΐζης, πάρα πολύ παιδαγωγικά θεμελιωμένο, που έχει σημασία για το Συμβούλιό μας. Νομίζω ότι μια γενικής αποδοχής θέση ήτανε ότι πρέπει να δώσουμε στοιχεία μόρφωσης καλά στα παιδιά που θα πάρουν αυτή την εκπαίδευση. Είπαμε, δεν μπορούμε να πούμε τώρα τα ποσοστά, πόσο θα είναι γενικά μορφωτικά μαθήματα και πόσα ειδίκευση και λοιπά, δεν μπορούμε να τα καθορίσουμε, αλλά ως θέση, ότι θέλουμε αυτά τα παιδιά να έχουν ικανότητες και γνώσεις στη Γλώσσα, στα Μαθηματικά, στις Επιστήμες, αυτό είναι εκ των ων ουκ άνευ, γιατί αλλιώς πράγματι διαμορφώνεις δυο ταχυτήτων και δυο κατηγοριών ανθρώπους.

Ένα άλλο θέμα που βγήκε από τη συζήτηση και από τις προσεγγίσεις είναι ότι δεχόμαστε ότι πρέπει να υπάρχουν οι ειδικότητες. Δηλαδή, σε όλες τις προτάσεις, είτε ξεκινούν από τις κατευθύνσεις προχωρώντας στους τομείς και μετά στην ειδίκευση, είτε διαφορετικά, οι ειδικότητες είναι μέσα. Επομένως, αυτό πρέπει να το τονίσουμε και μάλιστα νομίζω ότι πρέπει να δεχθούμε, το έχουν πει με μεγάλη έμφαση στην πρόταση του ΠΑΣΟΚ, αλλά νομίζω και στου Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, όμως πολύ έντονα στην πρόταση του ΠΑΣΟΚ, ότι θα πρέπει να συνεργαστεί κανείς με τα αρμόδια υπουργεία, με την τοπική κοινωνία, με τις παραγωγικές τάξεις και εγώ

δέχομαι την παρατήρηση του κ. Κουρουτού και με τους κοινωνικούς εταίρους. Διότι έχουν ένα ουσιαστικό ρόλο σ' αυτή την διαμόρφωση των ειδικοτήτων. Όπως θεωρώ ότι είναι πολύ σωστή η παρατήρηση ότι πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τις ειδικότητες, μετά από τέτοιες συζητήσεις, ανάλογα με την χωροταξική κατανομή. Δηλαδή άλλο χρειάζεται ένα νησί, ενδεχομένως, δεν μπορείς να πεις ότι αυτά τα επεκτείνω παντού, εκεί θέλει μια προσοχή που μπορούμε να υποδείξουμε.

Επιμείναμε όλοι και βλέπω ότι είναι και προσωπική άποψη του κ. Γκλαβά, που προς τιμήν του διαφοροποιείται, όπου το κρίνει σκόπιμο, ως άτομο, ενώ μας δίνει τις θέσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου πάντοτε με ακρίβεια, ότι αυτή η διάκριση ΕΠΑΛ – ΕΠΑΣ δεν έχει λόγο να συνεχιστεί. Θα πηγαίναμε σε ένα ενιαίο τύπο, στον τύπο του ΕΠΑΛ, το λέω έτσι με τους ισχύοντες όρους, γιατί αυτό το θέμα του ΕΠΑΣ φαίνεται ότι δεν πέτυχε.

Ένα θέμα στο οποίο συμφωνήσαμε όλοι και το θεωρούμε καίριο, είναι η πιστοποίηση και μάλιστα με τον προβληματισμό που ανέπτυξε ο κ. Κουρουτός σε σχέση και με τις επόμενες βαθμίδες. Εκεί είναι ένα θέμα στο οποίο πρέπει να επιμείνουμε πάρα πολύ, γιατί, εάν δεν το πετύχουμε αυτό, το να προσελκύσουμε ανθρώπους στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση δεν θα το κατορθώσουμε ποτέ.

Στην πρόταση του ΠΑΣΟΚ και όχι μόνον, υπήρξε έντονη η δυνατότητα και κινητικότητα και συνέχειας. Δηλαδή, ανοίγουμε δρόμους, για να μπορούν αυτά τα παιδιά να συνεχίσουν και σε ανώτερη βαθμίδα και στα ΤΕΙ και στα Πανεπιστήμια. Δίνουμε τέτοιες δυνατότητες, που νομίζω ότι είναι μια σωστή θέση, όσες δυσκολίες και αν έχει για ορισμένη μορφή Πανεπιστημίων.

Ετέθη από όλους το θέμα της χρηματοδότησης. Νομίζω ο κ. Παϊζης είπε, αλλά όλοι το εννοούμε, ότι πρόκειται για ακριβά σχολεία, με την έννοια ότι θέλουν εξοπλισμό, θέλουν ειδικευμένο προσωπικό. Δεν είναι ένα Γενικό Λύκειο. Όχι ότι εκείνο είναι φτηνό, αλλά εν πάση περιπτώσει έχει περισσότερες απαιτήσεις.

Τονίστηκε η ανάγκη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, ιδίως αν μιλήσουμε για νέες ειδικότητες, οι οποίες πάλι είναι κάτι που είναι αναγκαίο. Δηλαδή, αλίμονο αν μείνουμε σε παλιότερες ειδικότητες, επειδή οι εκπαιδευτικοί μας της Τεχνικής Εκπαίδευσης δεν είναι ενημερωμένοι σε κάποιους κλάδους. Πρέπει να επιμορφωθούν και να μπουν σ' αυτούς.

Κρατάω τη θέση μας στο θέμα των ΙΕΚ και της Μεταλυκειακής Βαθμίδας. Νομίζω ότι η άποψη του κ. Τρικαλινού, αν μπορούσαμε να την διαμορφώσουμε, ότι να έχουμε μια Ενιαία Μεταλυκειακή Βαθμίδα Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, που ανάλογα αν προέρχεται από την Τεχνική Εκπαίδευση, ή προέρχεται από τη Γενική, να έχει μια δυνατότητα και σε χρόνο και σε διαφοροποίηση, είναι μια πολύ σωστή και ευέλικτη θέση, νομίζω είναι και του Λαϊκού Συναγερμού, επομένως μπορούμε να την υιοθετήσουμε και να την προβάλλουμε, γιατί μας λύνει προβλήματα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Αυτό ισχύει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ισχύει, εντάξει, ναι. Αυτό που λέει ο κ. Κουρουτός. Ερμαφρόδιτα. Θα μπορούσαμε ακόμη να μιλήσουμε για μια Γενική Διεύθυνση, ή Διεύθυνση, εν πάση περιπτώσει, στο Υπουργείο Παιδείας, που να ασχολείται με αυτά τα θέματα. Συνήθως δεν μπαίνουμε σε τέτοια

θεσμικά, αλλά ίσως είναι χρήσιμο, γιατί είπατε κ. Γκλαβά ότι είναι ένας Διευθυντής, ο Διευθυντής αυτός συνήθως είναι της Γενικής, γιατί αυτοί είναι η, ας το πούμε, κυρίαρχη άποψη στη συνείδηση του κόσμου, αλλά αυτός δεν είναι δυνατόν να ξέρει και να παρεμβαίνει τόσο πολύ στα θέματα της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Νομίζω ότι με κάποια μορφή θα έπρεπε αυτό να καλυφθεί. Τώρα αν θα είναι Γενική Διεύθυνση, θα είναι Διεύθυνση, θα είναι Τμήμα ή δεν ξέρω τι...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Γενική Διεύθυνση υπάρχει, που έχει και την Πρωτοβάθμια και την Δευτεροβάθμια. Τώρα, είναι πολύ βασικό αυτό, εάν σπάσουμε τη Δευτεροβάθμια σε Γενική και Τεχνική, επανερχόμαστε στο καθεστώς πριν από το 1985. Δεν είναι απλό. Δηλαδή εγώ δεν θα συμφωνούσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, εσείς με την πείρα που έχετε πείτε μας πώς μπορούν να καλυφθούν οι ανάγκες της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Απλώς να επισημανθεί ότι αντί να βάζουν από την Γενική να βάζουνε Διευθυντή Σπουδών Δευτεροβάθμιας από την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και να μην είναι από τη Γενική;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Φυσικά. Γιατί;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καλά, αυτό είναι το άλλο άκρο τώρα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Γιατί; Δεν είναι καθόλου άκρο.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Να βοηθήσω λίγο. Ήδη με τον καινούριο Οργανισμό του Υπουργείου, έχει ψηφιστεί, δεν έχει εφαρμοστεί ακόμα, να γίνει η Διεύθυνση Τεχνικής Εκπαίδευσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα ίσως αυτό προχωρεί ήδη.

Π. ΜΑΛΑΓΑΡΗΣ: Το έχει πει πάρα πολλές φορές και ο Υφυπουργός και στη Βουλή σε ερωτήσεις, μάλλον μου φαίνεται του ΛΑΟΣ κάποιες ερωτήσεις, ότι πρόκειται να γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάντως αυτό που θα μπορούσαμε να πούμε ως Συμβούλιο είναι να υπάρξει μια πιο οργανωμένη συστηματική μέριμνα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κοιτάξτε, αυτό έχει και άλλες προεκτάσεις και σε επίπεδο συνδικαλιστικών λειτουργιών. Απλώς το επισημαίνω. Δηλαδή δεν είναι απλώς ένα θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τι πράγματα ξέρετε που δεν τα ξέρουμε εμείς οι κοινοί θνητοί.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Εντάξει έχω χρόνια στη διοίκηση, δυστυχώς το θεωρώ εγώ, και ξέρω αρκετά πράγματα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ένα σχόλιο να κάνω για να δείξω ότι συμμερίζομαι τις ανησυχίες του κ. Γκλαβά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εσείς, άλλωστε, καταργήσατε και τη διεύθυνση εκεί, έτσι; Για λόγους συνεπείας δεν μπορείτε να συμφωνήσετε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, άλλο θέλω να πω. Το ότι η πολιτική ηγεσία, ή κάποια πολιτική ηγεσία, μπορεί να συμφώνησε σε κάτι, δεν είναι πάντοτε ένδειξη ότι αυτό είναι η καλύτερη προσέγγιση, για μια σειρά από λόγους που τους υπαινίχθη ο κ. Γκλαβάς. Θα έλεγα λοιπόν, ότι επειδή το θέμα του πώς διοικείται η εκπαίδευση είναι κάτι διαφορετικό, θα μπορούσε να μείνει το Συμβούλιο στην ανάγκη να προσεγγίζεται η διοικητική αντιμετώπιση της Τεχνικής Εκπαίδευσης με τρόπο που να μην είναι ανασταλτικός στην πρόοδό της. Αυτό είναι πολιτική τοποθέτηση και δεν είναι διοικητική τοποθέτηση. Στη διοικητική που λέει βάζουμε τούτο ή κάνουμε εκείνο, εγώ δεν θα συμφωνήσω βέβαια με το να είναι διευθυντής με συγκεκριμένη κατεύθυνση, γιατί διευθυντής μπορεί να είναι οποιοσδήποτε, αυτό που ελέγχθη προηγουμένως, αρκεί να έχει ένα ανοιχτό μυαλό και να καταλαβαίνει και να προωθεί μια πολιτική ουσιαστική. Αλλά να μείνουμε ως Συμβούλιο στο στόχο και όχι στη διοικητική λύση του προβλήματος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κοιτάζτε, αυτό που μας ενδιαφέρει είναι πράγματι ο στόχος. Τώρα δεν είναι ανάγκη να υποδείξουμε εμείς την διοικητική διάρθρωση, αλλά νομίζω ότι συμφωνούμε ότι πρέπει να δοθεί μια έμφαση, ώστε αυτά τα οποία θεωρούμε ότι πρέπει να γίνονται, να μπορούν να προχωρήσουν. Μέχρι εκεί λοιπόν, ας μείνουμε σ' αυτό. Στον πολιτικό στόχο που λέει ο κ. Πανάρετος.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Πρέπει ιδιαίτερα να τονιστεί η αναγκαιότητα να προσεχθεί και στο διοικητικό κομμάτι η Επαγγελματική Εκπαίδευση. Εγώ μάλιστα το είχα πει και παλιότερα, ότι έχει ατυχήσει σε διοικητικό επίπεδο η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Είναι δεδομένο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τέλος, αλλά όχι ελάχιστο ή τελευταίο, να ληφθεί ειδική μέριμνα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες στον χώρο της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Ομολογώ ότι δεν ήξερα την πυκνότητα και την προσέλευση την τόσο μεγάλη σ' αυτό το χώρο. Αφού είναι τόσο μεγάλη η προσέλευση, θέλει ειδική μέριμνα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Πάντως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει εντάξει, όπως θα είδατε στην πρότασή του, ειδική πρόταση ενσωματωμένη για την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Προφανώς, γιατί ξέρετε το θέμα και έχετε προβλέψει γι' αυτό, αλλά να προβληθεί και από το Συμβούλιό μας ως θέση. Κυρία Σπαθατού.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Ευχαριστώ πολύ. Έχω επισημάνει νομίζω, σε παλαιότερη συνάντηση, για εκείνο το κενό που υπάρχει στην αναγνώριση πτυχιούχων επαγγελματικών σχολών από αλλοδαπή, με της ημεδαπής αντίστοιχους τίτλους, όταν καταργήθηκε το ΙΤΕ και έγινε ο ΔΟΑΤΑΠ και υπάρχουνε

απόφοιτοι τέτοιων σχολών που δεν μπορούν να έχουν τίτλο αντίστοιχο εις την Ελλάδα. Τα ΤΕΙ έγιναν ανώτατα και η ΑΣΠΑΙΤΕ αντικατέστησε την ΣΕΛΕΤΕ. Υπάρχουν τέτοιες εκκρεμότητες μεγάλες, που δεν μπορούμε να έχουμε αναγνώριση τίτλων σε διάφορους πτυχιούχους, με την έννοια ακόμα διαφόρων σχολών, ανώτερων σχολών τουριστικών επαγγελματιών, ανώτερες στρατιωτικές σχολές υπαξιωματικών, ή θρησκευτικών σχολών, σχετικών με το ναυτικό, με το στρατό, με τη δημόσια τάξη. Σχολές αμύνης δηλαδή. Έχουν μείνει στο Ανώτερες Σχολές, δηλαδή είναι μια βαθμίδα, ανώτερη βαθμίδα, αλλά δεν έχουμε να τις αναγνωρίσουμε εις την Ελλάδα γιατί λείπει το...

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Κύριε Πρόεδρε δεν είναι έτσι. Συγνώμη που παρεμβαίνω.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Έγινε;

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Συγνώμη που παρεμβαίνω γιατί όπως και ο Σωκράτης...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Καταρχάς να διευκρινίσουμε ότι δεν έχει σχέση με την Δευτεροβάθμια.

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Όταν τα ΚΑΤΕΕ γίνανε ΤΕΙ τελείωσε το ΙΤΕ. Το Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης έληξε. Δεν υπήρχε. Έγινε το ΔΟΑΤΑΠ για αναγνώριση των τίτλων του εξωτερικού. Από κει και πέρα και όπως λέτε κι εσείς, οι σχολές αυτές υπάγονται στην παράγραφο 7 του άρθρου 16 του Συντάγματος, άρα στις Ανώτερες Σχολές, ενώ τα ΤΕΙ φύγανε και πήγανε στην παράγραφο 1 του άρθρου 16, δηλαδή Πανεπιστήμια – ΤΕΙ είναι Ανώτατη Εκπαίδευση. Άρα εκεί πλέον δεν υπάρχει θέμα αναγνώρισης και ισοτίμησης, γιατί έρχονται οι κάποιοι, οι όποιοι, και ζητάνε ισοτίμηση με τίτλους ΤΕΙ πλέον. Δεν είναι δυνατόν αυτό το πράγμα. Είναι πια διαφορετικές βαθμίδες εκπαίδευσης.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Πρέπει όμως να τις κατατάξουμε κάπου.

Κ. ΣΟΥΤΣΑΣ: Είναι μόνο επαγγελματική. Είναι αυτό το όργανο που λέγεται στο Υπουργείο στα ΑΕΙ που αναγνωρίζει επαγγελματικές ιδιότητες νομίζω.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Δεν αναγνωρίζονται όμως.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Πάντως δεν είναι γι' αυτά που συζητάμε σήμερα. Συζητάμε για την Δευτεροβάθμια Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση σήμερα και τις τελευταίες φορές.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Εδώ είναι κάτι παραπέρα δηλαδή, έχει να κάνει από το Λύκειο άμα μιλάμε...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Αυτό υπάγεται και σε άλλο Συμβούλιο. Δηλαδή ως αρμοδιότητα είναι και άλλου Συμβουλίου. Δεν είναι του δικού μας.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Ωραία. Πρέπει να το λάβει υπόψη της η Διεύθυνση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν μπορούμε να δούμε πώς ακριβώς έχει και ίσως να μπορούμε κάτι να πούμε;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι κ. Πρόεδρε, πρέπει να πάει στο άλλο Συμβούλιο της Ανώτατης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Της Ανώτατης.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε κλείσατε με το συμπέρασμά σας τώρα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, με μια σύνοψη.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Εάν μου επιτρέψετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το σύστημα πρόσβασης θα μπει μες στο γενικότερο θέμα συστήματος πρόσβασης, γιατί δεν τα χωρίζουμε τα Πανεπιστήμια από τα ΤΕΙ. Θα πάνε μαζί.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Εάν μου επιτρέψετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Παρακαλώ.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Έχω την εντύπωση ότι για όλα όσα μιλήσαμε στο σχεδιασμό, πρέπει να δίνουμε σ' αυτό για το οποίο σχεδιάζουμε, μια φυσιογνωμία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μάλιστα.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Δηλαδή κάτι τι το διακριτό. Αυτός που θα πάει εκεί, όχι μόνο να ξέρει γιατί πηγαίνει, αλλά τι έχει ως προστιθέμενη αξία, έναντι κάποιου άλλου. Διακριτή. Όχι παραπάνω. Αυτό είναι ανάγκη να γίνει. Εγώ, επειδή πολύ ωραία τα κλείσατε και καλύψατε τις όποιες δυσεπίλητες καταστάσεις, τουλάχιστον κατ' εμέ, θα έλεγα ότι κρατώ επιφυλάξεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επιφυλάξεις.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Επιφυλάξεις, ναι. Εντάξει. Κανείς δεν θα μπορούσε σε αυτά να φέρει αντίρρηση, εκτός ότι στην πιστοποίηση λέει κανείς πιστοποιώ. Τι; Πράξη, πρόσωπο και τα λοιπά; Αλλά θα επέτεινα έτσι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πώς το εννοείτε; Για πέστε μας.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Προσπάθησα ως φυσιογνωμία. Δηλαδή αυτή τη στιγμή όταν βελτιώνεις ένα σύστημα και λες ότι υπάρχει αυτό και έχει αυτή τη συγκεκριμένη αξία, θα πρέπει να διευκρινίσουμε, πού συμβάλλει; Στην προσωπική σου εξέλιξη, στην επαγγελματική σου, στην κοινωνική σου αναγνώριση; Πού συμβάλλει σ' αυτή την περιοχή; Γιατί υπάρχει αυτό το σχολείο το ειδικό; Να πάει να γραφτεί με ανοιχτή καρδιά που λέμε. Να πάει γιατί δεν είναι αυτό που λέμε, το «μη χείρον βέλτιστον», αλλά πηγαίνει γιατί

το θέλει. Αυτά που είπατε όλα. Λείπει, δηλαδή, στο σχεδιασμό, γιατί κάποιος πρέπει να πάει στα Τεχνολογικά Ιδρύματα, βρε αδερφέ. Αξίζει να πάει ή δεν αξίζει και πηγαίνει ως...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι στην πρόταση...

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Εδώ θέλει πολλή εργασία κι έκλεισα, με την παρέμβασή μου αυτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και στην πρόταση του ΠΑΣΟΚ υπάρχει ένα μεγάλο κομμάτι γι' αυτό.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Πολλή σκέψη. Πολλή μεγάλη σκέψη. Τουλάχιστον στο εξωτερικό πάντα αυτό γίνεται. Και επίσης ο κάθε φορέας προσπαθεί έναντι του άλλου να δείξει την ιδιαιτερότητά του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε συνάδελφε, θα εκτιμούσαμε πολύ , αν με ηρεμία και περισυλλογή, χωρίς πίεση δική μας, μάς δίνετε ένα κομμάτι με τη σκέψη σας πάνω σ' αυτό. Κύριε Καρατράσογλου.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Η παρατήρηση του κ. Καπλάνη είναι βασικός πολιτικός στόχος. Γι' αυτό και άφησα τους πολιτικούς όρους και πήγα στους στρατηγικούς στόχους. Είναι βασικό, που συμβάλλει το σχολείο αυτό. Αξίζει να πάει και πώς συνδέεται αυτό. Βασικός πολιτικός στόχος είναι η ευημερία. Ξέρετε κάποιον να ευημερεί χωρίς εργασία; Ξέρετε να ευημερεί κανένας άνεργος; Δεν υπάρχουν μαγικοί τρόποι. Υπάρχουν άτομα απόφοιτοι συστημάτων, τα οποία είναι ευέλικτοι, ξέρουν πάρα πολύ καλά το μηχανισμό να μαθαίνουν, πώς να μαθαίνουν, αλλά είναι άνεργοι. Δεν υπάρχει τρόπος ευημερίας λοιπόν εάν δεν έχει εργασία. Εργασία σημαίνει κατοχή κάποιων γνώσεων ειδικών ή επαγγελματικών και δεξιοτήτων για να μπορεί. Έρχονται λοιπόν τα τυπικά συστήματα και τα συστήματα κατάρτισης στη συνέχεια, να προετοιμάσουν το ανθρώπινο δυναμικό, βλέπε τυπικό σύστημα Υπουργείο Παιδείας, για την είσοδό τους στην αγορά εργασίας, παράλληλα με τον ενεργό πολίτη και λοιπά και λοιπά. Και έρχονται και τα συστήματα αρχικής κατάρτισης και συνεχιζόμενης κατάρτισης, να υποστηρίξουν το ανθρώπινο δυναμικό μετά την είσοδό τους στην αγορά εργασίας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτά που λέτε είναι σωστά, αλλά νομίζω ότι αυτό που ετέθη είναι τι διαφέρει αυτό από το Γενικό Λύκειο , ώστε να τον τραβήξεις εδώ. Αυτό είναι το ζητούμενο.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Ναι. Είναι και το ζήτημα που έθιγε πώς να αλλάξει γνώμη η κοινωνία, που τέθηκε στην αρχή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βεβαίως.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Και βέβαια το θέμα είναι η αποτελεσματικότητα. Και αποτελεσματικότητα για την επαγγελματική εκπαίδευση έχει η κατοχύρωση, η επαγγελματική κατοχύρωση των αποφοίτων, οι αμοιβές, βλέπε

συλλογικές συμβάσεις και η ποιότητα στην εργασία. Η επαγγελματική επάρκεια. Αυτό είναι το πακέτο το οποίο θα καταξιώσει την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Μιλάμε επί της ουσίας. Καμπάνια είναι. Έτσι βλέπουμε ότι θα αλλάξει η εικόνα για την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση στην κοινωνία. Κύριε Πρόεδρε δυο επισημάνσεις. Δεχθήκαμε την ύπαρξη ενός τύπου σχολείου. Κάναμε τη δύσκολη επιλογή. Η εύκολη επιλογή ήταν να πάρουμε τους αδύνατους, αυτό που γινότανε μετά τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τώρα. Τους βγάσαμε χωριστά, εσύ σε ειδικό πρόγραμμα και λοιπά. Κάναμε τη δύσκολη επιλογή να τους βάλουμε μέσα σε μια μονάδα. Έχουμε τα προβλήματα των μαθησιακών ελλείψεων. Είναι βασικό στοιχείο σε οποιαδήποτε απόφαση να υπάρχει η συμπληρωματικότητα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε δίκιο. Αυτή η στήριξη που τη λέτε με έμφαση και την οποία έχουμε πει εμείς και για άλλες βαθμίδες και τύπους, δεν έχει κανένα νόημα να την αποκλείσουμε από δω. Αντίθετα, την χρειαζόμαστε περισσότερο εδώ. Την σημειώνω και την παρέλειψα.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Είναι προϋπόθεση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Την σημειώνω και την παρέλειψα.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Το θέμα που είπαμε για το σύστημα πρόσβασης. Πράγματι ό,τι έχουμε παρουσιάσει μέχρι τώρα σχετικά με την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια, είναι σύμφωνα με το υπάρχον σύστημα, στο μεταβατικό στάδιο μέχρι που να αλλάξει το σύστημα πρόσβασης. Προφανώς αν έχουμε, ένα παράδειγμα λέω, εθνικό απολυτήριο, ή εθνικό πτυχίο και βάζουνε τις προϋποθέσεις τα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ, προφανώς δεν θα υπάρχει το τμήμα αυτό. Θα είναι καθαρό σχήμα που θα δίνει...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Κάτι θα κάνει καλό στην Τεχνική Εκπαίδευση αυτό.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Αν δώσουμε την προοπτική συνέχισης σπουδών μέσω ειδικοτήτων με κριτήρια και λοιπά ναι, σαφώς. Νομίζω ότι συμφωνεί και η ΟΛΤΕΕ. Οπότε εφόσον αλλάξει το εξεταστικό, προφανώς φεύγει και το τμήμα της Γενικής από εκεί. Αλλά προϋπόθεση ότι θα υπάρξει συνέχεια. Η συνέχεια της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης προς την Τριτοβάθμια υπάρχει από τις αρχικές σχολές Εργοδηγών. Ποτέ δεν έχει κοπεί γι' αυτό το πράγμα. Και το θεωρούμε σαν μια, όχι να πάνε στο Πανεπιστήμιο μέσω άλλου δρόμου και λοιπά. Το θεωρούμε συγκεκριμένα πολιτικά σαν μια επαγγελματική ανέλιξη μέσω των σπουδών. Κύριε Πρόεδρε είδατε ότι στην πρότασή μας δεν εμπεριέχεται καθόλου η αρχική κατάρτιση. Ίσον ΙΕΚ. Θεωρούμε ότι το σύστημα της αρχικής κατάρτισης είναι ένα άλλο σύστημα, αφορά ενήλικες, αφορά το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού που βρίσκεται στην αγορά εργασίας, ή είναι στην ανεργία και λοιπά, μπορεί να

συνδεθεί με πάρα πολλές ευέλικτες μορφές, με τα συστήματα υποστήριξης της απασχόλησης. Ένα παράδειγμα για να καταλάβετε. Αυτή τη στιγμή η συνεχιζόμενη κατάρτιση, πάει ένας σ' ένα παιδί, ένας άνεργος και του κάνει έξι μήνες, ή τέσσερις μήνες, ένα σύντομο πρόγραμμα κατάρτισης. Δεν παίρνει τίποτα, κανένα χαρτί, απλώς διαβεβαίωση. Του κάνει πάλι ένα δεύτερο πρόγραμμα ένα τετράμηνο. Πάλι δεν παίρνει τίποτα. Στη συνέχεια τον βάζει σε ένα stage 18 μηνών. Πάλι δεν έχει στα χέρια του τίποτα. Και λέμε ότι αυτή όλη η χρηματοδότηση που γίνεται, γιατί να μην συνδεθεί με τις σπουδές σε ένα ΙΕΚ, έτσι ώστε αυτός μετά από δυο ή ένα χρόνο, ανάλογα με το τι έχει, να πάρει ένα πιστοποιημένο τίτλο και να είναι ένας πιστοποιημένος επαγγελματίας, έτσι ώστε να κάνει μια αρχή στον επαγγελματικό του βίο; Δηλαδή λέω γιατί αυτά τα κομμάτια – κομμάτια και να μην υπάρχει κι αυτό. Άρα γι' αυτό λέω, τα ΙΕΚ αποτελούν ένα σύστημα το οποίο δεν έχει σχέση με σχολικές ηλικίες, δεν έχει σχέση με το τυπικό σύστημα, ούτε θα καλύψει τις αδυναμίες του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Όπως ήτανε παλιά, τότε που ιδρύθηκαν, ότι όσοι δεν περνάνε να πηγαίνουν εκεί για να καλύψουν τις αδυναμίες τους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όμως, είναι μια μεταλυκειακή βαθμίδα.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Σαφώς και αφορά το σύνολο του ανθρώπινου δυναμικού μετά την είσοδό του στην αγορά εργασίας. Τα πτυχία που παίρνουνε από το τυπικό σύστημα είναι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, γιατί αποκλειστικά;

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Πώς;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί αποκλειστικά;

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου) Ένας απόφοιτος Λυκείου που δεν μπήκε στο Πανεπιστήμιο πάει στα ΙΕΚ...

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Μπορεί να πάει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί το ξεχωρίζετε με βάση την ηλικία;

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Το σύστημα της αρχικής κατάρτισης είναι και από την οδηγία του και από την σύστασή του. Αφορά ενήλικα άτομα. Βέβαια ένας 19 ετών είναι ενήλικας.

ΜΕΛΟΣ: Δυστυχώς κάνουμε και μεταγυμνασιακά ΙΕΚ.

Ι. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Μεταγυμνασιακά ΙΕΚ για ενήλικες. Όχι για σχολικές ηλικίες. Να το ξεκαθαρίσουμε. Δηλαδή είναι μεταγυμνασιακά, μετά το Γυμνάσιο, για ενήλικες, έτσι; Κατά συνέπεια όλα τα θέματα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ εξέφρασα μια σύγκλιση που είδα να υπάρχει στην πρόταση του κ. συναδέλφου.

I. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Όσον αφορά στην πιστοποίηση. Είναι πολύ σημαντικό θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βέβαια.

I. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Το EQF είναι κάτι το οποίο έπρεπε να το πείτε, ότι τα επίπεδα αφορούν μαθησιακά αποτελέσματα τα οποία δεν είναι μόνο από εκπαίδευση. Είναι και από άτυπη και από εμπειρία. Είναι άθροισμα. Εκεί έρχεται λοιπόν η πιστοποίηση προσόντων επαγγελματικής επάρκειας, για να πιστοποιήσει επαγγελματικά προσόντα, ανεξάρτητα του τρόπου και της διαδρομής απόκτησης των προσόντων. Είναι ξεκάθαρος ο στόχος της πιστοποίησης. Πρέπει να προσέξουμε πάρα πολύ το αν θα πιστοποιούμε τους απόφοιτους του τυπικού συστήματος εκ νέου. Το αν δεν είναι ικανό ένα καλό σύστημα να το βελτιώσουμε. Αλλά το να λέμε ότι ξέρεις ξανάελα να σε ξαναπιστοποιήσω, γιατί ξέρεις το σύστημά σου είναι κακό και λοιπά είναι... Το ένα σύστημα υπονομεύει το άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έτσι.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, μια προσθήκη σ' αυτά που είπατε. Νομίζω ότι δεν το θίξαμε στη συζήτηση αλλά είναι επειδή συμφωνούν όλοι. Τη σημασία του επαγγελματικού προσανατολισμού. Υπάρχει και στις δυο εισηγήσεις και νομίζω ότι έχει ιδιαίτερη σημασία και στο Γενικό Λύκειο, αλλά ιδιαίτερα εδώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι έχετε δίκιο και δεν θα είχε κανείς αντίρρηση να το περιλάβουμε και αυτό, γιατί είναι καίριο.

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, μπήκε μες στην πληροφόρηση κι αυτό, αλλά είναι μαζί τώρα. Ναι, περιλαμβάνεται κι αυτό. Κύριοι συνάδελφοι, είδατε πόσο χρήσιμη τελικά ήταν η παρουσία των συναδέλφων που είναι ειδικευμένοι στα θέματα της Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και ειλικρινά σας ευχαριστούμε κ. Καρατράσογλου, κ. Καπλάνη, κ. Μαλαγάρη. Δεν τους αναφέρω όλους, γιατί βεβαίως μίλησε ο κ. Κουρουτός, μίλησαν όλοι. Αλλά δεν είστε εσείς Τεχνική Επαγγελματική. Τώρα κάπου προς τα εκεί έχετε πάει πολλοί.

I. ΚΑΡΑΤΡΑΣΟΓΛΟΥ: Κύριε Πρόεδρε, με συγχωρείτε, όσον αφορά τους κοινωνικούς εταίρους. Ξέρετε πολύ καλά ότι όλο το σύστημα, όπως το έχουμε δομήσει, οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν κυρίαρχα. Τουλάχιστον από τον κ. Κουρουτό δεν περίμενα να πει...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ή περιττά ας πούμε δεν υπήρχε.

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ξέρετε τι λέτε κ. Κουρουτέ; Δικαιολογείστε για ένα και μόνο λόγο, γιατί δεν ξέρετε πώς λειτουργούν τα Πανεπιστήμια. Εμείς στο Αθηνών

που πήγαμε να κάνουμε δια βίου εκπαίδευση, σκοντάψαμε σε οργανωμένη αντίδραση εκ μέρους των φοιτητών, σε οργανωμένη αντίδραση, έτσι;

ΜΕΛΟΣ: Δυο λεπτά κ. Πρόεδρε, γιατί το λέτε αυτό;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί λέτε ότι τα Πανεπιστήμια δεν είναι καλά Πανεπιστήμια. Κι εσείς ό,τι κάνετε με τα Πανεπιστήμια το κάνετε. Τελικά εμάς χρησιμοποιείτε αλλά...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καλά τώρα. Αν θέλετε να κάνετε ποιότητας...

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριοι συνάδελφοι, ιδιοτελώς προσφέραμε στοιχειώδη διατροφή, για να μείνουμε περισσότερο. Όμως, διαβλέπω μια κόπωση και επειδή υπάρχει η δυνατότητα της Τρίτης, που θα είναι η τελευταία συνεδρία γι' αυτή την περίοδο και μετά θα πάμε τον Σεπτέμβριο, θα καθίσουμε την Τρίτη περισσότερο και το θέμα το οποίο έχουμε σήμερα, που είναι να είχαμε μια πρώτη θέση για το γενικότερο θέμα των αναλυτικών προγραμμάτων και των βιβλίων, που έχει μοιραστεί, όπως την έχει συνοψίσει το Παιδαγωγικό, για να έχουμε κάτι στα χέρια μας και να πηγαίνουμε σταδιακά, μην ξαναγουρίζουμε όλο στα ίδια θέματα, μολονότι δεσμεύομαι ότι τελικά την πρόταση θα την δούμε συνολικά.

ΜΕΛΟΣ: Την μέθοδο διδασκαλίας θα την βάλουμε στα αναλυτικά προγράμματα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα 'πρεπε ναί. Κι εκεί συμφωνούμε νομίζω όλοι ως προς την μέθοδο. Δεν είναι...

ΜΕΛΟΣ: (Μιλάει εκτός μικροφώνου).

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βεβαίως. Βέβαια, γιατί το άλλο το θεωρώ ότι το έχουμε εξαντλήσει. Έχουμε συζητήσει τόσες πολλές φορές, που απλώς θα δούμε γραμμένα και έτσι με ένα τρόπο οργανωμένα αυτά τα οποία έχουμε συζητήσει. Και γι' αυτό θα ήθελα, επειδή έχουν μοιραστεί, ήδη είναι η δεύτερη συνεδρία στην οποία έχουν ήδη μοιραστεί, να ρίξουμε μια ματιά πού συμφωνούμε πού διαφωνούμε, να τα τροποποιήσουμε, να υπάρχει κάτι ως αποτέλεσμα από τη δουλειά μας. Μην είναι όλα ρευστά. Ξαναλέω, όμως, ότι αυτό δεν σημαίνει ότι αυτό βγήκε και τελείωσε.

ΜΕΛΟΣ: Σήμερα βγήκε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το σημερινό βγήκε. Ένα καλό παράδειγμα είναι το σημερινό. Πρέπει να δοθεί μια διατύπωση και να υπάρχει κάπου ως κείμενο, διότι αλλιώς παρακάτω θα το ξανασυζητάμε, θα το ξανασυζητάμε και δεν θα καταλήγουμε πουθενά. Και νομίζω ότι θα 'τανε άδικο για το Συμβούλιό μας που δαπανά τόσο κόπο. Τι λέτε;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Αυτό ακριβώς. Αυτό που ωρίμασε πιθανότατα σχηματικά, να δοθεί στην επόμενη συνεδρίαση και να καταλήξουμε σε κάτι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα το αναλάβετε κι εδώ με τους συναδέλφους μας.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Θα το αναλάβω. Θα είναι βέβαια βασικά σημεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτά που είπαμε στο τέλος, που συνοψίσαμε. Αυτά που συνοψίσαμε, που είναι κοινή τοποθέτηση. Να δούμε και το άλλο που μας έχετε μοιράσει και είναι δεύτερη – τρίτη φορά που το 'χουμε στα χέρια μας. Το Ηλεκτρονικό Βιβλίο που μοιράστηκε σήμερα για το οποίο θέλαμε να έχουμε μια τοποθέτηση γι' αυτό. Προφανώς δεν μιλάτε, το ξαναλέω για να είμαστε όλοι εντάξει, δεν μιλάτε για πλήρη αντικατάσταση του συμβατικού βιβλίου. Μιλάτε για μια παράλληλη...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι, αυτό το λέμε, για μια παράλληλη μεταβατική λειτουργία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είπαμε. Ότι αν πείτε πλήρη αντικατάσταση θα φωνάζει ο κ. Πανάρετος. Δεν το θέλει.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ένα λεπτό. Το Ηλεκτρονικό Βιβλίο για το οποίο μιλάτε δεν έχει σχέση με το βιβλίο για το οποίο μιλάω εγώ. Αυτά θα τα πούμε όταν έρθει η ώρα της συζήτησης.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ναι, αλλά η διεθνής βιβλιογραφία τουλάχιστον εκεί παραπέμπει, διότι το ψάξαμε πάρα πολύ.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ένα λεπτό. Η διεθνής βιβλιογραφία είναι μέχρι το 2008 που δεν υπήρχαν τα ηλεκτρονικά βιβλία με τη μορφή που υπάρχουν. Αυτή είναι η βιβλιογραφία που εσείς κάνετε αναφορά. Δεν υπήρχαν τα ηλεκτρονικά βιβλία με τη μορφή που υπάρχουν σήμερα. Αλλά όταν έρθει η συζήτηση θα τα πούμε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Πάντως εμείς ανταποκριθήκαμε. Τώρα από κει και πέρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε συνάδελφε, σε σχέση με άλλα Συμβούλια νομίζω ότι εδώ δουλεύουμε με ένα υλικό στα χέρια μας και με ένα πολύ σοβαρό τρόπο.

ΜΕΛΟΣ: Το είπα και στο άλλο συμβούλιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το είπατε στο άλλο συμβούλιο και γι' αυτό το επαναλαμβάνω εγώ για σας εδώ. Κύριε συνάδελφε.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Απλώς μια ερώτηση διευκρινιστική. Μπορείτε να μου πείτε γιατί βάλατε στην εισήγηση το Ηλεκτρονικό Βιβλίο και όχι την Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη την αναφέρουμε στα κείμενα. Όχι βέβαια σ' αυτό, αλλά σε άλλα κείμενα αναφέρουμε την αναγκαιότητα της

Ψηφιακής και όχι μόνο Βιβλιοθήκης. Η Ψηφιακή συμπεριλαμβάνει την Ηλεκτρονική.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι κ. Κουρουτέ.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Όταν μίλησα δεν μιλούσα για τους Πανεπιστημιακούς. Μιλούσα για την τότε ηγεσία της ΠΟΣΔΕΠ, έτσι, για να εξηγούμαστε, την τότε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εντάξει, αλίμονο.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Συγγνώμη κ. Τρικαλινέ, πρέπει να πω πώς έγιναν τα πράγματα, όπου κατηγορηθήκαμε εμείς. Δεύτερον, ελπίζω την δια βίου εκπαίδευση και το ΕΣΕΚΑ το στηρίζει η ΓΣΕΕ και οι άλλοι κοινωνικοί εταίροι με νύχια και με δόντια και παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση πολιτικών. Τρίτον, χρησιμοποιούμε πανεπιστημιακούς όπως το είπατε εσείς, συνεργαζόμαστε για όλες τις...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αξιοποιείτε, είναι το ρήμα.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Και ολοκληρώνοντας, ειδικά τον κ. Καπλάνη, στην έκθεση για την Παιδεία που θα παρουσιάσει η ΓΣΕΕ τέλος Σεπτεμβρίου και θα σπάσει κόκαλα, θα σας καλέσω. Ειλικρινά θα το θυμάμαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τελειώνουμε για σήμερα. Ευχαριστώ. Την Τρίτη πια. Έχουμε αξιολόγηση της σημερινής συνεδρίας.

Η συνεδρίαση λήγει στις 3.30 το μεσημέρι της Παρασκευής 17 Ιουλίου 2009.

Η αρμόδια
υπάλληλος του ΕΣΥΠ

Ο Πρόεδρος του ΣΠΔΕ

Αγγελική Σουφλή

Καθηγητής Γεώργιος Μπαμπινιώτης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για το Ηλεκτρονικό βιβλίο

**ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗ
ΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ**

**ΠΡΟΤΑΣΗ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΤΟΥ «ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

ΑΘΗΝΑ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις.....	3
B. Περιπτώσεις αξιοποίησης του ηλεκτρονικού βιβλίου στην εκπαίδευση.....	4
Γ. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του ηλεκτρονικού βιβλίου.....	6
Δ.Προτάσεις.....	8
Ε. Ενδεικτική Βιβλιογραφία.....	11

A. Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις

Ο όρος *ηλεκτρονικό βιβλίο* απαντά στην αγγλόφωνη βιβλιογραφία ως ebook, e-textbook, web textbook, online textbook, digital textbook. Δηλώνει την έκδοση ενός έντυπου βιβλίου σε ηλεκτρονική ή ψηφιακή μορφή, το οποίο μπορεί να διαβάσει κανείς σε επιτραπέζιο ηλεκτρονικό υπολογιστή (desktop computer), σε φορητό υπολογιστή (laptop), σε υπολογιστή χειρός (handheld device, PDA: Portable Digital Assistant), σε ειδικές ηλεκτρονικές πλατφόρμες ή φυλλομετρητές διαδικτύου (Internet Explorer, Mozilla κ.λπ.). Στην εκδοχή αυτή, το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί επίσης να καταγραφεί σε CD-ROM ή DVD-ROM ή να «μεταφορτωθεί» δωρεάν ή επί πληρωμή από το διαδίκτυο στον ηλεκτρονικό υπολογιστή ή σε αυτόνομες συσκευές (Dedicated Reading Devices, eBook Readers) οι οποίες λειτουργούν αποκλειστικά ως «αναγνώστες», σε διάφορες μορφές με επικρατούσα αυτήν του pdf (portable document format).

Υπό μία ευρύτερη προοπτική, ο όρος «ηλεκτρονικό βιβλίο» δηλώνει το ψηφιοποιημένο και εμπλουτισμένο με στοιχεία πολυμέσων κείμενο. Τέτοια πολυμεσικά στοιχεία είναι ο ήχος, η εικόνα, οι υπερσύνδεσμοι, καθώς και μέσα τα οποία επιτρέπουν τη δημιουργία σελιδοδεικτών (bookmarks), σημειώσεων στα περιθώρια της σελίδας και υπογραμμίσεων στο κείμενο, την αναζήτηση λέξης ή φράσης μέσω ευρετηρίων κ.ά. Η διαθέσιμη τεχνολογία ενισχύει τη λειτουργικότητα του ηλεκτρονικού βιβλίου με δυνατότητες όπως η αλλαγή του τύπου και του μεγέθους των γραμματοσειρών, η ερμηνεία και μετάφραση όρων και λέξεων από ενσωματωμένα λεξικά, η αντιγραφή και μεταφορά μέρους του κειμένου σε άλλες εφαρμογές, η εκτύπωση κειμένου κ.λπ.

Ως εκ τούτου, με τον όρο «ηλεκτρονικό βιβλίο» δεν πρέπει να εννοούμε μόνον την ψηφιακή έκδοση ενός συμβατικού βιβλίου αλλά το δυναμικό και διαδραστικό μέσο μάθησης που λειτουργεί ως πολυμεσικό εργαλείο γνώσης. Με αυτήν την έννοια, ο όρος δεν συνδέεται απλώς με τη δυνατότητα πρόσβασης του χρήστη σε κείμενα, ήχους και εικόνες. Αντιθέτως, το «ηλεκτρονικό βιβλίο» συνιστά ένα σύνθετο και δυναμικό περιβάλλον μάθησης. Η πρόσβαση του εκπαιδευτικού και του μαθητή σε πολλαπλές πηγές μάθησης μέσω υπερσυνδέσμων, καθώς και η δυνατότητα διάδρασης, μπορούν να καταστήσουν το μέσο αυτό ποιοτικό εργαλείο, όχι μόνον όσον αφορά στην άντληση πληροφοριών αλλά και όσον αφορά στην κατάκτηση και τη σύνθεση της νέας γνώσης [βλ. Πρόταση Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών: Β. Στόχοι των νέων ΑΠΣ, Γ. Γενικές αρχές για τη σύνταξη των ΑΠΣ, Δ. Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και ΑΠΣ].

B. Περιπτώσεις αξιοποίησης του ηλεκτρονικού βιβλίου στην εκπαίδευση

Στην αγγλόφωνη κυρίως βιβλιογραφία αναφέρεται η πιλοτική εφαρμογή του ηλεκτρονικού βιβλίου σε περιορισμένο αριθμό σχολικών μονάδων στο Τέξας, τη Φιλαδέλφεια, τη Δυτική Βιρτζίνια και το Μίσιγκαν των ΗΠΑ. Συγκεκριμένα, στο Βόρειο Τέξας έχει τεθεί σε εφαρμογή από το 2006 το «Πιλοτικό πρόγραμμα Εμβύθισης στην Τεχνολογία» (TIP-Technology Immersion Pilot). Σύμφωνα με το πρόγραμμα αυτό, το ηλεκτρονικό βιβλίο εισάγεται στη σχολική τάξη ως κυρίαρχο μέσο μάθησης. Οι μαθητές χρησιμοποιούν φορητούς υπολογιστές (laptops) και παράλληλα χρησιμοποιούν το παραδοσιακό βιβλίο μόνο για μελέτη στο σπίτι.

Ανάλογη πιλοτική-ερευνητική δραστηριότητα καταγράφεται στη Φιλαδέλφεια, όπου οι εκπαιδευτικές αρχές ιδρύουν το «Σχολείο του Μέλλοντος» (School of the Future) και αξιοποιούν τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επίσης, στη Δυτική Βιρτζίνια τα δημόσια σχολεία υιοθετούν σταδιακά το ηλεκτρονικό βιβλίο, το οποίο μεταφέρεται από τους μαθητές σε φορητούς υπολογιστές. Στην περίπτωση αυτή η παραγωγή του ψηφιακού διδακτικού υλικού έχει προταθεί να ανατίθεται στο Τμήμα Εκπαίδευσης της πολιτείας αυτής των ΗΠΑ και σε επιστημονικούς συνεργάτες. Έχει προταθεί επίσης και η δημιουργία ιστοσελίδας τύπου Wiki, στην οποία οι εκπαιδευτικοί θα μπορούν να «ανεβάζουν» το δικό τους εκπαιδευτικό υλικό. Τέλος, στο Μίσιγκαν η εισαγωγή του ηλεκτρονικού βιβλίου στην εκπαίδευση υποστηρίχθηκε από το «Πρόγραμμα Ελευθερία στη Μάθηση» (Freedom to Learn Program).

Η σταδιακή αξιολόγηση των παραπάνω προγραμμάτων έχει αρχίσει να καταδεικνύει τις αδυναμίες αλλά και τα θετικά αποτελέσματα της εισαγωγής του ηλεκτρονικού βιβλίου στη σχολική τάξη. Για παράδειγμα, έχει παρατηρηθεί αργή προσαρμογή των εμπλεκόμενων όσον αφορά στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη τεχνολογικής κουλτούρας από την πλευρά των εκπαιδευτικών. Το πρόβλημα, όμως, στις περισσότερες περιπτώσεις, αντιμετωπίζεται με τη συστηματική επιμόρφωση στις νέες μορφές διδασκαλίας.

Ανάμεσα στα θετικά αποτελέσματα που έχουν καταγραφεί έως σήμερα αναφέρονται με ιδιαίτερη έμφαση η βελτίωση της επίδοσης και η τόνωση του ενδιαφέροντος των μαθητών για συμμετοχή σε ομαδικές δράσεις που αξιοποιούν τη διαδραστική λειτουργία του ηλεκτρονικού βιβλίου. Η συμμετοχική δράση των μαθητών, μέσω της ανάδρασης με το ίδιο το μέσο ή με τους συμμαθητές τους, προάγει ενεργητικούς τρόπους προσέγγισης της γνώσης και διαμορφώνει βιωματικές συνθήκες μάθησης. Επίσης, θεωρήθηκε ότι συνιστά συγκριτικό πλεονέκτημα για το ηλεκτρονικό βιβλίο η ευελιξία και η προσαρμοστικότητά του σε ποικίλες μαθησιακές ανάγκες, καθώς κάθε μαθητής έχει πρόσβαση σε αυτό ανεξάρτητα από το κοινωνικοπολιτισμικό του περιβάλλον, από τις εμπειρίες του, τα ενδιαφέροντά του, τις δυνατότητες ή τις αδυναμίες του.

Ειδικότερα για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, η δυνατότητα ακρόασης κειμένου (text to speech), η οποία υποστηρίζεται από τους διάφορους τύπους ηλεκτρονικών υπολογιστών, φαίνεται ότι επιδρά θετικά στην κατάκτηση της γνώσης. Τέλος, ενώ το παραδοσιακό βιβλίο μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα σε δυσλεκτικούς μαθητές και σε μαθητές με προβλήματα όρασης, το ηλεκτρονικό βιβλίο καθιστά την πληροφορία ευκολότερα προσβάσιμη στους μαθητές με αναπηρίες.

Γ. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του ηλεκτρονικού βιβλίου

Πολλά από τα πλεονεκτήματα των ηλεκτρονικών βιβλίων έχουν άμεση σχέση με τα χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών συσκευών που χρησιμοποιούνται για την καταγραφή ή τη μεταφόρτωσή τους και αφορούν σε λειτουργίες που δεν διαθέτει το έντυπο βιβλίο, όπως: η δυνατότητα άμεσης διάθεσης του περιεχομένου του ηλεκτρονικού βιβλίου, οι αυξημένες δυνατότητες του υλικού (αναζήτηση ευρείας κλίμακας στο ηλεκτρονικό κείμενο, διαδραστικό λεξικό, δυνατότητες

εμφάνισης πολυμέσων κ.λπ.), η δυνατότητα επικαιροποίησης του εκπαιδευτικού υλικού, οι εκπαιδευτικές εφαρμογές, η εύκολη πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης, το φιλικό περιβάλλον διεπαφής (interface), η δυνατότητα βελτίωσης του επιπέδου της εγγραμματοσύνης -αλλά και της εκπαίδευσης γενικότερα- στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, καθώς και η βελτίωση του επιπέδου εγγραμματοσύνης σε εθνικό επίπεδο με γνώμονα τα εκπαιδευτικά πρότυπα.

Συγκεκριμένα, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού βιβλίου συμπεριλαμβάνονται τα εξής:

- Δυνατότητα επικαιροποίησης του περιεχομένου.
- Δυνατότητα επικοινωνίας των εμπλεκομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων μέσα στο περιβάλλον λειτουργίας του περιεχομένου.
- Δυνατότητα συνεργατικής μάθησης μεταξύ των μαθητών.
- Παράθεση των διδακτικών στόχων στην αρχή του μαθήματος.
- Πρόσβαση σε εξωτερικές πηγές πληροφοριών (κείμενα, ήχους, εικόνες κ.λπ.) μέσω υπερσυνδέσμων (hyperlinks) και δυνατότητα εκτέλεσης σύνθετων εργασιών (project).
- Δυνατότητα αποθήκευσης πολλαπλών πηγών.
- Αρχεία ήχου με σημαντικές παρατηρήσεις για το μάθημα ή επιπλέον ηχητικό υλικό.
- Ενσωμάτωση ολιγόλεπτων βίντεο, κινούμενων εικόνων (animation) καθώς και πολυμεσικού περιεχομένου (multimedia clips).
- Ενσωμάτωση ποικίλων δραστηριοτήτων με τη μορφή μαθησιακών αντικειμένων και δυνατότητα επιλογής των κατάλληλων δραστηριοτήτων από τον δάσκαλο ανάλογα με το μαθησιακό επίπεδο του μαθητή (εξατομικευμένη διδασκαλία).
- Δυνατότητα χρήσης μηχανής αναζήτησης με λέξεις-κλειδιά σε κείμενα, στοιχεία που διευκολύνει την πραγματοποίηση σύνθετων εργασιών.
- Εμφάνιση/απόκρυψη μέρους της πληροφορίας προκειμένου να εστιαστεί η προσοχή σε συγκεκριμένα σημεία.
- Δυνατότητα υπερφώτισης (highlighter) και υπογράμμισης (underliner).
- Δυνατότητα καταγραφής σημειώσεων πάνω στην οθόνη καθώς και δυνατότητα αναίρεσής τους.
- Ειδικά διαμορφωμένο περιβάλλον διεπαφής, το οποίο βασίζεται στην πρόσφατη ερευνητική εμπειρία.
- Δυνατότητα εμφάνισης βοήθειας για κάθε κουμπί της επιφάνειας διεπαφής.
- Δυνατότητα εκφώνησης των κειμένων.
- Δυνατότητα μεγέθυνσης χαρακτήρων και εικόνων, απομόνωσης μέρους ενός κειμένου και αποστολής του σε κειμενογράφο για περαιτέρω επεξεργασία ή σχολιασμό.
- Μεταφορά σημειώσεων από υπολογιστή σε υπολογιστή αλλά και από το ένα λειτουργικό σύστημα στο άλλο.
- Εισαγωγή κειμένου text με συμβατικό τρόπο (πληκτρολόγιο) ή με τη χρήση εικονικού πληκτρολογίου.
- Δυνατότητες εκτύπωσης.
- Διαλειτουργικότητα (λειτουργία σε διάφορα λειτουργικά συστήματα).
- Δυνατότητα λειτουργίας και σε συμβατικούς υπολογιστές.

Στα μειονεκτήματα του ηλεκτρονικού βιβλίου συγκαταλέγονται προβλήματα ως προς:

- τις ταχύτατες τεχνολογικές αλλαγές που καθιστούν έναν Η/Υ μη λειτουργικό μέσα σε μια πενταετία.
- την αντοχή της συσκευής στον χρόνο (και στην κακή μεταχείριση)
- την επιβάρυνση του περιβάλλοντος από τα ηλεκτρονικά απόβλητα που προκύπτουν μετά από μια πενταετία χρήσης.
- το κόστος αγοράς και συντήρησης ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή.
- τις αυξημένες ανάγκες συντήρησης των συσκευών και τις ανάγκες σε ειδικευμένο προσωπικό.
- την εξάρτηση των Η/Υ από την ηλεκτρική παροχή σε περίπτωση που ο ενσωματωμένος συσσωρευτής ρεύματος του φορητού Η/Υ εξασθενήσει.
- την τεχνοφοβία, η οποία μπορεί να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην ενσωμάτωση του μοντέλου στη σχολική τάξη.

Δ. Προτάσεις

Το «ηλεκτρονικό βιβλίο» αποτελεί στην ουσία ένα εμπλουτισμένο με πολυμέσα ψηφιακό περιβάλλον μάθησης το οποίο χρησιμοποιείται υποστηρικτικά και παράλληλα με το παραδοσιακό έντυπο βιβλίο. Διαθέτει πληθώρα καινοτόμων χαρακτηριστικών και χρησιμοποιεί Η/Υ με ή χωρίς δυνατότητες αφής, κατά προτίμηση φορητούς, οι οποίοι είναι σε θέση να υποστηρίξουν πολλές μορφές διδασκαλίας σε συνδυασμό με το κατάλληλο περιβάλλον διεπαφής και το κατάλληλο περιεχόμενο (content). Ο εμπλουτισμός του «ηλεκτρονικού βιβλίου» με λογισμικά προσομοιώσεων, μοντελοποίησης, εννοιολογικής χαρτογράφησης και με πακέτα ανάπτυξης πολυμεσικών εφαρμογών επιτρέπει την ανάπτυξη ψηφιακού περιεχομένου και από τους ίδιους τους μαθητές.

Με αυτό το σκεπτικό, το «ηλεκτρονικό βιβλίο» αποτελεί σημαντικό υποστηρικτικό μέσο διδασκαλίας τόσο στην σχολική τάξη όσο και στο σπίτι, καθώς μπορεί **να προσδώσει μεγαλύτερη αξία στο παραδοσιακό βιβλίο** ενσωματώνοντας διαδραστικά πολυμέσα. Το «ηλεκτρονικό βιβλίο» περιέχει μια σειρά μαθησιακών αντικειμένων (learning objects), τα οποία διακρίνονται για τη σταθερή δομή τους, το κοινό περιβάλλον λειτουργίας (user interface) και τη δυνατότητα αξιοποίησης του υπερκειμένου (hypertext). Παρέχει επίσης δυνατότητες ήχου, εικόνας, video και διαδραστικών εργαλείων. Έρευνες έχουν αναδείξει το γεγονός ότι η προσθήκη δυναμικών διαδραστικών οπτικών αναπαραστάσεων (visuals) στο ηλεκτρονικό βιβλίο ενισχύει τη μάθηση, την οπτικοποίηση και την κατανόηση των κειμένων, ενώ η παράλληλη χρήση του «ηλεκτρονικού βιβλίου» με το παραδοσιακό αποτρέπει από τη στείρα απομνημόνευση.

• Προτείνεται η εισαγωγή του «ηλεκτρονικού βιβλίου» στη σχολική πραγματικότητα να συνδυαστεί με την υιοθέτηση ενός ειδικά διαμορφωμένου Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης (LMS: Learning Management System), μέσω του οποίου θα επιτυγχάνονται:

- η αναβάθμιση/επικαιροποίηση του υλικού τόσο από το σχολείο όσο και από το σπίτι.
- η ενθάρρυνση της αξιοποίησης του διαδικτύου ως μέσου έρευνας με στόχο την πρόσβαση σε πολλαπλές πηγές μάθησης και την ανάπτυξη της αυτόνομης

κατάκτησης της γνώσης από ελεγχόμενους και ασφαλείς ιστοχώρους για τους μαθητές.

- η δημιουργία e-portfolio με αποθήκευση εργασιών και πινάκων αξιολόγησης τόσο τοπικά όσο και διαδικτυακά.
- η αποστολή εργασιών και η δυνατότητα ανατροφοδότησης από τον εκπαιδευτικό.
- η παρουσίαση του υλικού σε διαδραστικό πίνακα.
- η δημιουργία αποθετηρίου μαθησιακών αντικειμένων πάνω στην πλατφόρμα διαχείρισης μάθησης ανά κατηγορίες, ανάλογα με το μάθημα.
- η δυνατότητα εισόδου των γονέων στην πλατφόρμα προκειμένου να παρακολουθούν τη μαθησιακή πορεία του μαθητή αλλά και να επικοινωνούν με τον εκπαιδευτικό.
- η συμμετοχή των μαθητών σε σχολική πλατφόρμα κοινωνικών δικτύων (chat, forum κ.λπ.) και σε δραστηριότητες συναφείς με το αντικείμενο διδασκαλίας.
- οι συνεργασίες μεταξύ σχολείων.
- η δυνατότητα χρήσης της πλατφόρμας ως χώρου επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

• Προτείνεται η προμήθεια της πλατφόρμας μάθησης από τον χώρο του ανοικτού/ελεύθερου λογισμικού προκειμένου να μειωθεί το συνολικό κόστος.

• Βραχυπρόθεσμα προτείνεται η πιλοτική εφαρμογή του μοντέλου σε ορισμένες σχολικές μονάδες και η δημιουργία ψηφιακού υποστηρικτικού υλικού σε συνδυασμό με τα ήδη υπάρχοντα παραδοσιακά βιβλία. Με τον τρόπο αυτόν, η εκπαιδευτική κοινότητα θα μπορέσει, με την ποιοτική έρευνα και την αξιολόγηση, να οδηγηθεί στην εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για τον τρόπο, τη φιλοσοφία και την έκταση στην οποία θα πρέπει να αξιοποιηθεί το ηλεκτρονικό βιβλίο στο πλαίσιο της δεδομένης εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Τα συνολικά αποτελέσματα της ερευνητικής δράσης θα οδηγήσουν στη διαμόρφωση κριτηρίων ποιότητας, ώστε μακροπρόθεσμα να είναι δυνατή η αναμόρφωση των Προγραμμάτων Σπουδών στη βάση της φιλοσοφίας του «ηλεκτρονικού βιβλίου» ως εμπλουτισμένου ψηφιακού υποστηρικτικού υλικού για κάθε μάθημα.

Εν κατακλείδι, η αξιοποίηση του φορητού υπολογιστή ως «φορέα» (carrier) του «ηλεκτρονικού βιβλίου» δημιουργεί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την προαγωγή εκείνου του τρόπου μάθησης που επικεντρώνεται στον μαθητή, ενώ η κατάλληλη οργάνωση του διδακτικού υλικού και η δυνατότητα διάδρασης των μαθητών με το υλικό, σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο, ευνοεί τόσο την εξατομικευμένη όσο την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Ακόμα, μέσω των διαδραστικών περιεχομένων μάθησης ενισχύεται και προωθείται η δυνατότητα οικοδόμησης των γνώσεων, ενώ παράλληλα ευνοούνται οι διαδικασίες υποστήριξης και ανάπτυξης εναλλακτικών τρόπων αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Τέλος, προάγεται η κριτική και δημιουργική σκέψη και ενισχύονται οι κοινωνικοπολιτισμικές δεξιότητες που θα καταστήσουν τους μαθητές ενεργούς πολίτες στην κοινωνία της διά βίου μάθησης.

E. Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Cavanaugh, C. & Cavanaugh, T. (2002). E-Books for Education. In C. Crawford et al. (Eds.), *Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education International Conference 2002* (pp. 1127-1129). Chesapeake, VA: AACE.

- Collins, J., Hammond, M., and Wellington, J. (1997). *Teaching and Learning with Multimedia*. London: Routledge.
- Kofteros, A., Triantafillides, A., Skellas, A., and Krassa, A. (2008). Redesigning the Moodle Interface for Use in Primary Schools with a Ratio of 1 Computer per Student. *European Conference on E-Learning*. Agia Napa, 6-7 November 2008.
- Landoni, M., Crestani, F., and Melucci, M. (2000). "The Visual Book and the Hyper-Textbook: Two Electronic Books One Lesson?" *RIAO 2000 (Recherche d'Informations Assistée par Ordinateur – "Computer-assisted Information Retrieval") Conference Proceedings*, Paris, April (pp. 247-265).
- Maynard, S. & Cheyne, E. (2005). "Can Electronic Textbooks help Children learn?" *The Electronic Library* 23 (1), 103-115.
- McFall, R. (2005). "Electronic Textbooks that transform how Textbooks are used" [Electronic version]. *The Electronic Library*, 23 (1), 72-81.
- Rowhani, S. & Sedig, K. (2005). "E-Books Plus: Role of Interactive Visuals in Exploration of Mathematical Information and E-Learning". *Journal of Computers in Mathematics and Science Teaching*, 24 (3), 273-298.
- Turnbull, G. (2000b). "E-Books in Education". *Write the Web*, available at: <http://writetheweb.com/Members/gilest/old/60/view> (accessed: 12 December 2003).
- Wilson, R., Landoni, M., and Gibb, F. (2002). "A user-centred Approach to E-Book". *The Electronic Library*, 20 (4), 322-330.

Ιστοσελίδες

<http://www.dallasnews.com/sharedcontent/dws/dn/education/stories/110406dnmetebooks.3255a88.html>

<http://www.eschoolnews.com/news/showStory.cfm?ArticleID=6579>

<http://www.dailymail.com/News/200904230951?page=2&build=cache>

<http://www.mathisis.org>